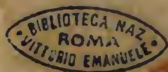
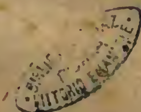
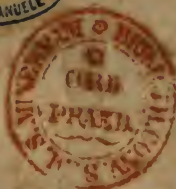
Formalitates secundum viam Sancti Thome.
Libellus de diffinitionibus.

REVERENDO PATRI, FRATRI PAV/
lo Butigelle Papiensi ordinis predicatorum congre/
gationis Lombardie Vicario generali, Frater
Bartholomeus Manzolus Bono/
niensis. S. D. Pl.

SAEpenumero multumq; admirari soleo .R. Pater, ex prædicatoria familia, in qua prope infiniti singulari præstantiq; ingenio uiri, non in philosophia solum sed etiam in theologia et in iure ciuili Pontificioq; excellentissimi euaserūt, neminē in hanc diem extitisse, qui de distinctionibus formalitatibusq; disereret, præsertim cū pleriq; alterius secte philosophi ac theologi uoluminibus editis, eam materiā fuerint persecuti, a qbus multa subtiliter excogitata inuentaq; sunt, multa item litteris mandata, que thomistice doctrine aduersantur, qbus stantibus hec stare nō pōt. Eis.n. ut mea fert opinio tandem aliquādo respondēdū fuit, et quid de distinctionibus formalitatibusq; sentiamus, scripto exprimēdum ne si semp taceamus, aut nos una cum beato Thoma, quem nobis ducem ac præceptorem delegimus, errare fateamur, aut quod pusilli est animi, certamen detractare uideamur. Quāq; autē res de qua agitur, altissima sit atq; ex adytis prime philosophiæ petenda, haud tamē arduū fuit eā libello cōprehendere, si quis diui Thome libros mentemq; calluisset, quis.n. est eo formalior? quis distinctiōibus locupletior? aut quid acute ac sapienter ab aliis philosophis theologisq; dictum scriptūue est, quod ipse clarius copiosiusq; non docuerit? Ac fortasse non fuerint maiores nostri in hoc ipso culpādi, qui

bus circa maiora subtilioraq; opera occupatis, satius uisum est hāc difficultatē ad posteriores reiicere, q̄ illa ipsa opera ad quæ magis intenti erāt post habere. Maxime cū diuisim ac sparsim prout occasionē nacti erant, tumultuarie et extra ordinē de ipsa plerūq; uerba fecissent. Quod si distinctiones formalitatesq; dignas statuissent, in quibus ellaborarent. Illustriores profecto excellentioresq; eas nunc haberemus q̄ quæ uulgo circūferunt. Vt.n.beatum Thomam omittam, quem merito optimoq; iure omnibus philosophis ac theologis prætulerim, quis Alberto magno in omni parte philosophiæ præstantior? qs herueo britone acutior? quis Roberto olchot argutior? qs luculētior Thoma anglico? quis in dissoluendis labefectandisq; aduersariorum argumentationibus Iohane Capreolo excellentior? quis in durando nostro ingenii magnitudinem non admiretur? quis Petrum de palude iure non laudauerit, qui theologiam cum iure Pontificio tam artificiose coniunxit? quis in Paulo sonzinate scribendi dexteritatem nitorem ordinemq; in celum nō tulerit? Verum hos atq; alios in numeros qui in prædicatorum ordine floruerunt missos faciamus, quis. R. generali nostro hac tempestate sapientior theologus? quis eo celebrior philosophus? In eo siquidem tāta est ingenii amplitudo ac fœcunditas, ut quod alii multo tempore multoq; in ocio inuenere, ipse totius nostri ordinis negociis districtus, breui sit assecutus, pluraq; in negocio q̄ cæteri in ocio composuerit. Ille in refellendis euertendisq; aduersariorum sententiis acerimus. Ille in exploranda manifestādaq; ueritate sagacissimus. Ille in eadem communienda defendendaq; præstantissimus. Testantur hæc commentaria peregregie ab illo composita in isagogas porphirii, in libros Aristote-

lis, in librum de ente et essentia et in summã.s.Tho. quæ siq̃s attente accurateq; lectitauerit, uidebit me non ad gratiam loq̃, neq; scientiam hominis amplificare. Hic unus inter nostre etatis homines adeo in sublime peruasit, ut cum tota antiquitate (diuum Thomam et Albertum magnum duo clarissima scientiarum lumina semper excipio)de præstantia ingenii cõtendere uideatur. Cuius opera non minoris facienda censeo, q̃ Scoti q̃ Egidii q̃ Gregorii ariminensis q̃ Henrici q̃ Bernardi aut cuiusuis eruditissimi uiri, proinde nemo existimet tot tantosq; philosophos formalitates latuisse, qui tot tãq; ellaborata opera nobis reliquerunt. Sed ut eo unde digressi sumus reuertamur, siue illi de formalitatibus ideo non scripserunt quia alia opera persequi malluerunt, siue alia causa eos retinuerit, placuit nobis peculiari libello materiã ipsam aggredi, uniuersis dubitatiõibus quæ ad rem facere arbitrati sumus in unum coactis, ut in promptu sit unicuiq; perspicere quale circa unam quãq; sit iudicium nostrum, tam et si scio opusculum nostrum multorum latratibus morsibusq; patere, qui cum nihil unq̃ uel mediocriter docte tractauerint, magnam laudem consequi se arbitrantur, si quæ alii pro cõi fructu adolescentium ediderunt, carpant uituperent criminentur. Adduximus autem et scotistarum sentẽtias atq; opiniones, primum quidem quo facilius quilibet eas nostris cõferre ualeat, planeq; discernere q̃to rationabilius Thomiste loquãtur, cõtraria enim quæ coherent ut in prouerbio est, magis elucescunt magisq; apparent, deinde ut adolescentes nostros cum ad respondendum cautiores reddamus, tum ad oppugnandum promptiores, ut enim natura timidi sumus et quasi cecutientes ad ea quæ nunq̃ audiuimus queq; de in prouiso offeruntur, ita

alacriores paratioresq; ad ea quæ præuidimus et præmediati su-mus. Habeant igitur iuniores nostri qui formalitatum cogni-tione delectantur, hunc nostrum libellum frequenter in mani-bus, et assidua lectione ac meditatione condiscant, præmuniant se atq; arment formalitatibus istis, ut possint cum opus fuerit i disputationem descendere et cum aduersariis cõfligere. Siue eni argumentaturi siue responsuri sint, plurimum iuuabit formali-tatum cognitio. Meminerint nihil esse q tantum ualeat ad acu enda ingenia et ad ueri inuestigationem q̃tum formalitatũ no titia. Quam si quis neglexerit, sciat se nũq̃ inter doctos uiros re ferri posse. Nã qui formalitates ignorat q̃uis animi uiribus ex-cellat, is mihi tantum a docto uiro distare uidetur, q̃tum rudis et informis materia ab ea quæ arte ellaborata præstantissimã for mã accepit, perficiunt siquidem formalitates animum nostrum atq; condecorant non secus ac forma materiam. Satis mihi ui-deor. R pater causas suscepti operis explicasse. Quo circa ne lõ giori epistola detineam. R. tuam, postremo libellum nostrum qualiscunq; est tibi dicamus, qui nos semper unice dilexisti, ro-gamusq; ut ipsum, quæ tua est humanita, serena fronte accipi-as, quem si paternitatis tuæ gratum fuisse itellexero, amplissimũ fructũ ex labore meo cõsecutum me putabo. Vale et nos ama.

Ad librum.

Eternum uicturus abi, discurre per urbes
Egregias, nitida fronte, diserte liber.
Inuenies qui te certatim ad sydera tollant,
Et summa missum manus ab arce putent.
Mille sacerdotes de nostro examine doti.
Mille dabunt iuuenes oscula sancta tibi.
Atq; ubi perlectæ fuerint ex ordine cartæ,
O q̃tum dicent utilitatis habet.
Quod solum derat nostris ab origine ephœbis,
Diuinum excudit Bartbolomeus opus.

¶ Fratris Bartholomei Manzoli Bononiensis ordinis predicatorum formalitates iuxta diui Thome sententiam feliciter incipiunt.

¶ Quid significet noie distinctiōis ꝛ in quo pñto reponatur distinctio. Capitulum primum.

D Istinctionū formalitatumqꝫ notitia: non minus necessaria qꝫ difficilis ē est: vtpote sine qua nec theologiam nec aliquā philosophie partem vel mediocrit quis cōsequi pōt. Fuerunt aut nonnulli qui d hisce rebus subtiliter co prosequi disseruerūt. Verum illi a cōi theologorū philosophorūqꝫ via lōge diuertentes: ad periculosa loca perexerūt. Proinde operepretium mihi videor facturus: si Aristotelis Auerois ac beati Thome agnatis vestigia insecutus: de distinctiōibus formalitatibusqꝫ perscripsero. Non enim dubito quin oēs recte philosophari volentes ad veterem academiā atqꝫ ad verā securāqꝫ philosophādi rōnem: hac nr̄a lucubratiuncula reducanf. Soluamus igif orā: ꝛ parisiensiū verbis vtentes: a significatione vocabuli quam in primis oportet cognoscere: vt sciatur quid sit de quo disputatur: initium faciamus.

¶ Distinguere est diuidere ac separare vnū ab altero. ergo distinctio ē quedam diuisio ac separatio vnius ab altero. Assumptū declaraf p locū ab interpretatione: qꝛ distinguere propositionē multiplice est diuidere illaꝫ in plures significationes: ꝛ separare vnā ab altera. Similiter distinguere terminuꝫ equiuocū: est diuidere illum in sua significata: itē distincte legere: est verba ipsa diuisim ac separatim pronūciare. Sed pro maiori declaratione sciendū ꝙ distinctio capitur qñqꝫ pro actu uel lectus diuidentis terminum vel ꝓpositionē multiplicē in suas significationes: ꝛ tunc distinctio pertinet ad predicamentum qualitatis sicut principiū habitus q gñaf ex frequētatis actibus: ꝛ hec est distinctio terminorum ꝛ propositionū. Qñqꝫ vero capif dstinctio pro diuisione reꝝ ab inuicē s͡m formā vel quātitatē. Ois. n. multitudo ꝛ pariter ois diuisio est s͡m formā aut s͡m q̄ꝫtitatē s͡m co. ꝓ phy. co. 6. ꝛ. 8. Tho. 3. phy. lec. 11. ꝛ p di. 26. q. 2. ar. 2. Diuisio autem formalis causat multitudinē trāscēdentē ꝛ non procedit in infinitum: sunt enim determinate spēs rerum. sed diuisio s͡m q̄ꝫtitatem cōtinuam cāt numerū q ē spēs q̄ꝫtitatis ꝛ multiplicabilis ē ſt in infinitū: sicut diuisio magnitudinis est diuisibilis in infinitum.

¶ Hec ergo distinctio ꝛ diuisio reꝝ siue s͡m formā siue s͡m q̄ꝫtitatem est idem ꝙ diuersitas: accipiēdo diuersitatē cōiter. i. vt se extēdit ad oēm alteritatē essentialē ꝛ accidentalem ꝛ est relatio q̄daꝫ: qd dupl͛r ꝓbatur ꝓ qꝛ distinctū ꝛ diuersum ad alid dr. Nā oē distinctū ꝛ diuersum ab alio distinctū ꝛ diuersum est. 2° qꝛ si vnū positiue oppositoꝝ dr relatiue ꝛ aliud: sed idē ꝛ diuersuꝫ opponunf: et idem relatiue dr. ergo diuersuꝫ ꝛ distinctū relatiue dicunf. ergo diuersitas seu distinctio est relatio quedā. Cōfirmaf diuersitas seu distinctio realis est in aliq̄ pñto. ꝛ nō ē i pñto

substãtie: vel q̃ꝫtitatis: vł qualitatis: ꝛ sic ď alijs: ğ est in p̄nto relatiõis.
¶ Cõtra q: ꝭm.s.Tho.1.dist.8.q.1.ar.2.3m.ꝛ.1.q.3.ar.8.3m differens ẽ relatiuũ: sed diuersum est absolutũ: Rũdeo ꝙ diuersum est absolutuꝫ a principio distinguẽte ꝛ diuersificante: q: nõ oẽ diuersum est aliquo diuersum: q: põt esse se ipso diuersuꝫ: oẽ aũt differens propꝛie: aliquo differt: sed diuersum nõ est absolutum a termino: q: oẽ diuersum est ab aliquo diuersum. Dicunt tñ aliq̃ ꝙ diuersitas ꝛ identitas: nõ sunt rõnes predicamẽtales sed trãscẽdẽtes: q: cõsequunť oẽ ens creatũ disiunctim sicut vnũ ꝛ multa: ꝛ hoc forte ẽ verius: q: ꝭm.s.Tho.sup boe. de tri. q.4.ar.1. idem ꝛ diuersum sunt passiones entis in q̃ꝫtũ ens.
¶ Aduertendũ tñ ꝙ nõ oĩs diuisio aut distinctio est diuersitas. Nã diuisio q̃ est inter ens ꝛ nõ ens: nõ est diuersitas: q: ꝭm Arist.10.meta.diuersitas nõ est nisi inter entia: sꝫ diuisio ꝛ distinctio nõ requirit vtrũq̃ꝫ diuisorũ esse: cũ sit p affirmationem ꝛ negationem ꝭm.s.Tho.sup boetio de trini.q.4.ar.p̊.
¶ Secũdo aduertenduꝫ: ꝙ diuisio physica: si effectiue accipiať: ẽ actio de p̄nto actionis: si aũt passiue accipiať: est passio de p̄nto passiõis. Nec distinctio est hmõi diuisio: sed est diuisio formalis aut materialiť seu numeralis que est ꝭm q̃ꝫtitatẽ.
¶ Cõtra predicta insurgũt due dubitationes: p̊a est: q: si distinctio sit diuisio: cũ distinctio realis sit ĩ diuinis: seq̃ť qđ in diuinis sit diuisio: qđ vř esse falsum: tũ q: ibi est sũma simplicitas: q̃ nõ põt stare cũ diuisione tum q: hoc est ꝯ magistrũ sniaruꝫ. ꝛ.s.Tho.p̊ di.24. ꝛ de põa dei.q.9.ar.8. Secũda dubitatio est: q: si distinctio realis sit rřo realis: sequiť ꝙ in diuinis erũt plures rełones reales q̃ꝫ quattuoꝛ ille: que a.s.Tho.assignãť p̊ di.26.q.2.ar.3.ꝛ.1.q.28.ar.4.ꝯñs ẽ ꝯ.s.Tho.ĩ dictis locis ğ ꝛ.
Ad p̄mã dubitationẽ dř: ꝙ duplex est diuisio: vna que est totius in partes: ꝛ ista nõ poniť in diuinis: q: repugnat simplicitati: alia est que opponitur vnitati ꝛ identitati ꝑsonali: que est alietas quedã. ꝛ talis poniť in diuinis ꝓbať: q: quelibet ꝑsona diuina est vna: ergo est in se ĩ diuisa ꝛ ab alia diuisa: ꝯñtia patet q: vnuꝫ est: qđ est in se in diuisum: ꝛ a quolibet alio eiusdẽ nature diuisum: hec tñ diuisio nõ est ꝓpꝛie sed cõiter sũpta diuisio. Ad secũdã dubitationẽ negať ꝯñtia: q: distinctio realis ĩ diuinis: dicit rełonẽ ĩ cõi.q̃ nõ ponit ĩ numerũ cũ alijs: sicut ẽt rełõ p̄ncipij. Nam distinctio realis q̃ est inter p̄ñitatẽ ꝛ filiationẽ: nõ est alia rełõ ab eis: q: rełoniť nõ ẽ alia rełõ: alioquin ꝓcederet in infinitũ: q: illa similiter distingueret realiter.
¶ Illud quoq̃ꝫ diligenter ꝯsiderandum est ꝓ declaratione predictoꝝ. ꝙ diuisio ꝛ distinctio q̃ñq̃ꝫ accipiũť negatiue pro nõ identitate aliquoꝝ siue illa sint entia: siue vnũ eorũ sit ens. ꝛ aliud nõ ens: ex hoc.n.aliq̃ dicunť diuisa: ꝙ vnũ nõ est alterũ: seu nõ ẽ idẽ alteri: ꝛ hoc voluit.s.Tho. sup boetiũ de trini.q.4.ar.1.vbi dič ꝙ hoc ens nõ diuidiť ab illo ente: nisi p hoc: ꝙ ĩ hoc ente ĩcludiť negõ illius entis: ꝛ ꝙ talis diuisio est cã pluralitatis ꝛ diuersitatis. Hmõi ãt diuisio nõ negať ĩ diuinis. Q̃ñq̃ꝫ ãt accipiť diuisio seu distictio positiue

pro diuersitate cōiter capta ꝑm porphirium capl'o de dr̄ia: vbi ait q rō nale additū aiali disiungit.i.diuidit nos ab irrationabilibus. hoc est diuersificat ꝛ facit aliō ab eis. dr̄ie.n. magis ꝓprie seu proprie faciūt aliō vt ibi patet. Cauendi sunt hoc loco duo errores Antony trōbette i formalitatibus suis. primus est q diuisio cū in sequat mām ꝛ q̄ntitatē: reperit solū i mālibus. hoc.n. falsū ē qꝛ qlibet dr̄ia p se: diuidit genus ꝓ3 porphi. sed genus ꝛ dr̄ia reperit in spūalibus. ergo ibi reperit diuisio. ꝛ rō sua nulla est: qꝛ nō oīs diuisio seqt mām ꝛ q̄ntitatē: ſ3 solū diuisio mālis. Diuisio aūt formalis ꝛ specifica seqt formā. Secūdus error est: q oīs distinctio ē nō idētitas. p3.n. hoc esse falsum: qꝛ nō oīs distinctio est negatio: licet negationem inclu da in rōne sua.

¶ Idem: diuersus: differens: alius ꝛ alter. quō accipiant. Cap. 2.

Nunc videndū ē qd significēt isti termini: idē diuersus: differens: aliꝰ ꝛ alter. Idē ergo significat vnitatē i sba.i. i essentia ꝑm.s.Tho.1.di.4.q.1.ar.3.qꝛ vt ait Arist.5.meta. vnū i sba facit idem. ꝛ qm̄ relm̄ est ꝛ h3 articulationem iplicitā: iportat ēt vnitatem suppositi ꝑm.s.Tho.ibi: qn̄ masculine tenet: ꝛ iō filius nō est idē pr̄i masculine in diuinis: pp diuersitatem suppositoꝝ. Qn̄ vero ly idē tenetur neutralr̄ iportat vnitatē essentie: nō aūt suppositi: ꝛ pp hoc cōcedit: q filius ē idē pr̄i neutraliter in diuinis: pp vnitatē essentie. vt ait.s.Tho. p di.19.ar.1.ex predictis seqtur: q sortes calidus: ꝛ sortes frigidus: ē idē ꝛ nō alius: ꝓbat: qꝛ ille dr̄ alicui idē masculine: q ē eiusdē essentie ꝛ suppositi cū illo: sed sortes calidꝰ hoc modo se hēt ad sortē frigidū. g̃ ꝛ.

¶ Diuersus dupl'r accipit: p ꝓprie. ꝛ sic significat alietatē essētie i m.s. Tho.1.di.24.ꝛ de pōa.q.9.ar.8. vñ pr̄ in diuinis.nō est diuersus a filio: qꝛ est eiusdē essentie cū filio. ¶ ppo nunt aūt cōtrarie idē ꝛ diuersu: ſm s.Tho.10.meta.lect.4. ꝛ pp hoc dr̄ solū de ente ꝛ respectu entis. nō.n. chimera est diuersa ab hoīe: qꝛ nō ē alterius essentie neq3 aliud ens: ſ3 ē nō idē hoī: vt ibi hēt ab Arist. scdō mō accipit diuersus cōīt: ꝛ sic iportat alteritatē siue substātialē siue accidētalē: ꝓbat.qꝛ qlibet pūta sunt i uicē primo diuersa: ꝛ tñ nō quelib3 pūta distinguunt essentialr̄: vt p3 de actione ꝛ passione que sunt idē motus. 3º phy.2º. qꝛ dicit.s.Tho.1.di. 4.q.1.ar.3. q filius nō est idē pr̄i in diuinis: pp diuersitatē suppositoꝝ: ergo in diuinis est diuersitas suppositoꝝ. ꝛ tñ nō est ibi diuersitas aut pluralitas essentie. 3º qꝛ ſm.s.Tho. sup boetio de trini.q.4 ar.1. cū boetius dicit q alteritas est principium pluralitatis: accepit alteritatē ꝓ diuersitate: q̄ ꝯstituitur ex aliqbꝰ dr̄ijs siue sint accidētales siue substantiales. Et nota: q diuersa reperiunt in duplici dr̄ia: quedā.n. in aliquo ceī vniuoco ꝯueniūt. vt sunt illa q̄ sunt diuersa numero sub eadē specie: q̄dā vero in nullo vniuoco reali ꝯueniunt. vt substātia: ꝛ q̄ntitas: ꝛ ista dicunt ꝓ diuerso: qꝛ se totis differūt.

¶ Differētia aūt duobus modis dicunt: ſm Arist.5.meta.lect.10. p̄mo

modo ꝛ ꝓprie differũt: q̄ in aliquo reali cõueniũt: ꝛ in aliquo discõueniunt: ꝛ si q̄dē ꝯueniāt in gñe ꝛ sint diuersa ſm speciē: ꝓprijssime dicũt differre ſm.s.Tho.ibi.ſcd̄o modo ꝛ cõiter dicũt differre: q̄ hñt diuersũ genus ꝛ in nullo reali cõicāt. Aduertendũ hoc loco: ꝙ ly differt male exponit a Paulo Veneto ꝛ seq̄cibus: nā ex illo mō exponēdi seq̄t ꝙ ista est falsa: tu differs ab aliquo hoīe: qd̄ ipse ꝯcedit: sed ꝓbat ꝙ sit vā. q: omne differēs a se differēte differt. sed aliq̄s hō differt a te: ergo tu differs ab aliquo hoīe: maior ꝓbat q: differēs nō differt ab eo ꝙ ē idē sibi. ergo differt ab eo qd̄ differt a se ergo si aliq̄s hō differt a te: seq̄tur ꝙ tu differs ab aliquo hoīe. ſcd̄o arguitur sic. q̄ in aliquo cõueniũt ꝛ i aliq̄ nō: illa inuicē differũt: sed sortes ꝛ aliq̄s hō in aliquo cõueniũt ꝛ i aliq̄ nō: ergo inuicē differũt: ḡ sortes differt ab aliquo hoīe. sed tu es sortes vt suppono: ḡ tu differs ab aliquo hoīe. plura alia incõueniētia seq̄t ex p̄dicto mō exponēdi. s. ꝙ tu differs ab oī hoīe: tu differs ab oī aīi: q̄ a sophy ſtis ꝯceduntur. Exponatur ergo sic. sortes est. ꝛ aliq̄s hō ē. ꝛ sortes ꝛ aliq̄s hō nō sunt idē. ergo sortes differt ab aliquo hoīe. Aliq̄. n. entia dicuntur differre seu distingui q: nō sunt vnũ ꝛ idē.

¶ Hoc pronomen alius masculine sumptũ cũ termino ꝑsonali nō importat nisi distinctionē suppositi. 1. q. 31 ar. 2. vt filius i diuinis ē alius a p̄re. vñ errauit Paulus Venetus dicēs: ꝙ ly alius est relatiuũ diuersitatis substātie: q: dicta ꝓpō esset falsa. sciēdũ tñ ꝙ ly alius ex nā sua importat distinctionē i cõi: vt se extēdit ad ꝑsonalē ꝛ essentialē: ꝛ ideo qñ adiungitur termino ꝑsonali: importat distinctionē personalē. qñ vero adiungit termino essentiali: importat distinctionē essentialē: ſm exigētiā forme illius termini essentialis. p̄ di 4. q. 2. ar. 3. vñ licet hec sit vera: filius est aliud a p̄re: ꝛ alia ꝑsona a p̄re tñ hec ē falsa. filius est alius deus a p̄re. cũ. n. ly alius: sit terminus adiectiuus: ponit formā suā. s. diuersitatē circa terminũ cui adiungit: ꝛ importat diuersitatē in forma significata p substantiuũ: cũ aũt dr̄. hic sapor ē alius ab illo: importat diuersitas essētialis: nō aũt diuersitas suppositorũ: q: cũ sit relatiuũ: refert suũ substātiuũ: qd̄ nō significat suppositũ aut ꝑsonā. Et qd̄ dictũ est de ly alio masculine. dicat de ly alia feminini gñis: vt Berta ē alia a Caterina. hic. n. importat diuersitatē suppositi. principalr̄ sed secũdario diuersitatē essentialē ꝓ q̄nto hec supposita sunt essentialr̄ diuersa. sed cũ dr̄ ꝑsona p̄ris ē alia a ꝑsona filij importatur diuersitas ꝑsonalis nō aut essentialis. At in neutro gñe importat diuersitatē essentialē. nā ſm porphiriũ dr̄ia specifica facit aliud .i. diuersitatē i eēntia. Et ꝓpea theologi negāt istā. filius est aliud a p̄re q: sunt eiusdē essentie. Notandũ tñ ſm.s.Tho.3.q.17.ar.1. 7^m ꝙ diuersitas nature. q̄ est ſba nō facit aliud simpr̄ sed ſm qd̄. i. ſm nām. nisi cõcurrat diuersitas ſm suppositũ. ꝛ ꝓpterea Christus nō est aliud ꝛ aliud. licet i eo sint diuerse nature. s. nā diuina ꝛ humana. q: nō est ibi diuersitas suppositorũ. sed vnũ suppositũ in vtraq; nā subsistēs.

¶ Alter. dupl̄r accipit. p̄ ꝓpe. ꝛ sic importat solũ diuersitatē accidētalē.

nam fm porphiriũ dñia accidẽtalis facit alteratũ seu alterũ ⁊ nõ aliõ. ⁊ sortes senex est alter a se puero. Et propterea erauit Paulus Venetus dicẽs. q ly alter est rerum diuersitatis sbe. Cõfirmatur. qr alteratio fm quã aliqs fit alter seu alteratus. nõ est ad sbaz. sed ad qualitatẽ. g alter nõ dicit diuersitatẽ sbalẽ sed accidẽtalẽ. scdo accipit cõiter. ⁊ sic ipor/tat diuersitatẽ i cõi. vt se extẽdit ad diuersitatẽ accidẽtalẽ ⁊ essentialem fm. s. Tho. sup boetio de trini. q. 4. ar. 1. vbi ẽt dicit. q sic itelligit illud boetij ibi. alteritas est principiũ pluralitatis. Qd; cõfirmatur p illd euã/gelij. ⁊ alr venit dicẽs. dñe mna tua fecit qnqz mnas. ⁊ p illud virgilij q non prestantior alter ere ciere viros .i. alius.

Quid sit causa diuersitatis ⁊ di/stinctionis. Cap. 3.

Dubitatur vtrum multitudo seu pluralitas sit cã diuersitatis ⁊ distinctiõis. ⁊ arguitur q sic qr oriorũ sunt orie cẽ. sed identitas ⁊ diuersitas sunt oria ergo hñt orias cãs. sz vnitas ẽ cã identitatis. s. meta. g multitudo est cã diuersitatis. ⁊ pñter distinctionis Incõtrariũ arguitur. qr fm boetiũ de trinitate. alteritas. i. diuersitas vt ibi exponit. s. Tho. est pncipiũ pluralitatis ⁊ magnitudinis. ergo non eõ. scdo qr fm. s. Tho. ibi. q. 4. ar. 3. aliqd dr plura. ex hoc q ẽ diuisum vel diuisibile. ⁊ hẽtur ẽt ab Aristo. 10. meta. g diuisio est cã pluralitatis ⁊ multitudinis. sed diuersitas est q̃/dam diuisio. g ⁊.

Ad hanc dubitationẽ soluẽdã p/mitto aliq̃ notabilia. deinde ponam cõclusiones. Nota g p. q distinctio est in plusq̃z diuersitas. qr distinctio est tã inter entia q̃z iter nõ entia. ⁊ iter vnũ ens ⁊ aliud nõ ens. nã negatio ⁊ priuatio distingũtur. qr puatio determinat sibi subiectũ. nõ aũt negatio. simílr hitus ⁊ puatio distigũtur. ⁊ tñ illa duo. s. negõ ⁊ priuatio sunt nõ entia. istorũ aũt vnũ ẽ ens. s. hitus. ⁊ aliõ nõ ens. s. puatio. ⁊ iõ nõ ois distinctio est diuersitas. sz solũ distinctio realis ⁊ positiua. hec. n. est idẽ cõuertibiliter cũ diuersitate cõiter sũpta q̃ est solũ iter entia. 10. meta. Naz idẽ est dicere: ista sunt diuersa numero. ⁊ ista sũt distĩcta numero. ⁊ eõ. simílr idẽ est dicere. ista sũt diuersa specie aut gñe. ⁊ ista sũt distincta specie aut gñe. ⁊ eõ. Arist. eni. s. meta. dicẽs. q aliq̃ sunt diuersa numero. ⁊ aliqua sũt diuersa spẽ. ⁊ aliqua sunt diuersa gñe. p diuersa intellexit distincta. Scdo nota: q diuisio aliqñ idẽ est q nõ idẽtitas aliquorũ. qñqz diuisio idẽ est q diuer/sitas. vt supra dictũ fuit in p caplo i fine. vñ diuidere. aliqñ idẽ est q di/uersificare. sicut apud porphi. dñie p se diuidũt genus. i. diuersificant. ⁊ iterũ. mortale disiungit seu diuidit nos alijs. i. diuersificat. Tertio nota q q̃cũqz distingũtur. icludũt oppo/sitionem affirᵉ ⁊ negatiue. q̃. n. fm nullã affirmationẽ ⁊ negationẽ dif/ferũt. penitus in distincta sunt. oportet. n. q vnũ sit idem q alteruz quo ad oia. ⁊ sic essent penitus idem ⁊ nullo mõ distincta z gẽti. c. 14. in fi. Prima p. pᵃ cã effectiua distinctionis ⁊ diuersitatis in entibus. est de' pbat. qõ e pma cã effectiua eẽndi.

est pma cã effectiua diuersitatis ꝛ distinctiõis. qd .n. dat esse: dat vnitatẽ: qꝛ ens ꝛ vnũ ↄuertunt: ꝛ ↄñt dat distinctionẽ ꝛ diuisionẽ ab alijs: vnu3 enim dr. qd est i se i diuisu3 ꝛ ab aliis diuisum ꝛ distinctũ. sed deus est pma cã effectiua essendi: ergo deus est pma cã effectiua distinctionis ꝛ diuersitatis. Scda ꝓ. Aliqua sũt ſm se diuersa seu distincta i entib⁹. ꝓbatur: qꝛ si nõ sunt aliq̃ ſm se diuersa. ergo cũ hec duo entia hõ ꝛ asinus sint diuersa: ꝛ nõ ſm se: ergo ꝑ alia ꝛ iterũ illa sunt diuersa: ꝛ nõ ſm se: ergo ꝑ alia: ꝛ illa iterũ ꝑ alia: ꝛ sic i ifinitu. ↄñs est icõueniẽs: ergo ẽ deuenire ad aliq̃ q̃ nõ sũt diuersa ꝑ alia ẽtia: s3 ꝑ se: ꝛ ista sũt p⁹ ꝛ simplicia.

¶ Tertia ꝓ. Rõ distinctiõis ꝛ diuersitatis i pmis ꝛ simplicib⁹: ẽ oppositio affirmatiõis ꝛ negatiõis seu entis ꝛ nõ entis. hãc ponit. s. Tho. super boetio de trini. q. 4. ar. 3. ꝛ probatur sic. illud est cã diuersitatis i pmis ꝛ simplicibus: ꝑꝑ qd vnũ eorũ alteri cõparatũ: dr diuersum ab illo sed vnũ eorũ alteri cõparatũ dicit diuersum ab eo: ꝑꝑ oppositionem affirmat. ꝛ negat. quia. s. est ens hoc ꝛ alterũ nõ est ens hoc: g̃ ꝛc. Vnu3 enim entiũ nõ distinguit ab altero: inq̃ztũ est ens: qꝛ vt sic vniunt ꝛ ↄueniũt. ergo op3 ꝙ distiguatur inq̃ztu3 est nõ ens illud. seu qꝛ includit negat. illius. Ex hoc sequit ꝙ diuisio q̃ est secundũ affirmat. ꝛ negat. seu nõ idẽtitas pmorũ ꝛ simpliciũ ꝑcedit diuersitatẽ eorũ: ideo. n. sunt diuersa ꝛ distincta: qꝛ sunt diuisa ꝑ affirmationẽ ꝛ negationẽ.

¶ Quarta ꝓ. Rõ pluralitatis seu młtitudinis i primis ꝛ simplicibus est diuisio eorũ ab inuicẽ: probat per scdm rõnẽ superius factã in ↄriũ cõfirmat: qꝛ ſm. s. Tho. ꝑ di. 26. q. 21. ar. 2. vłr pluralitas seu multitudo ex diuisione cãt. ergo pluralitas primorũ ꝛ simpliciũ cãt ꝛ procedit ex diuisione: sed nõ ꝓcedit ex diuisione alicuius qd sit vnũ: qꝛ nõ conueniũt in aliquo vno: ergo procedit ex diuisione q̃ est ꝑ affirmationẽ3 ꝛ negationem. Ad hãc aũt pluralitatem pmorũ ꝛ simpliciũ. cõsegtur diuersitas ipsorũ: ſm ꝙ in pluralitate manet virtus sue cause. s. oppõnis entis ꝛ nõ entis. ideo. n. vnũ pluriũ alteri cõparatu: est diuersum ab illo qꝛ nõ est illud: vt dicit. s. Tho. de trini. loco supra allegato. Quĩ ponitur.

¶ Quinta ꝓ. Diuersitas primorũ ꝛ simpliciũ: ꝓcedit ex pluralitate seu multitudine ipsorũ: ꝓbat ista ꝓ per rõnem factã in principio huius capituli. scdo ꝓbat: qꝛ ideo corporeũ ꝛ incorporeũ sunt diuerse drie: qꝛ nõ sunt vna sed plures drie. ergo diuersitas earũ oritur ex pluralitate earũ

¶ Sexta ꝓ. Diuersitas pmorum ꝛ simpliciũ cãt pluralitatẽ ꝛ multitudinẽ in cõpositis. ꝓbat a. s. Tho. loco supra allegato: qꝛ qd cãt diuisionẽ: cãt multitudinẽ: sed diuersitas pmorũ ꝛ simpliciũ cãt diuisionẽ i cõpositis. ergo multitudinẽ: ꝛ pluralitatẽ. mi. ꝓbat. qꝛ hõ diuidit ab asino ꝑ hoc. ꝙ hñt diuersas drias cõstitutiuas. ergo diuisio eoꝝ ex diuersitate ꝓcedit. Cõfirmat ꝑ illud boetij ibi. s. alteritas facit pluralitatẽ seu est principiũ pluralitatis. vbi ſm. s. Tho. loquit de alteritate. i. diuersitate primorũ ꝛ simpliciũ. ꝛ de pluralitate cõpositorũ. Ex ꝑdictis ꝑ seqt ꝙ pluralitas simpłr loq̃do. ꝑcedit omnẽ diuersitatẽ. ꝓbatur qꝛ ꝑcedit

diuersitatē primorum ⁊ simplicium vt p3 ex.5ª.ꝯc. ⁊ ꝯñter precedit di/uersitatē cōpositorum. ergo p̄cedit omnem diuersitatem. scd̄o sequitur ꝙ pluralitas aliqua.s.cōpositoꝝ nō precedit: sed sequitur diuersitatem primorum ⁊ simpliciū:pbat:qꝛ cāt ab ea:vt p3 ex sexta ꝯclusione.

¶Ex his rñdetur ad rōnes factas in principio capl̄i. Et prima qdē rō ꝯceditur de multitudine absolute ⁊ simpliciter:nō aūt de multitudie ta li.s.cōpositorū.hec.n.seqtur diuersi tatem ⁊ nō cāt eā. Auctoritas autē boetij intelligitur iuxta sextā ꝯclu/sionē. Ad aliā rōem:negat ꝙ diuer sitas sit diuisio formalr̄ q̄ ē imedia/ta cā multitudinis:nā diuersitas pri morum ⁊ simplicium cāt ex diuisio ne eorum.⁊ cāt diuisionē ⁊ multitu dinem cōpositorum. vt ex dictis p3 conceditur tñ: ꝙ diuersitas aliqua. scilicet primorum ⁊ simpliciū est di uisio q̄dā cāliter:qꝛ cāt diuisionē cō positorum. Item conceditur ꝙ di/uersitas sit diuisio positiue dicta .i. alteritas vel alietas.nō aūt negati/ue dicta:pro vt diuisio est nō identi/tas aliquorum.

¶Contra qꝛ si pluralitas ⁊ diuersi/tas cāt ex diuisione: q̄ ē nō idētitas sequitur ꝙ non ens sit cā entis: na3 non identitas est non ens:ꝯñs ē fal sum.ergo ⁊ rñdeo:ꝙ non ens. non potest eē cā entis.vt ens est ⁊ vt po sitiuum est.potest tñ esse cā q̄si for/malis entis:q̄3tum ad hoc: ꝙ dica/tur vel denominetur tale.vel quātū ad rationē eius formalem. sicut ī di uisio est cā quasi formalis vnitatis: q̄3tum ad rationem eius formalem. qꝛ cōplet rationem eius.non autem q̄3tum ad esse eius.

¶De conceptu ⁊ predicatione en/tis. Capitulum quartum.

Idem ⁊ diuersum sunt passiones entis ī q̄3tu3 ens.s̄m.s. Tho. super boetium de trinit.q.4. ar.1.⁊ diuidunt sufficiē ter ens.qꝛ s̄m Aristo.10.meta. om/ne ens alteri cōparatū.aut est idem ei.aut diuersum ab eo:sed hec diui/sio vt ait.s.Tho.1.di.4.q.1.ar.3. est entis creati.non autem entis.quod continet ambitu suo ens creatum ⁊ increatum.qꝛ filius nō est idem p̄ri in diuinis.sed alius ab eo.non est ēt diuersus ab eo proprie.qꝛ nō habet aliam essentiam ab eo. Non possunt autem passiones perfecte cognosci. nisi cognoscatur nā subiecti. Et iō pro notificatione entis. p̄ sciendum est. ꝙ s̄m.s. Tho.1.di.19.q.5.ar.2. 2m.⁊.2.di.1.q.1.ar.1.ens h3 vnā rō/nem formalem.s̄m quā predicatur de oībus equaliter tñ:q̄3tum ad il/lud qd̄ significat illa rō. voco aute3 rōnem formalem.cōceptum menta lem quem intellectus format in se de ente. Res autem significata per rationem formalem. vocatur cōce/ptus obiectualis.vel ratio obiecti/ualis.q̄3uis scotiste per rationē for/malem intelligant quasi semp con/ceptum obiectiualem.qui ēt loquen tes de cōceptu. similiter de obiecti/uali intelligunt. vñ Scotus in theo rematibus cōceptū dico qd̄ termi/nat actum intelligendi. probatur ꝙ habeat vnam rōnem formalem. qꝛ illud qd̄ est obiectum vnius hītus ⁊ vnius potentie. h3 vnam rōnem formalem.nam hītus ⁊ potentia h3 vnitatem a formali rōne obiecti. s3

ens i q̃ꝫtum ens. est obiectuꝫ meta. ꝛ intellectus. ergo bꝫ vnā rōneꝫ formalem. q̄ talis est. ens est id cui conuenit eē quolibet 2°.q.2.ar.1.ꝛ pmo phy.tex.13.p philosophū vbi appellat ens.id qđ est. vñ ſm ipsum. ens est id qđ est. Rō aūt obiectiualis significata p hāc rōnem formalē. est vna. vnitate proportionis ꝛ attributionis.qꝛ licet illa rō formalis īmediate significet naturas. 10.pñtoꝝ. cuilibet.n.illoꝝ debetur esse. tñ iste nature vt hñt ordineꝫ ꝛ hitudinē ad vnū pm.s.sbaꝫ.quā proportionaliter respiciūt.hñt vnitatē analogie ꝛ attributionis. Qđ aūt ens ſm illā rōneꝫ predicetur inequalr: pbatur qꝛ dr̃ de sba in q̃ꝫtum debetur ei eē p se.de q̃ꝫtitate aūt in q̃ꝫtū bꝫ esse in sba vt mēsura eius.de qualitate aūt vt bꝫ esse in sba vt modus eius.ꝛ sic de alijs.qꝛ oia alia dicuntur ens in ordine ad sbam. ſm Arist.4.meta. tex.co.2. ꝛ ppterea dixit auerois.1. phy.co.13.ꝙ ens dr̃ multiplr̃ đ.10. pñtis.nec opꝫ ꝙ termin⁹ significat. oēs rōnes ſm quas predicatur.

¶Utrum autem ens significet distincte.10.pñta.mihi vr̃ ꝙ nō. qꝛ rō sua formalis non repñtat ea distincte.sed indistincte ꝛ indeterminate non disiunctim aut copulatim. ꝛ iō s.Tho. de ente ꝛ essentia dicit ꝙ significat aliqd cōe.10.pñtis. Nec dicendū est ꝙ ens hēat.10. rōnes formales spāles. ſꝫ quas significet.10. pñta.hoc.n.esset nimis absurdum. qꝛ significaret distīcte.10.pñta ꝛ nō aliqd cōe oibus pñtis. Et si diceretur.conceptus entis est pmus ꝛ omnium certissimus. qꝛ in ipsum oēs alij resoluuntur. ergo non est indistinctus ꝛ indeterminat⁹.negaretur ꝯñtia.qꝛ licet cōceptus indistinctus ꝛ indeterminatus non sit certus de nā aliqua in speciali.est tñ certus đ aliqua nā i cōi.sicut aliqs hñs ꝯceptum de intellectu ꝙ est ens.est certus ꝙ intellectus est nā cui debetur esse.nō tñ est certus ꝙ illa nā sit sba aut ꝙ sit accidēs.sed dubius. Item si dicatur. ens dr̃ multis modis.4. meta.tex.co.2. ergo dr̃ ſm multas rōnes spāles.ergo bꝫ multas rōnes formales: confirmatur.qꝛ terminus multiplex bꝫ multas rōnes formales.sed ens est terminus multiplex ꝛ non simplex.ergo ꝛ. Ad primum negatur ꝯñtia.qꝛ dici multis modis non est pcise dici ſm multas rōnes spāles.aut hēre multas rōnes spāles.sed ēt multa significare.possunt autem multa significari p vnā rōnē formalem.qñ illa rō nō est vniuoca sunt autem plures rōnes que non sunt vniuoce.vt pꝫ p Arist.7.phy. Hoc ē ergo dici multis modis.multa significare ſm vnam rōnem formalem diuersimode participatam: vel ſm plures rationes spāles. Ad confirmationeꝫ etiā negatur assumptum.non enim ois terminus multiplex hēt plures rationes formales nec dr̃ multiplex.qꝛ hēat multas rationes formales.sed qꝛ multa significat ſm vnā rationem inequaliter participatam. aut qꝛ multa significat ſm multas rationes formales. ꝛ qñ terminus ē multiplex qꝛ significat multa ſm multas rationes. nō in ordine ad vnum. tunc est distinguendus.non aūt qñ multa significat ſm vnam rationem.

¶Secundo sciendū.ꝙ ens p prius significat sbaꝫ q̃ꝫ accidens. qꝛ ratio sua formalis prius nā repñtat sbam q̃ꝫ accidens.

q̄ꝫ accidens. qđ ꝓbaṫ tū qꝛ sb̄e ꝓpꝛie ꝯuenit esse: ipsa.n. est illud qđ est. accidēn aūt nō ꝓpꝛie ꝯuenit esse sed in esse: ꝛ ipsum nō est qđ est: sed quo aliqd est tale. tū qꝛ sb̄a est pꝛius ens q̄ꝫ accidens. 7°. met. tū qꝛ sb̄a ē ens ƀm se. accidēs aūt in oꝛdine ad sb̄am aqua dependet: tū qꝛ rō entis ꝑfecte saluaṫ in sb̄a: in accidente ſāt iꝑfecte ꝛ ƀm qd p̄°. q. 3. ar. 3. ꝛ per easdem rōes: ens ꝑ pꝛius dr̄ de sb̄a itē qꝛ eā pꝛius significat vt ꝓbatū ē.

¶ Sed ꝯ̄ ens ƀm co. 10. met. significat inmediate ꝛ p̄ma significatiōe 10. p̄nta. ergo nō pꝛius sb̄am q̄ꝫ accidens. R̄ndeo ꝙ ens significare inmediate. 10. p̄nta: dupl̄r pōt accipi. p̄.i. nō mediante alia re significata sicut ly al̄. significat oēs species al̄is mediante re p̄ significata ꝑ ipsuꝫ. ꝛ sic negaṫ ꝯ̄na. 2° pōt intelligi imediate. i. eq p̄. ꝛ sic negaṫ añs, nec sic intellexit illud comētatoꝛ.

¶ Tertio sciendū: ꝙ id qđ predicat ens de sb̄a: est idem: inadequate tñ cū eo qđ predicat de accidente: alioquin nō predicareṫ sicut superius đ inferioꝛi: sed sicut equale de equali. Nō est aūt idem identitate vniuocationis sed analogie. i. pꝛopoꝛtionis ad vnū. cū. n. dr̄ sb̄a est ens: sensus ē sb̄a est nã cui ꝯuenit esse: q̄cūqꝫ sit illa. simil̄r cū dr̄ q̄ꝫtitas est ens. sensus est. q̄ꝫtitas est nã cui cōuenit eē q̄cūqꝫ sit illa. vñ i qualibet eaꝝ p̄dicaṫ nã vt respicit esse. q̄ nō est p̄cise aut determinate sb̄a: aut q̄ꝫtitas: sed nã. 10. p̄dicamētoꝝ indeterminate ꝛ vage significata: nō aūt collectiue ꝛ copulatim vel disiunctim: vñ est q̄libet earū seoꝛsū ꝛ diuisim accepta. Et licet ens significet multa. s. nãs. 10. p̄ntoꝝ: nō tñ ad veritatē ꝓpositionis in qua pꝛedicaṫ ens: reqriṫ ꝙ quo ad oīa sua significata cōueniat subiecto: qꝛ nec hoc reqriṫ in alijs q̄ p̄dicantur equiuoce, vel analogice: vt pꝫ cū dr̄ vrina est sana. al̄ latrabile est canis. ꝛc̄.

¶ Quarto sciendū: ꝙ licet ꝯceptus obiectiualis entis sit cōis oib᷒ p̄ntis qōlibet. n. est nã cui ꝯuenit eē. nō tñ est pꝛecisus a substātia ꝛ accidente aut a deo ꝛ creaturis. i. nō est realitas alia pꝛescindēs a realitate substātie ꝛ accidentis: aut alia a realitate dei ꝛ creature. sed potius icludēs ꝛ cōtinēs illas in actu: indeterminate ꝛ vage: nō superius dicto. ꝓbaṫ. qꝛ realitas illa q̄ a te poniṫ vna ꝛ p̄cisa vel est creata vel nō est creata. si est creata. cū cōceptus obiectiuus entis p̄diceṫ đ deo essential̄r. sequiṫ ꝙ aliqd creatū p̄diceṫ de deo essentialiter: ꝛ sit de essentia eius. qđ ē absurdū. si vero nō est creata: cū cōceptus entis p̄diceṫ de creaturis essential̄r. seqṫ ꝙ i creaturis sit aliqua entitas seu realitas. q̄ nō est ꝓducta ꝛ creata. Secūdo sic. aut ille ꝯceptus ꝛ illa realitas est in alio subiectiue aut nō. si p̄mū. ergo est realitas accidentis. ꝛ ꝯ̄nter nō est alia ab illa aut pꝛescindens ab ea. si ƀm. ergo est realitas sb̄e. oīs. n. realitas q̄ nō est in alio subiectiue. est realitas sb̄e. ergo non pꝛescindit a realitate substantie. Tertio sic. si ille ꝯceptus sit p̄cisus a deo ꝛ creaturis. ergo ē pꝛius deo ergo pōt esse sine deo. qꝛ oē pꝛius in eo ꝙ pꝛius. pōt esse sine posterioꝛi.

¶ Quarto sic. si cōceptus obiectiualis entis esset aliquis gradus supꝛa gradus genericos ꝛ specificos. hō i q̄ꝫtū rōnalis pꝛecise. nō esset vnus aut bonus. alioquin passiones entis

cõuenirēt alijs gradib' a gradu en/
tis pcise acceptis. ꝯñs est falsum. ꝯ
pbat falsitas: q2 hō inq̃tū rōnalis:
est in diuisibilis formalr: ergo vnus
formalr. Quinto q2 fm Aristo. 10.
meta. tex. 8. ens nō pdicat aliā nām
a naturis. 10. pñtoꝝ. Sexto q2 circū
scriptis sba & accidēte: realitas en/
tis nō remanet. ergo realitas entis
nō est precisa a sba & accidēte. añs
pbatur. q2 aut illa realitas depēde/
ret ab alio: aut nō pm dari nō pōt: q2
alia sunt circūscripta: neq3 2m q2 illa
esset deus: & pñter sba: que circūscri
pta est. & q2 aliqua realitas esset in
creaturis q̃ non dependet ab alio.
Septimo q2 ens nō significaret. 10.
pñta ps significatione & sine medio
ꝯ Aueroim. 10. meta. co. 8. significa/
ret. n. p illū ꝯceptū pcisum. Octauo
fm Aueroim 3o meta. co. 10. vtrūq3
.s. ens & vnū h3 dfiā vnā ppriā abs/
q3 eo q ꝯueniāt i vnā nām. hoc no/
mē igitur ens dictū de eis. s. 10. gñi/
bus: nō notificat de eis vnā nām. er
go fm co. ens nō h3 ꝯceptū pcisum
ꝯceptus. n. ille pcisus esset vna nā.
dicta de. 10. gñibus. Aduertendū tñ
q ꝯceptus obiectiuus entis: est ali'
a ꝯceptu dei & ꝯceptu creature & a
ꝯceptu substātie & a ꝯceptu acciden
tis: nō qdē realr: aliogn nō pdicare
tur essentialr de eis: s3 ali' fm rōes.
Conceptus. n. obiectualis entis est
indistinctus & indeterminatus: non
aūt ꝯceptus dei: aut ꝯceptus substā/
tie: aut ꝯceptus alioꝝ pñtoꝝ. itē con
ceptus obiectualis entis includit ac
tu licet indeterminate: ꝯceptū dei: &
ꝯceptū cuiuslibet pñti. nō aūt ꝯcep/
tus dei aut ꝯceptus alicuius pñti: in
cludit ꝯceptus alioꝝ. Cōceptus er/
go obiectualis entis est alius a con
ceptibus alioꝝ: nō qdem p precisio/
nem ab eis: sed per inclusionem om
nium alioꝝ. & ideo non sequitur est
alius: ergo est precisus.

¶ Quinto sciēdū: q ꝯceptus obiec/
tiualis entis est p se vnus: nō aūt p
accidēs quasi ex multis naturis ag/
gregatus. pbat. q2 qd est p se obiec/
tū vnius sciētie: aut pōe: h3 ꝯceptu3
obiectualē p se vnū: aliogn nō pos/
set dare vnitatē p se sciētie aut pōe.
sed ens est obiectū vnius scie. s. me/
ta. & vnius pōe. s. itellectus. ergo &c.
& licet ꝯtineat nās oium pdicamēto
rū. fm. s. Tho. p. di. 8. q. 1. ar. 3. nō tñ
ꝯtinet illas p modū aggregationis
aut accumulationis: sed indistincte
& p modū indeterminationis & idē
titatis. nā nā cui ꝯuenit esse: identifi/
cat nature cuiuslibet pñti.

¶ Sexto sciendū: q ꝯceptus obiec/
tiualis entis nō est vnus: vnitate rea
li aut vnitate vniuocationis: sed vni
tate rōnis & pportiōis seu analogie.
Istud dictū h3. 4. partes. duas nega
tiuas & duas affirmatiuas. Quarum
pma sic pbat. Si ens cōe deo & crea
turis hēret ꝯceptū obiectualē realr
vnū: pdicaret fm illū de deo & crea
turis: sed hoc est falsū. ergo &c. pbat
falsitas: q2 nihil qd est in deo ē crea/
tū aut ꝯcreatū: sed oē qd est in crea/
turis: est creatū vel ꝯcreatū: ergo ni
hil qd est in creaturis est i deo: ergo
ens nō pdicat d deo & creaturis fm
ꝯceptū obiectualē realr vnū. simlr
oē qd pdicat essentialr de substātia:
est substātia: nihil qd pdicat essentia
liter de accidente est sba: ergo nihil
qd pdicat essentialr de accidēte: pdi
cat essentialr de sba: & pñter ens nō
pdicat essentialr de sba & accidente
fm ꝯceptū obiectiuū realr vnū: nec

bēt talē ꝯceptū: q̄ꝛ predicaret illum essentialr̄ de vtroq̄ȝ. Hoc idē argu^m ꝓbaret de deo ꝛ creaturis. sic. oē qđ predicaſ essentialr̄ de deo: eſt deus: nihil qđ predicaſ essentialr̄ de creatura eſt deus. ergo nihil qđ ꝑdicaſ essentialr̄ de creaturis: predicaſ essētialr̄ de deo. ergo nullus ꝯceptus entis realiter vnus predicaſ essentialr̄ de vtriſq̄ȝ: ꝛ sic ens nō bēt ꝯceptum obiectiuū realr̄ vnū cōem vtriſq̄ȝ. Hec aūt argumēta nō pn̄t reduci ꝯ nos: q̄ꝛ nō dicimus ꝙ enſ ꝑdicet idē ꝛ vnum realr̄ de deo ꝛ creaturis: de substātia ꝛ accidēte: sed vnū vnitate ꝓportionis ꝛ vnū vnitate rōnis: qđ nō eſt simplr̄ vnū: sed ſm qd. 2° sic. aut ꝯceptus obiectiualis entis q̄ eſt in asino: eſt idē ſm rōem solū: cū illo q̄ ē ī deo. ꝛ sic ꝯceptus cōis vtriſq̄ȝ: nō erit vnus realr̄. sed ſm rōem. q̄ꝛ ſm philosophū. 5. met. idē ꝛ vnuȝ hiſdē modis sibi correspondēt. naȝ idē realr̄: ē vnū realr̄. ꝛ idē ſm rōeȝ vnū ſm rōem ꝛ ecõ. Aut ꝯceptus ille eſt idē realr̄ in vtroq̄ȝ. ꝛ tūc sequitur ꝙ deus non posset anihilare asinuȝ: q̄ꝛ non posset anihilare realitatē illi^9 ꝯceptus obiectiualis: cū sit eadē realiter cū illa q̄ eſt in deo. similr̄ non posset creare asinū: q̄ꝛ nō posset oēȝ realitatē asini ꝓducere: nā realitas ꝯceptus obiectiualis entis in asino: non eſt ꝓducibilis. q̄ꝛ eſt eadē realr̄ cū realitate ꝯceptus obiectiualis entis in deo. ꝛ ideo bene ꝯsiderent scotiste qd dicāt. Scđa pars dicti ꝓbaſ q̄ꝛ qđ dr̄ multis modis: nō eſt vniuocū: sed ens dr̄ multis modis. 4. met. tex. co. 2. ergo non eſt vniuocū. ergo nō hȝ ꝯceptū vnū vnitate vniuocationis. sc̄do ꝓbaſ. q̄ꝛ ꝯceptus vnus vnitate vniuocationis: eſt ꝑcisus ab his de quibus dr̄. sed ꝯceptus entis non eſt precisus: vt supra probatum eſt. ergo ꝛc̄. Tertia pars dicti probatur. q̄ꝛ conceptus ille eſt vnus: ꝛ non eſt vnus realiter: vt probatum eſt. ergo eſt vnus ſm rōem seu vnitate rōnis. Quarta pars dicti probatur. q̄ꝛ quod dr̄ de multis ī ordine ad vnū primū. habet conceptū vnum ſm ꝓportionē seu ſm analogiā. sed ens dr̄ de multis in ordine ad vnū: sicut sanū. 4. meta. tex. 2. ergo ꝛc̄.

¶ Septimo sciendū: ꝙ ꝯceptus obiectualis entis ē simplicissimus omnium conceptuū. probaſ. q̄ꝛ oēs aliȷ̄ addunt supra conceptū entis. Nam conceptus vnius cuiusq̄ȝ pn̄ti addit supra ens specialem modū essendi: qui in conceptu entis non exprimiſ. Nam cōceptus entis eſt essentia vel nā cui conuenit esse. sed conceptus substantie: eſt nā cui cōpetit esse tali modo. s. per se ꝛ ita de aliȷ̄s.

¶ Aduertendum tamen secunduȝ. s. Tho. de veri. q. 1. ar. ꝑ. vnde hec accipiuntur: ꝙ aliter predicamenta addunt ad ens: ꝛ aliter species ad genus: nam species addunt supra genus realitates differentiaruȝ que actu non continentur in genere: sed sunt extra essentiam ꝛ realitatem generis: nec genus predicatur formaliter ꝛ per se de differentiȷ̄s. 3°. meta. sed predicamenta nihil addunt ad ens quod non contineatur actu in ente: ꝛ quod sit extra realitatem ꝛ latitudinem entis. predicatur enim ens formaliter ꝛ per se de omnibus. Dicuntur tamen addere modos ad ens: pro q̄to aliquis specialis modus essendi exprimitur in conceptu vniuscuiusq̄ȝ pn̄ti: qui non exprimiſ ꝑ ens aut per conceptū eius. vn̄ neu

addūt ꝫm rem. ſed ꝫm expreſſioneȝ ꝛ explicationē.ſ.exprimendo ꝛ explicando id qᵭ cōtinebaꝛ implicite i ente. Jtē ſpēs addit ad genus realitatē eſſentie. realitas.n.ōrie eſt realitas eſſentie. ſed pnta addūt ad ens realitates modorū eſſendi q̄ nō ſunt realitates eſſentie.ſed ſunt extra eſſentiam.ſicut etiā eſſe ē realitas q̄ ē extra eſſentiā in creaturis.

¶ Aduertendū 2°.ꝙ ens pōt capi duplr. primo vt diſtinguiꝛ cōtra nō ens ꝛ nihil. ꝛ ſic nihil poteſt ei addi ꝫm rē.ſed ꝫm expreſſionē. vt dictuȝ eſt.ꝛ tale ens predicaꝛ formalr. vt ſuperius de oī eo qᵭ eſt extra nihil. ꝛ ſic ꝑdicaꝛ formalr de eſſe ꝛ modis eſſendi nec eſt incōueniens ꝙ ꝯtrabibile prediceꝛ formalr de cōtrahēte qñ cōtinet illud in actu. vel qñ illud cōtrahit ꝫm expreſſionem ꝛ nō ꝫm rem.ſcᵭo pōt accipi ens . ꝫm ꝙ ſignificat eſſentiā rerū.put.ſ. diuiditur i.10.pnta. ꝛ ſic ēt enti nō pōt addi modus niſi ꝫm modū exprimēdi cōtinet.n.actu.10.pnta ꝛ ꝯñter modos eoꝝ intrinſecos.ſed nō eſt ſuperius ad eos ꝛ tale ens nō predicaꝛ formalr de modis eſſendi.nec de ipſo eſſe qꝛ licet in rōe ſua iportet ipȝ eſſe:nō iportat illud vt intrinſecum. ſed vt additū ꝛ annexū . ꝑdicaꝛ tñ formalr ꝛ qditatiue de ſuis paſſionibus ꝛ de oībus ōrijs apud nos. Cōceptus ergo obiectiualis entis . eſt ſimpliciſſimus oīum cōceptuū. non qdem ꝫm rē.ſed ꝫm modū exprimēdi.nā eo mō eſt ſimpliciſſimus eiuȝ quo modo alij addūt ad eū.ſed non addūt ꝫm rē.ſed ꝫm modū exprimēdi ꝛ explicādi.ergo ꝛc̄.

¶ Cōtra ꝑdicta arguiꝛ.ꝛ vr̄ ꝙ ens dicat cōceptū ꝑciſū a.10.pntis . Nā qᵭ cōtrahitur ad aliqua. preſcindit ꝛ abſtrahit ab eis. alioquin non poſſet cōtrahi ad illa.ſed ens contrahitur ꝑ modos ad.10. pnta. diuiditur .n.in.10.pnta ꝑ modos.ꝫm.s.Tho. 3.phy.ꝛ.5.meta. ꝛ de veri.q.1. ar.ꝓ. ꝛ.q.21.ar.ꝓ.ergo ꝛc̄. Ad hāc dubitationē. Rñdeo. ꝙ aliqᵭ cōe abſtrahere ꝛ preſcindere ab inferioribus. pōt itelligi duplr. ꝓ ꝫm modū ſignificādi ꝛ exprimēdi.qꝛ non ſignificat illa diſtincte ꝛ determinate.ſed in diſtincte ꝛ in determinate.ꝛ ſic ens abſtrahit ꝛ preſcindit a.10.pntis. ſignificat.n.ꝛ iportat illa in diſtincte ꝛ in determinate. vt ſupra dictū eſt. vnde cōtingit de aliquo ſcire.ꝙ ſit ens . ꝛ ignorare an ſit ſubſtātia aut q̄ntitas aut aliud accidēs. ſcᵭo pōt intelligi qᵭ aliqᵭ cōe abſtrahat ab inferioribus quo ad rē ſignificatā. qꝛ iportat nām ꝛ realitatē aliquā que nō continet actu nās ꝛ realitates inferiorū. ſed eſt in pōa ad illas ꝛ determinabile ad illas. ꝛ ſic aīꝛ qᵭlibet aliud genus abſtrahit ꝛ preſcindit a ſuis ſpēbus. Ens aūt nō preſcindit hoc modo a.10.pntis. oīa.n.pnta includūtur in ente vnite ꝛ in diſtincte ꝫm s.Tho.ꝓ.d.8.q.1.ar.3. vñ non eſt in pōa ad illa ꝛ determinabile ad illa. niſi ꝫm modū exprimēdi ꝛ explicandi.determinatur.n. ꝑ modos ēēndi ad.10.pnta ꝫm expreſſionem ꝛ explicationem.nā cū dr̄ ens ꝑ ſe.exprimitur ꝛ diſtincte ponitur nā ſubſtantie. quā ens ſine mō iplicite ꝛ in determinate importabat in actu . Ad rationē ergo dr̄.ꝙ eo mō quo aliquod cōe cōtrahitur ad aliqua inferiora. preſcindit ꝛ abſtrahit ab eis.ſi contrahitur ꝫm rem ſignificatā ꝑ nomē ēt preſcindit quo ad rē ſignificatāȝ.

Si vero cōtrabitur ſm modū exprimendi ⁊ explicādi, ēt taliter abſtrabit. Ens autē cōtrabitur ad .10. predicaměta quo ad modū exprimēdi nō autē quo ad rē ſignificatā p hoc nomē ens: ⁊ iō nō ſequitur ꝙ ꝑſcindat a .10. p̄ntis quo ad rē ſignificatā ſed quo ad modū exprimēdi ⁊ ſignificādi diſtincte. Nō. n. ſignificat nāꝫ vnā q̄ ſit determinabilis ⁊ cōtrabibilis ad .10. p̄nta: ſed ſignificat ipſa .10. p̄nta in diſtincte. Hec ſūt de mente .s. Tho. loco ſupius allegato. ſ. de veri. q. 1. ar. 1. vbi melius q̄ꝫ alibi declarat hāc mām. Ex hoc ât ꝙ aliqs eſt certus ꝙ a ſit ens. ⁊ in certus an ſit ſbā vel accidēs: bene ſequitur ꝙ cōceptus entis ſit alius a conceptu obiectiuali ſbe ⁊ accidentis: non āt ꝙ ſit preciſus: aut realiter alius.

existentiā ſeu eſſe rei: quod eſt actus eſſentie: ⁊ diſtinguitur realr̄ ab ipſa in creaturis apō. ſ. Tho. 1. q. 54. ar. 1. ꝓbatur: q2 eſſe eſt ſeparabile ab eēntia: ergo differūt realiter. aſſumptuꝫ ꝓbatur: q2 in corruptione hoīs corrūpitur eſſentia eius. ſ. humanitas: q̄ ē tertia entitas differēs ab oībus partibus ſimul ſumptis: apud ſcotiſtas: ⁊ tñ nō corrumpit eſſe eius: q2 idē eſt eſſe compoſiti ⁊ aīe intellectiue: cuius eſſe non corrūpitur: cū ſit imortalis: ergo eſſe eſt ſeparabile ab eēntia ſcdo ſic. p gñationē ꝓducitur totum eſſe rei: q̄ gñatur: ſed non ꝓducitur tota eſſentia eius: q2 nō ꝓducitur q̄libet pars eiuſ. nō. n. ꝓducitur mria q̄ tñ ē pars eſſentie apud ſcotiſtas. ergo differunt realiter.

¶ Diſtinguitur ēt eſſe realiter a forma apud Ariſt. ꝓbatur q2 2° de aīa tex. 37. Aīa eſt cā ⁊ principiū eſſe ⁊ viuere. ergo aīa realr̄ diſtiguitur ab eſſe nihil. n. ſe ipm cāt. ergo aliqua forma realiter diſtinguitur a ſuo eſſe ergo pari ratione quelibet alia forma. non. n. eſt maior ratio de vna q̄ꝫ de alia.

¶ De quibuſdam diuiſionibus entis. Capitulum quintum.

Supereſt vt de diuiſionibus entis proſequamur. hoc. n. ad mām preſentē valde neceſſariū eſt. ſed ante diuiſiones ipſas p̄mitto: ꝙ ſex ſunt trāſcendentia: q̄ de oībus dicūtur: ⁊ ſunt in oī p̄nto: ſm .s. Tho. de nā genus. c. 2. ſ. ens: res: aliqd: vnū: verū: bonū: q̄ ſunt idē re ⁊ couertuntur ſm ſuppoſita: diſtinguntur autē ratione.

¶ Res vt ait .s. Tho. 1. d. 8. q. 1. ar. 1. ⁊ di. 25. ar. 4. ſūmitur a qditate: ⁊ iō ꝓprie dr̄ res illud qđ eſt qditas: vel hēt qditatē: large tñ dr̄ res qcqd eſt ꝑter opus intellectus ⁊ extra aīam: ſed ens ab actu eſſendi ſeu ab eſſe dr̄ ſignificat aūt eſſentiā: ſi noīaliter accipitur. ſi vero ꝑticipiałr: ſignificat

¶ Hiis premiſſis: dico: ꝙ ens diuiditur ꝑ in vnū ⁊ multa: ⁊ qdē qđ ens diuidatur p vnū ⁊ multa: ab oībus ꝯceditur: ꝑſertim a .s. Tho. 1. q. 11. ar. 1. ⁊ patet ratione. q2 oē ens aut ē diuiſum aut indiuiſum. ergo oē ens aut eſt vnū. aut multa. ꝯñtia pꝫ. quia vnū eſt ens in diuiſum. 5. met. ⁊ multa ens diuiſum: itē vnū ⁊ multa ponuntur paſſiones adequate enti. ergo diuiditur ſufficienter per illas. ſꝫ qđ primo diuidatur in vnū ⁊ multa ꝓbatur ſic. oīs alia diuiſio entis includit multitudinē in ſuo intellectu. eſt. n. impoſſibile intelligere aliquaꝫ

diuisionē non intellecta multitudie: sed multitudo non includit in suo intellectu aliā diuisionem entis ergo multitudo est prior oī alia diuisione entis: ꝛ ꝯñter ēt vnitas:q̄ ē ꝓor multitudine. ergo diuisio entis in vnū ꝛ multa: est prior. nā diuisio in priora: est prior simpl'r. ꝯñtia p̄ma patet ex septimo meta. ꝛ. 5. meta. capl'o de ꝓori. qñ. n. vnū est de itellectu alterius ꝛ non eꝯ: illud est prius rōne. Scdo intellectus diuidens. aliqd cōe ī plura. precognoscit illa plura: ꝛ precognoscit ꝙ vnū illoꝝ nō est reliquū. ergo cū intellectus diuidit ens: ī ens q̄ztū: ꝛ in ens non q̄ztū q̄ztitate pfectionis: q̄ est prima diuisio apud scotum: precognoscit ambo illa mēbra: ꝛ qd vnū illorū nō est reliquū: ergo precognoscit multitudinē ꝛ vnitatē ergo multitudo ꝛ vnitas sunt ꝓores apud intellectū. ergo diuisio in vnū ꝛ multa est prior apud intellectum. Diuisio. n. illa vr̄ prior apud intellectū: cuius mēbra apud intellectum sunt priora. Assumptū in principio huius rōnis: ꝓbaſ ꝓ vtraq; parte. Nam si intellectus ante actū diuidēdi: nō cognosceret mēbra diuidētia sequereſ ꝙ attētaret diuidere illud cōe in incognita: qd est absurdū: itē ꝓbatur. q: ideo diuidit illud cōe ī illa plura: q: cognoscit illa plura: non autem ideo cognoscit illa plura: q: diuidit illud coe in illa plura: ergo cognitio illoꝝ pluriū. est cā diuisiōis ꝛ ꝯñter est prior diuisione. Scda ps assumpti ꝓbaſ. q: si nō precognosceret ꝙ vnū illoꝝ non est reliquū. non precognosceret illa eē plura. ex hoc enim aliqua sunt plura ꝛ diuersa. ꝙ vnū illoꝝ non est reliquū. ꝯñs est falsum. vt mō deductū est in probatione prime partis assumpti ergo. ꝛc̄.

¶ Aduertendu; circa hanc diuisionē. ꝙ est duplex vnitas. s. vnitas rōnis ꝛ vnitas realis. passio. n. ꝛ subiectum adequanſ: ita ꝙ vnū nō excedit aliud. est autē aliquod ens reale ꝛ aliquod ens rōnis. ergo aliq̄ vnitas realis ꝛ aliqua rōnis. Dicif vnitas rōnis: q̄ ꝯuenit rei precise ƀm eē qd hēt in aīa. dr̄ aūt vnitas realis: q̄ ꝯuenit rei ƀm esse qd hēt extra aīa;.

¶ Circa qd: ꝯsiderandū est: ꝙ nā generica nullā vnitatē realem hēt: sed habet tantū vnitatem rōnis p opus intellectus abstrahētis eā ab oībus q̄ sunt extra rōnem eius: sic. n. remanet in diuisa: ꝛ ꝯñter vna. sed extra īntellectū: est formaliter diuisa p drīas formales ꝛ specificas: ꝛ ēt mālr ī plura in diuidua: p principia in diuiduātia. Natura autem specifica quādoq; habet vnitatem naturale; extra animam: vt cū reperitur vnum tantum indiuiduū illius spēi: vt in specie solis ꝛ phenicis. Qñq; ē pluríficata ƀm numerum: vt natura humana. Si autem sūmaſ nā specifica simpliciter. i. in se absolute ꝛ ƀm propriam rationem: non est vna aut plures formaliter: aut ƀm numeru;. probatur a. s. Tho. in libello de ente ꝛ essentia capl'o. 4. q: nature sic sūpte non potest attribui: nisi quod est de ratione eius: sed neq; vnitas neq; pluralitas est de ratione eius: ergo neq; est vna: neq; plures. verbi gratia homo inquantum homo: non est vnus: neq; plures. ite; si natura specifica puta humana sūmatur ƀm se . i. solitarie. s. vt abstrahit ab oī eē existentie in alio: ꝛ ab esse in intellectu: non est vniuersalis aut singularis: ꝛ vna numero positiue: sed est vniuer

falis ꝛ vna numero negatiue: proba tur ꝙ non sit vniuersalis positiue. quia vniuersale positiue est in deter minatum contrarie idest coniunctū indeterminationi actuali quasi habi tui contrario ꝛ substratum intentio ni vniuersalitatis sed natura specifi ca predicto modo sumpta nō est hu iusmodi ergo. item vniuersale positi ue/ habet esse in intellectu secundo de anima: sed natura sic accepta ab/ strabit ab omni esse in alio. ergo ꝛc. probatur etiam ꝙ non sit singularis quia natura singularis est in aliquo indiuiduo vel subiecto: ꝛ coniuncta principijs indiuiduātibus. sed natu/ ra sic accepta abstrabit ab omnibus istis. ergo non est singularis. ex hoc autem sequitur ꝙ non sit vna nume ro positiue: quia omne quod est vnū numero positiue in creaturis: est sin gulare ꝛ hoc. Quod autem sit vni/ uersalis negatiue: ꝓbatur. q2 non est limitata aut d̄terminata ad aliquod indiuiduum: sed indifferens ad mul ta indiuidua: vel subiecta. ḡ est vni uersalis seu cōis negatiue. hoc ē.n. esse commune ꝛ vniuersale negati ue. scilicet non esse hoc seu non esse limitatum aut determinatum ad ali quod indiuiduum aut subiectum: sed indeterminatum priuatiue siue negatiue ꝛ indifferens ad multa sup posita aut subiecta. vnde .s. Tho.i. di.8.q.2.ar.1. ꝛ in prima parte.q.7. ar. primo dicit: ꝙ forma de se est cō/ munis: similiter ꝙ in se considerata est communis: pro quāto non est li/ mitata ꝛ determinata ad aliqđ sup/ positum aut subiectum: sed indiffe/ rens ad plura subiecta. Ulterius ꝓ/ batur ꝙ sit vna numero negatiue: quia quod est indiuisus in plura nu mero: est vnum numero: sed natura specifica sic accepta est indiuisa in plura numero. ergo est vna numero non positiue vt probatum est: quia non est hec ꝛ singularis: ergo nega/ tiue: sicut etiam materia prima est vna numero negatiue secundum se accepta: vt traditur in primo phy. ꝛ in primo de generatiōe nec ista sunt opposita: scilicet vniuersale negati/ ue: ꝛ vnum numero negatiue: vnde possunt eidem conuenire: sed positi/ ue accepta opponuntur. Et nō seqꝛ talis nā est vna numero negatiue: er go est singularis. sed bene sequiꝛ: est vna nūero positiue: ḡ est singularis.

¶ Sed dubitaꝛ an nā specifica de se sit vniuersalis negᵉ. Rn̄deo si acci/ piaꝛ ly đ se.i. solitarie: pꝫ ex dictis ꝙ sic: sꝫ q2 ista solitudo nō ꝯuenit sibi nisi ꝑ intellectum: ideo nō est vniuer salis negatiue extra intellectum. si autem accipiatur ly de se idest de na tura sua ꝛ ex se ipsa: sic etiam dico ꝙ est de se vniuersalis negatiue. ꝓbaꝛ. q2 de nā sua est indeterminata. ergo de nā sua est vl'is negatiue. patet. cō sequētia ex dictis. Assumptū ꝓbaꝛ. q2 qđ realiter determinatur ꝑ aliud de nā sua ꝛ ex se ipo ē ideterminatū Sꝫ nā specifica realr determinaꝛ ꝑ aliud ad singularitatē. ḡ de nā sua ꝛ ex se ipsa ē ideterminata. sꝫ nō seqꝛ de nā sua ꝛ ex se ipsa ē ideterminata ꝛ vl'is negᵉ ḡ ē ideterminata ꝛ vl'is negᵉ extra aiam: vt ponūt scotiste: ꝑ/ serti Au. And. 7. met. q2 lꝫ đ nā sua sit idetermiata: ē tn̄ ꝑ alđ d̄termiata extra aiaꝫ. ꝛ argꝛ a sꝫ qd ad simpl'r: sicut ēt nō sequiꝛ nā ex se ipsa est in determinata ergo est ideterminata.

¶ Secundo dubitatur circa hoc: an nā specifica habeat vnitatem realē.

Ad qd dr: q nã specifica extra aiaz non est vna numero: qz numeratur fm supposita vel subiecta. q sũt plura nũero. 2° dr: q talis nã extra aiaz est vna formalr. pbatur. qz ẽ formaliter indiuisa extra aiam. ergo est formalr vna extra aiaz. τ ꝯñter hẽt vnitaté realem. nam vnitas conueniẽs nãe fm esse qd hẽt extra aiam. ẽ realis. Hec ista vnitas est minor vnitate numerali. vñ non seqtur q sit aliq vnitas realis minor vnitate numerali. ipsa. n. est vnitas realis trãscẽdẽs constituens numerũ trãscẽdentem. que potest dici numeralis numero trãscendente. τ est singularis extra aiam in vno quoqz.

¶ Aduertendũ tñ q hec vnitas formalis. non ẽ cõis extra aiam seu in pluribus suppositis indiuisa existẽs sed multiplicatur realr ad multiplicationem. suppositoꝝ vel subiectoꝝ ita q vnitas formalis que est in vno supposito. non est eadem realiter cũ illa. q est in alio supposito eiusdem spẽi: licet multi scotiste teneãt oppositũ. pbatur. qz illa distinguuntur realiter. q ita se habent. q vno corrupto nõ corrũpitur aliud. sed vnitas formalis q est in sorte. corrũpitur corrupto sorte. τ nõ corrumpitur vnitas formalis: q est in platone remanẽte platone. ergo. τ non seqtur: sortes τ plato habẽt aliã τ aliã vnitaté formalé: ergo sũt formalr distincti: τ plus q̃z numero: qz talis vnitas formalis nõ est alia τ alia p se τ intrinsece: sed p accidens τ extrinsece. Que. n. hẽnt vnitaté formalé aliã τ aliã p se τ intrinsece: distinguũtur formalr τ plus q̃z nũero. secus si illa vnitas sit alia p accidens τ extrinsece. vt i pposito Et si dicatur. vnitas formalis est vnitas realis. sed sortes τ plato sũt vnũ formalr. ergo sunt vnũ vnitate reali ergo sũt vnũ realr. τ ꝯñter idé realr qd est falsum. negatur scda ꝯñtia. qz licet sortes τ plato sint vnũ vnitate reali. non tñ eadẽ vnitate reali. ad hoc aũt q aliq sint vnũ τ idẽ realr. oportet q sint vnũ eadẽ vnitate reali. scdo dr q vnitas formalis põt accipi dupl̃r. pmo vt est i diuidua τ singularis τ sic cõceditur maior. sed in hoc sensu negatur mi. scdo potest accipi vt est cõis. τ tuc negatur maior. τ ista scdo est melior q̃z pcedẽs. Hec est ꝯcedẽdũ q sortes plato sint vnu vnitate reali. nisi in sensu diuiso.

¶ Diuiditur preterea ens in ens in aia τ in ens extra aiam vt patet expresse p aueroim. 6. meta. co. 8. sz sciendũ pro declaratiõe huius diuisionis. q ens i aia dupl̃r accipitur. primo p ente i aia seu in intellectu subiectiue. τ si est aliqd cõplexũ. sic est cõceptus cõplexus'. q si sumatur vt est imago rei itellecte. sic est illd ens verũ vel nõ ens falsum. de quo loqtur philosophus. 6. meta. cuius veritas vel falsitas significatur p verbũ est affirmatiue vel negatiue prolatũ in ppositione. fm. s. Tho. 5. meta. lectio. 7. τ. 6. meta. lect. 4. dicit. n. Arist. ibi in tex. 8. q cã entis veri est mẽtis aliq passio. i. fm. s. Tho. ibi opatio i tellectus cõponẽtis τ diuidentis. p hãc. n. producitur conceptus complexus. τ fm aueroim ibi. hoc ens facit aia. qñ cõponit aut diuidit entia ab inuicẽ. τ ideo hoc ens fm ipsum: est cõpositũ vel diuisum. ex quibus patet. q hoc ens apud aueroim est conceptus cõplexus. τ ideo hoc ens ptinet ad librũ de aia. inq̃ztũ est aliqd productũ ab aĩa. sed vt significat

verum:

verum: pertinet ad logicum. Si aūt fit aliqd in cōplexū: sic erit vel spe cies intelligibilis: vel actus itelligē di: vel cōceptus in cōplexus: vel ha bitus: vel qd aliud. Ens ergo in aīa hoc primo modo: est ens reale non diminutum: si sumatur vt res est: et ꝯñter est de consideratione metcᵉ. i quantum est ens reale non diminutū. Si vero spēs et cōceptus considerē tur vt sunt similitudines rerū intel lectarum: sic sunt entia diminuta et fm qd: non distincta ꝯ ens reale ge neraľr dictū: sed ꝯtra ens reale sim pliciter et nō diminutū: sic.n. sūt res quarum sunt similitudines in esse co gnito: sicut sculptura cesaris est ce sar sculptus: et pictura aľis est aľ pi ctum: non aūt aľ simpliciter: quāuis sit res simpľr et ens simpľr. sūt ergo entia realia: sed intentionalia et di minuta et fm qd. sicut.n. spēs colo ris in aere est color in esse intentio nali et diminuto: ita spēs intelligibi les et cōceptus mētales sunt res quo rum sunt similitudines: in esse inten tionali et diminuto. quolibeto. 8. ar. 4. Spēs.n. lapidis in intellectu: nō est lapis simpliciter sed fm qd. s. in esse intelligibili. Conceptus ēt lapi dis est lapis in esse intelligibili: seu lapis vt intellectus est. nō simplici ter. similiter cōceptus cōplexus est significatū eius in esse intelligibili seu repñtato. Spēs igiť et cōceptus mētales tā incōplexi quā cōplexi: vt sunt entia in esse repñtato: nō ptinēt ad cōsiderationem metcᵉ. qz sic sūt entia diminuta: et quāuis philosophꝰ excludat. 6. metcᵉ. solū ens verum vel falsum. i. cōceptū cōplexū dicto mō sumptum a consideratione metcᵉ. nō tñ sequiť ex hoc: q spēs itelligibiles et conceptus in cōplexi vt sunt res ipse in esse repñtato: ptineāt ad me taphisicū. imo p eādē rōnem exclu dunť: qz vt sic sunt entia diminuta. Quod aūt ens verum de quo ibi logť philosophus: sit ens reale: patet: qz dicit ibi auerois co. 8. q ptinet ad li brū de aīa. et idem dicit ibi. s. Tho. Quod ēt sit diminutum: testatur ibi dem auerois: dicens ēt q ens verū est ens in cognitione. i. ens cognitū s. vt cognitū ē: seu ens ī eē cognito. ¶ Secūdo accipiť ens in aīa: p eo qđ est obiectiue in aīa: et sic q̄cunqz repñtanť intellectui: vel cognoscun tur ab intellectu: sunt obiectiue ī in tellectu: et sic nō solū etia realia sed ēt entia rōnis sunt obiectiue in aīa seu hēnt in aīa esse obiectiuū: quod est idē qđ esse intelligibile: et esse co gnitum: et intentionale: et esse repñta tū: et aprehensum.

¶ Quid autem sit istud esse: non sa tis cōstat. Scotus.n. in p̄ di. 36. exi stimat q esse obiectiuū est esse intel ligibile: fm qđ esse res produciť ab itellectu p actum suū. Et ad omne ens fm tale esse cōsequiť rľo rōnis ad intellectū. qđ esse fm eū: non est esse essentie: nec esse exiſtētie: nec eē spēi: nec actus intellectus. et non est esse simpliciter: sed diminutū et fm quid. Et est esse tā rľonis quā ētis ab soluti: in quo esse oīa sunt pducta a deo ab eterno. imaginať.n. q sicut intellectus noster per actū suū pro ducit res in esse itelligibili: ita intel lectus diuinus per suū actū oīa en tia produxerit ab eterno ī esse intel ligibili: et ꝯñter q esse eorum in mente diuina: nō sit esse diminutum: et talia en tia in mente diuina putat esse ideas sed ista positio vř satis chymerica

apud veros philosophos. sequitur. n. ex ea: q intellectus i actu non esset itellectu i actu: qz fm hac positionē non habēt idem esse. ꝯñs est ꝯ phm in. 3. de aīa. ergo itē sequitur: q ex itellectu ꝛ itelligibili non fieret verius vnū: qz ex materia ꝛ forma: ꝯ auerroim. 3. de aīa. co. 5. ꝯñtia probatur: qz vnum non esset actus alterius. Itez idee diuine non sunt entia rationis qz fm ipsum in p̊ di. 4 q. 2. ens rationis est comparatio passiua. ergo sūt entia realia. ꝛ ꝯñter oīa sūt pducta in esse reali: ante creationez vniuersi: qd non bene sonat apud fideles. Capreolus vero in p̊ di. 35. ꝯ 'scdaz dicit: q esse obiectiuū est illud esse: quod hēt obiectū in pōa cognoscitiua p similitudinem suam. vnde est idem realiter qd esse speciei intelligibilis: aut ꝯceptus. ꝛ superaddit i ratione sua respectum ad obiectum cognitum. ꝛ quod a quibusdam appellatur esse aparens: ꝛ esse relucens. re vera est ipsū representari. Dicit preterea in p. di. 23. ad argumēta cōtra primā ꝯclusionē: q illud esse p respectū ad speciē dr reale. sz per respectū ad res itellectas dr itentionale. Quidā vero dicūt: q esse obiectiue i intellectu: ē esse in prospectu intellectus: vel sicut cognitum i cognoscēte: vel sicut modus rei cognite ꝯñs rem: prout est obiectiue i itellectu. ꝛ dicūt q hoc 2° mō. entia rationis sunt obiectiue i intellectu. qz cōsequūt rē solū fm ē q obiectiue in intellectu. seu fm q cognita est. ¶ Mihi videtur dicendū. q esse cognitum. seu obiectiuū dupliciter accipitur. p̊ pro esse rei cognite vt cognita est. seu vt est in intellectu cognoscēte p similitudinē suam. ꝛ sic est esse reale. pbatur p̊. qz fm. s. Tho. p. q. 18. ar. 4. esse intelligibile forme domus i mēte artificis. qd est idem quod esse obiectiuū. est nobilius qz sit esse eius ad extra. ergo est reale ꝯfirmatur. qz ibidem dicitur. q esse rerum in mēte diuina. est esse i creatum ꝛ diuinū. scdo sic. esse intentionis intellecte. ꝛ verbi. est reale. sed intellectum fm q est in intellectu. seu fm esse qd hēt in intellectu. est i tentio intellecta ꝛ verbuz. ergo esse eius est reale. sed esse rei itellecte vt intellecta est. dr esse cognitū ꝛ obiectiuū. ergo esse cognitū ꝛ obiectiuū hoc mō sumptū. est reale. mi. huius rationis est. s. Tho. l. 4. ꝯtra gētī. c. 11. ꝛ in quolibeto. 8. ar. 4. Preterea fm. s. Tho. de pōa. q. 3. ar. 5. 2m qditas creature ante creationē nihil fuit. nisi forte in intellectu creātis. vbi non ē creatura. sz creatrix eēntia. ergo eē eius i mēte diuīa. ē eē diuinū. ꝛ ꝯñter reale. Confirmatur. qz vt ē dictū est fm auerroim. 6. met. co. 8. ens cognitū vt cognitū ē: ptinet ad librum de aīa. ergo ens cognitū vt cognitū ē. ē ens reale. ergo eē cognitū vt sic ē reale. ꝛ ꝯñter ē positiuū. Est ēt absolutū i se. qz ē eē spēi vel vrbi. Diminutum vero fm predicationem. p respectū ad rē itellectā. qz nō ē esse rei itellecte simpr. sz vt itellecta ē. sz non dr diminutū fm pfectionē qz qñqz ē pfectius. qz esse rei ad extra. vt dictū est de esse itelligibili forme domus. ꝛ de eē obiectiuo in mēte diuina. Et fm q est eē obiectiuuz ꝛ intelligibile. cōnotat respectuz ad intellectū. nam fm philosophum. 5. meta. c. de ad aliqd: intelligibile dr. relatiue ad itellectū. sicē sensibile ad sensum. dicitur autem obiectiuum:

vt est obiecti: subiectiuum vero: vt est speciei intelligibilis aut verbi. et hoc primo modo: sola entia realia in actu vel in potentia: habent esse obiectiuum. Secūdo mō summitur esse obiectiuum sm q est esse repñtatum quod habet obiectum in specie intelligibili. vel in verbo. esse vero cognitum secūdo modo. est esse apparēs in actu cognoscēdi vel in verbo vel in ratione propria vel alterius. nam mala et priuationes per ratiōes aliorum cognoscuntur. et sic tam entia realia q̄ȝ rationis habent esse obiectiuum. sed entia rationis non hēnt esse: nisi hoc scdo modo. Dicit. n. s. Tho. 1. q. 28. ar. 1. q respectus rationis est tātum in aprehensione rationis. et sm. R. generalem. ibi: relationes rationis non habent esse: nisi in intelligi. esse autem obiectiuum et esse cognitum hoc secundo modo: non est reale. probatur. q: negationes et alia entia rationis non habent esse reale. sed habent esse obiectiuum et cognitum. scdo modo. ergo esse cognitum et obiectiuuȝ secūdo modo: non est reale. secūdo probatur. q: si esset reale: sequeretur: q aliquod eē reale preter diuinum: esset eternum cōtra. s. Tho. 1. q. 10. ar. 3. probatur ɔñtia: q: mala et falsitates habēt eē cognitum ī deo ab eterno: quod nō est esse diuinum. 1. q. 18. ar. 4. ergo si est reale. sequitur. q aliquod eē reale p̄ter diuinum. est eternum. Dico vlterius: q esse cognitum et obiectiuum. scdo modo. est relatiuum. probatur. q: omne ens rationis est negatio vel relatio. de veri. q. 21. ar. 1. ergo omne esse ratiōis est negatiuū vel relm. Sȝ eē cognitū scdo mō. ē eē rōis: vt pbatū est. et non ē negatiuȝ. ergo ē relatiuū. De ista. q. vide Cap. in loco pallegato: et i. 3. di. 14. q. 1. et herueū in q̄libeto. 3. q. 1. et. R. Generalē. 1. q. 14. ar. 5. et. q. 15. ar. 1.

¶ Ex p̄dictis patet: q non oē ens ī aīa: est ens rationis: vt distinguitur cōtra ens reale: q: ens in aīa subiectiue vel obiectiue primo modo: nō est ens rationis: sed reale in actu vl pōa. Naȝ apud. s. Tho. 1. q. 13. ar. 7. et. q. 28. ar. 1. ens rōis est illud: quod habet eē solū p aprehēsionē et ɔceptionē intellectus: ita q non hēt esse reale ēt in pōa. Ens autē reale ē illud. qd hēt eē p̄ter aprehēsionē intellectus: et circūscripto omni actu et conceptu ītellectus: sic q non depēdet ab ītellectu vt ītelligēs et ɔcipiēs ē: lȝ qñqȝ dpēdeat ab eo: vt sbiecto. sicut spēs ītelligibilis: cui⁹ eē ñ ē ipȝ ītelligē vt aliq putāt. cū spēs p̄cedat ītelligere et concurrat effectiue ad productionē eius.

¶ Et diuidr̄ ens rōis: vt distingr̄ ɔ⁹ ens reale: i negōem et relōnē. nā oē ens rōis ē negō vl relō d veri. q. 21. ar. 1. Rlō vero rōis ē duplex: apd. s. Tho. d pōa. q. 7. ar. 11. vna ē excogitata p ītellectū: et attributa reb⁹ ītellectis vt intellecte sūt. q̄lis ē rlō gñis et spēi. Alia ē: q ñ ē excogitata nec ītelligata: sȝ magis ex q̄dā necītate ɔseq̄r modū ītelligēdi. vt cū ītellectus ɔparat iuicē aliq: īter q ñ ē mutu⁹ ordo ex nā rei. et ītelligit vnū ī ordine ad aliō: vt cū ɔparat pñs futuro. tūc. n. d necītate aphēdit īter illa ordinē p̄oris et posterioris: q ē rlo rōis. Nec ē vex. q oē ēs rōis ɔseq̄r actū intellectus collatiuū vel rectum: vt pȝ de negatione et priuatiōe: sed solū ens ratiōis quod est relō. 1. q. 28. ar. 1. 4^{m}. ɔcedit tñ q nullū ens rōis

per se et seorsum intelligitur: sed de necessitate intelligitur simul cũ alio: qr intelligitur per aliud: et non per propriã speciem: qr illam nõ habet.

¶ Scotiste vero aliter sentiũt de ente rõnis. Dicunt.n. q ens rõnis distinctum contra ens reale: est comparatio passiua: qua vnũ obiectum cõparatur alteri p intellectum vel aliam potentiam habentẽ actum collatiuum: vt est voluntas: putant enim q ens rationis: qd apud eos est solũ respectus rõis: causetur nõ solum ab intellectu: sed etiam a voluntate: et ab oĩ alia põa habẽte actum collatiuum. probat autem scotus ĩ .45. di. primi. relõnẽ rõnis causari a volũtate sic. omnis poa potẽs habere actum circa obiectum existẽs: nõ vt existẽs: et illud obiectũ comparare ad aliud: ad quod ex natura rei nõ comparatur: potest in obiecto vt obiectum est: causare relatiõem ipsius ad aliud: sed volũtas est huiusmodi: qm põt vti deo ad creaturam et aliijs similiter. ergo põt causare relationẽ ĩ tali obiecto. sed talis relatio nõ est realis. ergo rõis. ergo relatio rõis causatur a voluntate.

¶ Sed iudicio meo errãt in pluribꝰ primo in eo q dicũt: q ens rõis est comparatio passiua. Nam negationes et priuationes sunt entia rõis: et tñ nõ sunt cõparationes passiue. ergo non omne ens rõnis est comparatio passiua. probatur assumptum. qr. 4. meta. negationes sunt entia. et non realia. ergo rationis. omne enĩ ens aut est reale. aut rõnis. Ex hoc sequitur q non omne ens rationis dependet ab actu collatiuo: vt dicũt qm negationes et priuationes non dependẽt ab actu collatiuo. secũdo errãt in hoc: q dicãt q sola relatio rationis est ens rationis. patet.n. ex dictis hoc esse falsum. quoniam neq negatio neq priuatio est relatio rõnis. et tñ sunt entia rationis. vt probatum est. tertio errãt in hoc. q dicunt relationem rationis causari a voluntate: seu ab alia põa ab intellectu. tum qr talis relatio diceretur ens volũtatis. non tantum rationis: tum qr vniuersaliter ens in aĩa est ĩ mente apud Arist. et co. 6. meta. sed relõ rationis est ens in aĩa. ergo est ĩ mẽte seu in intellectu. ergo causatur a solo intellectu principaliter et completiue. Ad rationem Scoti Rñdet R. Generalis noster prima parte. q. 28. ar. p. q causare relationem. cõtingit dupliciter. primo habitualiter et fundamẽtalr. Scdo actualiter. si ergo maior scoti intelligatur de causare actualiter: falsa est. qr a solo intellectu causatur actualiter. et fm esse actuale. si autem intelligatur de causare fundamentaliter. cõceditur. qr non solũ voluntas et cogitatiua hoc modo causant relationem rationis sed etiam visus. Nam ex eo q visus attingit colorem. causat in eo relationem visi ad vidẽtem. imo etiam dextrum aliis causat hoc modo relationem dexteritatis in columna. cõstat autem q neq visus neq dextrum aliis habet actum collatiuum. et tñ tales relationes nõ sunt actu nisi cum intelligunt. sed sunt fundamentalr.

¶ Scotiste tñ aliter de negatiõibus et priuationibus sentiunt. Dicũt.n. primo vt patet per Ant. And. in. 4. meta. q. 2. q negationes sunt entia negatiua: et priuationes sunt entia priuatiua. pbatur. qr vt pz. per philosophum. 4. meta. ens dicitur de nega

tionibus ⁊ priuationibus. ergo sunt entia. ⁊ cũ non sit entia positiua: seqtur ꝙ negationes sint entia negatiua: ⁊ priuationes entia priuatiua: ⁊ ꝯñter ꝙ negatiões hẽant esse negatiuum: ⁊ priuationes esse priuatiuũ. Secũdo dicũt. ꝙ negõ hẽt formalitatẽ distinctam ab affirmatiõe quaʒ destruit. ex quo sequit ꝙ dicat ⁊ importet realitatẽ aliquã ex natura rei ⁊ sit ens ex natura rei: ⁊ non ens rõnis: nam cum formalitas ſm Ant. And. loco preallegato sit ratio obiectalis in re aprehensa ab intellectu ex natura rei: sequit ꝙ sit ens ex natura rei ⁊ reale. non autem ens rõnis. cõfirmatur. qꝛ ipse ibideʒ dicit. ꝙ negatio distinguit ab affirmatione ex natura rei: ergo ſm ipsum non est ens rõnis. sed ens ex natura rei seu reale: ⁊ preter opus intellectus. Secũdo cõfirmatur. qꝛ apud ipsos sola relo rõnis est ens rõnis. ergo neqꝫ negatio neqꝫ priuatio ẽ ens rationis ſm eos. sed ens extra aĩaʒ. Tertio dicunt. ꝙ negatio includit ⁊ presupponit vnam affirmationem. ⁊ aliã destruit ⁊ excludit. verbi gratia. ista. homo non est asinus. includit istaʒ. homo est homo. sed destruit istam homo est asinus. Et addũt ꝙ negatio hẽt distinctam formalitatem ab affirmatione quam destruit. sed nõ ab affirmatione quã ĩcludit. probatur hoc vltimuʒ. qꝛ nõ habet distinctã cõceptibilitatem a ꝯceptibilitate affirmationis quã includit. ergo nõ habet distinctam formalitatem a formalitate illius. Dicunt. 4. ꝙ aliqua negatio dicit pfectionem simpliciter. nam hec negatio deus non est asinus. dicit perfectionẽ simpliciter. ⁊ similiter ista. homo nõ est asinus. ⁊ ꝯñter quelibet istarum dicit perfectionem ex natura rei. Hec sunt que de negatiõibus ⁊ priuationibus dicũt scotiste. q̃ vt puto q̃ʒtuʒ ad plura falsa sunt. ad quod probandum premitto ꝙ duplex est negatio s. icõplexa ⁊ cõplexa. exempluʒ primi. vt nõ homo. ſm ꝙ ly nõ tenetur negatiue ⁊ nõ infinitiue. exemplum secundi. vt homo nõ est asinus. secũdo premitto. ꝙ disputatio p̃sens nõ est de negatione mrialiter sumpta. s. p ipsis terminis. sed de negatione formaliter sumpta. i. q̃ʒtum ad id quod formaliter significat ⁊ conceptum obiectiuum eius. Tertio p̃mitto. ꝙ affirmatio significat principaliter cõpositionẽ predicati cũ subiecto. significat. n. predicatum ĩ esse subiecto. licet secũdario ĩportet id qđ significatur p subiectum ⁊ predicatuʒ. sicut verbi gratia. ista affirmatio homo est asinus. significat hominem esse asinum. quod est quodam impossibile ⁊ implicãs cõtradictionem. ergo est nõ ens. secũdario aũt ⁊ minus principalr̃ significat hoĩeʒ ⁊ asinum. per oppositũʒ vero negõ principaliter significat remotionem predicati a subiecto. significat. n. p̃dicatuʒ ab esse a subiecto. verbi gratia. hec negatio homo nõ est aĩal. significat principalr̃ hominem non esse al̃. quod est quodaʒ impossibile ⁊ ꝯñter est nõ ens. sed secundario significat hominem ⁊ al̃. Istis premissis. Dico primo. ꝙ negationes sunt entia rõnis. pbatur qꝛ ſm Auerroiʒ 4. meta. co. 2. ens dicitur đ negationibus ⁊ priuatiõibus vt de secũdis intelligibilibus. sed secũdo intelligibilia sunt entia rõnis. ergo negationes ⁊ priuatiões sũt entia rõis. s. ſʒ

q sūt apprehēsa ab intellectu. sed ex
tra itellectū et preter opus itellect'
sut nō entia. et nō habēt aliquod eē
i actu extra itellectū. sed tm funda
mētaliter. secūdo probat sic hec ne
gatio homo nō ē aial. significat ho
minē nō esse aīl qd est ipossibile quo
dam. et ꝯñter nō est ens i rerum nā
et preter opus intellectus. ergo cum
sit ens aliquo modo sequitur q erit
ens per apprehēsiones et operatiōes
itellectus. oē. n. ens aut est ens pter
opus itellectus. aut p opus itellect'
ergo aliqua negō est formaľr ens
rōis. ergo pari mō oīs negatio. Ter
tio sic. hec negatio cesar non est asi
nus. ante creationem mundi et post
mortem cesaris. est vera. aut ergo si
gnificat aliquid habēs esse solū per
opus itellectus. seu aliqd ens ex nā
rei. aut nō sm dari nō pōt. tum q an
te rex creationem nō fuit aliquod
ens ex natura rei et preter opus itel
lectus nisi deus. tum q oē quod est
ens ex natura rei. et preter opus itel
lectus. alicubi est. id autem quod si
gnificat per dictam negationem nō
est alicubi ex itellectū ante rex crea
tionē et post mortem cesaris. ergo nō
significat aliqd ens ex nā rei. ergo
significat id quod est ens per opus
intellectus. et ꝯñter significat ens
rōis. Quarto sic hec negatio itētio
generis nō ē itētio spēi. est vera. et nō
significat id qd est ens preter opus
itellectus et ex natura rei. ergo non
oīs negatio est ens ex nā rei. Qd āt
illa negatio nō significet id quod ē
ens ex nā rei. et preter opus intelle
ctus. et ꝯñter q ipsa formaľr non sit
ens ex nā rei. pbat. q ista affirma
tio. itētio gñis est ens rōis. nō signi
ficat id qd est ens ex nā rei. et preter
opus itellectus. ergo multo minus
dicta negatio significat ens ex natu
ra rei. nō enim negatio est maioris
entitatis q affirmatio. qñ ambe sūt
ex terminis significātibus ens rōis
añcedēs probat. q significat cōpo
sitionē pñ cum subiecto. que est p
opus itellectus et nō ex nā rei. q p
dicatū cū sit ens rōis nō ꝯponit cū
subiecto ex nā rei. Ex pdictis seqt
q negatio nō habet formalitatē di
iunctam ab affirmatione. quam de
struit. sm q formalitas ē ratio obie
ctalis i re apprehēsa ab itellectu ex
natura rei. probatur. q quod habet
formalitatem dicto modo sumptā ē
ens ex nā rei. sed negatio nō est ens
ex nā rei. vt pbatū est. g nō hēt for
malitatē distinctā ab affirmatiōe q
destruit. scdo pbatur. q illa negatio
hō nō est hō. nō habet distinctā for
malitatem ab affirmatione quā de
struit. ergo non oīs negatio habet
distinctam formalitatem ab affirma
tiōe quā destruit. añcedēs pbat: q
sm scotistas nō hēt distictā forma
litatē ab affirmatione quā icludit. g
nō hēt distinctā formalitatē ab affir
matiōe quā destruit. pbat ꝯña: q
affirmatio quā icludit et plus ponit
est illa met quā destruit sm eos: nā
vt dicūt: illa negatio icludit istā hō
est hō. sed ista est et illa quā destruit
et negat: vt patet ex se: et ex pho i p
p hyer. ergo affirmatio quā icludit
est illa met quā destruit. Scdo prin
cipaliter dico q nulla istax negatio
nū hō non est asinus: deus non est
asinus: dicit pfectionē simpľr. pbat
q qd dicit pfectionē simpľr: est ens
positiuū. sed sm scotistas nulla ne
gatio est ens positiuū. ergo nulla ne
gatio dicit pfectionē simpliciter. 2°

pbat: qr qd dicit pfectionē simplr: est ens ex nã rei: sed nulla negatio est ens ex nã rei: vt pbatū est: ergo ꝛc. Contra predicta arguit: qr qd ē in subiecto pter opus intellectus: ē ens ex nã rei. sed priuatio est in subiecto pter opus itellectus: qr seclu so opere intellectus: tenebra est i aere: ꝛ surditas in organo auditus: ergo priuatio est ens extra aiam. ꝛ ex nã rei. Cōfirmat. qr secluso opere i tellectus: aliqs ē actu surdus: ꝛ aer ē actu tenebrosus: ergo secluso ope itellectus priuationes ꝯueniūt actu subiectis: ꝛ sūt actu i subiectis: ergo sunt entia extra animā ꝛ ex nã rei. Ad primū dr ꝙ ly est: qñqꝫ dicit actum essendi: qñqꝫ dicit veritatē ꝓpōnis: vt pꝫ p phm ꝛ s. Tho. 5. ꝛ 6. meta. cū ergo dr qd ē i subiecto preter opus intellectus: ē ens ex nã rei: seu ens extra aiaꝫ: vex est: si ly est dicat actū essendi. sꝫ i illo sensu negatur mi. qr priuatio nō est in subiecto: sm ꝙ ly est dicit actū essendi. Si aūt ly est in maiori dicit veritatē ꝓpositionis: sic negat maior. Ad 2m dico ꝙ duplex est actus. vnus fundamētalis. ꝛ sic aliqd ē i actu fundamētali: qñ est fundamētū i actu: seu actu fūdat aliqd: alius est actus formalis: q ē actus p ihērētiā ꝛ īformationē. ꝛ sic dr aliqd esse i actu formali: qñ actualr iformat ab actu ihērēte. vt cū sortes ē actu calidus: dr eē i actu formali caloris. Ad ꝯfirmationem ergo negat añcedēs de actu formali. Si vero intelligit de actu fundamētali: sic ꝯcedit añcedēs ꝛ pºꝯña sꝫ negat 2ª. ꝛ ꝙ rō nihil valeat: pꝫ: qr p eādē rōeꝫ pbaret ꝙ dextreitas colūne sit ens extra aiaꝫ ꝛ ex nã rei nō āt ens rōis. qd nullus dic. Argr. n. sic. secluso ope itellect⁹ colūna ē sorti actu dextra. g secluso ope itellectus dextreitas ꝯuenit actu colūne. g dextreitas ē ens extra aiam ꝛ ex nã rei. soluit aūt h argum p pdictā distinctionē de actu fūdamētali ꝛ actu formali. Si vero dicat sic. qd ꝯuenit alicui secluso ope itellectus: est ens extra aiaꝫ ꝛ ex nã rei. Dico ꝙ vex ē: si ꝯueniat ei actu formali: vel si verbū ē iclusū i ly ꝯuenit: dic. actū eēndi. resoluit. n. i verbū ē ꝛ sunm pticipiū: vt ꝯuenit. i. ē ꝯueniēs. Si vero ꝯueniat ei actu fūdamētali, vel si verbū ē iclusū i ly ꝯuenit: dicat veritatē ꝓpōnis: tūc negat illa ꝓpositio. Et sicut negō cōplexa ꝛ priuatio nō ē ens extra aiaꝫ: ita nec negatio i cōplexa vt nō hō. Dicimus pterea ꝙ quelibet negatio hēt distictā formalitatē a formalitate affirmationis ēt quā icludit: accipiendo formalitatē p ꝯceptu obiectiuo vel rōne obiectiua. pbat. qr affirmatio ꝛ negō nō significāt idē. g n habēt eūdē ꝯceptū obiectiuū ꝛ p ꝯñs non hēnt eādē formalitatē. gº hēnt aliā ꝛ aliā formalitatē. ē tñ vex ꝙ iste formalitates lꝫ sint distincte ꝛ alie: n tñ distinguunt se totis ꝗtū ad id qd secūdario significāt: qr negō includit in rōne sua subiectū ꝛ pdicatū affirmationis. habēt ergo distinctas ꝯceptibilitates: sꝫ nō se totis distinctas.

¶ Ulterius diuidit ens: i ens p se: ꝛ ens p accidēs: vt pꝫ. 6. met. p Arist. ꝛ 5. meta. Ad cui⁹ declarationē sciēdū ē: ꝙ ly ens pōt sūmi pticipialr: ꝛ noialiter. si sūmat pticipialr: sic ens p se est illud qd est semp vel vt i pluribus in cōparatiōe ad suā cām. vt pꝫ p Arist. 6. meta. ens autēꝫ p accidēs: qd vt i paucioib⁹ euēit. vt edis

ficatorem sanare est per accidens. Si autem sumatur notaliter: sic ens p se dicitur vno modo: ipsa sba: nas sba est ens per se. alio modo: dicitur ens per se: id quod importat i recto naturam simplicem: vel intrinsece cōpositam ex pluribus quorū vnio est per se. vel ens per se est quod pn cipaliter ⁊ in recto dicit naturam vni⁹ pdti. colligitur ab Arist. 5. meta. vbi dicit q̄ entia sm se seu per se dicunt illa: que significāt figuras predica/tionis. vt homo: linea: q̄ntitas: albe/do: sortes. Nam licet indiuiduū sbe mālis. apud. s. Tho. iportet i rōe sua q̄ntitatem: nō tn̄ principaliter ⁊ in recto: nec itrinsece vt partem: ⁊ ideo est ens per se. Quod. n. per se generatur: est ens per se: nam ens p accidēs nō generatur per se. 6. met. Ens autem per accidens dicitur il/lud: quod eque principaliter ⁊ i re/cto iportat plura: quorum vnum ac cidit alteri: vel ābo 3°. vt sortes mu/sicus: ⁊ sortes musicus albus: ex q/bus intrinsece tāq̄ ex partibus cō/ponit vnum: quod non est in aliquo vno pdto.

¶ Preterea diuiditur ens: in ens i actu ⁊ ens in pōa: vt hētur p Arist. 5. meta. ⁊ 9. meta. in prin. Accipitur autem hic ens in actu: p ente quod habet esse in rerum nā. Ens autem in pōa dicit multis modis. primo ens in pōa actiua: quod est ens po/tens agere seu habens pōas ad agē dum. scdo ens in pōa passiua: ⁊ hoc dupliciter primo transitiue pro eo quod hēt pōam passiuam. i. sm quā pōt pati ⁊ trāsmutari ab alio. scdo i trāsitiue p eo quod est pura pōa pas siua ⁊ subiectiua. s. mīia prima. Et ens in pōa isto scdo mō: dicitur ens possibile subiectiuum. Tertio modo dicitur ens in pōa: illud quod nō ē in rerum natura. Sed pōt existere i rerum natura. Et a scotistis appella tur pōa obiectiua. sed sm heruerum quolibeto. 3. q. 5. Rectius appellat possibile obiectiuū. q2 pōt esse obie/ctum alicuius pōe actiue: ⁊ produci per eam. Actus correspondēs pōe passiue seu subiectiue. dicitur actus formalis: qui est ipsa forma sbalis vel accidētalis. Actus autem corre spondēs possibili obiectiuo seu enti in pōa obiectiua: est actus existētie. Accipit ergo ens in pōa in ista di/uisiōe tertio modo dicto. ⁊ perinde est ac si ens diuidat in ens in actu existentie. ⁊ in ens possibile. i. potēs existere in rerū natura: ⁊ producibi le nō existēs extra cām suam: vt pa/tet per exempla philosophi. 5. meta. tex. 14. ex quo sequit: q̄ mīia non ē ens in pōa: vt sumit ens in pōa in ista diuisione: q2 ipsa est in rerū nā ⁊ extra cām suā. ⁊ producta. nō aūt pducibilis. sed dicitur esse ens i ac tu. non quidē per se vt putat scotus. sed per aliud. s. per formam. a qua habet esse.

¶ Pro declaratione huius diuisio/nis dico primo. q̄ ois pōa pprie di cta ⁊ nō trāsumptiue aut p similitu dinem. est actiua vel passiua. vel sal tem ad aliquam istarum reducitur. vt patet per philosophū ⁊ co. 9. me ta. tex. 2. ⁊ 5. meta. co. 17. sed aliqua pōa potest dici passiua dupliciter. s. passione pprie dicta. ⁊ passione cōi ter dicta. que ē passio perfectiua. vt habet per philosophum. scdo ō ala ⁊ hoc modo essentia est pōa passiua respectu esse. ⁊ intellectus respectu spēi ⁊ actus intelligēdi. hoc modo

ēt pōa

Et pōa formalis de quā inferius di/cemus vn̄ pōa passiua q2 ē subiecto ratio ꝙ sit capax ⁊ susceptiuum for me in actu:nisi.n.in materia eēt po tentia formalis:non susciperet in se formam nec perficeretur ab ea.

¶ Secundo dico: ꝙ ante creationē mundi res erant possibiles solū du plici pōa:ſm.s.Tho.de pōa.q.3.ar. 17.xm.s.pōa actiua dei:⁊ pōa logica que est pōa non repugnantie. non autem erāt possibiles per pōam ob iectiuā:q2 illa pōa nihil erat tūc. nā illa pōa nō fuit idem quod deus: vt patet:q2 pōa obiectiua est aliquid ꝑ ducibile:non fuit etiam aliqua rea/litas preter deum potentialis: ab ip so deo distincta:quod probaſ. q2 po no ꝙ oīs realitas alia deo anichile/tur per pōam dei.hoc.n. est possibi/le absolute. Et tūc sic. Deus postꝙ̄ anichilauit oēm realitatem a se di/stinctā:pōt producere aliquas crea turas.ergo ille creature sunt possibi les.aut ergo ille creature sunt possi biles per aliquam pōam realem a deo distinctam: ⁊ hoc non:q2 per ca sum oīs realitas que est alia adeo:ē anichilata:aut sūt possibiles:sed nō per aliquam potentiam realē adeo distinctam: ⁊ tunc habeo intentū.s. ꝙ ante creationem mundi pōa ob/iectiua non erat aliqua pōa realis. Nam si in casu pōito pōa obiectiua non est aliqua realitas: etiam ante creationem mundi ipsa non erat ali qua potentia realis. Confirmatur. q2 ſm.s.Tho.de pōa.q.3.ar.5. qui/ditas anteꝙ̄ habeat esse nihil est: ni si forte in intellectu creātis: vbi nō erat creatura sed creatrix essentia. Unde creature ante creationē nō erant entia realia intrinsece ⁊ in se: sed extrinsece seu ſm denominatio nem extrinsecā. erant.n.possibiles seu entia possibilia per pōaꝫ dei seu per pōam in alio ⁊ nō per pōam eis intrinsecam.

¶ Tertio dico: ꝙ post creationem mundi res future naturaliter:dicun tur possibiles seu entia in pōa:deno minatione extrinsecā a pōa actiua ꝑducentis:⁊ a pōa passiua materie ⁊ a pōa logica:primum patet sic: ali quod agens pōt eas ꝑducere. ergo sunt possibiles per pōam actiuaꝫ ꝑ ducentis.2m probatur.q2 ille res ꝙ̄ꝝ forme possunt educi de pōa materie sunt possibiles per pōam passiuam materie.sed oēs forme rerum mate rialium excepta anima intellectiua sunt huiusmodi.ergo.3m est p se no/tum. q2 non implicat contradictio/nem eas esse: ergo possibile est eas esse potentia logica.

¶ Quarto dico ꝙ materiaꝫ vel sub iectū esse in pōa ad formam: est ma teriam vel subiectum continere vir tualiter ⁊ fundamentaliter ipaꝫ for mam. Et similiter formam esse ī po tentia materie:est ipsam esse virtua liter ⁊ radicaliter in materia vt effect' in causa. Et licet idem respectu eius dem non possit esse in pōa formali ⁊ in actu formali:pōt tn̄ esse ī actu vir tuali ⁊ in pōa formali. Dicitur autē esse in actu formali:qn̄ hēt formam in actu.vn̄ in pōa formali:qn̄ nō hēt formam in actu sed est in pōa ad il/lam.dicitur vero in actu virtuali:qn̄ habet virtutem producendi talem actum vel formam.

¶ Juxta hoc dubitaſ:an forme gn̄a biles exigāt in materia vel subiecto proprium potentiale eiusdem gn̄is. Ad hoc dico ꝙ ſm Albertum in p̄

phy.tractatu.3.c.15.oēs forme p̄exi stunt in materia ante sui generatio/ nem sm essentiaz pōa habituali cō fusa ꝛ indeterminata: siue sm essen/ tiam confusā3. Unde generans nō agit ad essentiam producendam: q2 illa est in materia sm esse confusuz: sed agit ad esse forme .s. distinctum ꝛ perfectum. ista opinio non placet capreolo in.2.di.17.q2 apd̄.s.Tho. forme substantiales non p̄existunt in materia actu sm se totas: aut sm aliquid sui: ante productionem cō/ positi. vt patet.1.q.45.ar.8. ꝛ de pōa q.3.ar.8. ꝛ in.2.di.18. p̄existunt tm̄ in ea virtualiter etiam in pōa vnde 12.meta.co.18. sic dicitur. generans animal. non est dicendum q̄ ponat animam in materia: sed extrahit id quod erat aīa in pōa ad esse aīam i actu. ꝛ ibidem ait. generans non in ducit in materiam aliquid extrinse cum. q2.s. forma p̄fuit ibi virtualiter ꝛ in potentia.

¶ Alij vero dicūt: q̄ forme accidē tales que eadē actione simul ꝓdu/ cuntur cū subiecto: non requirūt ali quod pōale eiusdem generis in sub iecto. sed sufficit pōale subiecti. Nā ea pōa que respicit esse subiecti pro prie ꝛ p se p̄ respicit ēt scdō ꝛ p acci dens oēs formas accidētales. q̄ si/ mul producuntur cum subiecto. Il le vero forme accidētales q̄ educū tur de subiecto per propriam trans mutationem ad se terminatam p̄ ꝛ per se. exigunt proprium pōale eius dem gn̄is in subiecto. qd̄ pōale ē to ta essentia forme generande in pōa ꝛ differt a forma in actu sm magis ꝛ minus perfectum in eodem gn̄e. Dicunt etiam q̄ ista pōalia non su scipiunt formas: sed efficiuntur for me in latitudine existentium. ꝛ for me in actu de formis i pōa. ꝛ q̄ ista pōalia sunt in subiecto: ꝛ ꝯūter sunt actus in latitudine entium: sed non in genere existentium. Nec ista pōa lia seu incboationes formarum req runt in subiecto proprium pōale: q2 simul producuntur cū subiecto. pro bat ista opinio auctoritate.s. Tho. 1.di.17.q.2.ar.2. vbi dicit q̄ forme educibiles de pōa materie p̄existūt in materia sm quasdā incboatiōes pōales: ꝛ ideo qn̄ in actum proce/ dunt: est exitus de imperfecto ad p fectum: vnde p actionez calidi non ponitur aliquis calor in passo: sʒ ca lor qui erat ibi in pōa: educitur i ac tuz. hec ibi.s.Tho. ꝛ de pōa.q.3.ar. 4.7^m dicit q̄ forma sm q̄ est in pōa est adeo ꝯcreata materie. probatur vlteriꝰ auctoritate Aueroīs.5. phy. co.9. vbi sic ait. pōa ad vnūquodqʒ p̄ūtum est in illo genere p̄ūti: quod est in actu: ꝛ similiter via de pōa ad actū. pōa.n. ad sb̄am ē quoquomō i p̄ūto sb̄e. ꝛ simil̄r via ad gn̄ationez sb̄e. ꝛ simil̄r pōa ad q̄ātū ꝛ ad alia p̄ūta. hec ille. qd̄ dictū nō pōt intel/ ligi de pōa subiectiua materie: q2 il la est solū in p̄ūto sb̄e. ḡ intelligit̄ de pōa q̄ est idē essential̄r cū actu: seu q̄ est incboatio forme ꝛ pōale: qd̄ ē ipsa forma in pōa. Itē.8.met.co.15. Generās nō largit̄ multitudinē sʒ p̄fectionē. ḡ forma p̄fuit in materia sm entitatē suā pōalē: siue sm essen tiā suā in esse in cōpleto. aliogn ge/ nerās largiret̄ multitudinē ꝛ non p̄fectionē tm̄. Preterea.12.met.co. 18. sic ait. Calidū.n. nō inducit i cor pus calidū colorē extrīsecū: sʒ facit calidum in pōa esse calidū in actu. Hoc idē sʒ p̄hs.4.phy.tex.85.ꝛ.86.

Hec opinio quoq; nõ placet: q2 est ꝯtra mentẽ.s.Tho.ponit.n.formas accidẽtales ꝑexistere i materia vel in subiecto ſm essentiã suã in esse in ꝯpleto: ꝛ ꝯñter ꝙ gñans nõ agit ad producendũ essentiã forme: ʒ agit ad eẽ eius.s.ꝑfectũ ꝛ distictũ. Que sunt ꝯtra.s.Tho.in predictis locis vbi ꝓbat vñiter formas non ꝑexiste re in mã vel subiecto ſm aliqd sui sed ʒ se totas ꝓduci a generãte.vñ q̃tũ ad hoc nõ est dña iter formas sbales ꝛ accidẽtales.hec quoq; opi nio est ꝯtra Aueroim.12.meta.co.18.ꝛ ꝯtra cõem viã ꝑipateticoꝝ.nã si forme accidẽtales ꝑexistũt in mã ſm essentiã:aut sunt subiectiue i mã vel in subiecto:aut nõ. si nõ sunt ibi subiectiue:sũt sbe.si vero sũt ibi sub iectiue.ergo habẽt esse in subiecto: ꝛ ꝯñter sunt actus subiecti in generẽ existentiũ.oĩs.n.forma hñs esse in subiecto:existit in subiecto: ꝛ ꝯñter est actus in genere existentiũ: nõ so lum in latitudine entiũ.Ad auctori tatẽ.s.Tho.pro ista opinione rñdeꝛ ꝙ formã ꝑexistere in mã vel in sub iecto ſm inchoationẽ põalem: põt intelligi duobus modis. p̃ ſm esse i ꝯpletũ ꝛ ſm entitatẽ distinctã realr ab entitate mr̃ie vel subiecti: ꝛ hoc mõ nõ intellexit.s.Tho. ſo mõ põt intelligi ꝙ forma ꝑexistat i materia vel subiecto virtualr ꝛ radicalr sĩc effectus in cã sua:ꝛ sic ẽ veꝝ: ꝛ hoc mõ intellexit.s.Tho. Cũ ẽt dicit ꝙ forma ʒ ꝙ ẽ in põa i mã ẽ ꝯcreata materie: veꝝ ẽ virtualr ꝛ radicalr seu fundamẽtalr: nõ aũt ſm esse in ꝯpletũ ꝛ ſm entitatẽ realr distinctã ab entitate materie. Ad primã au ctoritatẽ co.dr ꝙ p põam intellexit co.illud qd̃ est i põa propinqua sic ꝙ ex eo põt generari aliquid vnica trãsmutatione.tale.n. vt sic est i illo pũto in quo est illud qd̃ est in actu sicut principiũ ex quo põt illud ge nerari ꝛ forma eius educi in actuʒ. vnde non opʒ ꝙ sit essentialr in illo pũto:sed p reductionẽ ꝛ sicut prin cipiũ:ꝛ ꝯñter talis põa ẽ ꝑ põa passi ua.s.mã ex qua aliqd põt generari. nec opʒ ꝙ sit mã pma. ista respõsio habeꝛ a.s.Tho.q.vnica de aĩa ar. 12.vbi sic ait.põa passiua q̃ est ad ac tum sbalem ẽ in genere sbe: ꝛ que ẽ ad actũ accidentalẽ in genere acci dentis p reductionẽ vt principium ꝛ non sic spẽs ꝯpleta:q2 vnũquodq; genus diuidiꝛ p põam ꝛ actum. vñ de põa hõ est in genere sbe: ꝛ põa albuni in genere qualitatis.hec ille vbi patet ꝙ loquiꝛ ẽt de genere ꝑdi camentali.Ad aliã auctoritatẽ dici tur:ꝙ generãs nõ largiꝛ multitudi nẽ ʒ ꝑfectionẽ:q2 forma ꝑñt i mã virtualr ꝛ ſm qd.vnde negatur ꝯse quẽtia.ꝛ in generatiõe est exitus de imperfecto ad ꝑfectũ.i.de ente vir tualiter ꝛ ſm qd ꝛ de ente i põa sue cẽ ad esse simplr ꝛ in actu. Eodem modo dr ad alias auctoritates.

¶ Tertia opinio ẽ q̃ dicit: ꝙ accidẽ tia absoluta q̃ acqruuꝛ in subiecto post gñationẽ eius:requirũt in sub iecto ꝓpriũ potẽtiale eiusdẽ gñis:q̃ mediãte recipianꝛ in subiecto. potẽ tiale.n ponĩꝛ in subiecto vt rõ reci piẽdi formã accidentalẽ.superficies. n.nõ reciperet colores nisi median te aliquo põali de gñe coloris qcqd sit illud puta dyaphaneitas. ꝛ tale potentiale est forma perfecta ꝛ ac tus in genere qualitatis. sed ẽ pura potentia in genere coloris: non aũt est ipsa forma generãda vt ꝑexistit

in subiecto fm esse inchoatum & in cõpletum sicut ponebat 2ª opinio. Dicit preterea ista opinio q forma non cõponitur intrinsece ex suo po tentiali sed extrinsece: & si queratur an ex forma puta albedine & suo po tentiali fiat vnum per se: dicit q nõ & dato q fieret vnum per se: non tñ sequitur q componatur intrinsece ex illo potentiali: innititur autem ista opinio superioribus auctoritatibus sicut & precedẽs opinio. sed ad eas patet rñsio ex superius dictis. pro batur etiam sic: qr fm philosophuz & co. 12. met. tex. & co. 26. in quolibet predicamento est proprius actus & propria potentia. ergo quelibet for ma accidentalis habet aliquod po tentiale eiusdem gñis. item fm phi losophũ ibi tex. 22. in quolibet pñto accidentis est propria forma & pro pria priuatio & propria materia: & Auerois ibi co. 23. sic ait in vno qq3 pñtoꝝ inueniuntur principia. quoꝝ proportio ad illa est sicut proportio principiorum substantie ad substan tiam. non quod habeant eandez na turam: & in eodem co. sic ait dicere q principia sunt eadem proportio naliter: est vt dicere q materia for ma & ꝑuatio sũt principia. 10. pñtoꝝ sed que sunt in substantia differunt ab eis que sũt cuiuslibet pñti. & simi liter ea que sũt vniuscuiusqz pñti dif ferũt ab alijs. ex quibus patet q fm philosophum & co. quodlibet pñtũ habet propriam materiam & pñter proprium pôale. Hec opinio videt mihi falsa: qr multiplicat entia sine necessitate. non. n. est necessariũ po nere huiusmodi pôalia in subiecto vt recipiat formas accidẽtales. Nã fm philosophum & co. 12. met. tex. & co. 22. principium coloruz fm ma teriam suscipientem est superficies que est ĩ pôa ad oẽs colores: noctis autem & diei. i. lucis & tenebre: aer. constat autem q neqz superficies ẽ eiusdem gñis cum colore: neqz aer est in pñto in quo est dies seu lux. er go pôale colorum & pôale lucis nõ sunt eiusdem generis cum colore & luce. Auctoritas autem illa philoso phi in quolibet pñto ẽ proprius ac tus & propria pôa: ĩtelligitur d pôa que est materia ex qua vnica actio ne potest educi in actum forma acci dentalis vel substantialis. non enĩz quodlibet fit ex quolibet sed ex pro pria potentia. i. propria materia. 12. meta. co. 12. & q philosophus non ĩ telligat de pôa que est pôale modo exposito ab ista opiniõe patet: quia dicit philosophus & co. ibi q actus & pôa sunt principia cuiuslibet pñti & eorum que sunt in pñto. quod nõ potest verificari de illo pôali. Scda vero auctoritas est contra istaz opi nionem non pro ea. qr si per materi am propriam intelligatur propriuz pôale sicut sumit pôale ab ista opi niõe: sequeretur q qñtitas & relatio haberent proprium pôale: quod tñ negatur atenentibus hãc opinionẽ. & patet pñtia qr quodlibet pñtuz ha bet propriam materiam. & pari mõ auctoritas priore loco inducta ab ista opinione: destruit ipsam. ex illa enim auctoritate sic arguitur. ĩ quo libet pñto est proprius actus & pro pria pôa. sed ꝑpria pôa p te est pro priuz pôale quod est subiecto rõ su scipiendi formam: ergo in quolibet pñto est proprium potentiale quod est ratio suscipiendi formã in subie cto: & pñter qñtitas & relatio exigũt

propꝛium pōale in subiecto: qđ ne/gatur ab inuētoꝛibus huius opinio nis. per propꝛiam ergo materiā nō intelligitur propꝛiu꞉ pōale quod sit ratio suscipiendi formā in subiecto. sed propꝛium susceptiuum vt patet ibi co.22. propositio etiam illa: potē/tia ad vnum quodq꞉ pn̄tu꞉ est i illo genere pn̄ti: quod est in actu: nō po/test itelligi de pōali ſm ꝙ intelligit hec opinio per eandem ratione꞉: q꞉ omnia pn̄ta haberēt pōale illo mo/do. ⁊ pꝛofecto mirandū est ꝙ in his propositionibus fundetur hec opi/nio: pꝛesertim cum ille euertant ip/sam. dicitur autem materia que est in generibus accidentium elemen/tum: pro quanto ex ea cōponitur id quod per se gn̄af. album. n. cōponif ex albedīe ⁊ sua mr̄ia siue subiecto. ❡Dicendum est ergo ꝙ forme ge/nerabiles exigunt propꝛium poten tiale. i. propꝛiam materiam ex qua educantur in actum a generāte: nō ex qua componantur intrinsece. itē forme generabiles exigunt propꝛiū pōale. i. propꝛium receptiuum ⁊ su/sceptiuum: vt patet de superficie q̄ ē propꝛium susceptiuum coloꝛu꞉. Et si quidem summatur pōale p̄ modo sic vnum pōale coꝛrespondet om/nibus formis eiusdem speciei: non autem eiusdem generis: ⁊ sic intelli gitur illud Auerois. 12. meta. co. 11. Numerus pōaru꞉ est sicut nūs spe cierum entium generabilium. si ve ro summatur pōale 2° modo ꝓ ipso susceptiuo immediato: sic idē pōale coꝛrespondet omnibus formis eius dem generis. de veri. q. 8. ar. 14. De istis pōalibus vide capꝛeolum in p̄ di. 3. q. 3. ⁊ di. 8. q. 2. item paulum de fonʒino. 12. met. q. 22. 26. ⁊. 27. ⁊. R. Generalem. 1. q. 54. ar. 1. Contra p̄/dicta arguitur: q꞉ quodlibet ens cū materia cōi habet propꝛiam mate/riam. 12. meta. co. 11: ergo componif intrinsece ex propꝛia materia: ⁊ cō/sequenter ex propꝛio potentiali. Re spondeo ꝙ habet propꝛiam materi am ex qua forma eius extrahitur ⁊ educitur in actum: non autem ex q̄ componatur intrinsece ⁊ essentialr: ⁊ ideo negatur ꝯsequentia: ⁊ eode꞉ modo dicatur ad omnes auctoꝛita/tes que dicunt ꝙ accidenta habent materiam propꝛiam vel cōem. non eni꞉ semper ex propꝛia materia res intrinsece componitur: nec semper ex materia ⁊ forma fit vnum per se sed ex materia ⁊ forma substantiali. per propꝛiam vero materiam intel ligitur materia disposita ⁊ formata de qua potest vnica transmutatione extrahi forma a generāte. Materia etiam ſm Aueroim in dicto co. 11. est vna ſm subiectum ⁊ multa ſm pōas. habet enim multas pōas: que tamen sunt idem realiter q̄ꝫtum ad id quod pꝛincipaliter impoꝛtant: s꞉ differunt q̄ꝫtum ad ꝯnotata. s. q̄ꝫtu꞉ ad pꝛiuatiōes ⁊ habitudines. ſm. s. Tho. p̄ phy. lect. vltima in pꝛinci. ⁊ cum habetur forma in actu desinit pōa ad illam formam. ſm them. 3. phy. c. 3. q꞉ desinit pꝛiuatio. p̄ phy. co. 70. desinit in q̄ꝫ pōa ad illam for mam: non q̄ꝫtum ad id quod pꝛinci paliter impoꝛtat: sed q̄ꝫtu꞉ ad id qđ secundario ⁊ ꝯnotatiue impoꝛtat in ratione sua: ⁊ ꝯsequēter formaliter sumpta seu in q̄ꝫtum pōa: vt docet them. p̄ phy. in sua digressione. Et si materia esset sua pōa. s. formaliter: ipsa coꝛrumperetur in aduentu for/me sicut coꝛrumpitur pōa: vt docet

ibi co. ꝛ ipsa esset in ꝑdicamento ad aliquid sicut pōa. nunc vero non se quit vt corrumpat licet sit idē realr ꝙ sua pōa: qꝛ mutaretur quid in ad aliquid. Materia.n.absolute ꝛ ſm primā rationē vt res q̄dā est: accepta:nō est ad aliqd ſ3 thomā.in dicta digressione ꝛ ſm co.in dicto co.70. Sed vt materia ꝛ vt subiectū refertur ad aliō. sicut ēt ęs absolute ꝛ ſ3 primariā suā rōem acceptū: non dr ad aliqd: ꝛ tñ vt mā dr ad aliquid: qꝛ mā alicuius est mā ꝛ subiectum alicuius est subiectum.

¶ Quinto dico ꝙ propositio illa actus ꝛ pōa sunt in eodē gñe intelligitur eo modo quo intelligit illa.pōa ad vnūquodq3 pñtum est in illo genere pñti qđ est i actu. intelligit.n: de pōa passiua mr̄ie vt supra declaratū est ſm.s.Tho. ꝛ eodem modo intelligitur illa propositio i vno q̄q3 pñto est proprius actus ꝛ ꝓpria potentia que ponitur.12.meta. tex. 26. non.n.pōt itelligi de pōa obiectiua tum qꝛ pōa illa reducit ad mām vt inq̄t ibi phus:quod nō pōt ꝯuenire pōe obiectiue. tū qꝛ illa pōa est pn̄cipiū rei producēde ſ3 philosophū ibi.pōa aūt obiectiua est ipsa res ꝑducēda non aūt pn̄cipiū eius. imo plus dico.ꝙ nulla istaꝝ triu3 ꝓpositionum potest intelligi de pōa obiectiua:qꝛ ipsa non est in genere ꝑ qꝛ non ꝯtinetur sub ente diuiso in. 10. pñta.scđo qꝛ res ꝑducibilis non ē i genere:alioqn res ab eterno ꝛ ante vniuersi creationē fuissent in genere qđ est falsum:qꝛ tunc nullū fuit genus cū ḡ pōa obiectiua sit res ꝑducibilis:seqt ꝙ non sit i genere Itē ꝑdicta ꝓpositio actus ꝛ pōa sūt in eodē genere:itelligit de qualib3 pōa receptiua q̄ ē pn̄cipalr ꝛ essentialr pōa:qꝛ pmaria itētione itēta ē a nā vt sit pōa. talis.n.ē i eodē gñe cū actu ad quē ꝑ ꝛ p se ordiat. pōa .n.subiectiua mãe ordiat ꝑ ꝛ p se ad formā ſbalē.pōa vero itellectiua ad itelligere. Aia aūt itellectiua l3 sit receptiua intellectus ꝛ volūtatis nō tñ ē pn̄cipalr pōa nec pn̄cipalr ordiata ad pōas suas.ſba ēt ꝯpoīta l3 sit receptiua accidētiū ꝛ passionū non tñ ē pn̄cipalr ꝛ essentialr pōa: nec supficies ē pn̄cipalr pōa. aut ꝑ ꝛ p se ordiata ad recipiēdū colorēs. Qđ aūt pōa receptiua dicto mō sūpta sit in eodem gñe cū suo actu ad quē ꝑ ꝛ p se ordinat:ꝓbat. ꝑ auctoritate Aueroīs.5.phy.co.9.i fi. Receptio īquit ē pōa ad rē:ꝛ iā diximꝰ ꝙ pōa ad aliquā rē ē de gñe illiꝰ rei. vbi p receptionē itellexit co. pn̄cim receptiuū vt exponit ibi iandunus ꝛ beltas cretēsis in ānotationibus suis. scđo ꝓbat auctoritate.s.Tho. 1.q.77.ar.1.vbi ex hoc pn̄cipio probat ꝙ eēntia aie non ē eius pōa. qđ ꝑfecto non ꝓbaret nisi ꝑdcā ꝓpositio itelligeret đ pōa receptiua: cū multe pōe aie sint receptiue vt itellectus ꝛ oēs potentie sensitiue.

S3 an pōa actiua ꝛ nō receptiua sit i eodē gñe cū suo actu ad quē ꝑ ꝛ p se ordinat? Quidā dñt ꝙ sic: qꝛ p ħ pn̄cipiū actus ꝛ pōa sūt i eodē gñe ꝓbat ibi.s.Tho.ꝙ eēntia aie non ē sua pōa.qđ ñ faceret nisi dicta ꝓpō itelligat ēt đ pōa mere actiua. s3 falsūt.tū qꝛ.s.Tho.i ꝑ di.7.ar.2. expsse dicit ꝙ non op3 ꝙ pōe actiue sint i eodē gñe cū suo actu:tū qꝛ seqret ꝙ pōa nutritiua ꝛ pōa augmētatiua ꝛ pōa gñatiua ꝛ pōa motiua siue executiua motꝰ localis eēnt i eodē gñe

cū suis actib᷒:qđ est falsū: vt pꝫ.iste .n.sūt ꝑncipalr̄ ⁊ eēntialr̄ pōe:⁊ ordināt̄ ꝑ ⁊ ꝑ se ad suos actus seu ad suas opationes ēt ſm tenētes oppositū. aliogn ꝓbatio.s.Tho. nulla esset:cū ſm ipos ꝑdicta ꝓpō ex q̄ ꝓbari dicūt illā ꝯnē:itelligat̄ de illa pōa q̄ ē ꝑncipalr̄ ⁊ eēntialr̄ pōa.⁊ ð actu ad quē ꝑ ⁊ ꝑ se ordinat̄.ꝑterea sequeret̄ q̄ pōa calefactiua esset in eodē gn̄e cū calefactiōe: ⁊ pōa frigefactiua i eodē gn̄e cū frigefactiōe:qđ ē incōueniēs. Melius ē ḡ dicere q̄ itelligit̄ ð pōa receptiua ⁊ nō ð mere actiua.i.q̄ nō ē receptiua. Et ꝯn̄ter dicēdū ē q̄ ꝑ᷑ rō.s.Tho. i ꝑdcō loco nō ꝓbat q̄ eēntia aīe nō ē sua pōa vl'r:ſꝫ qđ nō ē sua pōa receptiua. nisi forte vlteri᷒ iferat̄ q̄ ēt nō ē sua pōa mere actiua:cū nō sit maior rō de vna q̄ꝫ de alia. 2ª vero rō adducta ibi probat vniuersalr̄ q̄ essentia aīe nō ē sua pōa.

¶Sexto dico:q̄ nec actus nec pōa ad existēdū i recto:diuidūt ens ſꝫ i obliquo sūpta.ꝑ᷑ pars declarat̄ : qꝛ est aliqđ ens qđ nō ē actus aut pōa. nulla .n.sba ꝯpōita ē act᷒ aut pōa.2ª ꝓbat̄.qꝛ oē ens aut ē ens i actu existētie aut i pōa ad existēdū. ergo actus ⁊ potētia i obliquo diuidūt ens. ⁊ sic itelligit̄ illud Auerois ꝑ ð aīa co.6.act᷒ ⁊ pōa sūt dr̄ie diuisiue entis. Et si querat̄ q̄ pōa ē illa:q̄ ē diuisiua entis.dico q̄ nō ē ꝑcise pōa actiua gn̄antis vl' ꝓducētis nec ꝑcise pōa mr̄ie subiectiua:ſꝫ ē pōa : q̄ res ꝓducēda pōt actu existere:seu ꝑ q̄ꝫ ē i pōa ad existēdū: ⁊ talis pōa abstrabit a ꝑdictis potētȳs : ⁊ ē aliqđ cōe dictū de illis.Nā res gn̄anda ꝑ oēs illas pōas pōt actu existere. est enim possibilis ſm quālibet eaꝝ vt supius patuit vel vt breuius dicam est potētia eē. vt sic itelligat̄ diuisio quodā est ens in actu.i. extra cām suā:quodā vero est ens in potentia scilicet eē sue.

¶Septimo dico:q̄ diuisio ista i ens i actu existētie: ⁊ i ens i pōa ad existēdū:nō ē i res realr̄ distictas: nec i easdē realr̄.ꝑ᷑ pars ꝓbat̄:qꝛ res si existēs nō distiguit̄ realr̄ a re existēte:qꝛ distinctio realis ē relō realis: q̄ reqrit̄ ābo extrema i actu existentie:ſm.s.Tho.i ꝑ.di.26.q.2.ar.1. 2ª pars ēt probat̄:qꝛ res existēs in causis suis ⁊ res existens extra causas suas:non est eadē realr̄. secundo ꝓbatur:qꝛ si ens existens actu ⁊ ens in potentia ad existēdū:essent eadē res : tūc idem simul existeret ⁊ non existeret:qđ est impossibile. Est aūt ista diuisio in res non easdeꝫ realr̄. Nam ens in potentia ad existendū est res quedam;⁊ ens ſm quid:non autem purum nihil.

¶Octauo dico q̄ possibile obiectiuum:qđ a scotistis appellat̄ pōa obiectiua.non est ideꝫ numero simpliciter cū ente in actu existentie. puta antichristus in pōa:⁊ antichristus i actu existentie:qꝛ illa non sunt ideꝫ numero simpliciter:quorum vnum existit ⁊ aliud non existit:⁊ quorum vnū est solum in causis suis : ⁊ aliđ extra cās suas.sed antichristus i actu existētie:⁊ antichristus in potētia sunt huiusmodi.ergo ⁊c.Dico autē q̄ possibile obiectiuum est solum in causis suis ſm esse reale : ſm vero esse cognitum:est etiam in itellectu. sed nō diuidit ens ſm esse cognitū. secundo probat̄ . quia illa non sunt idem numero simpliciter: q̄ habent dr̄ias valde oppositas:ſꝫ ens i actu

τ ens in potentia ad esse: habent dif ferentias valde oppositas: quia actus τ pōa sunt differentie valde opposite fm Auerroim primo de anima.co.6.ergo non sunt idem numero simpliciter. Sunt tamen idez numero fm quid. nam possibile obiectiuuz seu ens in pōa est virtualiter τ potentialiter idem numero: cū se ipso in actu postea posito. τ sic intelligitur illud phi.8.meta.co.15.illud idem quod erat in potentia fit in actu. τ similiter co.ibi dicens: ꝙ non ē aliud quod fit: ab eo quod erat ī potentia. nō est aliud in q̄z simpliciter: neqz idem simpliciter: qꝛ non quodlibet ens est ens simpliciter. sed est vnum τ idem.s.virtualiter τ fm qd Aduertendum propter predicta: ꝙ sicut aliud significat domus: aliud in domo: ita aliud significat actus: τ potentia: τ aliud significat in actu: τ in potentia: seu esse in actu τ esse in potentia. nam hec vltima significāt modos essendi: illa autez non significant modos essendi: sed aliqd aliud vt patet. item actus τ pōa in recto non diuidūt ens. sed in obliquo cuz ista propositione in: sunt differētie diuisiue entis: vt dictuz est. vnde diuisio entis in ens in actu τ in ens in pōa: est diuisio per diuersos modos essendi: quia ly in actu: τ ly in potentia: importāt diuersos modos essendi: quibus cōtrahitur ens. sed ens in actu τ ens ī pōa: sunt partes subiectiue entis: in q̄s diuidit ens.

¶ Scotiste vero aliter intelligunt p̄dictam diuisionem. Dicunt eniz ꝙ diuisio illa intelligit de actu τ pōa obiectiua: q̄ apud eos sunt differentie diuisiue entis: ita ꝙ omne ens vł ē actus: vel pōa obiectiua: seu ē ens in actu: vel ens in pōa obiectiua. ꝓ eodē enim accipiunt ista: vt patet p scotum.2.di.12.q.1.τ.2.pro quorum declaratione sciendum est: ꝙ apud scotum loco preallegato actus vno modo accipitur pro omni eo quod est extra causas suas. τ sic materia est actus: τ similiter forma τ cōpositum. quia quodlibet illorum ē ens extra causas suas. τ sic accipitur actus in predicta diuisione: τ act⁹ hoc modo sumptus. diuiditur ꝯtra potētiam obiectiuam: seu contra ens in potentia obiectiua. scđo modo accipitur actus vt distinguitur cōtra receptiuum. τ sic omne receptum in alio actuās τ distinguēs: dicitur actus. hoc modo forma dicitur actus: non autem materia. quia ipsa est receptiua. scđa diuisio ð actu: est ista. quia quidam est actus entitatiuus: quidam vero specificus vel formalis. Dicitur autez actus entitatiuus actus indeterminatus τ imperfect⁹ per alium actum determinabilis τ perfectibilis: non actuans neqz distinguens: vel determinans. Actus vero formalis vel specificus est actus perfectus actuans distinguens τ determinans. Materia apud scotistas est actus entitatiuus: seu ens in actu entitatiuo: vt patet apð Anto. And. in.7.meta.q.6. τ fm scotū loco preallegato. ipsa vltra esse formale cōicatum sibi a forma: habet aliud esse proprium per quod subsisteret si separaretur ab omni forma: τ hoc esse est idez quod essentia materie.s.realiter. nam modaliter τ ex natura rei distingnitur a materia fm eos. τ hoc esse dicitur esse entitatiuum τ est quidā modus intrinsecus ipsius materie. Et si dicat: ꝙ fm boetiū

ſm boetium omne eſſe eſt a forma: reſpondet ſcotus: q hoc eſt verum: loquẽdo de eſſe formali et perfecto: non autem de eſſe in perfecto nõ for mali quale eſt eſſe materie. Non. n. ſm eum omne eſſe exiſtentie eſt actus formalis ſeu a forma. Quidam vero aliter diſtingunt. dicũt. n. q tri plex eſt actus. ſ. indeterminatus ſeu determinabilis: determinans: et determinatus. p modo materia eſt actus. 2° modo forma. 3° mõ compoſitum. cum. n. compoſitum ſit actus apud ſcotum vt dictum eſt: et nõ ſit actus indeterminatus: neq determinans: op3 q ſit actus determinatus. Dicunt preterea q ens in põa dupliciter accipif: vt patet per ſcotum et ant. and. in dictis locis: pmo accipitur ens in põa pro eo qđ põt eſſe terminus potentie: vel pro eo quod poteſt eſſe obiectum potentie productiue et ſic omne quod non ẽ et poteſt eſſe: dicitur ens in potentia quia ad ipſum poteſt terminari operatio potentie: et poteſt produci p ipſam potentiam: et illud ens vocatur ens in potentia obiectiua: ſeu potẽtia obiectiua. pro eodem n. accipiũt vtrunq. 2° modo dicitur ens in põa pro eo quod eſt ſubiectum potentie in quo eſt potẽtia: et tale dicitur ens in potentia ſubiectiua: ſeu potentia ſubiectiua: quod idem eſt: vt ſuperficies dealbanda que etiam dicif põa ſuſceptiua: potentia obiectiua reſpicit eſſe: qr eſt potentia ad eſſe: potentia ſubiectiua reſpicit formã: qr eſt potentia ad formam ſubſtantialem vel accidentalem. Materia eſt ens in potentia. ſecũdo modo: non aũt primo. Nec ſunt eedem iſte due potentie. poſſunt. n. ſeparari. nã angelus creandus eſt in potentia obiectiua: non autem ſubiectiua: quia nihil ſubicitur in eius creatione. Quãdo q3 tamen concurrunt in eodem: qr eadem potentia vt eſt in ſubiecto: dicitur ſubiectiua: et illa eadem vt eſt illius ad quod eſt: dicitur obiectiua et ſic roſa generãda comparata ad ſubiectum. i. ad materiam dicitur in potentia ſubiectiua: comparata ad agens dicitur eſſe in potentia obiectiua. Et propoſitio illa actus et potentia ſunt eiuſdem generis: intelligitur de potentia obiectiua: que nõ ſolum eſt eiuſdem generis: imo eſt eadem numero cu3 termino productionis. idem eſt enim quod poteſt produci: et quod poſtea producitur. non enim quod producitur: eſt aliđ ab eo quod poterat produci. ex quo ſequitur q diuiſio in ens in actu et ĩ ens in potentia: non eſt in diſtincta realiter. Hec ſunt que a ſcotiſtis circa iſtam diuiſionem dicuntur: que ĩ pluribus ſunt contra cõſuetum modum philoſophandi: et contra veritatem: ſed non eſt hic locus ĩpugnãdi omnia: que falſo aſſeruerunt. Ad monendum lectorem potius cẽſeo: et cautum reddere: q longa diſputatione materiam iſtam aggredi. Spero enim fore vt quicunq non obſtinato animo hec legerint: in noſtram ſententiam facile veniant. ſciendum eſt itaq: q licet detur poſſibile obiectiuum: non tamen datur potentia obiectiua. quod probatur ſic. Nullũ ens eſt potentia obiectiua. ergo non datur potẽtia obiectiua: ↄ̃ña patet: et añs pbaf: qr ens extra cauſas ſuas: non eſt potentia obiectiua: qr diſtinguitur contra potentiam obiectiuam: vt cõcedunt aduerſarij: apud

quos vocaт actus obiectiuus. neqȝ ens in causa sua vel in causis suis: ē potentia obiectiua, ergo nullū ens est potētia obiectiua. probatur secū da pars antecedētis: qꝛ ens in causa sua seu ens ꝓducibile: qđ idē ē: aut est ens creabile vł alio modo ꝓ ducibile q̄ȝ per creationem: puta p generationem: sed neutrum istorūȝ est aliqua pōa obiectiua: ergo nullū ens in causa sua est pōa obiectiua. Quod autem ens creabile non sit potentia actiua probatur: qꝛ vt su pra dicebatur deus anichilata omni realitate alia a se: pōt adhuc mul tas res creare. ergo adhuc daт ens creabile. sed illud ens creabile non est potentia obiectiua: qꝛ potētia ob iectiua est realitas quedaȝ distincta a deo: ⁊ alia adeo fm aduersarios: ens autem creabile nō ē aliqua rea litas alia a deo: qꝛ per casum poniт: ꝙ omnis realitas alia a deo. sit ani chilata: ergo ens creabile nō ē pōa obiectiua. Similiter probaт: ꝙ ens alio modo producibile q̄ȝ per crea tionem: puta per generationem: nō est pōa obiectiua: ⁊ accipio exempli gratia asinum generandū: ⁊ arguo sic. asinus generandus non est acci dens: vt patet. non est etiam substā tia: qꝛ aut esset materia: aut forma: aut compositum. substantia enim di uiditur in hec tria a philosopho se cundo de anima. ⁊. 8. meta. sed asi nus generandus nō est aliquid isto rum: ergo non est substantia: ⁊ con sequenter asinus generandus non ens reale intrinsece: qꝛ oē tale ē sub stantia vel est accidens: ergo non ē potentia obiectiua: qꝛ potentia obie ctiua ponitvr a scotistis ens reale ī trinsece ⁊ formaliter. Quod asinus generandus non sit materia aut for ma patet de se. Quod autem non sit compositum seu substantia compo sita: probatur. tum quia asinus ge nerandus est quodam componibi le. tum quia omnis substantia com posita est hoc aliquid: secūdum phi losophum in predictis locis. asinus autem generandus non est hoc ali quid. quia potest esse hoc aliquid seu potest fieri hoc aliquid. iteȝ hoc aliquid importat aliquid demon stratum: quod est subsistens in actu ⁊ completum in specie: quod non conuenit asino generādo. Dicimus tamen ꝙ asinus generandus ē ens in potentia denominatiue denomi natione extrinseca a potentia sua rum causarum: secundum quas est possibilis esse: sed non secunduȝ po tentiam intrinsecam ⁊ propriam si bi. Secundo sic. si daretur potentia obiectiua: ipsa esset illa d̄ qua loqui tur Auerois quinto phisico. comē. nono dicens ꝙ potentia ad vnum quodqȝ predicamentum: est in illo predicamento: consequens est fal sum: quia potentia illa dicitur de re ceptiuo vt patet ibi in fine illius co. potentia autem obiectiua non dici tur de receptiuo seu recipiēte: quia recipiēs est extra suas causas: ⁊ nō in causis suis ergo. confirmatur. qꝛ potentia illa de qua loquitur ibi aue rois est potentia passiua ⁊ receptiua secundum ꝙ exponit ibi iandunus ⁊ helias cretensis: sed potentia ob iectiua non est passiua aut recepti ua ergo. Tertio principaliter arguo sic. si daretur potentia obiectiua: il la esset in causa sua: quia secundum ponentes potentiam obiectiuam: il la est ens in causa sua. distinguitur

enim contra ens extra causam suaȝ quod appellatur actus obiectiuus. sed potentia obiectiua non est in cā sua: ergo non datur potentia obiectiua. probatio mi. qꝛ non est in causa effectiua. est. n. aliqua pōa obiectiua que includit materiam aliam a materia efficientis: vt potentia obiectiua: que est asinus generādus. cuȝ ergo materia asini generandi non sit in causa effectiua seu productiua asini: sequitur ꝙ pōa obiectiua que est asinus generādus ꝛ que importat materiam asini generandi: non sit in causa sua effectiua. non est etiam in causa sua materiali seu in materia: qꝛ sequeref ꝙ materia esset in materia. est enim aliqua pōa obiectiua: q̄ importat mām. itē sequeref ꝙ aīa itellectiua ante sui productionem esset ī mā. qꝛ est aliqua pōa obiectiua: q̄ importat aīam intellectiuam. puta antichristus generādus non est etiam in sua cā formali: qꝛ illa nondū est. cā. n. formalis est forma rei. ꝛ si non est in istis causis: nō est etiam in causa finali: presertiȝ cū sm̄ scotistas pōa obiectiua dicatur per respectum ad cām productiuaȝ ꝛ non ad causam finalem. vnde sm̄ eos non videtur esse nisi in causa ꝓductiua. Diceretur forte ꝙ ratio cōcludit ꝛ probat ꝙ potentia obiectiua non est in causa sua actualiter: sed ꝓducibiliter seu obiectiualiter vel obiectiue. sed si sic dicaf: adhuc habetur intentum. quia esse in causa sua producibiliter: est esse in causa sua per potentiam productiuam: ꝛ non per aliam. possibile ergo obiectiuum quod tu appellas potentiaȝ obiectiuam: non est in causa sua ꝓductiua nisi per potentiam productiuam. ergo non est ibi per potentiam obiectiuam. illa enim est alia a potentia productiua. Confirmatur. quia si potentia obiectiua est in causa sua: cum non sit ibi actu: erit ibi in potentia: ꝛ iterum illa potentia erit ibi in potentia: ꝛ sic in infinitum. Quarto sic. si daretur potentia obiectiua: illa esset terminus potentie productiue secundum ponentes potentiam obiectiuam. sed hoc est falsum quia potētia productiua nō terminatur ad potentiam obiectiuā sed ad productum in actu. ergo nō datur potentia obiectiua. Et per cōsequens nō datur actus obiectiuus sibi oppositus. vt omne illud dicaf actus. quod est extra causas suas. ꝛ dicamus ꝙ materia ꝛ similiter cōpositum sit actus. hoc enim est destruere quasi omnem philosophiaȝ traditam ab Aristo. ꝛ eius commentatore. Nam Arist. dicit secundo ꝺ anima tex. 2. materia est potētia quedam ꝛ Aueroīs ibi dicit ꝙ materia non est per se in actu. ꝛ de substantia orbis ait. ꝙ materia substantiatur per posse idest substantia seu essentia materie est potentia. ꝛ si materia esset actus vel in actu: ipsa esset secundum se cognoscibilis. contra Aueroim primo physico. comē. 69. ꝛ contra philosophum ibidem. Dicere autem ꝙ est secundum se cognoscibilis: sed non a nobis: est fuga. quoniam vt dicitur nono metaphysice. vnumquodqȝ in tantum est cognoscibile a nobis: in quātum est in actu. ergo si materia est in actu: est cognoscibilis a nobis. item secūdū materiā entia dicerenf ī actu: nā sm̄ actū entia dicūf ī actu ꝛ gńatio eēt ex ente ī actu ꝯ phm̄ ꝑ phy.

Preterea apud arist. 9. meta. tex. 7. & 11. actus e forma vel motus & operatio. cum ergo neqz materia neqz compositum sit aliquid istorum: relinquitur q neutrum sit actus. Est autem compositum ens in actu: nó actus apud Arist. Quod autem dicunt de actu entitatiuo: fictitiuz omnino est: & nullibi apud philosophu aut comentatorem inuentum: in qz doctrina nunqz fit métio de actu entitatiuo. sed de his satis.

Dicamus ergo: q daf possibile obiectiuum. & q datur ens in potentia obiectiualiter seu obiectiue: in poté tia in qz sue cause. non aut daf póa obiectiua: seu ens in potentia obiectiua: vt probatum fuit. nam vt diximus: ens in potétia obiectiua e idez quod potentia obiectiua apud scotistas. & dicitur ens in potentia obiectiua: per potentiam propriam & sibi intrinsecam: nec mirum si potentia obiectiua repudietur a Thomistis: cum etiam petrus aureolus in ordine minorum post scotuz prestantissimus: in p di. 42. neget potentiaz obiectiuam: & dicat eam implicare contradictionez. sed contra pdicta arguitur: qr datur possibile obiectiuum seu ens producibile. sed potentia obiectiua fm ponentes eam: est idem quod possibile obiectiuuz seu ens producibile. ergo datur potétia obiectiua. Ad hoc dicif: q licet potentia obiectiua fm ponentes eam: sit idem quod possibile obiectiuum seu ens producibile: non tamen fm veritatem. & ideo ratio nulla est. possibile enim obiectiuum seu ens producibile: non importat potentia aliam a potentia sue cause: sed potentia obiectiua fm ponentes eam: importat potentiaz alia a potentia ce. & ideo non debuerut appellare ens producibile: potentiam obiectiuam seu ens in potentia obiectiua. qs. nu diceret q ens producibile sit potentia aliqua. Alterius sciendum q lz ens in potentia: seu ens producibile non sit ens reale intrinsece & formaliter: neqz simpliciter: est tamen ens reale denominatiue: & virtualr: & fm qd. idé est enim dicere ens in potentia: & ens in virtute: fm q in predicta diuisione accipitur ens in potétia. Et istud ens postea fit ens in actu. neqz tamen ipsum nihil mutatur i aliquid: sed id quod erat ens in potentia: & ens virtualiter: fit ens in actu. & postqz nihil erat in se & extra causas suas: fit aliquid in se: & extra causas suas.

¶ Diuiditur etiam ens in ens simplex & in ens compositum: pro quo sciendum est: q simplex aliquando sumitur vt distinguitur cotra multiplex: quandoqz vt distinguitur ptra mixtum. vnde elementa & celum dicuntur corpora simplicia. i. nó mixta: qñqz accipitur vt distinguitur cótra compositum. & sic accipitur in pposito. Est autem aliquod ens in se summe simplex. & est illud quod est purissimus actus. dicitur autem purissimus actus: qui nec in se compositus est: nec alteri cóponibilis. Aliquod ens est simpliciter simplex: sz non maxime simplex. vt omnis substantia separata preter primam: & qlibet qualitas: ná substantie separate dicuntur simpliciter simplices: qr non sunt composite realiter ex aliqbus: vt ex partibus vel vt ex realitatibus essentialibus: sed sunt simplices in essentia sua. nó sunt aut sume

simplices: quia est i eis compositio cum his: et ex esse et essentia. qualitates etiam sunt simpliciter simplices qr sunt simplices in essentia sua. nõ enim earum essentia est composita realiter ex pluribus. non sunt autem maxime simplices: qr sunt alteri cõpõibiles: et i eis est compositio ex eẽ et essentia. Hec conceptus earum obiectiui sunt simpliciter simplices: qr resoluuntur in conceptum generis et in conceptum differẽtie. Aliquod ens est simplex fm quid: sed nõ simpliciter. vt celum. est enim simplex fm quid: qr non est compositum ex pluribus corporibus. sed non ẽ simpliciter simplex: qr in essentia sua ẽ compositum ex materia et forma. q̃z uis auerois in libro de substãtia orbis teneat: q non sit compositum ex materia et forma. Dicitur autem cõceptus obiectiualis simpliciter simplex qui non est resolubilis in cõceptus alios. vt ꝯceptus entis et passionum eius. item conceptus drãrum materie prime et primorum generũ nam si conceptus istorum obiectiui essent compositi: ipsa quoqꝫ essẽt cõposita: et ad conceptus huiusmodi est necesse deuenire: qr non est possibile scire prius q̃z ad indiuisibilia veniatur. scdo meta. conceptus vero non simpliciter simplex est ille q est resolubilis in alios conceptus. s. priores ex quibus componitur. quorum alter est determinabilis: alter vero determinans. omnes etiã alij conceptus q̃zuis simpliciter simplices resoluuntur in cõceptum entis de veri. q. i. ar. i. qui predicatur de omnibus quiditatiue seu formalr. nõ resoluuntur autem in conceptum entis tãq̃z in partem sui sed vt in id qd̃ est prius et notius. sicut etiam omnes propositiones resoluuntur in vnam primam: et sicut etiam in demõstrationibus fit resolutio: de qua p phi losophum in libro posteriorum analeticorum .i. resolutiuorum. et lz ens contrahatur ad .10. prima genera p modos essendi: non tñ ipsa pma genera constituuntur aut componunt ex ente et modis essendi: sed sũt simpliciter simplicia et priora suis modis essendi: qui in hoc differũt a differentijs: qr differentie sunt priores natura speciebus: et vna cum genere constituunt species: et predicant formaliter de ipsis. Scotiste tamẽ dicunt q passiones entis: modi itrinseci: et vltime differentie non includunt ens formaliter. sed decipiunt qr intellectus nihil per se cognoscit nisi in eo saluetur ratio sui obiecti adequati et formalis qd̃ est ens reale cõissime sumptũ. quicquid .n. cognoscit sub ratiõe entis cognoscit. sed itellectus cognoscit per se .i. nõ per aliud passiones entis: modos itrinsecos: et vltimas differentias. ergo in eis saluatur ratio entis: et consequenter includunt conceptum entis. item ens predicatur per se et formaliter de passionibus eius modis intrinsecis: et vltimis differentijs: vt cõiter tenetur: licet ipsi negẽt. ergo includitur in conceptibus earum. 3° sic: ista passio que est verum: et similiter ista que est bonum: fm suam rationem formalem sumpta: seu i q̃ztũ talis: aut est ens: aut est nõ ens: sed non est dicendum q sit non ens. ergo est ens: et consequenter in ratiõe formali ei° iclndit explicite vel ĩplicite ens. et pari modo arguatur de vltimis drĩs et modis extrinsecis.

Non est autem nugatio cum idē diuersimode significatum repetit: seu cum idem pluries diuersimode dicitur. 4. meta. co. 3. vt aial rationale nisi positis rationibus loco nominū idem pluries eodē modo & fm idez nomē diceret. 7. meta. non. n. est nugatio cum dicitur ens homo: sz ens formaliter includat in homine etiā fm aduersarios: tum quia alioquin natura causaret nugationem & faceret superflua. simul. n. homo & ens homo generant. 4. meta. tex. 3. tum qa ens homo: vnus homo: & homo idem significant: vt ibi dicitur. De' vero dr multiplex extrinsece fm diuina multa & fm multas rationes de ipso formabiles: sed nō intrinsece & in se. nullo autem modo dicitur cōpositus etiam fm rōem: qz in eo nihil est pōale respectu alterius. Notandū ēt. q genus & dria absolute & fm se sumpta: non sunt diuerse realitates ex nā rei. sed fm rōem. apud s. Tho. nā eadē res ɔcepta p modū determinabilis p drias. est genus. concepta aūt p modū determinātis & qualificātis. est dria. ɔcepta vero p modū determiati & cōpositi ex determinabili & determināte. est spēs Unde cōpositio ex gñe & dria nō ē cōpositio fm rē aut ex nā rei. sz cōpositio fm rōnē. Si aūt sumant genus & dria put hēnt eē in diuersis. sic sunt diuerse res. nā aī qd est i asino & rōale qd est in hoie. sunt diuerse res. Sz aī & rōnale in sorte. sunt vna & eadē realitas ex nā rei. fz vero modū ɔcipiēdi sunt diuersa.

¶ Item ens diuiditur in ens quiditatiuū & in ens nō quiditatiuū. Hāc diuisionē aliq vocāt diuisionē in q̄ditatē & modū. Accipit hic ens q̄ditatiuū. nō precise p eo qd pdicat in quid. sed pro eo qd includit aliud quiditatiue. vel includit in aliquo quiditatiue. sicut dria genus mria & forma. Ens vero non quiditatiuū est illud qd nō includit aliud quiditatiue. nec includit in alio quiditatiue. sicut esse & oēs modi essendi in creaturis. vt p se. in alio. in pōa. i actu. intensum. remissum. cōtingentia necessitas: hec. n. importāt modos. nā cōtingens est qd pōt alio mō se habere. itē modi fiendi. & agendi & patiēdi. modi participādi aliquā pfectionē. item vniformitas. difformitas. velocitas & tarditas motus. De huiusmodi entibus nō q̄ditatiue nihil pdicat q̄ditatiue. sz bene aliqd pdicat formalr. Nā ens distinctū ɔ̄ nihil pdicat de eis formalr. est aut modus entitas q̄dā. q nō icludit aliqd q̄ditatiue. nec icludit in aliquo q̄ditatiue. & fz quosdā ē circūstātia quiditatis. & determinatio adiacēs q̄ditati q nō ē sba neqz accidēs. cuz nō sit essentia aliq. Scotiste tñ dicunt q modus intrinsecus nō dicit aliaz realitatē ab eo cuius est modus.

¶ Assignāt aūt de modis scotiste talē diuisionē. Modor alius est intrīsecus. alius extrinsecus. Modus intrinsecus apud eos. ē ille q additus alteri nō variat rōem formalē ɔstituti p ipm. nec remotus ab illo. verbi grā gradus. vt. x. nō variat rōnez formalē albedinis. siue addat albedini. siue remoueat ab ea. & dr itrinsecus. nō qz intrat rōem formalem. sz qz ptinet ad idē pñtū. cū eo cui' ē modus. sz illud nō vr vex. qz modi essendi p quos ɔhit ens ad. x. pūta. sūt modi itrinseci. & tñ variāt rōem formalē. & ingrediuntur ipsaz. si. n.

remouetur modus essendi p se tolli tur ratio formalis substãtie. et simil'r si remouetur modus essendi in alio subiectiue. tollitur rõ accidẽtis. Di/ cẽdũ ergo q modo℞ alij sunt intri/ seci rõni formali. seu intra rõem for malem. vt modi p quos cõtrahitur ens ad. x. pñta. alij sũt extrinseci. seu extra rõe℥ formalẽ. vt velocitas. tar ditas. vniformitas. et difformitas motus. intẽsio et remissio albedinis. De modis multa dicũt a. s. Tho. p sertim de veri. q. 1. ar. 1. ad eum locũ recurrẽdũ est pro ampliori notitia.

Ultimo sciendũ. q ens diuiditur qñq℥ p modos vt dictũ ẽ de modis p quos cõtrahitur ad. x. pñta. s℥ sũt ẽt alij modi p quos ɔtrahit'. vt mo/ bile et imobile. nã ens aliud mobile aliud immobile. Dicit' aũt ens mo/ bile. ens possibile moueri. et ſm. s. Tho. est subiectum philosophie nã lis. et mobilitas est rõ obiectiua ẽtis mobilis. i. ſm quã obicitur et ɔside/ ratur in scia. et nõ est passio obiecti. vt scotiste obiciunt nobis. nã mobi/ litas vt est ratio obiectiua. est possi/ bilitas quedã. a qua fluit passio que est motus et ponit' in diffinitione mo tus. est enim motus actus entis i po tentia inq̃tũ est in potentia. vñ pos sibilitas seu potentialitas. s. talis est principium formale motus. et ratio q ab ente fluat passio. que est mot' et ɔñter non est idem q motus etiã in aptitudine. sed ratio q aliquid fit n itum moueri. et ens mobile secun/ dum q est subiectũ in philosophia naturali. abstrahit. ab ente mobili p se et mobili per accidens. tanq℥ ali quid cõius. habet enim considerari ens hoc modo sumptum in aliqua scientia. et motus est passio eius. vt abstrahit a per se et per accidens. et similiter locabilitas. Dupliciter ta/ men accipitur mobilitas. primo vt est modus et quasi differentia per se diuisiua entis: secundo vt est passio entis mobilis. et sic importat aptitu dinem ad motum. sed primo modo est ratio obiectiua et possibilitas que dam que est principiu℥ formale mo tus vt dictum est.

Item ens quandoq℥ diuiditur p passiones. vt per vnum et multa. per idem et diuersum. nam per differen tias diuidi non potest. quia eas non habet. sic enim esset genus: et non es set de intellectu differẽtiarum: quod est falsum apud thomistas. substan/ tia vero et accidens sunt in que diui ditur. ens per modos: non autem p que diuiditur ens: quia hec addita enti: faciunt nugationem. est enĩ nu gatio. si dicatur. ens substãtia: quia bis idem dicitur: cum substantia in/ cludat ens formaliter consequen/ tia patet. ex primo cõ tra genti. c. 26. vbi per hanc rationem probatur: q differentia non includit genus for/ maliter. Sed contra. non est nuga/ tio. si dicatur ens homo. 4. met. tex. 3. ergo nec in proposito. solutio. pa/ tet ex dictis supra in quarta diuisio ne entis. non enim ens ponitur in diffinitione hominis sicut ponitur explicite in ratione substantie. vnde posita ratione substantie loco nomi nis: vt poni potest per philosophũ secundo perhyer. et. 7. meta. t. 6. to/ pi. resultat nugatio. quia bis ide℥ di citur eodem modo.

¶ De diversis modis predicandi. Cap. 6.

Est hec de diversis modis predicādi differendum est. Notandum est ergo primo ꝙ aliqua predicanť univoce: aliqua equivoce: aliqua analogice. predicari āt equivoce vel analogice non convenit rebus sed terminis. nō enim res significata per hoc nomen canis ꝑdicatur equivoce. qꝛ neqꝫ aľ latrabile: neqꝫ canis marinus: neqꝫ canis celestis: ꝑdicatur equivoce. Nomē ergo univocum est illud quod hēt unam rationem: ſm quam predicatur de pluribus equaliter. ita ꝙ illa de quibus predicatur parificanť in illa ratione: licet unuꝫ sit perfectius altero: ꝛ res significata ꝑ terminuꝫ univocum habeat perfectius eē in uno q̃ꝫ in altero. Terminus aūt equivocus est ille: qui significat plures rationes omnino diversas: ſꝫ quas de pluribus predicatur. vt ly canis de sydere ꝛ pisce ꝛ animali latrabili. Terminus analogus est ille: q dr̄ de pluribus ſm unam rationem inequaliter participatam vel ſm plures non omnino diversas: sed partim diversas ꝛ partim eandem. sunt.n. diverse pro quanto importāt diversas habitudines. sunt etiam aliquo modo una ꝛ eadem: pro q̃ꝫto habitudines significate per eas referuntur ad unum ꝛ ideꝫ: vt vult. s. Tho. 4. met. lect. p̄ma. Non.n. omnis terminus analogus significat diversas rationes. patet de illo termino ens. Si enī haberet plures rationes speciales: significaret etiam in speciali diversas naturas. puta naturas. 10. p̄ntorum in speciali: quod est falsū.

¶ Est autem duplex analogia ſꝫ. s. Tho. de veri. q. 2. ar. 11. Una est analogia proportiōis. i. determinate distantie ꝛ determinate habitudinis. Et ſm hanc analogiam dicitur terminus analogice: quando predicať ſm diversas rationes: vel ſm unaꝫ inequaliter participatam: de pluribus in ordine ad unum primū: qd̄ est alterum illorum: vel aliud ab eis ad quod habent determinatam habitudineꝫ. de illo aūt primo dicitur absolute ꝛ non per respectum ad alterum. sicut sanum dicitur de vrina ꝛ medicina: nam vrina dicitur sana quia est signum sanitatis in animali medicina autem dicitur sana: qꝛ est causativa sanitatis in animali: ꝛ sic dicitur de istis duobus: per respectū ad sanitatem animalis: quam p̄mo significat. de animali autem dicitur sanum non per respectum ad aliud ꝛ primum inter hec analogata ponitur in diffinitione aliorꝫ. Advertendum tamen ꝙ licet aliquis terminus analogus significet unaꝫ rationem ꝛ nō plures speciales: sicut ly ens: tamen ex quo predicatur ſm illam diversimode de pluribus: cōsequenter dicitur predicari ſm plures rationes: qꝛ illa ratio diversimode participata efficitur plures rōes ꝛ sic intelligitur. s. Tho. 1. q. 13. ar. 5. dicens ꝙ in hijs que dicuntur analogice non est ratio una. s. ſm quaꝫ predicentur. vnde Averois primo phy. co. 13. dicit ꝙ ens dicitur multipliciter de. 10. p̄ntis. Alia est analogia proportiōalitatis. i. similis habitudinis ꝛ proportionis. que etiaꝫ dicitur analogia imitationis. qꝛ est

ſm quādā

fm quãdam imitationem. et sic dici analogice: est dici fm similem habitudinem vel similem proportionez. et hoc modo dicitur videre de intellectu et oculo. intellectus .n. dicitur aliquid videre: qr se habet ad illud in cognoscẽdo. s. clare: sicut oculus ad suum obiectum in cognoscendo clare. et similiter rector dicif de magistro scholarium: et principe ciuitatis. naz magister dicitur rector scholariũ qr se habet ad illos in regẽdo sicut princeps ad subditos in regẽdo. de oculo aũt nõ dicitur visus p respectum ad aliõ. nec rector de pñcipe p respectum ad aliud. Et hec proportionalitatis analogia diuidif in propriam et metaphoricã. ridere enim dicitur de prato metaphorice et leo de homine. i. fm similem proportionem vel habitudinem.

Et notandum q nihil dicitur vniuoce de deo et creaturis: sed solum analogice secũdo modo analogie. Sed contra ens dicitur de creatura et de deo. et similiter sapiens: et multa alia. et non per respectum ad deũ sed absolute. ergo nõ analogice. cõsequentia patet. qr fm. s. Tho. 1. q. 13. ar. 6. Necesse est q omnia que dicuntur analogice: dicãtur per respectum ad vnum. hoc. n. significat nomẽ analogice. i. ad aliud proportionaliter. Respondet: q imo dicũtur per respectum ad deum exemplariter: et si nõ significatiue. predicãt. n. de creatura id quod est exemplatũ adeo: et id in quo creatura imitatur deũ: licet non significẽt illud: vt est adeo exẽplatum: nec habitudinem ad deum: nisi materialiter: p quãto significant ad id quod habet habitudinem ad deum.

Terminus autez dicitur predicari equiuoce: quando predicatur de pluribus fm rõnes omnino diuersas. Dicitur vero predicari vniuoce: quando predicatur de pluribus fm vnam rationem. et hoc potest eẽ dupliciter. primo quando predicaf fm illa rationem essentialiter. secũdo quando predicatur denominatiue. nam fm porphyrium proprium predicatur vniuoce de eo cuius est proprium.

Ens autem apud. s. Tho. non pdicatur vniuoce: sed analogice probatur qr omnis terminus vniuocus habet conceptum obiectiualem precisuz ab his de quibus predicaf vniuoce. sed ens non habet conceptuz precisum adeo et creaturis a substãtia et accidente vt probatum fuit in superioribus ergo. et secũdo qr qd dicitur pluribus modis: non dicitur vniuoce. Sed ens dicif multis modis. 4. meta. tex. secũdo ergo et. Ad hoc dicitur: q ens cõissime est illud quod dicitur multis modis: et non vniuoce. sed ens reale non dicitur multis modis: sed vniuoce. sed contra. qr philosophus primo phy. tex. 13. loquẽs de ente reali dicit q ens dicitur multipliciter. et hoc est sumẽdum p principio cõtra permenidẽ et melissum. Sed dici multipliciter ẽ dici multis modis ergo ens reale dicitur multis modis. themistius ẽt ibi dicit q ens habet multiplex significatum et non simplex et fm ipsum: ens dici multipliciter: est habere multiplex significatuz: et ita exponit philosophum. item Auerois ibi dicit q ens dicitur multipliciter de .10. pñtis ergo non est vniuocũ. fm philosophum quoqz. i. ethi. c. 7. ens

non est cõe vle ⁊ vnum. ⁊ co. ibi di/cit ꝙ cum nomen boni dicatur sino nyme nomini entis.i.eodem modo sicut ens: dicetur ambigue de.10. ꝑdicamentis.i. non ꝫm intentionem vnaꝫ ⁊ postea subicit ꝙ natura vna cõis non est nisi in pñto vno. prete/rea.12.met.co.22.sic ait.iã igitur declaratũ est ꝙ elemẽta.10. pñtoꝝ nõ sunt eadeꝫ:ita ꝙ ens dicatur de eis vniuoce. ⁊ loquitur de vniuocatiõe metaphisica non de physica.qꝛ non erat dubiuꝫ ꝙ ens non est vniuocũ physice.x.pñtis. Tertio qꝛ.10.pñtis nihil est cõe: nisi ꝫm proportionem 12.meta.a tex.19. vsqꝫ ad tex.29. er/go nihil est eis cõe cõitate vniuoca tionis: ⁊ pñter ens non dicitur de il lis vniuoce. Confirmatur. qꝛ si ens reale esset eis vniuocum: aut ens si/gnificat principium aut principiatũ qꝛ primo phy. ⁊. 4. met. omne reale aut est principium aut ex principijs si primum. ergo.10. pñta haberent aliquod principium vnius ⁊ eiusdẽ rationis quod ibi negatur. si scd̃m. ergo principia intrinseca illius eẽnt cõia.10. pñtis cõitate vniuocationis quod ibi negatur. consequentia pꝫ. qꝛ principia superioris vniuoci sũt etiam principia inferiorum ꝫm vni uocationem ⁊ eandem rationem: q̃ sunt principia illius superioris.

¶ Secundo notandũ est: ꝙ duplex est predicatio.s.essentialis ⁊ accidẽtalis. Dicitur autem predicatio eẽntialis: qñ ꝑtum est de essentia subie/cti: vel importat eandem essentiam cum subiecto. vt cum predicatur ge nus: dr̃ia de sua specie: vel diffinitio de diffinito: vel superius de interio/ri: vel idem de se ipso. Et hec diuidi tur. quedam est formalis: ⁊ quedaꝫ identica non formalis. Essentialis formalis est illa in qua predicatur diffinitio quiditatiua seu formalis ð diffinito: vel id quod ponitur intrin sece in ratione formali subiecti.i. vt intrinsecum subiecto ⁊ non extra es sentiam eius. Identica vero nõ formalis est: qñ ꝑtum importat eandẽ essentiam cuꝫ subiecto: sed non pre dicatur ð subiecto per se formaliter in primo modo. vt rationale est ani mal. homo est homo. non.n. hec est formalis. Essentialis formalis voca tur etiam quiditatiua: accipiendo ꝑdicationem quiditatiuam: qñ ꝑtum est diffinitio quiditatiua vel de rõne quiditatiua subiecti: siue predicetur in quid: siue in quale. predicatio au tem accidẽtalis est illa: in qua ꝑtuꝫ significat aliquid: qð est extraneum a re significata per subiectum: siue illud sit substantia: siue accidens. vt homo est albus. animal est homo. inferius.n. non predicatur de superio ri nisi per accidens. ꝫm. s. Tho.1.q. 36.ar.2. Diuidiꝛ predicatio acciden talis in accidentalem per se ⁊ acci/dentalem per accidens: seu in neces sariam ⁊ contingentem. Accidẽta/lis per se: seu necessaria: est illa ĩ qua aliquid predicatur de subiecto in se cundo modo dicendi per se. Acci/dentalis autem per accidens est il/la: in qua contingit predicatum ab esse a subiecto ꝫm rem vel ꝫm rõeꝫ sic ꝙ subiectum potest intelligi sine ꝑto. Tertio notãdum ꝙ ꝑtio forma lis diuiditur in quiditatiuaꝫ ⁊ deno minatiuam. formalis quiditatiua ẽ illa in qua predicatur diffinitio de diffinito: vel id quod vt intrinsecuꝫ essentie ponitur in formali ratione subiecti vt dictum est. formalis aũt

denominatiua proprie est illa:i qua pdtum importat formam aliquam de nominantem subiectum intrinsece. vt homo est aiatus.homo est risibilis.homo est albus.deus est sapiēs. est iustus.sapientia.n.& iusticia ē in deo fm propriam rationem formalem.ergo predicatur formaliter de illo.Est etiam quedam predicatio cāsalis seu per cām:que non est identica nec formalis.vt ira est accensio sanguinis circa cor primo ď aia. itē aia & corpus est aial secūdo de aia. & domus est sue partes.7.metaphi. Alia vero predicatio est denominatiua & est illa in qua predicatum importat formam denominantem subiectum.& hec est duplex:quedam denominatiua intrinsece vt homo est coloratus:quedam vero denominatiua extrinsece.vt homo est locatus homo est itellectus. est visus. lapis est cognitus.prima que est denominatiua intrinsece est formalis:q̄ aūt est denominatiua extrinsece non ē formalis.apud scotistas tamen p̄tio essentialis:& quiditatiua:& formalis non denominatiua ɔuertuntur.apd quos etiam omnis predicatio p se ī primo modo est formalis.

¶Quarto notandum:q predicationum alia est per se alia per accidēs. primo post. Accipitur autem hic ꝓpositio per se:vt distinguitur contra contingentē.s.pro propositione necessaria.nam propositio per se & necessaria conuertuntur primo poste. propositio vero per accidens sumitur in ista diuisione,p ꝓpositione cōtingenti. Accipitur etiā aliquādo propositio per se:pro illa ī qua aliquid predicatur de subiecto:ratione subiecti & non ratione alterius.propositio autem per accidens pro illa in q̄ aliquid predicatur de subiecto: rōe alterius seu per aliud.exemplū primi.homo est albus.exemplum secūdi.albus est homo. nam homo non in est albo ratione albedinis: sed ratione substrati albedini seu per aliđ Loquendo ergo de propositione p se:vt distinguitur contra contingentem.Dicimus q est duplex predicatio per se:vt patet primo poste.pma est.quando diffinitio predicatur de diffinito:vel aliqua pars diffinitiōis iuxta quod sciendum est q duplex est formalis diffinitio.vna pure formalis:alia mixta & per additamētū Dicitur diffinitio formalis pure cuius omnes partes sunt itrinsece diffinito.Dicitur autem diffinitio p additamentum illa cuius non omnes partes sunt itrinsece diffinito. vt p3 in ista. simus est nasus curuus. nasus enim non est aliquid intrinsecū simitati:sed extrinsecum & extraneū. Similiter dicimus q duplex est p̄dicatio per se in primo modo. vna formalis.quando.s.predicatur diffinitio formalis de diffinito: vel aliq̄ pars eius in recto.Altera est nō formalis quando predicatur diffinitio data per additamentum in recto de diffinito vel id quod ponitur extrinsece in diffinitione vel idem de se ipso.vt simus est nasus curuus.& sim' est nasus:risibile est homo.rationale est animal.homo est homo.Secūdus modus predicādi per se est: qn̄ subiectum ponitur in ratione predicati.tunc enim predicatum predicatur per se ď subiecto:vel simpliciter vel sub disiunctiōe.& nō op3 q semper predicetur p se simpliciter. iste eni non sunt per se.numerus ē ipar

nasus est simus. animal est rationale. quia non sunt de omni. et tamen subiectum ponitur in ratione predicati vt additum vel vt materia eius. et non solum differentie sed etiam species in quas diuiditur genus predicantur per se de genere: vt spes triaguli de triagulo. secundum arist. primo post. capitulo de per se. cum ergo predicentur per se: et non simpliciter: vt patet ergo predicantur sub disiunctione per se. et hoc voluit expresse philosophus primo post. tex. x. quo ad differentias que secundum eum ibi predicantur per se sub disiunctione de genere diuiso. et auerois ibi dicit quod genus non euadit ab vna earum. sed quod etiam species in quas diuiditur per se genus predicentur per se sub disiunctione de genere diuiso: probatur. quia propositio necessaria et per se conuertuntur primo poste. Sed propositio in qua predicantur sub disiunctione spes de genere diuiso: est necessaria. ergo est per se. cum autem dicit philosophus primo poste. tex. 35. et 36. quod subiectum predicatur per accidens de proprio accidente: intelligitur per accidens. i. per aliud non autem per accidens. i. contingenter. Quod autem sic predicatur per accidens. i. per aliud: hoc potest etiam predicari per se in secundo modo.

¶ Sed dubitatur, an ista sit per se in primo modo: homo est ens. Dicitur quod sic. quia licet ens non ponatur explicite in ratione hominis. tamen includitur formaliter in hiis que ponuntur in diffinitione hominis. vnde ponitur formaliter implicite tamen in ratione hominis. est enim ens de intellectu formali omnium sicut intrinsecum. Scotus vero tenet in primo d. 3. q. 3. ens non predicari formaliter seu quiditatiue de proprijs passionibus: neque de vltimis differentijs: neque de modis intrinsecis neque includi intrinsece in ratione formali earum: sed extrinsece seu vt additum. Et licet dicamus quod ens predicatur formaliter et per se de omnibus. non tamen dicimus quod predicetur essentialiter aut quiditatiue de omnibus. non enim predicatur essentialiter de esse et de modis essendi: aut de aliquo ente non quiditatiuo. cum nullam habeant essentiam. sed contra. si non predicatur essentialiter ergo accidentaliter. concedo accipiendo accidentaliter. i. extrinsece seu vt additum et extrinsecum: non autem accipiendo accidentaliter. i. contingenter.

¶ Secundo dubitatur an propositio per se conuertatur in propositionem per se. Ad hoc dicunt scotiste: quod nulla propositio per se conuertitur in propositionem per se. probatur primo per autoritatem Aristo. primo poste. capitulo de statu principiorum: vbi dicit quod propositiones per se non conuertunt. quod non debet intelligi absolute: cum conuersio sit adequata passio propositionis saltem categorice. ergo intelligitur quod non conuertuntur in alias propositiones per se. secundo probatur: quia ista homo est animal conuertitur in istam animal est homo: sed hec animal est homo: non est per se. ergo aliqua propositio per se conuertitur in illam: que non est per se. ergo pari ratione alie. minor probatur. quia omnis propositio per se est de omni: primo post. Sed hec animal est homo: non est de omni. ergo etc. Tertio probatur. quia in propositione per se subiectum est causa predicati nam secundum Aueroim: secundo de anima

co.66.7.67.color est visibilis per se quia subiectum est causa predicati. ergo si conuertatur propositio p se in propositionem per se: subiectu3 7 predicatum erunt sibi inuicem causa. quod est inconueniens.

¶ Sed hec opinio non potest stare: quia hec: homo est risibilis: que est per se in secundo modo: cōuertitur in istam risibile est homo: que est p se in primo modo: qz ptm est in ratione subiecti. ergo aliqua propositio per se conuertitur in illam q̄ est per se. Ad hāc dicitur: q hec. risibile est homo: non est per se. qz licet ptm sit in ratione subiecti: non tamen intrinsece: sed vt additum. sed contra. qz etiam illud quod ponitur in ratione vt additum: predicatur p se in primo modo. patet per exēpla philosophi. linea. n. que ponitur in diffinitione trianguli vt additum: 7 extra essentiam trianguli: cum sit alterius pñti: predicaf per se de triangulo vt ibi ait Arist. ergo 7c. Secūdo probatur. qz hec: homo est rationalis: que est per se: cōuertitur i istā rationale est homo. que est per se. ergo aliqua per se conuertitur in illa3 que est per se. probatur q ista sit p se: rationale est homo: qz est necessaria. ergo est per se. consequentia patet. qz propositio per se 7 propositio necessaria conuertuntur: primo poste. item si non est per se in primo vł secūdo modo: ergo est per accidēs. consequens est falsum ergo. 7 consequentia patet. qz fm Aristo. primo poste. omnis propositio: que non est per se in primo vel in secundo mō: est per accidens. Dicendum est ergo q aliqua propositio per se conuertit in propositionem per se vt probatum est. secūdo q non omnis propositio per se conuertitur in propositionem per se. pbatur per secūdā rationem factam ad partem opposi tam. tertio q nulla propositio per se formalis cōuertitur in per se formalem eodem modo formalitatis sed diuerso. vt patet de ente 7 passionibus eius: que de se inuicē per se formaliter predicantur diuerso modo formalitatis. Ad rationes in cōtrarium respōdetur. 7 primo ad autoritatem Aristo. que est in primo poste. lectiōe. 34. in prin. dicitur q Aristo. intelligit q propositiones non conuertuntur fm eundem modum predicandi eiusdem predicamenti. quia si aliquid predicetur de altero in quale: qui est modus predicandi predicamenti qualitatis: impossibile est vt ecō illud predicetur de subiecto in quale. vnde ad rationem negatur consequentia. Ad secunda3: conceditur: q illa non conuertitur ī propositione3 per se. sed negatur vlterior consequentia: 7 probatio. ei9 quia non est eadem ratio de omnibus. Ad tertiam: dicitur q Arist. 7 co. intelligunt: q color est per se visibilis i secūdo modo per seitatis. qz color est causa sue visibilitatis: seu q sit visibilis: 7 consequenter causa predicati: 7 ideo si assumptum intelligatur vniuersaliter: negatur. nec probatur vniuersaliter. si autem intelligatur particulariter. s. de propositione per se in secundo modo: conceditur. sed negatur consequentia.

¶ Quinto notandum: q aliqua predicatio per se in secundo modo: est essentialis. sicut ista ens est vnum. 7 ista deus est sapiēs. probatur q sint per se in secundo modo. quia passio

nes predicantur de proprijs subiectis per se in secundo modo. probatur etiam quod sint essentiales: quia in vtraque predicatum importat eandem essentiam cum subiecto. ista autem vnum est ens: apud thomistas est per se in primo modo: et quiditatiua: quia ens est vt intrinsecum de formali ratione omnium. vnde ens et sue passiones predicantur inuicem formaliter: sed non eodem modo: quia passiones predicantur de ente formaliter denominatiue: sed ens predicatur de eis formaliter quiditatiue. Sed apud scotistas ens non predicatur quiditatiue aut formaliter de proprijs passionibus: neque de vltimis differentiis: neque de modis contrahentibus. vt patet per antonium andream primo meta. q. 1. et 4. meta. q. 3. vbi etiam dicit quod ens non predicatur aliquo modo per se de suis passionibus: sed per accidens. quod est contra Aristo. et co. 4. met. vbi ab vtroque habetur: quod ens et vnum quod est passio entis: dicunt eandem naturam conuertibiliter et quod vnum nullam realitatem addit ad ens: quia ens non est vnum per aliquid additum sed per se et essentiam suam. Item secundum s. Tho. 1. q. 39. ar. 6. quelibet istarum est per se. deus est pater: et pater est deus. sed tamen nulla earum est quiditatiua. secunda pars assumpti patet. prima autem probatur. quia quelibet illarum est necessaria et est essentialis cum in ea predicetur essentia in concreto de eo cuius est essentia ergo quelibet illarum est per se.

¶ Contra predicta arguitur. quia si ens includitur in ratione suarum passionum tanquam aliquid formaliter significatum: tunc esset nugatio dicere: ens vnum. ens verum: ens bonum: consequens est falsum et contra s. Tho. de veri. q. 1. ar. 1. ergo et antecedens. consequentia probatur: quia bis idem diceretur. potest enim loco nominis poni ratio eius vt colligitur. 6. topi. 7. meta. et 2°. perhier. si ergo loco passionum istarum ponantur rationes sue. ens bis dicetur in vno quoque dictorum exemplorum: ex quo est de formali ratione suarum passionum. et per hanc rationem probat. San. Tho. primo contra genti. capitulo. 26. quod in ratione differentie non cadit ad genus. bis enim diceretur genus in ratione speciei. Secundo sic. cum dicitur ens est verum sensus est ens est conformabile intellectui: non autem: ens est ens conformabile intellectui: secundum. s. Tho. de veri. q. 21. ar. 1. Similiter cum dicitur ens est vnum: sensus est. ens est indiuisum. Eodem modo cum dicitur: ens est bonum sensus est. ens est appetibile: non autem ens est ens appetibile. ergo ens non includitur formaliter in ratione suarum passionum: nec significatur formaliter nominibus suarum passionum.

¶ Respondeo quod vt colligitur ab Aristo. 3. meta. ens predicatur per se et formaliter de passionibus suis. probat. enim ibi Aristo. quod ens non potest esse genus tali ratione. genus non predicatur de differentijs: sed ens predicatur de differentijs: ergo ens non est genus. vbi patet quod maior non potest intelligi de predicatione ideatica: quia sic esset falsa. ergo intelligitur de predicatione per se et formali. ergo etiam minor intel

ligitur eodem modo. sed aduerte: q passiones entis possunt dupliciter accipi. primo substantiue ⁊ per modum quid. secundo adiectiue ⁊ denominatiue: seu per modum denominantis. si accipiantur primo modo: sic ens predicatur de eis formaliter: ⁊ cadit in ratione earum vt formale. Si autem accipiantur secundo modo: sic ens: secundum q aliqui dicunt: non includitur formaliter in ratione earum. Sed materialiter ⁊ subiectiue: vt additum principali significato. nam vnum adiectiue significat formaliter ⁊ ex impositione in diuisionem. ⁊ ly verum ⁊ bonum respectum rationis: sed materialiter ⁊ connotatiue ens: accipiendo ens secundum q dicit essentiam: non autem vt distinguitur contra nihil. Dicitur vlterius: q secundum .s. Tho. de veri. q.1. ar.1. ens predicatur essentialiter de omnibus habentibus essentiam. ⁊ q ens predicatur per se de omnibus. ⁊ est de intellectu omnium de quibus predicatur.1. contra genti. capitulo.26. Sed non omne quod est de intellectu ⁊ ratione alicuius. predicatur formaliter de illo: quia subiectum est de intellectu ⁊ ratione proprie passionis: non tamen predicatur formaliter de illa: nec omne quod predicatur per se: predicatur formaliter: vt supra habitũ est. Ad rationes in contrarium respondetur. Ad primam enim conceditur consequentia: sed negatur antecedens illius conditionalis: si intelligatur de passionibus adiectiue ⁊ denominatiue sumptis: non enim ens includitur in ratione suarum passionum vt aliquid formaliter significatum: quando adiectiue ⁊ denominatiue sumuntur. Si autem illud antecedens intelligatur de passionibus substãtiue acceptis: negatur consequentia seu conditionalis. quia in consequente accipiuntur adiectiue ⁊ denominatiue. ad probationem negatur assumptum. ad probationem eius dicitur: q loco nominis semper potest poni ratio pure formalis: non autem ratio per additamentum: vt declarat. S. Tho. septimo metaphisice ratio autem passionum adiectiue ⁊ denominatiue sumptarum: non est pure formalis: sed aliquo modo per additamentum ad principale ⁊ formale significatum: quod est negatio vel respectus rationis. Ad secundam rationem conceditur consequentia: si consequens intelligatur de passionibus adiectiue ⁊ denominatiue acceptis. Sed nihil contra nos. si autem intelligatur de passionibus substantiue acceptis: negatur consequentia. Addo etiam q licet ens ponatur in ratione suarum passionum ⁊ supremorum generum: ad que cõtrahitur per modos vt supra declaratum est: non tamen ponitur explicite in ratione generuꝫ subalternorum aut specierum: quia haberet differentias. non enim contrahitur per modos ad species q2 spẽs nõ constituũtur per modos ergo relinquitur q si contrahitur ad illa: q cõtrahatur per differentias ⁊ sic habebit drias diuisiuas: quod improbatur ab Aristo.3.meta. Et si iteruꝫ contra predicta arguatur sic subiectum predicatur per se secundo mõ perseitatis d suis passionibus. ergo ens predicatur per se secundo mõ.

de suis passionibus. ergo vt additũ. et non formaliter: dicit q assumptũ est verum: quando subiectum distinguitur realiter et essentialiter a suis passionibus. ens autem non distinguitur hoc modo a suis passionibus. item licet ens predicetur quiditatiue et formaliter de vltimis differentiis: non tamen ex hoc sequitur inconueniens aliquod. quia predicatur analogice. primo diuersa autem possunt conuenire in aliquo analogo etiam quiditatiue. et si dicatur: ergo sunt differentia: negatur consequentia: quia secundum philosophum. 5. meta. illa que proprie sunt dña sunt aliquid vnum entia. i. in aliquo vniuoco conueniunt. s. formaliter. nos autem non ponimus ens vniuocum sed analogum. sed contra saltem sequitur q non distinguitur se totis. que enim se totis distinguuntur i nullo conueniunt. Ad hoc negatur cõsequentia. ad probationem dicitur. q que distinguuntur se totis in nullo vniuoco conueniunt scilicet formaliter et quiditatiue. possunt tamẽ cõuenire in aliquo multiplici seu analogo quod est vnum attributiõe. Ex predictis sequit: q licet vltime differentie habeant conceptum simpliciter simplicem obiectiuum sicut putat scotus in primo di. 3. q. 3. sm nostrum modum intelligendi tamẽ cõceptus earum resoluuntur in conceptum entis. Nec tamen conceptus earum sunt compositi ex determinabili et determinante. Neque addunt ad ens sm rem sed secundum modum exprimendi et explicãdi. quod enim dicit implicite ens: hoc dicit differentia vltima explicite et nõ aliud. nec differentia concipitur p modum determinati sed per modum determinantis tantum. Unde cum conceptus vltime differentie resoluitur in conceptum entis: non fit resolutio in aliquid partiale et determinabile secundum rem seu ex natura rei: sed in aliquid magis notum imo notissimum. sicut etiam omnes propositiones resoluuntur in vnam notissimam. ex qua tamen non componuntur cum non sit aliquid eax. Resolutio ergo ista non est in diuersas realitates vel in diuersos cõceptus componentes vnum tertium: sed in aliquid vnum quod est prius et magis notum. nõ enim omnis resolutio est in plura: qr resolutio que est reductio in primum principium non est in plura sed in vnum. Resolutio autem compositi in quantũ compositum. est in plura scilicet in ea ex quibus componitur. et si hoc aduerterent scotiste: non ita magnificarent rationes suas de resolutionibus conceptuum. Quedã alia argumenta facit scotus in loco prealegato ad probandum q passiones entis non includunt formaliter ens q breuitatis gratia pertranseo: cum nõ sint multi ualoris. Hoc vnum addo q licet differentia constituat speciẽ et etiam forma substantialis. hoc tamen non contingit eodem modo. qr forma constituit speciem realiter. sz differentia secundum rationem. qr non est alia realitas ex natura rei a realitate generis et speciei. genus. n. et differentia nõ sunt partes speciei physice et sm rem. sed conceptibiliter et sm logicam considerationem accepta. animal enim secundum rationem suam nõ importat actu realitates suarum differentiarum: sed

abstrahit

abstrahit ab eis. sed non abstrahit ab eis physice et secundum rem: quia non est aliquod animal in rerum natura quod non sit rationale aut irrationale. Et iuxta primum modum locutus est s. Tho. in primo di. 19 q. 4. ar. 2. in fine vbi ait. quod species addit ad genus secundum rem et non secundum rationem tantum. addit enim realitatem differentie. Si consideretur genus quantum ad rationem suam: et quantum ad illud solum quod dicit explicite. Concedimus etiam quod conceptus generis obiectiuus est alius a conceptu differentie: sed non alietate rei et extra naturam rei: sed alietate rationis et secundum rationem: Si in se sumantur vel in eodem indiuiduo. secundum autem quod sunt in diuersis speciebus vel indiuiduis: sic distinguuntur realiter. et cum dicit philosophus et co. 7. meta. tex. et co. 33. quod sicut diffinitio declarat et significat quiditatem rei: ita partes diffinitionis partes quiditates rei. i. speciei que diffinitur. Dicimus quod vtraque partes diffinitionis. i. genus et differentia significant partes speciei: sed non partes secundum rem: sed secundum rationem et modum significandi. vna. n. significatur et concipitur vt determinabilis altera vt determinans. nec vna est in ratione alterius: sed sunt primo diuerse formaliter accepte. i. secundum rationes suas formales. non autem ex natura rei. Sunt etiam partes speciei genus et differentia formaliter accepta. i. secundum rationes suas: et quantum ad id precise quod explicite et in actu important: non autem ex natura rei: et secundum esse ad extra sic. n. non sunt partes speciei. sed tam genus quam differentia est realiter tota substantia speciei. et similiter differentia est idem realiter quod genus secundum quod sunt in eodem indiuiduo: et etiam quantum ad id quod dicit genus explicite et implicite. sed vt sic non est genus idem quod species ipsa conuertibiliter et adequate: sed est idem in adequate. significat. n. animal id quod habet animam sensitiuam: quodcunque sit illud: siue homo: siue bos: aut aliud brutum. vnde quantum ad id quod dicit implicite importat realitates omnium specierum: non tamen collectiue: sed indeterminate et confuse. secundum autem quod genus et differentia et species sunt in eodem indiuiduo: sic sunt idem realiter adequate et conuertibiliter: quia animal quod est in sorte: secundum quod est in sorte: non predicatur nisi de sorte: et eodem modo dicitur de differentia et specie.

¶ Sexto notandum: quod nihil predicatur de entibus rationis quiditatiue vel essentialiter: quia non habent quiditatem aut essentiam: secundum s. Tho. de ente et essentia capitulo primo predicatur. tamen aliquid de illis formaliter et per se: quia aliquid est de ratione formali eorum. vt intrinsecum et non vt additum.

¶ Septimo notandum: quod differentia inferior non includit formaliter superiorem: et consequenter superior non predicatur per se formaliter de inferiori. probatur quia si differentia inferior includeret superiorem formaliter: tunc committeretur nugatio in ista diffinitione: animal est substantia animata sensibilis: que datur a porphyrio. nam bis idem diceretur. Et per hanc rationem vt dictum est. probat s. Tho. primo contra gentiles. ca. 26. quod differentia non includit genus forma-

liter. secundo probatur. si differentie inferiores includerent formaliter superiores due inferiores opposite differrent inuicem superioribus differentijs et non essent primo diuerse. consequens est falsum: et contra s. Tho. 1. di. 8. q. 1. ar. 2. et primo contra genti. ca. 17.

¶ Octauo notandum: quod ens secundum paulum de sonzino in. 4. met. q. 4. predicatur in quid. probatur quia respondetur ad interrogationem factam per quid. nam querenti quid est accidens. Respondetur quod est ens in alio subiectiue. et querenti quid est substantia. Respondetur ens per se. secundo probatur quia ens non predicatur in quale. ergo in quid. consequentia probatur quia omne quod predicatur formaliter et essentialiter de aliquo: predicatur in quid vel in quale de illo. sed ens predicatur formaliter et essentiliter de omnibus que sunt in predicamento: ergo in quid vel in quale: non in quale. ergo in quid. Nec est inconueniens: quod subiectum predicetur in quid de passionibus. quando est idem essentialiter cum suis passionibus: sicut est ens et deus. Et illud quod respectu alterius: habet modum qualificantis et determinantis: et predicatur in quale de aliquo: in se consideratum: potest esse quid: vel habere modum quid: et consequenter potest de illo aliquid predicari in quid vt patet in accidentibus: que de substantia predicantur in quale. cum tamen in se considerata sint quid. Capreolus tamen in primo di. 2. q. 1. in fi. tenet quod non predicatur ens in quid quia summitur ab esse: quod in creaturis est extrinsecum a quiditate. sed hec ratio parum valet: quia licet summatur ab esse: non tamen significat esse sed essentiam. pro capreolo tamen facit alia ratio fortior. quia sequeretur quod aliquid predicaretur in quid de illo: quod de se predicatur in quale. nam passiones entis predicantur in quale et denominatiue de ente. et ipsum predicatur de illis in quid: sed dicitur quod non predicatur in quid de illis secundum quod ille predicantur in quale de ente. predicatur enim in quid de illis substantiue acceptis.

¶ Aduertendum etiam: quod predicari quiditatiue summitur dupliciter primo pro predicari in quid et non in quale. secundo pro predicari essentialiter et formaliter simul. nam quiditas a qua deriuatur quiditatiue: est ipsa essentia vt notificatur per rationem formalem. Quod ergo est de quiditate alicuius in recto: dicitur de illo quiditatiue. i. est predicatum pertinens ad quiditatem eius. et sic secundum philosophum secundo poste. lec. 13. tam differentia quam genus predicatur quiditatiue. Ultimo Nota quod licet omnis predicatio sit necessaria vel contingens: non tamen omnis predicatio est essentialis vel accidentalis: nam ab eterno: ista: homo est animal: non fuit essentialis. quia tunc essentia hominis nulla fuit. nec accidentalis: quia non esset modo essentialis. non enim accidentalis mutatur in essentialem. et per easdem rationes: hec antichristus est homo: non est essentialis nec accidentalis. nec etiam ista. secunda intentio est ens rationis: vt de se patet.

¶De prioritate. Capitulum. Septimum.

De prioritate apd philosophos ⁊ theologos multa subtil'r ⁊ acute tradita sunt: que in presenti opusculo nō oportet preterire: ad maiorem doctrine pfectionē. presertim cum a scotistis in suis formalitatibus plura de prioritatibus dicantur: que a thomistis ⁊ alijs nō acceptantur. Sciendū est igitur: q multe sūt prioritates. Est.n. vna poritas durationis. ⁊ sic illud dicitur prius duratione altero: qd fm durationē aliquā precedit illud: ⁊ sic deus est prius duratione ipsa creatura. qr eius duratio precedit durationē creature. ⁊ adam est prius duratione alijs viris: qr eius duratio pcedit durationē aliorū. Est autem triplex duratio fm. s. Tho. 1. di. 8. q. 2. ar. 2. ⁊ di. 19. q. 2. ar. p. ⁊ 2°. s. eternitas: euū: ⁊ tempus. Quorum differētia in hoc consistit. q eternitas est duratio mensurans esse rei: que non est transmutabilis: neqz habet trāsmutationem anexam. qualis est deus. Euum autem est duratio mensurās esse rei: que non est transmutabilis fm esse. habet tamē trāsmutationez anexā: qualis est angelus. qui secundum esse est in transmutabilis intrinsece. habet tamen transmutationez adiunctam secundum electionez: ⁊ intellectionez: ⁊ fm locū. Tempus autem mensurat motum: ⁊ esse rerū corruptibilium: qr subicitur trāsmutationi. Quamuis scotus in. 2. di. 2. q. 2. velit q tempus mensuret solum res successiuas: euum autem omnes res permanentes defectibiles tamen.

¶Alia quoqz est prioritas. scilicet generationis. Et sic vnum dicitur prius generatione altero: quando generatio eius precedit tempore generationem illius. ⁊ ordinatur ad generationez illius. sicut generatio animalis ad generationem hominis. vnde prioritas generationis cōtinetur sub prioritate temporis: qr omne prius generatione est prius tempore ⁊ non econuerso. vt docet San. Tho. septimo metaphisice lectione. 13. ⁊. 1. q. 85. ar. 3. ad primuz. Et si generatio vnius precederet secundum tempus generationem alterius: non diceretur esse prius illo secūduz generationē nisi generatio eius ordinaretur ad generationem illius. sicut equus qui heri generatus est: non est prius secundum generationem asino hodie generato: vt ait Sā. Tho. septimo metaphisice lectione. 13. De hac prioritate loquitur philosophus. 8. physico. ⁊ nono metaphisice. vbi etiam ait q priora secundum generationez sūt imperfectiora: ⁊ posteriora secundum generationem sunt perfectiora. quod intelligitur in hys que sūt eiusdem generis. ⁊ fortasse tantum in substantijs. Ex his patet: q i diuinis non est prioritas generationis: quicquid aliqui dicant: quia ibi non est prioritas temporis.

¶Alia est prioritas perfectionis ⁊ dignitatis: de qua meminit Aristo. in post predicamentis. ⁊ sic dicitur prius illud quod est perfectius aut dignius vt actus potentia.

¶ Alia est prioritas originis. Dicit autem aliquid prius altero ꝫm originem: quando eius origo est prior origine alterius: siue ꝫm tempus: siue ꝫm naturam: ꝛ sic adam est prior origine alijs a se descendētibus. qꝛ eius origo est prior. ꝛ talis prioritas est semper inter originans ꝛ originatum: ꝛ pn̄ter inter distincta realr. Non tamen est inter quodlibet originans ꝛ originatum: sed inter originatum ꝛ originans: quod habet originem. Nam vt ostendunt expsse vocabula: dicitur prius origine: cuius origo est prior. vnde oportet ꝙ habeat originē: sicut quod est pꝛius perfectione habet perfectionē: ꝛ prius duratiōe habet durationē. Ex quo sequitur ꝙ scotiste errāt dicētes: ꝙ pater in diuinis ē prior origine filio: qꝛ pater non habet originem. Nec est verū: ꝙ prioritas originis est qua quis intelligitur a se. quod enim a se est. non habet originem: qꝛ nihil gignit se ꝫm Aug. p̄ ō trini. imo pater in diuinis proprie nō est a se quia vt in symbolo dicit pater a nullo est dicitur tamen improprie a se esse. i. non ab alio. 1. q. 16. ar. 5. Et sine dubio ipsi in hoc impropꝛiant vocabula. imo trahunt in oppositum sensum. Nec est putandum ꝙ ea que sunt priora alijs ꝫm generationem: sint etiā priora ꝫm originē qꝛ vt patet ex dictis: prioritas originis est inter originās seu producēs ꝛ productum seu originatum: prioritas autem generationis non est īter generans vel producens ꝛ generatum vel productū: sed inter ea quorum generatio vnius ordinatur ad generationem alterius.

¶ Alterius est quedam prioritas: q̄ dicitur prioritas nature. Et sic dicūtur priora ꝫm naturā: quecunqꝫ possunt esse sine alijs ꝛ alia non possūt eē sine illis: vt dicitur. 5. meta. ꝛ hec sunt a quibus non conuertitur essendi consequentia: vt dicitur in post p̄dicamentis: item dicuntur priora secundum naturam seu simpliciter: q̄ sunt remotiora a sensu: vt sunt magis vniuersalia primo poste. lect. 4: item secundū Themi. primo phy. simpliciora sunt priora ꝫm naturā ꝛ consequenter principia sunt priora ꝫm naturam principiatis. ab eis enī natura ad composita procedit ipsa quoqꝫ a sensu remotiora sunt. Hec autem omnia dicuntur priora secundum naturam. i. ꝫm processū nature. Dicuntur etiam priora aliquando ꝫm naturam. i. ꝫm intentionē nature. ꝛ sic perfectiora sunt p̄ora ꝫm naturam. 1. q. 85. ar. 3. sed hoc modo non accipitur hic prius natura sed alijs modis predictis. Ad cuius declarationem sciendum est: ꝙ ꝫm. s. Tho. 5. meta. capitulo de p̄ori esse prius natura est esse prius ꝫm naturalem ordinē in essendo: ꝛ cōsequenter prioritas nature est prioritas realis. prioritas enī que est secundum naturalem ordinem in essendo: est prioritas realis: qꝛ conuenit rebus secundum esse quod habent extra intellectum: ꝛ non est fabricata per opus intellectus. Cōfirmatur. qꝛ quod naturaliter p̄cedit aliquid: realiter precedit illud. sed quod est prius natura aliquo: naturaliter precedit illud. ergo realiter precedit illud. ergo prioritas nature est prioritas realis.

¶ Secundo sciendum: ꝙ naturalis ordo essendi ē necessarius ꝛ per se.

quod patet.qꝛ non potest peruerti. vt prius naturali ordine.sit posterius secundum naturalem ordinem. ⁊ cū prius natura:sit prius naturali ordine:patet ꝙ non omne prius tēpore aliquo:est prius natura illo.qꝛ non omne prius tempore aliquo:est prius illo secundum naturalem ordinem.sicut asinus heri natus: non ē prior natura:homine hodie nato. quia inter ipsos nō est naturalis ordo.potuit enim ecōuerso homo hodie natus:nasci ante asinum illum. ¶Tertio sciendum: ꝙ prioritas nature non est inter illa extrema:quorum vnum est in vno signo: vel istāti nature:in quo non est aliud:⁊ consequenter esse prius nā alio. nō est precedere illud in aliquo signo: vel instāti nature: in quo illud aliud nō est.vt scotiste arbitrantur: ponentes ⁊ fingentes multa signa vel instantia nature in vno ⁊ eodem instanti temporis:probatur ꝙ hoc sit īpossibile.qꝛ ista signa non sunt simul ſm eos.alioquin vnum non esset prius alio.ergo vnū succedit alteri. ergo in instanti temporis est successiue ꝑus ⁊ posterius:contra Arist.6. met. item sequitur ꝙ alterum eorum sit preteritum ⁊ aliud futurū. ꝯñia patet.qꝛ illa que non permanent sed sibi succedunt:ita se habent: ꝙ alter eorum est preteritum:⁊ alterum eorum est futurum.⁊ consequenter in instanti temporis essent preteritum ⁊ futurum.contra Arist.6. phy. Sꝫ ipsi probant:ꝙ dentur ista signa nature.qꝛ prius potest esse sine posteriori ſm Arist.5.meta.ergo ei nō repugnat esse in aliquo signo in quo non est poste.scđo qꝛ alique mutationes fiunt in instanti.vt illuminatio ſm co.4.phy.co.129.ergo in eodem instanti erit terminus a quo: ⁊ terminus ad queꝫ:quia mutatio nō est sine suis terminis.sed isti termini non possunt esse in eodem signo nature.ergo sunt in diuersis signis. Ad primum istorum respondetur: ꝙ illud assumptum non est vniuersaliter verum.non eniꝫ omne prius perfectione:potest esse sine priori.vt homo sine animali.nec omne prius ſm cognitionem nostram potest eē sine priori.vt creatura sine creatore ⁊ principiata sine principijs ⁊ totuꝫ sine partibus. ⁊ arist.expresse ī post predicamentis dicit: ꝙ aliqua sunt prius natura alijs:que tamen ꝯuertuntur cum illis ſm essendi consequentia.⁊ consequenter non possūt esse sine illis. Si autem illud assumptum intelligatur particulariter de priori ſm naturam:sic est verum de pōa logica:seu de pōa nō repugnantie:q̄ꝫtum est ex ratione sua.quia ex ratione sua q̄ditatiua non repugnat ei esse sine posteriori:non aūt đ pōa reali etiam diuina.non enim potest esse substantia creata sine dependētia ad creatoreꝫ.⁊ pōt ei repugnare aliunde q̄ꝫ ex rōne sua. sed tunc negatur consequentia: si consequens intelligatur de signo nature. qꝛ ista signa nature non dantur in rerum natura.Si autem intelligatur de signo temporis:quod est instans temporis:conceditur.Sed tūc nihil ad propositum. De priori etiam secundum durationem conceditur assumptum. Sed non probatur intentum Sed probatur vniuersaliter:qꝛ ꝑus in eo ꝙ prius non dependet a posteriori.ergo potest esse sine illo.conceditur de pōa nō repugnātie:q̄ꝫtū est

ex rõne sua. sed non sequitur: potest esse sine posteriori: ergo in aliquo signo nature. q2 ista signa non dantur in rerum natura. Ad 2m negatur cõsequẽtia. ad probationẽ ꝯcedo assũtum. s. ꝙ mutatio nõ est sine suis terminis: adhũc sensum. ꝙ habet suos terminos: nõ autem adhunc sensuꝫ ꝙ sicut mutatio est in vno instanti: ita sui termini sint in vno instanti tẽporis. terminus. n. aquo est in tempore precedenti instans mutatiõis ⁊ terminus ad quem est in instanti mutatiõis. tempus autem precedẽs instans mutationis: cõtinuatur ad instans mutatiõis: sic ꝙ nihil mediat inter ea. Et aer mutatur in a instanti ad lumen: per positionẽ de pñti ⁊ negationẽ de pterito: q2 in a instanti est illuminatus ⁊ imediate ante a non erat illuminatus. Et diligenter aduertendum est. q2 non omne prius aliquo: in aliquo priori est prius seu in aliquo signo priori est prius. vt patet de eo quod est prius altero ẜm perfectionẽ: vel ẜm locum: sed illud habet veritatem solum: de eo quod est prius secundũ durationẽ. Dicendum est ergo: ꝙ esse prius natura alio: non est precedere illud in aliquo signo: in quo non est illud aliud: sed est esse immediatius alicui principio in aliquo ordine naturali vel esse principium in illo ordine. sicut q̃ꝫtitas prius natura dicitur esse in substantia q̃ꝫ color. non q2 precedat colorẽ in aliquo signo: sed quia est imediatior substãtie. est autem simul in substantia cum colore. sicut etiã dicit᷒ aliquid prius secũdũ locũ alio: q2 ẽ propinquius principio alicuius loci: ẜm philosophũ. 5. met. ⁊ tamen prius secundum locum: est in rerum natura simul ⁊ in eodem signo durationis: cum posteriori secundum locum.

¶ Sed dubitatur: an ordo nature ⁊ originis sit indiuinis. secũdo an sit ibi prioritas originis ⁊ nature. Ad primam dubitationem dico: ꝙ oẽs theologi cõcedunt esse indiuinis ordinem nature ⁊ originis: ⁊ preserti .s. Tho. 1. q. 42. ar. 3. ⁊ in primo di. 20. ar. 3. ⁊ di. 9. q. 2. ar. 1. vbi etiam dicit: ꝙ ordo nature est idem ꝙ ordo originis: accipiendo naturam ꝓ eo ex quo pullulans primo pullulat vt dr̃. 5. meta. est aũt ordo nature ⁊ originis: ordo ille quo vnũ est ex altero ẜm Aug. ⁊ q2 indiuinis vna ꝑsona est ex altera: ideo in diuinis est ordo originis seu nature.

¶ Ad secundã dubitationẽ dico: ꝙ .s. Tho. in p̊ di. 20. ar. 3. ⁊ di. 7. q. 1. ar. p̊. ⁊ in prima parte. q. 42. ar. 3. tenet expresse nõ esse prioritatẽ nature inter diuinas ꝑsonas: q2 corelatiua sunt simul natura: ipse autem ꝑsone diuine que sunt pater ⁊ filius: sunt corelatiue. ergo sũt simul natura. Cõtrariũ videt᷒ tenere i p̊ di. 15. q. 4. ar. 2. vbi dicit: ꝙ exitus seu origo spũs. s. ꝓsupponit exitũ filij: ẜm nature ordinẽ. ergo est prior ẜm ordinẽ nature: ⁊ consequẽter in diuinis est prioritas nature. itẽ in p̊. di. 26. q. 2. ar. 3. ad sextũ dicit ꝙ cõis spiratio ꝓsupponit ẜm nature ordineꝫ paternitatem ⁊ filiationem: sicut ꝓcessio presupponit generationeꝫ. ergo est prior secundum naturam. Et confirmatur ratione: quã innuit ibi. s. Tho. quia si cõis spiratio esset simul natura cum paternitate ⁊ filiatione: ita constitueret personam: sicut constituit paternitas ⁊ filiatio.

consequens est inconueniens: ergo non est simul natura: sed posterior illis secundum naturã. Antecedẽs est ibi de mẽte.s.Tho.q ait: ꝙ cõis spiratio nõ cõstituit personã: in qua est. qꝛ presupponit ſm nature ordinem parternitatem ꝛ filiationem: ꝛ ꝯñter psonã cõstitutã per paternitatem aut filiationem.

¶ Mihi videtur ꝙ i dictis.s. Tho. non sit cõtradictio: qꝛ nullibi negat prioritatem nature in diuinis. nisi inter correlatiua ꝛ oppositas relationes. ꝛ rõ sua q̃ʒ vbiqʒ adducit: solũ probat: ꝙ non sit prioritas nature i diuinis inter ea que sunt correlatiua: seu que referuntur inuicem. Et q̃uis inter diuinas personas vt correlatiue sunt. vel vt sunt ipse relationes opposite: nõ sit prioritas nature imo nec ordo nature: qꝛ vna psona non est ab altera vt correlatiua est: sed vt est hypostasis ꝛ subsistens: vt accipitur ex.s.Tho:1.q.40.ar.4.ad primũ tamẽ inter eas vt sunt hypostases ꝛ subsistẽtes: nõ negatur a.s. Tho. prioritas. illa enim persona videtur prior. cuius origo est prior. sʒ origo seu processio filij est prior ſm nature ordinem q̃ʒ origo seu exitus spũs.s. vt dicit.s. Tho. ergo filius vr̃ prior. spiritu.s. ſm nature ordinẽ nec repugnat ei ex rõne qua est sub sistens esse sine.s.s. sed sub rõe alia

¶ Aduertendũ tñ: ꝙ prioritatẽ nature esse indiuinis põt intelligi dupliciter. ꝑ simpl'r. ꝛ sic negatur a.s. Tho. prioritas nature in diuinis. ꝛ a.s. Augu. dicente: ꝙ in diuinis est ordo nature: quo vn͂a persona ẽ ex alia: non prior alia. secundo ex parte nostri modi concipiendi ꝛ intelligendi. ꝛ sic non negatur prioritas nature a.s. Tho. in diuinis: nisi inter ea que sunt correlatiua seu que inuicem referuntur. vt pater ꝛ filius: in quãtum sunt quedam corralatiua seu relationes opposite. Et eodem modo dicimus indiuinis esse prioritatem originis secundum nostrum modum intelligendi ꝛ concipiendi non autem simpliciter ex parte rei.

¶ Quod si dicatur: ordo simpliciter importat prioritatem simpliciter sʒ in diuinis est ordo simpliciter: qꝛ ẽ ibi ordo nature ꝛ ordo originis. q̃ꝛ quilibet est ordo simpliciter. ergo ẽ ibi ꝑoritas. Rñdet: ꝙ i diuinis ẽ ordo simpl'r. s. ordo nature ꝛ originis q̃tũ ad aliq̃d qð est de rõe eius: nõ q̃tũ ad oĩa q̃ sũt de rõe eius. est.n. ibi ordo nature ꝛ originis: q̃tũ ad rõeʒ oĩe. s. q̃tũ ad originẽ: nõ q̃tũ ad id qð est loco gñis. s. q̃tũ ad ꝑoritatẽ simpl'r. vt dicit.s. Tho. in ꝑ di. 20.ar.3. sicut ẽt est de multis alijs: q̃ sunt i diuinis q̃tũ ad rõem oĩe vl' eius qð est proportionale oĩe: ꝛ nõ q̃tũ ad rõem gñis. vt scia. sapiẽtia.

¶ Aduertendum etiam vlterius: ꝙ licet accipiendo ordinem nature secundũ ꝙ vnum est ex altero: idẽ sit ordo nature ꝛ ordo originis: secundũ ꝙ accipit.s. Aug. qꝛ sic accipit natura pro eo ex quo pullulans primo pullulat: si tamen accipiatur ordo nature simpliciter: sic ẽ quid cõmunius q̃ʒ ordo originis: ꝛ similiter prioritas nature simpliciter ꝛ absolute sumpta: in plus est q̃ʒ prioritas originis. sed accipiendo prioritatem nature secundum specialem modum ꝛ determinate. prout natura est id ex quo pullulãs primo pullulat: sic est idem conuertibiliter cũ prioritate originis.

¶De realitate et formalitate.
Capitulum octauum.

Cum res et ens conuertantur: et sint idem realiter: solum quia ratione differant: ut supra declaratum fuit. Eodem modo diuiditur sicut ens. et ideo cum ens diuidatur in ens in anima et ens extra animam: seu in ens rationis et ens nature: consequens est ut etiam res diuidatur in rem in aīa. et in rem extra animam. Ex quo ulterius sequitur quod realitas que a re dicitur: pari mō diuidatur in realitatem in aīa quae est realitas rationis et in realitatem extra animam: que est realitas nature.

¶Item realitas extra animam diuiditur in realitatem quiditatiuā seu essentie: et in realitatem non quiditatiuam. qualis est realitas existentie: et realitas modi seu modalis. sicut etiam ens nature diuiditur in ens quiditatiuum et in ens non quiditatiuū quale est esse et modus seu ens modale.

¶Dicitur autem realitas quiditatiua ipsa quiditas: et omnis alia realitas: que est intrinseca quiditati seu essentie. ut realitas materie et realitas forme. Et licet res a quiditate sumatur: non tamē significat adequate ipsam quiditatem. sicut etiam ens sumitur ab actu essendi: et tamē non significat actum essendi seu existentiam: sed essentiam: accipiendo ens proprie. s. pro eo cui cōuenit eē seu pro eo quod est. sed ens cōiter sumptum significat id quod est extra nihil. et cum tali ente conuertitur res.

¶Nec apud Thomistas aliud est res aliud realitas: sed differunt solū in modo significandi. Sicut etiā nō est aliud ens et aliud entitas. Scotiste tamen dicūt rem et realitatem differre plus quam rōne: et mō significādi Nam apud eos oīa que distinguuntur ex natura rei distinguuntur per realitates non tamē realiter. ut patet in formalitatibus eorū in ultimo articulo in respōsionibus ad argumēta. Et secundum Anto. And. in. 7. met. q. 14. Genus et differentia quādo summūtur a diuersis rebus: sicut quando in specie sunt diuerse forme substantiales: ut in hoīe: tūc distingūtur realiter. quando autem summūtur a diuersis realitatibus et nō a diuersis rebus. sicut quando species est simplex. ut albedo: tūc distingūtur ex natura rei. nō autē realiter. et apud eos species accidētium sūt composite ex diuersis realitatibus. s. ex realitate generis et realitate differētie. que distingūtur ex natura rei. nō autem ex diuersis rebus. Dicūt ergo quod nō oīs realitas est proprie res. sed aliqua ē aliquid rei nō autem est res. aliqua vero est proprie res. et similiter aliqua ē proprie substātia. aliqua vero est aliquid substātie. et nō est proprie substātia. et similiter aliqua formalitas est res et substātia i recto et aliqua nō est res aut substātia i recto. sed aliquid rei vel aliquid substātie. oīs tamē formalitas est realitas.

¶Sed iste sūt fictiōes apud veros philosophos. Nec apud Aristo. aut Auerroim aut alium philosophum ante scotum reperitur talis dr̄ia iter rem et realitatem. Et hoc ipsum ratio docet. Nam sicut se habent inuicem entitas et ens. ita realitas et res patet tū quia sicut ens est trāscēdēs ita res:

tum quia

tum quia res ꝛ ens sunt idem realr ꝛ ex natura rei: sed ẽtitas ꝛ ens dif ferũt solum ratione ꝛ modo signifi candi. ergo res ꝛ realitas differunt solum ratione ꝛ modo significandi mi. probatur. qꝛ si aliter differũt: aut illud ꝑ quod differunt seu distingũ tur: esset ens: aut nihil. nõ secũdum: vt patet: neqꝫ ẽt primũ põt dici: qꝛ si ens distingueretur ab entitate ꝑ ens distingueretur se ipso ab entitate: ꝛ sic essent primo diuersa. ꝯfirmaꝛ: qꝛ aut ens distingueretur ꝑ aliud a se: ꝛ hoc nõ. qꝛ illud esset nõ ens ꝛ nihil: aut se ipso: ꝛ hoc nõ: qꝛ essent ṗ diuersa: qđ est falsum: qꝛ vnũ est ab stractum alterius ꝛ aliud est deno minatiuũ. ergo differũt solo casu. cõ sequẽtia patet ex diffinitione deno minatiuoꝝ in predicamẽtis posita. Secũdo sic si realitas ꝛ res distin guntꝛ plusq̃ ratione ꝛ modo signifi candi: aut distinguntur se ipsis: aut per aliud a se: sed quodlibet illoꝝ est falsum. ergo antecedẽs. probaꝛ. ꝙ nõ ꝑ aliud a se ipsis: qꝛ quod est aliud a re ꝛ realitate est nõ ens ꝛ ni hil. probaꝛ ꝙ nõ se ipsis: qꝛ essent ṗ diuersa ꝛ se totis distincta: quod est falsum. probatur falsitas ṗ. qꝛ res ꝛ realitas sunt aliquid idẽ entia. ergo nõ distinguntur se totis. assumptum probaꝛ. qꝛ res est realitas quedam. ꝯñtia ẽt probaꝛ: qꝛ cõtradictoriũ ꝯñtis infert cõtradictoriũ antecedẽ tis. sequiꝛ. n. distinguũꝛ se totis. ergo nihil vnius est aliquid alterius: vt patet ex significatione illoꝝ termi norum distinguntꝛ se totis. nõ sũt er go aliquid idem entia: seu non sunt aliquid idem. Probaꝛ secũdo falsi tas. qꝛ ens predicaꝛ quiditatiue de re ꝛ realitate. ergo nõ distinguntꝛ se totis: seu nõ sunt ṗ diuersa. ꝯñtia pa tet ƀm aduersarios. probaꝛ añs: qꝛ in quolibet eoꝝ saluatur rõ entis.

¶ Notandum circa istam materiã ꝙ ƀm. s. Tho. 1. di. 25. ar. 4. Res du pliciter põt summi. ṗ vt dꝛ a reor. re ris. ꝛ sic est cõis ad oĩa entia tã rea lia q̃ꝫ imaginabilia. ꝛ ad oĩa ẽtia ra tionis. secũdo vt dicitur a ratus ra ta ratum. ꝛ sic dꝛ tm̃ de ente reali ꝛ extra aĩam: quod hẽt esse firmuꝫ in natura. Consequenter dicendũ est: ꝙ realitas potest sũmi duobus mo dis: qꝛ deriuatur a re que dictis duo bus modis summitur.

¶ Secundo notandum ꝙ realitas rata diuiditur in realitatẽ obiectiuã ꝛ in realitatẽ subiectiuã. Est aũt rea litas obiectiua ens reale seu entitas realis ꝑ se ꝛ directe intelligibilis si ue sit essentia siue aliud: siue ꝑcedat actũ abstractiuũ ꝛ intellectiuũ. i. ac tum intellectus agentis ꝛ possibilis siue sequatur. lapis. n. ẽ realitas ob iectiua ṗ mõ. qꝛ precedit actũ vtriusqꝫ intellectus. verbũ aũt est realitas obiectiua secũdo mõ. Diciꝛ autem entitas realis: ad dñiam realitatis imaginabilis: vt venit a reor reris. que licet possit dici obiectiua: qꝛ obi citur intellectui: nõ tñ proprie diciꝛ obiectiua. qꝛ nõ ꝯtinetur sub per se obiecto itellectus: quod est ens rea le: diciꝛ autẽ directe itelligibilis: ad dñiam realitatis subiectiue: que in directe ꝛ reflexe intelligitur. Reali tas vero subiectiua ẽ ens reale ꝛ sin gulare: quod indirecte ꝛ reflexe in telligitur. ꝛ diciꝛ subiectiua qꝛ subi citur qditati ꝛ essentie. singulare. n. est subiectũ quiditas. Scotiste autẽ aliter declarãt realitatẽ obiectiuam sed volũtarie ꝛ sine rõe: qꝛ nõ acci

plunt vocabula fm suā propriā significationē. Dicūt.n. q realitas obiectiua dupl'r sūmit. p̄ prout est ens positiuum hēns esse ex nā rei: sic q non depēdet ab actu itellectus possibilis. scdo put est ens positiuū per se pceptibile.i.sine alio. habēs vnitatē preter oēm actum intellectus agentis z possibilis. z sic secundum istos oīa q sunt in recta linea pdicali z dr̄ie alatere sunt realitates obiectiue scdo mō. fm Antoniū trobetam z realitas obiectiua z cōceptus obiectiuus idē sūt apd scotistas: oisqz realitas obiectiua ē realitas eēntie. ¶ Tertio notandū: q quedā est realitas essentie: quedā existentie. Realitas essentie vt distinguit cōtra realitatē existētie: est quiditas seu essentia sumpta fm suū esse quiditatiuū z fm ppriā rōez formalē. verbi grā hō fm suā rōem formalē z in esse qditatiuo: z talis realitas dr̄ tā de existentibus q̄z de nō existentibus. vnde homo fm suā rōem formalē z i eo q hō: non est ens reale: nec ens rōis. si enim esset ens reale in eo q hō: z fm rōem suā formalē: p quaecunqz dr̄a temporis esset ens reale. qz quod puenit alicui fm ppriā rōnē formalē: z fz q ipsū: puenit semper. z pn̄ter hō fuisset ens reale simpl'r loquēdo ante creationē mūdi. qd ē falsū. Simili rōe si i eo q hō z fm rōem formalē suā eēt ens rōnis p q̄cūqz dr̄a tpis esset ens rōis: qd est falsū. Dicēdū est ergo. q fm suā rōem formalē z in eo q hō: abstrahit ab ēte reali z ab ente rōis. Realitas aūt existentie q̄nqz accipit pro ipsa existentia. sed nō sic accipitur i hac diuisione: sz p realitate existēte vñ dr̄ solū de existentibus. z ē idem q ens reale cōuertibiliter. Et licet aliq distinguāt de ente reali.s. q aliqd est ens reale realitate essentie: z aliqd est ens reale realitate existentie: siue in gn̄e essentiarū: z i gn̄e existentiū: hoc tn̄ nō reputo verū. sed solū illud dr̄ ens reale simpl'r: qd hēt esse existētie extra suas causas. Qd aūt nō hēt esse existentie extra suas causas: nō dr̄ ens reale simpl'r: sed fm quid z in pōa. sicut ante rerum creationem.

¶ Pro maiori vero declaratiōe dico pmo: q realitas essentie puta hō simpl'r z absolute loquēdo.i. idistincte z sine additione: est ens reale: secundo dico q nec hō nec alia realitas essentie absolute.i. fm ppriam rōez sumpta prout prescindit ab eē existētie ē ens reale. lz simpl'r loqndo sit ēs reale. pz ex dictis: qz dr̄ aliquid ens reale qz hēt esse ratū z firmū in natura seu esse existētie. ergo realitas sumpta put prescindit ab esse existētie nō est ens reale. licet simpliciter loquendo sit ens reale. sicut etiā lignū vt excludit esse calidum: non est calidū. tertio dico: q hō nō ē ens reale per se seu fm se in pmo modo dicēdi p se. patet. quia pro q̄libet differētia durationis fuisset ens reale: z consequenter ante rerū creationem fuisset ens reale: quod est falsum. quia aliquod ens reale aliud adeo esset increatum. consequentia patet. quia quod conuenit alicui p se in primo modo vel secundum rationem suam formalem z secundū q ipsum: semper conuenit. homo tamen secundum se.i. secūdū naturaz z secundum essentiam suam sūptus est ens reale. Sed contra predicta arguitur: quia omne ens est reale

vel rationis. sed hõ in eo ꝙ homo est ens. ergo homo est ĩ eo ꝙ homo est ens reale vel ens rõnis. Negat̃ ꝯñtia. sicut nõ valet ista. oẽ aĩal vel est sanũ vel est egrũ. sed hõ in eo ꝙ hõ est aĩal. ergo homo in eo ꝙ hõ: vel est sanus vel ẽ eger. sed bene sequitur. ergo hõ vel est sanus vel est eger. ⁊ similiter sequitur in priori argumento. ergo hõ vel est ens reale: vel est ens rõis. qd̃ cõcedit̃. Et scito ꝙ realitas obiectiua in plus est quã realitas essentie: qꝛ oĩs realitas essẽtie est realitas obiectiua: sed nõ eꝯ. Nã aliquod ens non quiditatiuũ ẽ realitas obiectiua: nõ tñ est realitas essentie. Scotiste tñ aliter declarãt realitatẽ essentie. dicũt. n. ꝙ realitas essentie est res cõuertibilis cũ ente diuiso in deũ ⁊ creaturã: si consideretur vt quid. sic. n. ẽ ens quiditatiue ⁊ quiditas. Considerata vero ꝑ modũ denominãtis nõ includit ens̃ quiditatiue: sed cõcipit̃ tm̃ vt informatiua entis. Realitas aũt existẽtie non est proprie secundum eos formalitas aut quiditas: sed est modus intrinsecus.

¶ Ulterius contra predicta arguit̃ qꝛ antichristus est aĩal: est hõ. ergo est ens reale. ⁊ tñ nõ hẽt esse ratum seu esse existẽtie. ergo aliquid ẽ ens reale: ⁊ tñ nõ hẽt esse existentie. preterea illa que sunt in predicamento sũt entia realia: ⁊ tamẽ prescindũt ab esse existentie: vt reponuntur in predicamento. ergo aliqua vt p̃scindunt ab existentia: sunt entia realia. Ad primum negatur prima ꝯñtia. qꝛ animal ⁊ homo non predicãtur de antichristo ſm ꝙ sunt entia realia. i. secundum ꝙ habent esse in rerum natura: sed secundum rationẽ formalem suam sumpta: secundum q̃ abstrahunt ab ente reali ⁊ rationis: vt supra patuit. ⁊ licet homo ⁊ animal predicentur per se de antichristo: non tamen essentialiter. predicatio enim per se formalis est essentialis: in habentibus essentiã: nõ in aliis. vt in entibus rationis. de q̄bus aliqua per se ⁊ formaliter p̃dicantur. Ens etiam in actu ⁊ in potẽtia diuidunt ens reale: non autẽ ens commune enti reali ⁊ ens rationis.

¶ Ad secundum dicitur: ꝙ prescindere ab esse dupliciter intelligitur. primo modo per exclusionem ⁊ carentiam esse. ⁊ sic negatur mi. non enim ea que ponuntur in predicamento: excludunt esse: aut carẽt esse imo hẽnt esse. ⁊ nisi haberẽt esse nõ ponerentur in predicamento qꝛ secundum. s. Tho. de potẽtia. q. 7. ar. 9. in nullo predicamento ponit̃ aliquid nisi res existens extra animam ⁊. q. 3. ar. 5. ad secundum. quiditas anteq̃ esse habeat nihil est: nisi forte in intellectu creatis: vbi non est creatura: sed creatrix essentia. ⁊ ſm Aristo. in predicamẽtis: destructis primis substãtiis impossibile est aliquid aliorum remanere. item secundum. s. Tho. 1. q. 3. ar. 5. ea que sunt in genere: cõueniũt in q̄ditate gñis ⁊ differũt ĩ esse. ⁊ ſm eũdẽ põa. q. 7. ar. 9. si ret̃o nõ esset in rebus extra aĩam: nõ ponerent̃ aliq̄d vnũ genus p̄ñti. Alio mõ dr̃ aliq̄d p̃scĩdere ab esse: ꝑ nõ inclusionẽ eẽ. ⁊ sic ꝯcedit̃ mi. ⁊ ꝯsequentia. nec ꝯsequens illa tñ in hoc sensu est contra predicta. ꝯcedimus enim ꝙ aliqua que non includunt esse vt sic: sunt entia realia. item que ponuntur in predicamento vt sic: prescindunt ab esse. i.

non ponuntur in pūto: cū ipso esse. Sed tamen adhoc ꝙ sint in pūto: exigitur ꝙ habeāt esse. ꝛ propterea non prescindunt simplr ab esse. sed fm quid. ꝛ talia sunt entia realia. si autē prescinderēt simplr ab esse: nō essent entia realia

¶ Formalitas ꝓprie est illud quod significatur per rōem formalem vt sic. ꝛ ista in habentibus essentiaȝ est ipsa essentia: fm. s. Tho. 1. di. 8. in expositione littere. in non habentibus autē essentiā est realitas alia vel in aīa vel extra aīam. ꝛ notaṫ per ly secundū ꝙ. ꝛ ab Arist. 5. meta c. de secundū ꝙ: appellaṫ spēs. ꝛ. 5. ethi. c. 4. appellatur esse. ꝛ in rōe sua vltra essentiaȝ vel realitatē illam: dicit respectū ad rationem formalem: per quam significatur. De qua ratione intelligitur illud Aristo. 4. meta. rō quā significat nomē ē diffinitio. hāc sibi format intellectus cum rem intelligit. ꝛ dr̄ rō formalis q: dicit pͥncipia formalia rei: vel ea que se habent vt principia formalia. vel loco eoꝝ. sūt autē principia formalia rei genus ꝛ drīa: in habentibus genus ꝛ drīā. Ex his sequiṫ: ꝙ formalitas ꝛ itelligibile p se vnū ꝯuertūṫ. oē. n. ꝙ significatur p aliq̄ȝ rōeȝ formalē vt sic: est formalitas. sed oē tale itelligibile significatur per aliquam rationem formalem. ergo ꝛc̄. Denominatur autem formalitas remote a forma cōiter capta. i. ꝓ eo quod ē principium cognoscēdi. sed ꝓxime a ratione formali: per quā significatur. sed contra predicta arguitur: q: formalitas ē aliquid positiuū. ſȝ nō oē itelligibile pse vnū ē positiuū. cū negatio sit intelligibilis. ergo nō oē itelligibile p se vnū est formalitas. Rn̄deṫ: ꝙ lȝ nō omne intelligibile sit in se ꝛ extra aīam aliquid positiuum: tamen vt est in aīa ꝛ vt intelligibile est aliquid positiuū: q: vt sic habet esse aprehensum: ꝛ ꝯñter est ens aliquo modo. omne autē quod est ens: vt sic. est aliquid positiuum vel in se ꝛ extra aīam: vel in aīa. vnde etiam negatio que in se ꝛ extra aīam: nō est aliquid positiuum: vt ē in aīa ꝛ vt intelligibilis: est ens ꝛ aliquid positiuum. Et licet in deo non concedamus plures realitates absolutas: concedimus tamen plures formalitates absolutas. est. n. in deo formalitas sapientie: iustitie: bonitatis: intellectus: voluntatis: que sunt idem realiter inter se ꝛ differūt per respectus. sicut dicitur de ideis: ꝛ rationibus diuinis: ꝛ de potentijs dei vt est potentia generatiua ꝛ spiratiua: nam quelibet formalitas in deo est ipsa essentia diuina cuȝ respectu ad rationem suam: quam habet in mente diuina: in qua sunt rationes omnium rerum que sunt i deo ꝛ extra deuȝ. fm. s. Tho. 1. q. 55. ar. 3. nec vna formalitas predicatur ꝺ altera alioquin iustitia in eo ꝙ iustitia eēt sapientia in eo ꝙ sapientia. sicut etiam idea vel ratio vnius rei non predicatur de idea vel ratione alterius rei. ꝛ sicut vna potentia diuina non predicatur de altera. Sed contra q̄libet formalitas in deo est essentia dei. sed sunt ibi plures formalitates ergo plures essentie. negatur ꝯñtia. tū q: differunt rōne. tū q: mutaṫ ad aliquid in q̄ȝtū. ꝛ si dicaṫ: est ibi alia ꝛ alia formalitas: ergo alia ꝛ alia essentia: mutatur ad aliquid i. quid: ꝛ committitur fallatia figure dictionis. pro declaratione tamen scito: ꝙ ali-

quid est in deo dupliciter. et aliquid in intellectu diuino dupliciter. pmo dicitur esse aliquid in deo seu in natura diuina realiter et formalr seu secundum propriam rationem. vt sapientia: bonitas: intellectus. secūdo dicit esse aliquid in deo eminenter et virtualiter. et sic oēs rerum creatarum perfectiones que non sunt pfectiōes simpliciter: et oēs creature sunt in deo. Dicitur autē aliquid eē in intellectu diuino primo mō quasi subiectiue. vt idee et rōnes diuine. et pñter creature sm ideas et rōnes suas dicuntur esse in deo quasi subiectiue. secūdo mō dicitur aliquid eē in intellectu diuino obiectiue et ī eē cognito. et illud quod est in intellectu diuino hoc modo vt sic: non est idem q deus. imo vt sic est ens rōnis. quod autem est in intellectu diuino quasi subiectiue vt sic: est idem qd deus. nā idea et rō diuina ē idē quod deus. Quod etiā est ī deo seu in natura diuina: siue realr: siue formaliter siue eminenter et virtualiter vt sic: est deus. Probatur ēt qd oē ītelligibile p se vnū sit formalitas vel habeat formalitatē. Quia illud de q aliquid predicatur formalr: vel qd predicatur de alio formalr. ē formalitas quedā. vel habet formalitatē. ista nō pōt negari nisi a proteruis. quia ex terminis est nota. sed de oī ītelligibili tali pōt pdicari alqd formaliter: vel illud pōt d alio predicari formalr. ergo etc. mi. probatur. q de oī tali ītelligibili pōt aliquid predicari per se in primo modo: vel ipsum pōt predicari de alio per se in primo modo. ergo de oī tali ītelligibili pōt aliquid pdicari formaliter: vel ipsum potest de alio pdicari formaliter. Antecedens probatur. q de oī tali ītelligibili predicatur rō sua per se et non per accidens. sz nō per se in secūdo mō. ergo per se ī p modo. Formalitas vero cōiter: est ratio obiectalis vniuscuiusqz.

¶ Scotiste autem aliter sentiunt circa formalitatem. Dicūt. n. q formalitas capit tribus modis primo large. et sic formalitas est ratio obiectalis in re aprehensa ab intellectu ex natura rei: quā non oportet semper mouere intellectū: dū mō actum intellectus possit terminare. quod dicitur propter relationes et negationes: que possunt actum intellectus terminare: sed non possunt intellectum mouere ad sui intellectionem: quia non sunt principiū actiuum et productiuū forme absolute: qualis est intellectio. et isto modo capiēdo formalitatē: oē qd est extra nihil. est formalitas. Scdo capit formalitas proprie et stricte. et sic formalitas est ratio obiectalis: sub qua vnaquequ res distincte pcipi pōt ex natura rei et formalitas hoc mō sumpta: ē idez conuertibiliter q rō obiectiua: et cō munior quiditate. et dicitur de omni eo q est ens qditatiue: et de oī eo qd est aliquid entis: preterq̄z de modis intrinsecis. q formalitas ppie dr id qd hēt distinctā cōceptibilitatem ex natura rei. Tertio mō capit formalitas strictissime et ppriissime: et sic formalitas dr id qd pdicat qditatiue de aliquo: vel de quo aliquid quiditatiue predicatur. et formalitas hoc mō sumpta cōuertit cū quiditate. et est minus cōis q̄z realitas. et dfie indiuiduales dicuntur formalitates duobus primis modis: nō aūt tertio mō. Quiditas aūt apud eos

dicitur proprie illud qd predicatur in quid et sic dria nō est quiditas qr nō predicatur in quid sed in quale. Dicūt preterea q quiditatiuū dicit sex modis. Primo essentiatiue. et sic dr qditatiuū qd dicit totā essentiam alicuius. et ita spēs spālissima dr ens qditatiuū: qr dicit totā essentiā indiuiduorum fm porphirium in caplo de specie. sic q indiuidua non addunt vltra spēm: aliqd predicatū qditatiuum. qd non includatur in specie. Secūdo dr aliqd quiditatiuū cōstitutiue. et sic dr qditatiuū qd intrinsece ꝯstituit aliquā rē. vt mā et forma physicaliter: genus et dria metaphysicaliter loquēdo. Tertio dr aliquid qditatiuū specificatiue. et sic dr qditatiuū qd vltimo ponit rē in esse specifico. vt dria specifica. Quarto dicitur qditatiuū repntatiue. et sic dr qditatiuū qd est repntatiuū essentie. vt spēs intelligibilis. Quinto dr qditatiuū indicatiue. vt diffinitio q̄ indicat qditatē. Sexto dr qditatiuū pdicatiue. et sic dr qditatiuū qd pdicat in quid precise. addūt aūt pcise: pp diffinitionē q̄ non predicatur in qd precise sed in quale qd fm eos.

¶ Sed aduerte q in predictis plures falsitates dicūtur. Prima falsitas est: cū dīt q rlo nō pōt mouere intellectū ad sui intellectionē. pbat qr illud qd hēt ppriā spēz incogitatiua: pōt mouere intellectū ad sui intellectionē 3° de aīa co. 33. Sz relo pntatis et inimicitie hēt ppriā spēcié incogitatiua. ergo etc. pbat mi. qr fm co. in 2° de aīa. cogitatiua cognoscit intentiones oium pntorum. ergo hēt spēs illorum. ꝯfirmat. qr extimatiua in brutis vt extimatiua ouis cognoscit filiationem. qr cognoscit hūc agnū esse filiū suū. et cognoscit inimicitiā. qr cognoscit lupū esse inimicū suū. ergo cognoscit filiationez et inimicitiā. ergo hēt spēz filiatiōis et inimicitie: cū ois cognitio sit per spēm. ergo multo magis cogitatiua cōfirmatur scdo. qr doctores cōiter dicūt q cogitatiua ex spēbus sensatis format in se spēs insensatas. quales sūt spēs relationū. scdo sic. obiectū itellectus est motiuū itellectus. qr sicut sensus se hēt ad sensibile ita intellectus ad intelligibile. 3° de aīa sensus aūt mouet a sensibili et obiecto suo. ergo intellectus mouetur ab intelligibili et obiecto suo pprio. qd est ens: ergo cū in relone saluet rō entis. sequitur qd relo sit motiua intellectus. ad sui intellectionē. cōsequētia patet: qr illud est motiuum intellectus in quo saluat rō eius qd est motiuū intellectus: seu in quo saluatur formaliter id qd est motiuum intellectus ad probationē in contrarium dicitur q relo fm se non est actiua aut productiua. sed secundum suam speciem est actiua et productiua instrumentaliter. actione et productione intentionali non naturali. Secūda falsitas est. cū dicunt q formalitas scdo modo capta conuertitur cum ratione obiectiua. qr rō obiectiua seu obiectalis est illud quod significatur per conceptū vel rōnē formalē seu subiectiuam. i. q̄ est subiectiue in intellectu. vt sic. cōstat autem quod illud quod significatur p conceptum mentalem: non conuertitur cum formalitate scdo modo capta: sed cum itelligibili. ergo formalitas secundo modo capta et ratio obiectiua seu obiectualis non conuertuntur.

¶De terminis notantibus formalitatem ꝛ quibusdā alijs. Cap. 9.

Ste terminus formaliter: multis modis accipitur. primo accipitur vt iportat rōnē formalem aut formalitatē rei. vt cū dicimus sapiā idiuinis formalr̄ sūpta nō est iustitia formalr̄ sūpta. i. ſm suam rōem formalē aut ſm suā formalitatē sūpta. ꝛ i q̄ztū huiusmodi. ꝛ ꝑdicata tenētur formalr̄. i. sub rōne ꝓpria formali. scd̄o accipit̄ vt iportat ꝑdicationē formalē ꝛ iherētiā formalē qditatiuā. vt hō ē formalr̄ al̄: ē formalr̄ rōnalis. ꝛ sapiā indiuinis nō est formalr̄ iustitia. i. iustitia nō inest sapiē sicut aliqd qd̄ sit de rōne formali eius. al̄ aūt ꝛ rōnale in sunt hoī sicut de rōne eius formali. Quāuis ēt in ꝑdictis exēplis possit determinare subiectū ꝛ nō inherētiā ꝑdicati ad subiectū. si preponat̄ copule verbali sic. hō formalr̄ est al̄. i. hō secūdū rōez suā formalē est aial. ꝛ sic notat rōnē formalē. tertio accipitur vt notat denominationē factā a forma in existente ꝛ dāte esse. vt hō est formalr̄ risibilis. est formaliter albꝰ. i. est albus ꝑ albedinē in existentez: ꝛ dantē ei esse. itē hō albedine ē formalr̄ albꝰ. quarto mō accipit̄ vt notat ꝑncipiū formale opādi. vt ignis calore formalr̄ calefacit. i. vt principio formli. ꝛ albedo formalr̄ facit albū. ꝛ malū formalr̄ corrūpit benū. quinto accipit̄ vt notat actū vel operationē: qua qs agit vel patit̄ vl̄ operat̄. vt ignis calefactiōe formalr̄ calefacit. ꝛ intellectus intellectiōe formalr̄ itelligit. sexto accipit̄ vt notat significatū formale. i. qd̄ ex īpositione significatur. vt cū dr̄ vl̄e formalr̄ est intentio scd̄a. i. ſm suū formale significatū. ꝛ terminus supponit formalr̄. i. pro formali significato. septimo accipit̄ formalr̄. i. q̄ztū ad id qd̄ est formale. vn̄ astrologia formalr̄ ē magis matcª. q̄z nālis. i. q̄ztū ad formale suū. s. q̄ztū ad ꝑncipia ꝑ q̄ demōstrat. 22ᵉ. q. 9. ar. 2. 3ᵐ. octauo accipit̄ formalr̄. i. q̄ztū ad id a quo hēt spēz puta ex obiecto. vt dic̄. s. Tho. 4. di. 31. q. 1. ar. 3. 4ᵐ. nono. i. ſm se. vt numerus formalr̄ est prius q̄ztitate continua. i. ſm se. 10. i. ſm formaz vel differentiam formalem.

¶Materialiter ēt multis modis accipit̄. Primo. i. ꝑ mr̄iali significato vn̄ terminus supponit mr̄ialr̄. i. pro mr̄iali significato. Secūdo mr̄ialr̄. i. q̄ztū ad id qd̄ est mr̄iale. ꝛ sic actio quātū ad mr̄iale est in patiente. Tertio mr̄ialr̄. i. absolute ꝛ q̄ztū ad sbam actus. vt dicit. s. Tho. i. 4. vbi. s. Quarto mr̄ialr̄. i. subiectiue vel fūdamētalr̄. ꝛ sic albū mr̄ialr̄ pōt eē nigꝝ. i. subiectiue acceptū. Quinto i. vt ē i mr̄ia. ꝛ sic q̄ztitas ꝯtinua mālr̄ ē ꝑor nūero. Alijs ēt modis accipit̄. sꝫ isti sunt famosi ꝛ vsitati.

¶Dictio reduplicatiua vt ly iq̄ztū i eo ꝙ. ſm ꝙ. vt sic qn̄ tenet̄ redupᵉ notat rōez formalē. ꝛ ꝯn̄t̄ formalitatē t̄mini reduplicati. ſꝫ arist. 5. met. c. d̄ ſꝫ ꝙ. vt hō iq̄zᵐ hō. iq̄ztū al̄. iq̄ztū cōpꝰ. iq̄ztū sba. iportāt̄. n. diuerse rōes formales: ꝛ diuerse formalitates ꝯuemētes hoī: i ꝑdcīs exēplis. Et aduerte: ꝙ qn̄ tenet̄ reduplicatiue: iportat ꝙ ꝑdicatū cōueniat ꝑ se ꝛ vl̄r̄ reduplicato. ꝛ ꝙ illd̄ qd̄ reduplicat̄: sit cā ꝙ ꝑdicatū insit simplr̄ sbo. ſꝫ nō cā ꝑcisa vt scotiste dicunt.

Nā quelibet istaꝝ est reduplicatiua vt patet per exponētes suas hō ſm ꝙ albus est visibilis. hō ſm ꝙ niger est visibilis. ergo albedo nō est precisa cā ꝙ hō sit visibilis. exponit̄ autem sic. hō est albus: hō est visibilis ⁊ si aliqd est album illud est visibile ergo. hō inquātū albus est visibilis. Quādo vero tenet̄ specificatiue. importat predicatū cōuenire subiecto simpl'r. vel ſm qd. s. ſm id qđ reduplicatur. vt hō ſm ꝙ est intellectiu⁹ est imortalis. Christus ſm ꝙ ē hō: est creatura. nō. n. hō est simpl'r immortalis: nec christus ē simpl'r creatura. sūt ⁊ alia exēpla. vt sortes inqȝtum pr̄ est simul cū filio. substantia i qȝtū frigida ē posterior qȝtitate. hō inqȝtū corpus est ignobilior asino. sed nō importatur ꝙ predicatū cōueniat p se ⁊ vl'iter ei sup qđ cadit reduplicatio. vt hō ſm ꝙ albus videtur. hō ſm ꝙ medicus curat. hō ſm ꝙ edificator edificat. non. n. albū per se ⁊ vl'iter videtur. sed est p se visibile ⁊ vl'iter est visibile. simil'r medicus nō curat p se. sed ē p se curatiuus. itē ens inqȝtū ens est subiectū meta. nō. n. oē ens est subiectuȝ meta. Importat aūt ꝙ p̄tū cōueniat subiecto. ſȝ ꝙ inest ei id super quod cadit reduplicatio: ⁊ qđ p̄tum cōueniat ei sup qđ cadit. Ex p̄dictis patet in quo sensu ista sit vera. q̄ cōceditur a. s. Tho. de pōa. q. 8. ar. 3. pr̄ ſm ꝙ deus est cōis. sed inqȝtū pr̄ ē qđ propriū ⁊ distinctū. ⁊ simil'r patet de istis in quo sensu sint vere. essentia ſm ꝙ pr̄ ē gñans. essentia ſȝ filius est genita. essentia ſm ꝙ est pr̄ est in cōicabilis. filius ſm ꝙ ē essentia est pr̄. verbū ſm ꝙ est sapia ⁊ essentia. est pr̄ ſm Aug. in. 7. đ tri. ⁊ magistrū in p̄ di. 27. filius ſm ꝙ ē essentia. est in gñabilis. sunt. n. vere prout ly ſm ꝙ. tenetur specificatiue nō aūt reduplicatiue. iste aūt sūt false. essentia ſm ꝙ est in pr̄e. nō est filius. pr̄ ſm ꝙ est essentia: nō est filius. Circa qđ sciendū est: ꝙ dictio reduplicatiua cū tenet̄ specificatiue: qñqȝ specificat rōeȝ essendi tale qd. ⁊ sic exponit̄. motus est actus entis in pōa in qȝtū in pōa. i. ſm rationeȝ qua est ens in pōa ⁊ nō i actu. qñqȝ specificat rōem principij actiui vel materialis. ⁊ sic exponit̄. medicus edificat i qȝtū edificator. i. ſm rōem qua edificator est seu q2 habet artē edificandi: q̄ est sibi rō ⁊ cā edificādi. p̄ phy. tex. 74. ⁊ medicus. fit alb⁹ inqȝtū est niger. i. ſm rōem qua niger est. seu ex nigro vt ex cā mr̄iali. qñqȝ specificat nām vl' partē vl' gradum. ⁊ sic exponit̄. christus inqȝtuȝ hō flagelatus est. i. quo ad humanitatē. pr̄ indiuinis inqȝtum deus: est cōis. i. quo ad deitatē. sba inqȝtū frigida est posterior qȝtitate. i. quo ad frigiditatē: hō inqȝtū capillatus est crispus. i. quo ad capillos. hō iqȝtū corpus ē ignobilior asino. i. quo ad gradū corporeitatis. ſm Ant. An. vero in. 7. q. meta. ad finem sic exponitur. hō inqȝtū hō ē albus. i. id qđ est hō est albus. ⁊ i. 4. q. 3. ens vt distinguit̄ ab vno est vnū. i. ens qđ distinguit̄ ab vno est vnū. ſȝ male exponit. q2 sic exponēdo iste ꝓpōnes essent vere. medicus inqȝtū medic⁹ edificat. medicus inqȝtū medicus fit albus. cōtra phuȝ. p̄ phy. tex. 74. ⁊ loquit̄ ibi specificatiue. nā si reduplicatiue. tūc ista q̄ ibi cōcedit̄: esset falsa. medicus inquātū niger fit albus. q2 infert istā falsam. oē nigrum fit albū.

fit albū.ꝓ prīorū. Qn̄qꝫ vero specifi cat esse. vt natura humana inq̄ꝫtum est in forte:est hec. qn̄qꝫ suppositum vt christus inq̄ꝫtuꝫ hō:est filius dei. qn̄qꝫ cōcomitantiā causalē. vt bonū inq̄ꝫtum deficiens:est causa mali. d̄ pōa.q.r.ar.z.2m. Secūdo aduerteꝙ aliud est aliquid cōuenire alicui reduplicatiue: ⁊ aliud est dictioneꝫ reduplicatiuam teneri reduplicatiue. conuenire.n.alicui reduplicatiue:ē conuenire illi cum reduplicatione illius ⁊ ſm ꝙ ipsuꝫ:ita ꝙ ipsum bis repetitur. vt homo inq̄ꝫtum homo: est risibilis: ⁊ hoc dupliciter pͥmo adequate ⁊ conuertibiliter. vt in dicto exemplo: homo inq̄ꝫtum homo: est risibilis. ⁊ tunc dictio reduplicatiua importat ꝙ reduplicatuꝫ sit cā adequata ⁊ precisa inherentie predicati:ita ꝙ cuicunqꝫ inest p̄tum:inest per rōem ipsius reduplicati ⁊ p̄cise per illam. cuicunqꝫ.n.inest risibile inest per hominem: seu per rōneꝫ hominis: ⁊ precise per hominē ⁊ sic accepit Arist.ꝑ poste. Secūdo modo cōuenit aliquid alicui ſm qd̄ ipsum seu cum reduplicatione sui ī adequate ⁊ in conuertibiliter. vt hō inq̄ꝫtum homo est animal. ⁊ tūc dictio reduplicatiua īportat: ꝙ reduplicatum sit cā inherentie predicati in adequata ⁊ in conuertibilis:nō precisa. vt patet. in predicto exēplo. non enim cuicunqꝫ inest animal: inest per hominem. conuenit.n. asino non per hominem. Dictionem vero reduplicatiuam teneri reduplicatiue:est ipsam notare ꝙ reduplicatum sit causa inherentie p̄ti ad subiectum simpliciter:ita ꝙ simpliciter conueniat subiecto: ⁊ ꝙ predicatuꝫ conueniat vniuersaliter ⁊ per se reduplicato. vt supra dictum est. Et dicitur dictio reduplicatiua. non quia semper reduplicet ⁊ repetat idem: sed quia potest reduplicare. Dicit etiam teneri reduplicatiue: qꝛ tenet eo modo sicut cum reduplicat ideꝫ subiectum.

¶ Per se etiam multis modis dicit Primo vt per se est idem ꝙ per ꝓpriam rationem precise: vt propria est. ⁊ sic est idem conuertibiliter cuꝫ ſm ꝙ ipsuꝫ: ſm Arist. primo poste. probat.n.ibi ꝙ linee inest punctum per se. quia inest ei secundum ꝙ linea seu secundum ꝙ ipsum. probat etiam ꝙ triangulo insunt duo recti secundum ꝙ triangulus: seu secundum ꝙ ipsum. qꝛ insunt per se triāgulo.i. valere duos rectos per se inest triangulo. ergo secundum arist. per se hoc modo: ⁊ secundum ꝙ ipsum conuertuntur. ex quo mutuo se inferunt. ⁊ .5. meta.c. de ſm ꝙ. per se bonū:est essentia boni ſm quaꝫ aliquid dicitur bonum. Secundo per se vt distinguitur contra contingenter. ⁊ sic est idem quod necessario. vnde importat habitudineꝫ ⁊ inherentiam necessariam predicati ad subiectum. ⁊ hoc duobus modis secundum duos modos predicandi per se. de quibus supra dictum est. Tertio per se.i. non per aliud. ⁊ sic albus predicatur per se de homine .i. non per aliud: sed gratia sui: sed homo predicatur per accidens d̄ albo.i. per aliud seu gratia alterius.s. gratia subiecti ipsius albedinis: ſm Arist. primo poste. iteꝫ deus est ens per se.i. non per aliud. Quarto per se.i. nō in alio. vt substantia est ens per se.i. non in alio. hec autem: accidens est ens per se: est falsa. si ly per

se determinet in herens.s. predicatum: quod est ly ens. si autem determinet verbū: sic est vera. q2 importat inherentiā necessariam. τ importat φ ens predicatur per se de accidente. Quinto per se.i. ex intentiōe vt habet 2° phy. τ.5. etbi. Sexto per se.i. inq̄ztuz huiusmodi. vt medicus per se sanat.i. inq̄ztum medicus. τ similiter edifiator p se edificat. Septimo per se.i. ex se τ propria virtute: τ non ab alio. vt aīalia mouētur p se.i. ex se: τ p principiuz intrinsecū. Octauo per se.i. solitarie τ non cuz alio: vt sortes p se trahit nauim.i. solus τ non cum alio trahit. Nono p se.i. propter se seu per se ipsum: τ sic importat cām aliquā necessariam. vt interfectus per se iterijt.i. ꝓpter ipsam interfectionē.i. vulnerationē τ sic est quartus modus per se positus ab Arist. primo poste. qđ est qñ subiectum est cā predicati in aliquo genere cause.

¶ Secūdū se ēt dicitur multis modis. Primo dr̄ fm se i esse alicui qđ est de rōne illius. τ ēt rō seu diffinitio in est fm se diffinito. vnde fm se .i. fm propriam rationem formalē. Secūdo dr̄ fm se i esse alicui: quod i est alicui vt p̄mo subiecto: siue illđ fm se totū sit primū subiectum. siue fm partez. sicut homo dr̄ viuēs fm se. q2 fm animā est subiectum vite. Tertio dicit fm se.i. nō ꝓpter aliaz cām. vt hō est hō fm se. q2 nihil est cā φ hō sit hō: cū sit ꝓpositio immediata. Quarto dr̄ i esse fm se alicui: qđ in est ei solitarie τ separatim accepto. nā hoc qđ dico fm se: significat separatum ab alijs. vnde fm se .i. fm nām suam vt ab alijs abstrahit. Hos.4. modos f3 se ponit Aristo.5. meta. cum autē aliquid secundum se accipitur: nō excludit ab eo esse: sed excludunt alia entia ab eo realiter distincta. nā fm Arist. p̄mo phy. sba fm se.i. solitarie τ separatī accepta: non est infinita: aut q̄zta: q2 sic nō hēt magnitudinē.i. q̄ztitatem aliquā: sed ē q̄zta fm accidens: inq̄ztum est simul cū q̄ztitate. Aduerte tñ φ dictio solus: q̄nq3 importat solitudinē. q̄nq3 exclusionē. đ quo dic vt habetur diffuse a.s. Tho. in p̄ di. 21. p totā distinctionem. Et similr ly solitarie licet proprie significet solitudinem: tñ q̄nq3 a doctoribus accipitur. vt dicit exclusionem.

¶ Per accidēs multipliciter dicit. Primo.i. contingenter seu non necessario. Secundo.i. preter intētionē. Tertio.i. per aliud: etiam si illud aliud sit pars. nā.4. phy. idem est in se ipso per accidens.i. per partem τ 9. meta. forma ḡnatur per accidens .i. ad generationē alterius. Quarto .i. non inq̄ztū tale. vt musicus edificat per accidens.i. nō inq̄ztum musicus p̄ phy. lect.14. τ sic priuatio ē principium per accidens.i. nō inq̄ztum priuatio: sed inq̄ztū cōiungitur necessario mīe q̄ est principiū p se. Quinto.i. ex cōsequenti τ nō principaliter. nā.8. phy. remouens prohibens descensuz est causa p accidēs descensus τ motus.i. ex ꝯñti τ minus principaliter. Sexto.i. vt in paucioribus vel a casu. Septimo.i. non propter hoc seu nō propter ipsum. nā fm Aristo. p̄ poste. si te ambulante corruscauit. fuit per accidēs.i. nō propter ipsam ambulationem. sed propter aliam cām. Octauo per accidens.i. per aliquid additum essentie: τ non per essentiam. τ sic aīa est

beata per accidēs.i.per aliquid ad/ditum essentie.ꝛ non ꝑ essentiam.
¶Per essentiā aūt dupliciter dicit̄. Primo vt ly.p.importat principiū actiuū vel formale.ꝛ sic dicimus ꝙ deus agit per essentiam suam:qꝛ es/sentia sua est sibi rō agendi: seu ꝓxi mum principium agendi.itē dicim᷒ ꝙ angelus intelligit se per essentiaꝫ suam:qꝛ ipsa est sibi rō ꝛ principiuꝫ intelligendi se.ꝛ quelibet res ē vna per essentiā suam:loquendo de vno transcendenti.ꝛ ꝙ deus est bonus per essentiā suam.ꝛ sic denotatur ꝙ rei essentia sit id quo res est vna: ꝛ ꝙ essentia dei sit id quo deus est bo nus.nam essentia dei est bonitas ei᷒ ꝛ essentia rei est vnitas eius.creatu ra vero non est bona per essentiam suam.qꝛ est bona formal̄r per aliqd qd̄ est extra essentiam.s.per eē suum ꝛ per accidentia quedam. Secūdo accipit̄ per essentiaꝫ: vt distinguitur contra per participationē.vt sic ali/quid dicatur tale per essentiam : qn̄ est tale ꝛ nō ꝑ participationē. ꝛ qd̄ est tale per essentiam puta bonus ꝑ essentiam:non est nisi vnū.nō.n.pos sunt esse plura per essentiā : que sint eiusdē rōnis ꝛ in eadē specie. vnde ſm platonē per se hō seu per eēntiā hō erat vnus tm̄.s.idea hois. ꝛ simi liter per se asinus:ꝛ ita de alijs. Ad hoc autē ꝙ aliqd sit tale per essenti am.i.nō participatiue:oportet ꝙ ha beat oēm perfectionē possibilem cō petere illi tali:ita ꝙ sit illud perfec/tissimo modo.alioquin eēt tale par ticipatiue.item oportet ſm.s. Tho. 1.q.44.ar.3.in scd̄o argumēto ꝙ in eo nō sit aliquid:qd̄ sit extra rōnem illius talis.i.extra essentiaꝫ illius ta lis.Cū aūt dicit̄ oē tale per partici pationē reducit̄ ad tale per essentiā intelligitur vel ad aliquid eminen/tius:cōtinens illud eminentiori mō vt colligit̄ ibi ex dictis.s.Tho.Et si cut dicit.R.generalis.1.q.6.ar.3.qn̄ ly per essentiā determinat ꝑdicatuꝫ tunc accipitur vt distinguit̄ cōtra ꝑ participationē.Et ſm porphy.spēs participat genus:ꝛ indiuidua spēm ꝛ oē inferius participat suū supius.
¶Simpliciter accipitur multis mo dis. Primo vt distinguitur contra multipliciter.ꝛ sic simpl̄r est ideꝫ ꝙ vno modo. vnde ſm porphy. neqꝫ gen᷒ neqꝫ spēs dr̄ simpl̄r.i. vno mō sed pluribus modis. Secundo sim pliciter.i.oībus modis.vt bonū sim pliciter.i.oībus modis.22ᵉ.q.58.ar. 10.2ᵐ.Tertio simpl̄r.i.sine aditione nō ſm quid.ꝛ sic accipitur in falla/tia simpliciter ꝛ ſꝫ qd. Quarto sim pliciter.i.absolute ſm se seu ſm nāꝫ suā separatim ꝛ solitarie acceptā: ꝛ per ꝯn̄s illimitate ꝛ abstracte nō cō tracte.nā ſm.s.Tho. loco proxime allegato:aliquid dicitur bonū sim/pliciter:qꝛ est est bonū absolute.i.in se ꝛ ſm nām suā.5.ethy.c.2. Et ſm philosophum.5.meta.c.de ſm se.ly ſm se significat solitudinē ꝛ separa tionē ab alijs. Quinto.i.indistincte Sexto.i. inqꝫtum huiusmodi. pmo phy.tex.74.ex non ente simpliciter nihil fit.i.per se vel inqꝫtum est nō ens.Septimo.i.indiuisibil̄r ꝛ nō cō positiue.nā simplex est: qd̄ nō ē cō/positū vel admixtū.vn̄ dr̄ aurū sim plex.i.purū ꝛ nō admixtū vel cōpo sitū cū alia materia . Octauo.i. non malitiose aut fraudulenter. naꝫ iob erat vir simplex.i.sin̄ malitia ꝛ frau de.ꝛ dr̄ discipulis . estote simplices sicut columbe.

¶ Absolute ẽt multipl'r dr. ꝑ vt distinguit cõtra relatiue. 2° vt distinguit ꝯtra ex suppositiõe. 3°. i. ꝫ nã3 suã ꝛ nõ ꝫm aliqd additũ. vt inquit .s. Tho. 22°. q. 58. ar. 10. 2m. ꝛ. 1. q. 19. ar. 6. 4°. i. inqꝫtũ tale ꝛ ꝫm propriã3 rõem: ꝫm. s. Tho. de ente ꝛ essentia c. 3. ꝛ sic valet ꝫm se ꝑ modo. 5° vt distinguitur cõtra ꝫm quid. ꝛ sic valet simpliciter. tertio modo acceptum. Accipitur etiã absolute ꝓ abstracte ꝛ illimitate non contracte. Sed hic modus reducitur ad tertium modum.

¶ Proprie dicit pluribus modis. Primo vt distinguitur contra metaphorice. Secũdo vt distinguitur cõtra abusiue. Tertio vt distinguit cõtra large extensiue ꝛ cõiter. ꝛ sic ꝓprie. i. stricte: non extensa significatione vocabuli. ꝛ proprie hoc tertio modo sumptum habet latitudinem quandam: nã ꝫm porphi. i capitulo ð dr̃ia. Dr̃ia tribus modis sumitur .s. cõiter. proprie: ꝛ magis proprie. Uniuersaliter autẽ dicit terminus proprie accipi: qñ accipitur pro eo. quod significat ex impositione: ꝛ hoc est formale significatum eius vel pro eo in quo saluatur ratio eius quod significat ex impositione. improprie vero accipitur: quando nõ accipitur secundum primam eius ĩpositionem: sed secundum extensionem quandam nisi ista acceptio sit in cõi vsu: qꝛ tunc etiam proprie diceretur accipi. 1. q. 67. ar. 1. vt patet de hoc nomine lumẽ. quod proprie dicitur in spiritualibus ꝓpter cõem vsum loquendi: qui equiualet impositioni: quando non attendit amplius similitudinem ad primum significatum.

¶ De diuisione distinctionis ꝛ ð distinctione reali ꝛ distinctione ex natura rei. Capitulum. 10.

Omnis distinctio aut est realis: aut rõnis: probatur. qꝛ omne ens aut est reale: aut rõnis. ergo oĩs distinctio aut ẽ realis: aut rõnis. probat ꝯñtia: qꝛ distinctio est ens. Scðo sic oĩs identitas aut est ꝫm diffinitionẽ seu rõem aut secundum subiectum. 4. meta. co. 3. ergo oĩs distinctio aut est ꝫm diffinitionẽ aut ꝫm subiectũ: nã quot modis dr̃ vnum oppositorum tot modis dicit reliquum. 1. top. distingui autẽ subiecto ẽ distingui realiter. 3. phy. co. 18. ꝛ co. 22. ꝛ. 5. ethi. co. quarti. c. Distinctio realis qñq3 est inter rẽ ꝛ re3. qñq3 aũt est inter extrema quorum vnum includit aliquid reale quod nõ includit aliud. ꝛ sic distinguitur totum ꝛ pars: ꝛ homo albus: ꝛ homo. ꝛ istud reale quandoq3 est intrĩsecum cõstitutioni ipsius distincti: ꝛ de intellectu eius. ꝛ sic distinguuntur suppositum ꝛ natura in substantijs materialibus: qꝛ suppositũ materiale includit in intellectu suo ꝛ in sua constitutione: principia indiuiduantia: que non includit natura. vnde distinguuntur per intrinseca sue constitutioni: q̃uis etiam vltra hoc distinguantur per extrinseca. qꝛ natura non includit esse: sed suppositum includit esse: sed non in sua constitutione. Quandoq3 vero istud reale non est intrinsecum constitutioni ipsius distincti. ꝛ dicitur per extrinseca sue constitutioni. ꝛ sic distinguũtur suppositũ ꝛ natura in substãtijs.

separatis preter primam. qz suppositum in eis includit esse: sed non in sua constitutione: nã auté non includit esse. item distinctio realis q̃ non est inter rem ꝛ rem: qñqz est per respectus reales vel alia absoluta cónotata in rónibus distinctorũ q̃ nõ sunt de essentia distinctorum. ꝛ sic distinguuntur actio ꝛ passio que sunt idem motus. 3° phy. ꝛ pñter eadem res in recto: sed connotant in róne sua diuersos respectus.

¶ Sunt autem eadem realiter illa: que cum sint in rerum natura ita se habent ꝙ quicquid realitatis includit vnum: includit reliquũ. Distingũtur vero realiter illa: que cũ sint in rerum natura: ita se habent: ꝙ nõ quãcũqz realitatem includit vnum: includit etiam reliquũ. Si auté nullum eorum existat: vel si vnuz illoꝝ tñ existat: non possent distingui realiter. qz distinctio realis est relatio realis: q̃ requirit extrema existere ĩ rerum natura ꝛ in actu: ẜm. s. Tho. 1. di. 26. q. 2. ar. p̃. ꝛ pari modo identitas realis ẜm qd: qualis ẽ generica ꝛ specifica cũ sit reło realis: reqrit extrema in actu existentie. Qđ auté identitas gñica ꝛ specifica sit realis probatur. qz si esset identitas rónis esset ens rónis: qđ ẽ falsũ: qz vtraqz est reło realis. 1. q. 28. ar. 1. 2m. iteꝫ illa que sunt eadeꝫ genere vel specie: essent eadẽ róne. est ergo identitas realis: sed identitas ẜm qd ꝛ nõ simpliciter. identitas autem numeralis est realis denominatiue ab identitate rei. que eniꝫ sunt eadem numero sunt eadem realr: qz non distinguunt realr: sed non est realis formalr ꝛ itrinsece: qz est reło rónis ꝛ pñter est ens rónis apud. s. Tho. loco proxime adducto. ꝛ in. 5. meta. lect. 7.

¶ Diuiditur auteꝫ distinctio realis in essentialem: accidentalẽ: formalẽ ex natura rei: ꝛ subiectiuam. De quibus sigillatim diserendum est. Scotiste etiam addunt distinctioneꝫ ex natura rei: quã dicũt nõ esse realeꝫ.

¶ Distingũtur auté realr ẜm ipsos illa: que ita se habent disiunctiue: ꝙ vnum põt esse sine alio: vel ꝙ vnuꝫ est producens ꝛ aliud productum: vel que sunt in pluribus rebus realiter distinctis. Sunt vero ẜm ipsos eadem realiter: que ita se habent. ꝙ vnum non potest separari ab alio sine contradictione ex cã intrinseca: ꝛ ꝙ vnum respectu alterius non sit originans ꝛ aliud originatum: ꝛ ꝙ non sint in pluribus rebus realr distinctis. ꝛ ad identitatem realem requiruntur copulatiue oẽs ille tres conditiones. probatur qz talia eadẽ generatione generantur: ꝛ eadẽ corruptione corrumpuntur. ergo sũt eadem realiter. pñtia patet ex. 4. met. tex. 3. sed dr̃ ꝙ q̃ generantur eadem generatiõe ꝛ corrũpuntur eadeꝫ corrupt. sunt eadem realr: si eque p̃ generentur ꝛ per se. Modo non oĩa ĩseparabilia ex causa intrinseca sunt huiusmodi.

¶ Sunt autem ẜm ipsos eadem ex natura rei: illa de quibus duo predicata opposita secluso opere intellectus collatiuo verificari non possũt. Distinguntur vero ex natura rei siue modalr: illa de quibus duo contradictoria secluso opere ĩtellectus verificari possunt. sicut bõ: ꝛ alr. essẽtia diuina: ꝛ paternitas. quarũ vna est cõicabilis pluribus: alia nõ. item distinctio realis apud scotistas dupliciter sũmitur. Primo proprie ꝑ

distinctione que est inter rem ⁊ rez.
Secundo large ⁊ cõiter: pro distin/
ctione illa qua aliqua distinguuntur
secluso opere intellectus. ⁊ hoc mo
do distinctio ex natura rei ẽ realis.
Dicunt etiam ꝙ illa que distinguunẜ
ex natura rei: distinguuntur per reali
tates: vt patet in formalitatibus eo/
rum in articulo vltimo.
¶ Nos autem licet concedamus di
stinctionẽ ex natura rei: non tamen
modo scotistaꝝ. Distingui .n. ex na/
tura rei apud nos: est distingui rea/
liter seu re ipsa: vel naturaliter ⁊ ſcʒ
rem seu ex parte rei: hoc .n. signifi/
cat ly ex natura rei. 9. meta. co. vlti/
mo. ⁊ ꝯñter non per opus intellect⁹
⁊ ad verificandum contradictoria:
sufficit distinctio rõnis actualis: vel
fundamentalis ⁊ virtualis. ſm .s.
Tho. 1. di. 35. q. 1. ar. 1. ⁊ 4. ꝯ gẽti. ca
pitulo. 14. ⁊ ꝑ di. 5. q. 1. ar. ꝑ.
¶ Quod autez distinctio ex natura
rei nõ sit bene exposita a scotistis: ꝓ
batur. qꝛ si illa distinguuntur ex natu
ra rei: de quibus verificantur predi
cata contradictoria secluso opere i/
tellectus: sequeretur ꝙ pater indiui
uinis: ⁊ deus: distinguerentur ex na
tura rei. ⁊ similiter essentia diuina ⁊
de⁹. diffinitio ⁊ diffinitũ. ⁊ ens cõissi
me sumptum: vt cõprehendit omnẽ
realitatẽ: ⁊ vnũ quod secũ conuer/
titur. que oĩa sunt falsa. ergo id ex q̃
sequũtur. probo oĩa predicta eẽ fal/
sa. ⁊ ꝑ de pr̃e ⁊ deo: qꝛ pr̃ ex natura
rei est deus: seu ex nã rei est idẽ deo
ergo non distinguitur a deo ex natu
ra rei. ꝯñtia patet. qꝛ oppositum ꝯñ/
tis non stat cum antecedente. est .n.
impossibile ꝙ pr̃ sit idem deo ex nã
rei: ⁊ distinguatur a deo ex nã rei.
Añs probaẜ. qꝛ pr̃ secluso ope intel
lectus est deus: ⁊ idem deo. ergo ex
natura rei est deus: seu idẽ deo. Se/
cundo sic. pater naturaliter est idez
deo. ergo ex natura rei est idem deo
ꝯñtia patet: qꝛ idem significat natu/
raliter ⁊ ex natura rei. Tertio sic. pa
ter ⁊ deus cõueniunt in natura rei.
ergo non distinguũtur ex natura rei.
Quarto natura rei non distinguit i/
ter ista: qꝛ est eadem omnino vtriusq;
qʒ nã. s. nã diuina. ergo nõ distingũ
tur ex natura rei. Quinto distinctio
ex natura rei oritur ⁊ causatur a nã
rei. nã ab aliquo oriẜ. ⁊ nõ põt assi/
gnari quod sit illud nisi nã rei. ergo
si inter patrem ⁊ deum est distinctio
ex nã rei: talis distinctio oriẜ ⁊ cau/
tur a nã rei. ꝯñs est falsuz: qꝛ nõ apa
ret in quo genere cause: qꝛ nõ mria
lis: nõ finalis: aut formalis: vt patet
nõ ẽt i gñe cãe efficiẽtis: qꝛ aut vter
qʒ. s. pr̃ ⁊ deus efficerent istã distin/
ctionez: aut alter tm̃. nõ 2m. vt patet:
neqʒ ẽt ꝑm. qđ ꝓbo. qꝛ aut efficerent
istam distinctionẽ ſm ꝙ sunt idẽ ex
nã rei. ⁊ hoc nõ. aut ſm ꝙ distinguũ/
tur ex nã rei. ergo distinguerẽtur ex
nã rei: ꝑusqʒ eẽt distinctio ex nã rei
ꝓbaẜ ẽt falsitas alioꝝ illatoꝝ i ꝯñte
qꝛ illa q̃ ita se hñt: ꝙ quãcuqʒ reali
tatẽ hẽt vnũ: habet alterũ: illa nõ di
stinguunẜ preter opus intellectus. ⁊
ꝯñter non distinguunẜ ex nã rei: sed
oẽm realitatẽ quã hẽt deus: hẽt eẽn
tia diuina ⁊ eꝯ. ⁊ simil'r se hñt diffi
nitio ⁊ diffinitũ: ⁊ ẽs ⁊ vnũ ergo ⁊c.
ma. est ꝯ se nota. qꝛ talia secluso ope
intellectus: sũt oĩno idẽ. ergo nõ di/
stinguunẜ secluso ope intellectus. 2°
ꝓbaẜ: qꝛ oppositũ ꝑdicati infert op
positũ subiecti. qđ ꝓbaẜ. qꝛ si distin
guunẜ ex nã rei: cũ talis distinctio sit
quedã realitas: aut eadem numero

distinctio est i vtroq3: aut vna i vno eorum: & alia in altero illorum. primum dari non potest: q2 idē numero nō pōt esse in multis: nisi indiuiduis. talia aūt sunt multa: si sunt distincta ex natura rei. ergo dabitur secūdum. s. q alia numero distinctio sit in vno: & alia in altero. ergo alia realitas. ergo non q3cunq3 realitatem habet vnum: habet alterum: quod ē oppositum subiecti. Tertio probaf illa ma. q2 quicquid cōuenit vni eorum: que dicto modo se habent: conuenit etiam alteri secluso opere intellectus. si enim cōueniret aliquid vni secluso opere intellectus: qd nō conueniret alteri: haberet aliquam realitatem vnum: quā nō hēt alterū fm eos. quod implicat cōtradictionem. ergo non distinguntur ex natura rei. Quod autem omnem realitatem quam habet essentia diuina. ha habeat deus & ecō. patet quo ad primam partem. q2 deus hēt totā essentiam diuinam. quod vero deus non habeat aliquam realitatem quā nō habet essentia. probatur. q2 aut illa esset realitas absoluta. aut relatiua. sed neutrum istorum est verum. q2 essentia diuina eodem modo identificaf cuilibet realitati sicut deus ergo habet omnem realitatem. quam habet deus. Similiter oēm realitatem quā habet diffinitio. puta aīl rōnale. habet diffinitum scilicet homo & econuerso. q2 si non. aut ergo illa realitas esset composita ex materia & forma. & hoc non. aut simplex. & hoc etiam dici non potest. quia esset materia vel forma. Quod autē vnū non habet aliquam realitatem. quā non habet ens comprehendens in se omnem realitatem. seu vt est cōe omni realitati. patet. quia illa realitas esset extra ens. & consequenter ens non comprehenderet omnem realitatem. quod est cōtra hypothesim. Quod etiam ens non addat ad vnum aliquam realitatem. de se notum est. quia clauditur in conceptu formali vnius. & pdicatur essentialiter de illo. 4. meta. per Aristo. & co. Secundo principaliter sic. quia homo & asinus ante creationem non distinguebantur ex natura rei. quia nullam habebant natura3. non enī habebant natura3 creatā ante creationem. nec increatam. quia natura increata est natura diuina. & tamen predicata contradictoria verificabantur de illis. ergo non omnia de quibus verificantur predicata contradictoria. distinguuntur ex natura rei. item si distinguebantur ex natura rei. cum distinctio istorum ex natura rei. sit quedam realitas producta. sequitur q ante rerum creationem fuerit aliqua realitas pducta. Tertio qa sequeretur q tot relationes reales seu ex natura rei. essent i diuinis. quot sunt ibi distinctiones ex natura rei. quia q̄libet distinctio est relatio. hoc autem videtur incōueniens scilicet ponere ibi tot relationes reales. vltra illas. 4. que cōmuniter ab omnibus ponuntur. Dices ad aliquas dictarum rationum q sunt contra verba. non cōtra sensum. q2 idē ē dicere distigunf ex nā rei & dicere distinguunf pter opus intellect9. ista rñsio & si i pprie t vocabula & expōat aliter q3 significēt termini. nō tñ satisfacit. q2 distictio ista preter opus intellectus nō orif nec causaf ab intellectu. ḡ cāf a nā rei. hoc autem improbant dicte rōnes.

⁊ licet distingui ex natura rei ⁊ distingui preter opus intellectus conuertantur: ⁊ mutuo se inferant: non tñ sunt omnino idem: sicut etiam subiectuȝ ⁊ propria passio conuertunt: ⁊ tñ nõ sunt omnino idem.

¶ Jtẽ distingui realr nõ bene exponitur ab eis: q2 seqüeretur ꝙ esse ⁊ essentia distinguerẽtur realr: quod apud eos est falsum: probat ꝯñtia: q2 esse hoīs separat ab essentia. remanet.n. in aīa separata. ergo distinguitur realiter ab essentia. ꝯñtia pȝ apud eos: q2 illa distinguuntur realr: quorum vnum põt esse sine alio. itẽ essentia diuina ĩ patre esset distincta realr ab essentia diuina in filio: q2 ẽ in realr distinctis. preterea totum ⁊ sue partes non distinguerent realr: quod est falsum etiam apud eos: ⁊ loquor de oībus partibus vnitis ⁊ simul sumptis. iste.n. ⁊ totum sunt ĩseparabiles.

Sed contra predicta arguit. q2 hõ ⁊ asinus vt habent esse obiectiuum in intellectu per speciem ante actũ intellectus. distinguuntur ab inuiceȝ ⁊ non realr: q2 vt sic abstrahunt ab existentia: non distinguuntur etiaȝ distinctione rationis: q2 vt sic habent esse ex natura rei: ⁊ preter actum intellectus: q2 illud esse obiectiuum ꝑcedit actum intellectus. ergo distinguntur aliqua distinctione que non est realis: nec rationis. ergo dat aliqua distinctio: que nõ est realis nec rationis. Ad hoc dr: ꝙ esse obiectiue per speciem in intellectu: contingit dupl'r. s. ꝺm eẽ intentiõale ⁊ ꝺm esse represẽtatũ. loquendo ergo de esse intentionali dico. ꝙ homo ⁊ asinus vt habent esse obiectiuũ intentionale in intellectu per speciem: distinguũtur realiter: q2 istud esse ẽ reale. ⁊ negatur ꝙ vt sic abstrahant ab existentia: q2 vt sic sunt ipse spẽs intelligibiles: sicut colores vt habent esse intẽtionale ĩ aere: sunt ipse spẽs colorũ. ꝺm vero ꝙ hõ ⁊ asinus habent esse obiectiuũ repñtatũ in intellectu per spẽm: distinguuntur ratiõe: q2 tale esse est esse rõnis ⁊ nõ reale ⁊ ꝺm hoc esse abstrahunt ab existentia: sed non distingntur rõne actualiter sed fundamentalr ante actum intellectus possibilis: q2 ante actum intellectus possibilis nõ habent ibi esse repñtatũ in actu formali vel q̃si formali: sȝ in actu fundamẽtali seu fundamentalr. ⁊ stat actus fũdamẽtalis cum põa formali.

¶ De distinctione essentiali. cap. xx.

Antequã exponam' qd sit distingui essentialiter: quedam ad maiorem declarationeȝ notãda sunt. Primo ergo notandum est ꝺm. s. Tho. de ente ⁊ essentia: ꝙ eẽntia sũmitur ab ente reali. quod diuiditur in. 10. gña. Et cũ ens diuisum ĩ. 10. gña: sit cõe. 10. gñibus: oportet ꝙ nomen essentie significet aliquid cõe. 10. gñibus. Que quidem essentia põt significari dupl'r: vt ibi habetur. 4. capl'o. s. per modũ totius. i. in concreto: ⁊ per modum partis. i. in abstracto. vt humanitas. aĩtas. per essentiam autem propriaȝ vnũqdq3 collocatur in genere ⁊ specie. vt ibi dr scdo capl'o. ⁊ per eandem est illd qd est: ꝺm pħm. 7. met. nam humanitate homo est homo: ⁊ equinitate equus est equus: ⁊ sorteitate sortes

est sortes:

est fortes: et ita de reliquis.

¶ Secūdo notādū fm .s. Tho. loco preallegato caplo p°. ꝙ ista tria: essentia: nā: et quiditas: idē sunt realiter: et differūt ratione. Dr. n. essentia fm ꝙ per eā et in ea res habet esse. et caplo 2°. dicit ꝙ essentia est fm quā res dr esse. vnde ē principiū essendi. humanitas. n. ē principiū essendi hoī esse aūt ē q̄ formaliter existit. fluit. n. esse ab essentia nāli sequella. Dicit vero quiditas: fm ꝙ significat p diffinitionē qditatiuā. sicut ēt dicit formalitas: fm ꝙ significat p rōnē formalē. Dicit aūt nā: fm ꝙ hʒ ordinē vel ordinationē ad propriā operationem. Et cū dicit ꝙ essentia: quiditas: et natura sunt idē realiter: intelligitur de nā accepta fm primū modū illorū quatuor modorū: quos ponit Boetius in libro de duab⁹ naturis: et vna persona christi. quos refert .s. Tho. 2.d.37.q.1.ar.p°. Dicit. n. primo mō nā: illud. s. ens reale: qđ qcūqȝ modo intellectu capi pōt. 2° illud: quod agere vel pati pōt. et sic conuenit tm̄ substātys. 3°. qđ ē principiū motus et quietis: eius in quo ē per se et non per accidēs. 4°. vnūqđqȝ informās specifica dria. Nomē ergo nature p° mō sumpte: vt dicit .s. Tho. de ente et essentia caplo p°. videt significare essentiā: vt hʒ ordinē vel ordinationē ad ppriā operationē rei: cū nulla res ppria operatione destituatur.

¶ Sed ꝯ. relatio realis est essentia quedā: et tn̄ nō est nā accepta p° mō. quia vt dicit .s. Tho. nā accepta p° mō: significat essentiā: vt hʒ ordinē ad ppriā operationē. relatio autem nō hʒ ordinē ad ppriā operationē. quia nō ē principiū agēdi aut patiēdi. ergo nō oīs essentia ē nā p° modo accepta. Rñdeo. ꝙ ista rō hʒ multos defectus. p°. n. mutat ad aliquid in quid et ꝯsequēter cōmittit fallacia figuræ dictionis. 2° peccat p fallaciā accidētis. qa licet rło sit essentia: nō tn̄ ē essentia: fm ꝙ essentia ē nā seu hʒ ordinē ad opationem. 3° dr ꝙ relatio ī eo ꝙ relatio: nō ē essentia: sȝ in eo ꝙ ens. ens. n. ē de itellectu oium: vt dic. s. tho. 5°. metcᵉ: et alibi pluries Est aūt rło ens ad aliud: fm q̄ ꝙ est ens. s. reale. ē essentia. fm ꝙ ē aliud: seu fm ꝙ relatio: et fm ppriam rōnē .i. q̄ztū ad cōpletiuū rōnis et formale eius: nō ē essentia: aut aliqd. fm .s. tho. 1.d.26.q.2.ar.1.pᵐ. ēt si sit realis nam in p°. di.24.ar.p°. loquēs de relatione diuina: que ē p̄rnitas: dicit. ꝙ fm rōnē suā nō est aliqd: sed fm esse suum. Sicut ēt peccatū absolute loquēdo: non est sba. i. essentia aliqua: sed in q̄ztū actus. 2. dist.37.q.1. ar.p°. dr. n. peccatū: fm ꝙ ē priuatū debito ordine: priuatio aūt nō ē essentia. Similiter dicit relatio in q̄ztū est ad aliud. qđ profecto nihil ponit vt sic. Est aūt vnū determinatū genus: in q̄ztū est ens ad aliud. Et ipsa essentia distinguit realiter a suo esse. qđ superius in principio quinti capituli probauimus per duas rōnes. quarū prima ē. quia esse ē seperabile ab essentia: vt patet de esse hoīs: qđ remanet post corruptionē hoīs: in aīa separata. Ad hāc dicit fm Scotum quolibet. q.9. et in.4°. dist.43. q.1. ꝙ esse hoīs nō separat ab essentia hominis. et ꝙ illud esse qđ remanet in aīa separata: nō est esse compositi: et totius. Sed est esse ppriū aīe. et cōpositū habet esse aliud per qđ subsistit. qđ esse ē etiā esse aīe participatiue: sed p° et essentialiter est ipsius cō

po siti. et simul generatur cũ cõposito: et simul corrumpitur cũ ipso. contra ista arguitur. quia esse totius eẽt accidentale aie. qz adesset et abesset sibi preter eius corruptionẽ simpliciter. Secũdo. qz eẽ propriũ aie eẽt nobilius et perfectius q̃ eẽ totius. quia hoc est eẽ substãtiale incorruptibile et in materiale. esse aũt totius est corruptibile et materiale. ꝯñs est falsum. quia cũ totũ sit nobilius ens sua parte: non habet eẽ minus pfectum et minus nobile: q̃ esse partis. Tertio. qz aia intellectiua eẽt extra hominẽ et separata ab hoie. dũ cõiũcta ẽ ei. et sic nõ eẽt forma eius. probatur ꝯñia. qz aia intellectiua ibi est vbi est eius esse proprium. Sed esse propriũ aie intellectiue coniuncte: nõ est in materia et in ipso toto ẜm istã opinionem. qz nõ ẽ esse totius. et cõsequẽter est extra hoiem: et ipsum totũ. ergo aia intellectiua cõiuncta: est extra hoiem: et separata ab eo et a materia. Quarto. qz si aia intellectiua simpl'r existeret: p esse totius: per mortẽ hois: desineret eẽ simpl'r et simpliciter corrumperet: qz corrũpitur esse totius: per quod simpliciter existit. Si ãt simpliciter existeret per esse ppriũ. Cum illud sit separatũ a materia: nõ esset forma et actus hois. quod .n. est forma substantialis corporis: nõ subsistit per esse propriũ et in materiale.

¶ Istis notatis: Dico primo: q illa sũt idẽ essential'r: quorum essentia ẽ eadẽ. hoc aũt ꝯtingit dupl'r. s. inadeq̃te et incõuertibiliter. et sic superius et inferi' puta hõ et aial sunt idẽ essentialiter. Secũdo adequate et cõuertibiliter. vt Marcus. Tullius. Cicero. item homo et rationale similiter actio et passio sibi opposita: et omnia synonima. vt uestis et indumentum.

¶ Dico secundo: q illa distinguũtur essential'r: quorum sũt diuerse essentie. vt hõ et asinus: sortes et plato. Contingit autem aliqua distingui essentialiter: dupliciter. s. ẜz oppositas differentias vel oppositas formas. sicut saphirus distinguitur sua forma ab alijs speciebus lapidũ. Secũdo distinguitur essentialiter res naturalis ab alia re naturali per suã formã ẜm habere et nõ habere. et hoc modo saphirus per suam formã distinguitur a speciebus aialiũ et plantarum vt ait. s. Tho. quolibet. 4. q. 4. ar. 2. Et eodem modo distinguitur etiam aliquid realiter ab alio: istis duobus modis. s. ẜm differẽtias, vel formas oppositas: vel per habere aliquam formã aut realitatem: quã nõ habet aliud: et sic distinguitur filius a spũ sancto: vt ait ibi. s. Tho. et licet. s. Tho. nõ dicat q ista distictio sit realis: tamen re vera est realis. quicqd alij dicãt. probatur. quia non distinguitur filius a spũ sancto filiatione ẜm rationẽ tm̃. ergo distinguit realiter. ꝯñia patet. et probatur assumptũ quia distinctio que est ẜm habere aliquã formã vel realitatem quã nõ hz aliud reale: nõ est ẜm rationẽ tm̃. qz habet suũ cõplementũ secluso opere intellectus. Cõtra distinctio realis in diuinis est ẜm oppositas relationes. Sed distinctio que est inter filium et spiritũ sanctũ per habere filiationem et nõ habere eã: nõ est ẜm oppositas relationes. ergo nõ ẽ realis. Dicitur q ma. est vera de distinctione primaria non de secundaria: que presupponit priorem. qualis ẽ distinctio ista per habere et nõ hr̃e fi

liationē.Et licet distinctio q̄ est sm
hr̄e ꝛ nō hr̄e eādē realitatē vel for/
mā:absolute loquendo nō sit realis
quia est inter hoiem ꝛ chymeram:
inter ens ꝛ non ens:tn̄ supposito ꝙ
extrema sint realia:de necessitate est
distinctio realis. nā distinctio q̄ est in
ter hoiem ꝛ hoiem albū: est realis
supposita existentia extremorū.ꝛ si/
militer distinctio q̄ est inter supposi
tū ꝛ nām i creaturis:est realis:q̄ tn̄
est sm hr̄e ꝛ nō hr̄e aliq̄ʒ realitatē.
¶Sciēdū est etiā ꝙ distinctio essen
tialis vel est gnīca:vel specifica: vel
naturalis:Non tn̄ oīs generica vel
specifica vl' naturalis est essentialis.
naʒ distinctio q̄ est inter actionem ꝛ
passionem:est gnīca.nō tn̄ est essen/
tialis.Distinctio etiam que est inter
qualitates pīmi secūdi ꝛ tertij mo
di:est specifica nō tn̄ essentialis.quia
eadeʒ res puta calor est i pª.2ª.ꝛ.3ª
specie q̄litatis diuersimode.persone
etiā diuine distinguūtur numero.non
tn̄ essentialiter. ꝛ similiter relatiōes
diuine.imo nō oēs relatiōes reales
diuine distinguuntur realiter.pr̄nitas
enim ꝛ cōis spiratio sunt plures re/
lationes reales. nō tn̄ distinguuntur
realiter:nec sunt plures res:sm.s.
Tho.in p̄.di.27.q.ar.p̄.vn̄ ꝯsideran
dū est sm.s.Tho.ibideʒ ꝙ si aliqua
distinguūtur per differentias rei:illa
sūt plures res:ꝛ distinguūt realiter.
si aūt distinguātur differētijs alteri⁹
cōis:n̄ opʒ ꝙ sint plures res:aut rea
liter distīguaſ:sʒ sūt plura i illo cōi.
puta plures relationes reales illa q̄
distinguūtur drij̄s relatiōis.vt pr̄ni/
tas ꝛ cōis spiratio:nō plures res.ꝛ
silr potētia gn̄atiua ꝛ po⁹ spiratiua
sūt plures potētie reales.nō plures
res:nec realiter distinguuntur.

¶Scotiste vero aliter declarāt idē/
titatem ꝛ distinctionem essentialem.
Dicūt.n.p̄.ꝙ duplex est ordo essen/
tialis.vnus sm quid.qn̄.s. posterius
sic dependet a priori:ꝙ p naturaleʒ
potentiā nō potest esse sine illo:sed
per potentiā diuinā.sicut est de acci
dente respectu substantie.Alius est
ordo essentialis simpliciter.ꝛ talis ē
inter illa que sic se habent:ꝙ p nul/
lam potentiā posterius potest esse si/
ne priori.accipitur aūt ordo essentia
lis pro depēdentia essentiali. Ordo
etiā ꝛ depēdētia essentialis simpli/
citer:ē idē realiter cū eo qd̄ depēdet
tali depēdētia.vt creatura ꝛ sua de/
pēdētia ad creatorē.Secūdo dicūt
ꝙ identitas essentialis dupliciter ca
pitur.Primo pro illa identitate qua
aliqua identificanſ vni essentie sin/
gulari:ꝛ sic inter idētitatē essentialē
ꝛ realē nō ē drīa:preterq̄ʒ i diuinis.
Secūdo capiſ identitas essentialis
pro illa identitate.qua aliqua dicun
tur esse de essentia alicuius:siue con
currūt intrisece ad essentiā alicuius.
Tertio dicunt:qʒ illa sunt ideʒ essen
tialiter:que identificanſ realiter vni
essentie singularissime:capiendo pri
mo modo identitatem essentialem:
vel que sunt de essentia intriseca ali
cuius: capiendo identitatem essen/
tialem secūdo modo.Quarto dicūt:
ꝙ illa distinguūſ essentialiter:q̄ ha/
bent diuersas naturas siue essentias
realiter distinctas:vel que nō cōcur
rūt ad rōnē itrinsecā ꝛ essentialē ali
cuius:sm duo mēbra posita in dicta
diuisione de idētitate essentiali. sed
sm alios scotistas secūdus modus
ptinet potius ad idētitatē ꝛ distictio
nē formalē q̄ʒ ad essentialē.qr eē de
essentia.est eē de formali rōne.

¶ Predicta aūt meo iudicio in pluribus sunt falsa. pᵐ. in eo q dicunt: depēdēs eē idē realiter cū sua depēdētia simplr. Depēdētia enim ē rło pdicamtalis: ⁊ ꝯñter ē accidēs: accipiēdo accidēs ꝓ eo qꝺ ē in alio subiectiue. asinus aūt dependēs ē substātia. ergo nō est idem realiter cum sua depēdētia. ꝯñtia patet. quia substātia nō est idem realiter accidēti. assumptū ꝓbat. quia ens finitū diuidit sufficienter ⁊ totaliter in. x. pñta. Secūdū falsum est: cū dicūt nō esse differētiā inter identitatē essentialem primo mō: ⁊ realē. Nam passio ⁊ subiectū sunt idem realiter ꝭm eos: ⁊ tñ nō sunt idem essentialiter. quia subiectū est extra essentiam passionis. ponit. n. in diffinitiōe passionis vt additū: vt patet. 7°. metᶜᵉ. Preterea si essent idem essentialiter: saltē vnum predicaret essentialiter de altero: qꝺ est falsum etiā apud eos. Tertio sic. Nullū accidens ē idem essentialiter qꝺ substātia. Sed ois ꝓpria passio est accidens: ⁊ subiectū cōtingit esse substantiā. ergo nō ois passio est idē essentialiter subiecto suo. mi. patet. quia si aliqua ꝓpria passio esset substātia: ipsa haberet diffinitionem que nō est per additamentum. substantia enim cōposita h3 huiusmodi diffinitionem ꝭm Arist. 7. met. ꝯñs est falsum. quia in diffinitiōe passionis ponitur subiectū vt additū. ergo. itē patet per Arist. ⁊ co. primo de aīa tex. xi. vbi dr. accidētia magnā partē cōferūt ad cognoscēdū qꝺ quidē. nam per accidentia illa intellexit. ꝓprias passiones. ⁊ preterea Arist. p̄. poste. ⁊. 7°. met. appellat ꝓprias passiones accidētia per se ⁊ copulata. Nec valet si dicat: q ꝓpria passio est accidens accipiendo accidēs: pro eo qꝺ cōuenit alicui: ⁊ nō est de diffinitione quiditatiua eius. nō aūt est accidens: accipiēdo accidens pro eo qꝺ est in alio subiectiue: ⁊ vt distinguitur ꝯ̄ substātiā. quia ꝭ3 Arist. p̄. phy. tex. 28. Qꝺ vere est. i. substātia: nō ē accidēs: etiā in cuius rōne ponitur subiectū. quia qꝺ vere est: nulli accidit. Sed accidens in cuius ratione ponitur subiectū: est propria passio. ergo nihil qꝺ vere est. i. substantia ē accidēs propriū: seu propria passio. ⁊ preterea calor in summo est propria passio ignis. qui tñ nō est idem essentialiter igni: cū sit i genere qualitatis. Et si accipiat homo ꝭ3 essentiam suā precise: excludendo omne qꝺ est extra essentiā eius: tūc homo nō est formaliter risibilis. i. per risibilitatē inherētē: sed est risibilis virtualiter ⁊ fundamētaliter. est. enim aptus natus ridere fundamētaliter. Et hoc latuit Jo. cano.

¶ De distinctione accidentali. Cap. xiᵐ.

Distinctio accidentalis dicitur illa: que est per accidentalia seu per ea que accidentaliter adueniūt alteri. i. post esse completum. Dupliciter aūt aduenit aliqd alteri post esse completum: ꝭm. s. Tho. p̄. di. 17. q. 1. ar. 2. Primo sicut forma inherēs. ⁊ hoc est verū accidens in se. Secūdo sicut aliquid nō inherens nec subiectiue inexistens. sicut vestimentum aduenit homini. ⁊ tale non est accidens in se. Hanc distinctionem oportet ponere ⁊ concedere oēs philosophos. quia cum

sit duplex differentia s͂m Porphy. caplo de dr͂ia.s.dr͂ia per se seu essentialis: per quā res distinguit̄ essentialiter. ⁊ dr͂ia accidentalis. sequitur de necessitate q᷑ sit distinctio accidētalis. Dr͂ia.n. accidētalis distinguit accidentaliter. Dicunt̄ vero distingui accidētaliter: illa que distingunt̄ per accidētalia. sicut homo albus ⁊ homo niger: sortes puer ⁊ sortes senex: vt ait Porphy. ⁊ sortes calidus ⁊ sortes frigidus. Duplex est distinctio accidentalis.s. modalis. qualis est inter albedinē intensam ⁊ remissam: que distingunt̄ s͂m diuersos modos essendi accidētales: ⁊ extrinsecos a rōne formali albedinis. ⁊ non modalis. qualis est inter hoīez ⁊ hominē albū. Sūt aūt idem accidētaliter: quor̄ accidentalia sunt eadem. Accidens dupliciter dicit̄. Primo cōiter. ⁊ sic dicit̄ accidēs qđ nō ē de rōne rei: seu qđ est extra essentiā rei. Secūdo ꝓprie. ⁊ sic dicit̄ accidens: qđ est ens in alio vt in subiecto. ⁊ tale est in gn̄e accidētis. hec distinctio accipit̄ a.s. Tho.3.di.6.q.3.ar.2. p^m ⁊ de potentia.q.7.ar.4.8^m. esse dicit̄ accidens primo modo. s͂m.s. Tho. 1.di.3.q.4.ar.2.2^m ⁊ de potentia.q.5. ar.4.3^m. Et qđ est accidens secundo modo inquātuz est accidens: est simpliciter minus nobile q̄z substantia: licet s͂m quid sit nobilius. Sed inq̄ztum tale accidēs: puta inq̄ztum gratia: inquātum intellectus agens vel possibilis: videt̄ nobilius q̄z aliqua substantia. Scientia enim de intellectu nobilior ē q̄z scientia de culice: ⁊ summum bonum nobilius q̄z palea vna esse videtur. in contrarium tamen est veritas.1. dist. 17. q. 1. ar. 1.⁊.2.

¶ De distinctione formali. Cap. xii^m.

Formalis distinctio ē illa: que est s͂m formales rationes: vel s͂m formalitates. distingui.n. formalit̄ ē distīgui formalibus rōnib᷒ vel formalitatib᷒. Scđo distingui formaliter est distingui s͂m formales differētias. ⁊ ꝯñter distictio formalis pōt 2° mō accipi: pro distinctione: que est s͂m formales differētias ⁊ specificas per opposituꝫ dupliciter aliqua dicūtur idē formaliter. In proposito aūt summit̄ distinctio formalis: ⁊ distingui formaliter primo modo.

¶ Quid vero sit rō formalis dictuz est superius. Sed nunc addo: q᷑ ratio formalis alia est diffinitiua que est diffinitio: alia vero est ratio formalis obiectiua.i. rei que ē obiectū .i. rei que est obiectū. ⁊ hec est multiplex. quedam est rō formalis obiecti vt res est. ⁊ ē illa s͂m quā oīa referunt̄ ad habitū vel potētiā: ⁊ que primo terminat actū habitus vel potentie: ⁊ ex qua fluunt passiones obiecti. vt entitas in habitu metaphysico. ⁊ mobilitas in physica. quedaz est ratio formalis obiecti vt obiectū est vt reuelabile in theologia. ⁊ ista est ratio explicās modū obiciendi. ⁊ ideo vbi sunt diuersi modi obiciēdi: ibi est diuersa ratio obiecti vt obiectum est. Modus autē obiciendi in metaphysica. est vt sine oī materia res obiciat̄. in physica vero vt obiciat̄ cū materia sensibili. in visu vero vt obiciat̄ in mutando mediuz ⁊ organū sine reali alteratione. ista ē ratio sub qua: que non attingitur in obiecto. Quedam est ratio formalis

obiecti per quas obiectū attingitur. est.n.causa per se q obiectū attingatur & mediū & nō est intrinseca obiecto.vt lux respectu visus. & veritas prima respectu fidei:22.q.1.di:1.De his formalibus rōnibus vide Capreolū.in prologo primi q.4.&.R. gñalē.1.q.3.& primo post.& Paulus de Sonzino in.6.met.q.8.& vt patet ex dictis nō accipit rō formalis obiecti pro diffinitione.quia lux & mobilitas nō sunt diffinitiones. prima istarū trium est illa que reduplicat in obiecto.vt ens mobile inquātum mobile.numerus sonorus inquātū sonorus.ens inquātū ens.rō secundo mō dicta est dr̄ia scibilis inq̄ztū scibile.& est extrinseca obiecto.& nō est mediū attingendi obiectuz sicut rō formalis tertio mō dicta.est autē triplex medium cognoscendi fm.s. Tho.de veri.q.18.ar.p̄.ad p^m.s.medium sub quo. vt lumen corporale respectu visus:& lumē naturale vel gratuitū respectu itellectus.mediū quo.vt spēs.& mediū a quo accipit cognitio.vt speculū respectu visus. & effectus sensibilis respectu intellectus: & omne aliud a quo accipitur cognitio. Aduertēdum tñ q rō obiectiua qñq3 accipit pro rōne obiecti vt obiectū est.i.fm quā ē obiectum habitus vel potētie.qñq3 accipitur pro rōne significata per cōceptum mentalē:de qua statim dicet. ista.n.est que vltimate obicit intellectui.& appellatur etiaz rō obiectalis seu obiectiualis.

¶Dictū ē etiaz q formalitas ,ppzie est realitas que significat per rōnez formalem vt sic.

¶Quiditas proprie sumpta ē essentia rei vt manifestatur per diffinitionem. Coiter tamen sumpta est realitas significabilis per diffinitionē.i. rōnē cuiuslibet intelligibilis vt sic. nam quid qñ non querit de supposito:querit de quiditate. Querimus aūt de vno quoq3 intelligibili cōmuni quid sit:volētes scire rōnē & eius realitatē que significatur per illam. vt quid est vacuū:quid est infinituz. ergo sequitur q quiditas cōiter dicta sit realitas significabilis per rationē vniuscuiusq3 intelligibilis:vt sic significabilis ē:accipit hic realitas p realitate dicta a re:vt venit a reor reris. Formalitas ergo est quid cōmunius quiditate ,ppzie dicta.quia omnis quiditas ,ppzie dicta ē formalitas & nō econuerso. Sed formalitas & quiditas cōiter dicta:sunt idē cōuertibiliter.

¶Est aūt duplex formalitas: & similiter duplex quiditas.vna propria & adequata: alia cōis & inadequata. Formalitas.n.significata per ly aīl: est formalitas cōis hoī & asino.qa aīl predicat formaliter de vtroq3. Sed formalitas significata per ly hō: est propria & adequata hoī.& similiter quiditas aīis est cōis hoī & asino.qr aīal predicat quiditatiue de vtroq3. Sed quiditas significata per ly hō est ,ppria & adequata hoī. Et scias q quelibet formalitas est rō obiectalis. Sed formalitas ,ppzie dicta:est ratio obiectalis: que significatur p rationē formalē. Formalitas autem cōiter dicta: est vniuscuiusq3 ratio obiectalis:siue significetur p rationem formalē:siue non. Rationē aūt obiectalez appello:id qđ p cōceptū mentalē significat:fm q p huiusmodi cōceptum significat. vnde vnius & simplicis rei possunt esse plures ra

tiones obiectales. quia de eadē re possunt plures conceptus formari in mente eandē rē simplicē diuersimode representantes. Et tunc rationes obiectales solum ratione distinguentur. s. per diuersos respectus rationis terminatos ad diuersos conceptus mentales: eas representātes seu significantes. Et rō obiectalis ē quid cōius realitate obiectiua ꝓprie dicta: quā superius descripsimus. Cōuertit vero cū realitate obiectiua cōiter capta. que ē id qđ quoquo mō i ntellectui obicit: siue motiue: siue terminatiue: siue ex natura rei: siue non.

¶ Distinctio formalis alia ē realis: alia rationis tm̄. Distinctio formalis realis ē illa que est ꝺm diuersas rationes formales significātes formalitates diuersas ex natura rei. Distinctio aūt formalis que est rationis tm̄: est illa que est ꝺm diuersas rōnes formales significātes formalitates diuersas in esse obietiuo & ꝺm rōnē. Primo modo distinguū formaliter esse & essentia. itē esse hominis & esse asini. Secūdo mō distinguit formaliter hō & aīal. & vīiliter superius & inferius.

¶ Sed cōtra. hō est formaliter aīal. ergo est idē formaliter aīali. & pari ratione nullū inferius distinguitur formaliter a suo superiori. Rn̄deo negādo primā ꝯñiam. quia si homo esset idem formaliter animali: etiam aīal esset idem formaliter hoī. quod tn̄ ab oibus negat. assumptum patet quia dato opposito ꝯñtis aīal distingueret formaliter ab hoīe. ergo hō esset idem formaliter ei qđ ab ipso hoīe differt formaliter: qđ est absurdū dicere. & ideo ꝯñia nō fuit bona. quia añs est verū & ꝯñs falsum. Secūdo ꝓbatur a simili illud assumptū tū nam si hō est idē realiter aīali: etiā aīal est idē realiter hoī. & si hō ē idē eēntialiter aīali: et aīal ē idē eēntialiter hoī. ergo pari mō si hō est idē formaliter aīali. etiā aīal est idē formaliter homini.

¶ Istis ꝑmissis Dico primo ꝙ illa sunt idē formaliter quorum proprie rationes formales aut ꝓprie formalitates sunt eedem. Sed secūdo modo illa sunt formaliter eadem quoꝝ differētia formalis propria est eadē. Ex quo infert ꝙ oīa synonima sunt idē formaliter: vt vestis & indumentum: iuxta primum modū. Secūdo infertur: ꝙ oīa indiuidua eiusdē speciei sint eadē formaliter iuxta secūdū modū. Et ꝙ sint idē formaliter: asserit R. generalis de ente & essentia cap. 6. Tertio infertur ꝙ species specialissima & sua indiuidua sunt idem formaliter. iuxta secūdū modum.

¶ Secūdo dico ꝙ illa distinguuntur formaliter: quoꝝ ꝓprie rationes formales aut formalitates sūt diuerse: Itē sic illa distinguunt formaliter: q̄ sic se habēt: ꝙ aliquid competit vni in quantum tale quod non competit alteri in quantum tale. Sed secūdo modo illa distinguuntur formaliter quorum proprie differentie formales sunt diuerse.

¶ Aduertendū ꝙ declaratione predictoꝝ: ꝙ rōnū formaliū alia ē pure formalis: in qua nihil ponitur extra essentiā vel formalitatē rei. alia ē in qua vltra essentiā vel formalitatem: ponit aliquid vt additū essentie vel formalitati. in obliquo. qualis est rō formalis ꝓprie passionis & alioꝝ ac

cidētiū.in abstracto.in qua ponitur subiectū in obliquo.de ente ⁊ essentia.c.7.vt simitas est curuitas nasi. ⁊ ista vocatur diffinitio additamentalis vel p additamētū:nō ꝙ nō sit formalis.sed quia nō est pure ⁊ totaliter formalis:⁊ diuiditur cōtra rationē pure formalē q̄uis scotiste diuidant rōnē formalē cōtra rōnē per additamētū.⁊ male.quia etiaʒ quedā diffinitio per additamētū p̄dicaf formaliter de diffinito. ergo est formalis.⁊ subiectū in ea ponitur loco differētie:vt cū diffinitur accidēs in abstracto.itē significat perfecte formalitatē diffiniti.ergo est formalis. Et sicut aliqua rō ⁊ cōceptus mentalis ē formalis.quia significat principia formalia vel quasi:ita quedaʒ ratio obiectiua ⁊ quidam cōceptus obiectiuus est formalis.quia continet principia formalia vel quasi. vñ rō ⁊ cōceptus formalis nō distinguitur cōtra obiectiualē vt quidā putāt apud scotistas rō formalis ⁊ coceptus formalis accipiunf pro obiectuali formali.apud thomistas pro mentali formali.sed quasi in idē recidit.quia accipiunt cōceptū seu rōnē mētalē q̄tū ad id qđ significat.

¶ Secūdo aduertēdū:ꝙ tot rationes formales:⁊ ꝯñter tot formalitates cōueniūt alicui:quot sunt ea que formaliter ⁊ p se i primo modo predicantur de illo.vnde in hoīe ē formalitas aīalis:corporis aīati: corporis:substātie:⁊ entis.Similiter contingit in esse multas quiditates alicui:ſm ꝙ multa predicātur quiditatiue de illo.nec tñ in eo sunt multe essentie.quia licet quiditas ⁊ essentia sint idē realiter:nō tñ oportet ꝙ in eodē multiplicēf essentie sic multiplicanf quiditates.quia differūt ratione.sicut ēt relatio ē idē realiter ꝙ essentia in diuinis:nō tñ multiplicaf essentia sicut multiplicatur relatio. quia differūt rōne ⁊ formaliter.vni rei tñ in est vna ꝓpria adequata ⁊ pfecta formalitas ⁊ quiditas:sicut est vna pfecta diffinitō.⁊ ille plures formalitates ⁊ quiditates:que sunt p se in aliquo vno:nō sunt plures realiter:sed ƀʒ rōnē.Rō p̄dictoꝝ ē.quia diuersoꝝ predicatoꝝ formaliter ⁊ p se i primo modo:sunt diuerse rationes formales p se cōuenientes ei:de quo dicta p̄dicata formaliter ⁊ p se predicantur.⁊ similiter vnūquodq̄ʒ qđ predicaf quiditatiue de aliq̄:ƀʒ propriā quiditateʒ.⁊ ideo quot sunt ea que predicanf quiditatiue de aliquo:tot ꝯtingit quiditates illi inesse. Predicte aūt formalitates notanf cū dicif:homo:inquātū hō:inquātū aīal:in quātū corpus aīatū:in quantū corpus:in quātū substātia:in quātuʒ ens.Hoī enim in quātū homo: cōuenit vna formalitas: ⁊ vna quiditas:⁊ ſm ꝙ ē aīal:habet aliā formalitatē ⁊ quiditateʒ.⁊ ita de alijs. vnde plures quiditates ⁊ formalitates cōueniūt vni rei ſm diuersa p̄dicata p se nō ſm idē.nō enim eadem est quiditas superioris ⁊ inferioris: sicut ē eadē essentia ⁊ nā inadequate tñ.quia idē esset querere quid est homo ⁊ quid est aīal. Et scias ꝙ licet albus:⁊ musicus:distinguāf formaliter cōiter:quia habēt diuersas rōnes obiectales:nō tamē distinguūtur formaliter ꝓprie:quia nō habēt diuersas rōnes formales.⁊ ly i q̄tū notat rōnē formalē ⁊ formalitatem proprie sumptā:qñ apponitur ei qđ habet rōnē formalē. alioquin notat

rationē

rõnem nõ formalem ꝛ formalitatē cõiter captã. ꝛ q̃uis diuerse res vni uersaliter habeãt diuersas rationes formales. si in se ꝛ absolute cõside/ rentur: ꝛ ꝯñter distinguantur forma liter ꝓprie: nõ tñ vt significantur in cõcreto. qḋ aũt rões accidentiũ in cõcreto nõ sint formales: patet. quia nõ predicanť formaliter de ipsis ac cidentibus in cõcreto. nõ. n. hec est formalis. simus est nasus curuus. q2 predicať in recto de subiecto: id qḋ est extra essentiã vel formalitatē sub iecti: seu rei formaliter significate p subiectū. Ex his sequitur ꝙ distin/ ctio realis nõ infert formalē ꝓprie captã: licet inferat formalem cõiter captam. Nã albus: ꝛ musicus: distin guntur realiter: Sed non formaliter proprie.

¶ Tertio aduertendũ: ꝙ aliqua di/ stingui formaliter: põtest intelligi du pliciter. Primo actualiter. Secũdo fundamẽtaliter seu virtualiter. ꝛ sic distinguni attributa diuina secluso opere intellectus. Hanc aũt distin/ ctionem fundamentalē quidam pu tant esse illã: quam scotiste appellãt ex nã rei. Sed falluntur tũ q2 distin ctio ex nã rei nõ habet complemen tum ꝛ actualitatē ab intellectu: sed ab ipsa nã rei. tũ quia est ꝯm diuer/ sas realitates. Et diciť fundamenta lis quia est in re ipsa: vt in fundamẽ to ꝛ virtute: pro q̃to illa res potest fundare diuersas rões formales: seu diuersos cõceptus formales. ha bet. n. in se vñ sic ꝛ sic cõcipi possit.

¶ Sed cõtra. q2 effectus in actu h3 cãm in actu. sed affirmationē ꝛ ne/ gationē de aliquib' verificari ꝛ non cõtradicere: est effectus quidam in actu: ante oẽm actũ intellectus: vel secluso oĩ actu intellectus. na3 tunc volũtas diuina ẽ volũtas: ꝛ intelle/ ctus diuinus nõ est volũtas. ergo ta lis effectus h3 cãm in actu. Sed cã huius est distinctio vel nõ identitas intellectus ꝛ volũtatis: ꝛ alioꝝ ḋ q/ bus verificanť affirmatio ꝛ negatio eiusdē. Ergo secluso oĩ actu intelle/ ctus: est actu distinctio vel non idẽ/ titas illoꝝ. ergo distinguniť actu ꝛ ñ solũ fundamentaliter: vel sunt actu nõ idem: secluso oĩ actu intellectus.

Ad hoc argumentũ. Rñdet. R. ge/ neralis in prima parte. q. 39. ar. 1. cõ cedendo ꝙ talis effectus h3 cãm in actu. sed cũ subsumiť ꝙ cã huius ẽ distinctio: Rñdet ꝙ cã huius nõ est sola distinctio: Sed est distinctio vel cõtinẽs virtualiter distinctionē illo/ rũ. ꝛ sic glosando: nihil sequitur ꝯ̃ nos. quia inferri debet. ergo secluso in actu intellectus: est actu distictio: vel virtualiter ꝯtinẽs illã distinctio/ nem. ꝛ hoc est verũ pro secũda par/ te. Et licet attributa diuina secluso oĩ actu intellectus sint actu in deo: ꝛ actus distinguat. 7. metᵉᵉ. nõ tñ sunt actu distincte secluso oĩ actu intelle ctus. quia sũt vnus ꝛ idē actus. ꝛ ẽt q2 actus non distinguit rem a se ipsa sed ab aliis rebus. non sunt autem attributa diuina diuerse res sed ea/ de3. nec sunt actu plura secluso ope intellectus cuiuscunq3 sed virtuali/ ter ꝛ plura.

¶ Et scias ꝙ etiã thomiste ꝯcedunt attributa diuina distigui formaliter inuicē: ꝛ ab essentia diuina: sed non ex nã rei: vt ponũt scotiste. item ꝯce/ dũt diuersa attributa diuina impor/ tare diuersas formalitates: cũ distin

l

guanf formaliter: sed tñ dicunt illas formalitates nõ esse plures: aut distinctas ex natura rei. Scotiste autẽ dicunt illas esse plures et distinctas ex nã rei. Sed profecto in his duobus errãt scotiste. Nam quo ad 2^m q illę formalitates: et illa attributa non sint plura vel distincta ex natura rei: sed sm intellectũ solũ: testatur expresse Auerrois. 12. met^ce. co. 39. dicens Est magna differẽtia eorum que differunt in intellectu et in esse: et que in intellectu tm̃. multiplicitas igitur in deo nõ est nisi in intellectu dñs: nõ in esse. Et Auicẽna. 8. met. c. vlt^o. in essentia inquit primi nõ est pars neq multiplicitas. i. pluralitas s. absolutorum: que sola infideles cognoscunt in deo esse. probaf ẽt rõe. quia si illa essent ex nã rei distincta: tunc vnũ nõ esset alterum ex nã rei. puta sapiẽtia diuina nõ esset iustitia diuina ex nã rei: qd est falsum. pbaf assumptũ. q semper eodẽ mõ vnum distinctorum: negaf de altero: quo mõ inuicẽ distinguunf. nam si sunt distincta essentialiter: verum ẽ dicere: q vnũ nõ ẽ aliud essentialiter. si sunt distincta formaliter verum ẽ dicere q vnũ ñ est alterum formalr. si sũt disticta realiter: verum est dicere: q vnũ ñ ẽ aliud realiter. ergo si attributa diuina sũt distincta ex natura rei: vnũ non est aliud ex natura rei. puta sapientia diuina non est iustitia diuina ex natura rei. falsitas probatur. quia seclusso omni actu intellectus sapientia diuina est iustitia diuina. ergo sapiẽtia diuina est iustitia diuina ex natura rei. Quod etiam non distinguãtur formaliter ex natura rei proba/ quia si sic: aut per se ipsa: aut per alterum a se. Si per se et non per alterum a se: ergo in nullo conueniunt: quod est falsum. cõsequentia patet. quia si in aliquo conueniunt: cum etiam differant. ergo in aliquo conueniunt et in aliquo differunt. ergo non per se ipsa distinguuntur: cuius oppositum concedebatur. Si autem per alterum a se: ergo sapientia diuina formaliter sumpta habet in se alterum et alterum a se ex natura rei: quod est falsum. Secundo sic. quia aut distinguerentur per essentiam: aut per aliquid additum essentie: seu extra essentiam. non primum: vt patet. neq etiam secundum dari potest. quia distinguunf per suas formalitates que nõ sunt extra essentiam eorum quorũ sunt formalitates. Tertio sic. si distinguunf formaliter. i. sm diuersas formalitates: que sũt diuerse realitates ex natura rei: quero de ipsis formalitatibus. aut enim distinguuntur se ipsis: aut per aliud. non primũ quia essent primo diuerse et cõsequẽter in nullo vniuoco formaliter conuenirent. qd est falsum. quia iustitia diuina inquãtũ huiusmodi: est ens: etiam sm ipsos. et similiter sapientia diuina. et ita de reliquis. non potest etiam dici q distinguãtur per aliud. quia nõ põt assignari quid sit illud. ergo non distinguuntur formaliter. i. sm diuersas formalitates que sint diuerse realitates ex natura rei. hec ratio valet contra eos. quia ponunt q ens sit vniuocum. Ille ergo formalitates sunt diuerse realitates in esse obiectiuo: et sm rationem: non ex natura rei. Plures alias rationes contra scotistas adducit. R. Generalis de ente et essentia. c. 6. quas ibi vide. et i hac materia recurre ad Capreolum in primo. dist. 2. q. 3. et di. 8. q. 4.

¶ Pro aliquali tamē declaratione materie: Dico p̄: q̄ sm̄ Aug. de tri. li. 6. c. 4. & lib. 7. c. 5. & 7. & sm̄ magistrū sententiarū in primo di. 8. & di. 45. & sm̄ Auerroim. 12. met^ce. co. 39. & s. Tho. 1. q. 13. & alibi sepe: Noīa attributorum significāt & predicāt eādē rem. s. diuinam essentiam. Non tamē significāt eam formaliter. i. inquātū essentia est: & sm̄ rōnem essentie diuine: sed materialiter & sm̄ diuersas rationes diuersarū perfectionum: que sunt idē realiter qd̄ essentia diuina. & ꝓpterea nō sunt synonima: vt docet Auerrois & s. Tho. in locis proxime adductis.

¶ Secūdo dico: q̄ differūt rōne tm̄. Et qd̄ differant rōne. probat̄. q̄ habent diuersas rōnes formales: ergo differūt rōne. antecedens probat̄. q̄ si haberēt eādē rationē formalem: esset nugatio addere vnū alteri. Qd̄ aūt differāt tm̄ rōne: probat̄ auctoritate Auerrois in dicto co. 39. & verba eis superius recitata sūt. Tertio dico: q̄ distinguuntur penes connotata in suis rationibus. probatur. quia non distinguuntur penes principale significatum. quia illud est vnum & idem. s. diuina essentia: vt dictum est. ergo distingunt̄ penes connotata. Et secundario significata in suis rōibus. Quarto dico q̄ distinguuntur penes ꝯnotata extrīsecus i creaturis: vt tenet & probat. s. Tho. in p̄. di. 2. ar. 2. tum quia cā nihil habet ab effectu. tum quia ab eterno creaturis nō existentibus etiā si nunq̄ future fuissent: distinguebantur inuicem attributa diuina. Et vt ibidem dicit: attributa diuina nō connotāt i suis rōnibus attributa: que sūt i creaturis. nō. n. dicitur deus sapiens: q̄ ab eo sit sapiētia in creaturis: sed potius eꝯ res creata dicitur sapiēs: q̄ imitatur diuinā sapientiam. Et hoc idem dicit. 1. q. 13. ar. 2. & 4. Cōfirmatur. quia nō distinguuntur penes aliquos effectus cōnotatos: vt sunt in deo vt in causa. quia ibi sunt vnū & idem. nec penes effectus cōnotatos vt in propria natura existūt. quia vt sic: sunt temporales: & attributa diuina sunt eterna: & distincta ab eterno. ergo nullo modo distingunt̄ penes effectus connotatos.

¶ Quinto dico: q̄ distinguuntur penes cōnotata intrinsecus. i. que sunt in deo. probatur. quia distinguuntur penes connotata vt probatū ē: & nō penes cōnotata extrinsecus seu ad extra: vt mō deduximus. ergo distinguuntur penes cōnotata intrinsecus seu in deo. hec aūt cōnotata respectu quorūdā attributoꝝ sunt actus. Videtur. n. q̄ intellectus & volūtas in diuinis distinguātur p̄ suos actus quia cū vtrūq̄ ipsoꝝ sit principium actus diuini: videtur q̄ se habeant sicut potētie: que distinguuntur & diffiniuntur p̄ suos actus. 2. de anima. Respectu vero alioꝝ: sūt respectus rationis: qui sunt in intellectu diuino ab eterno vt intellecti ab ipso: & causati ab eo. Ex istis autem respectibus quidam sunt ad intra: sicut respectus connotati per veritatem & bonitatem in diuinis: Quidam autem videntur respectus ad extra s. ad creaturas vel effectus in creaturis. Et per tales respectus connotatos videntur distingui ad inuicem iustitia/ misericordia: & clementia: i diuinis. Et cū dicit. s. Tho. d̄ veri. q. 3. ar. 2. q̄ attributa non multiplicātur per respectus ad extra: intelligi/

tur de attributis que in rōne sua nō importāt habitudinē ad creaturas vt bonitas ꝛ sapientia: de quibus ibi exemplificat: nec est impossibile sed de facto est verꝫ: ꝙ respectus ad res temporales in intellectu diuino sint eterni: vt ibi dicitur ad. 7m.

¶ Cum aūt queritur attributa diuina distinguanf ꝑ respectuꝫ ad extra s. ad creaturas: hoc pōt dupliciter intelligi. p̊. i. per respectū ad creaturas cōnotatū in rōnibus suis. 2°. i. ꝑ cōparationeꝫ ad creaturas sic: ꝙ ideo intellectus formet diuersos ꝯceptus ꝛ diuersas rationes de attributis: qꝛ intelligit ipsa vel alia esse diuersa in creaturis ꝭm rē vel ꝭm rōnē. ꝛ hūc sensum accepit. s. Tho. in. p̊. dist. 22. ar. 3. Melius aūt quereref ꝭm primū sensum: an attributa distinguanf per respectus ad extra: q̃ꝫ per respectū ad extra. Loquendo ergo iuxta primū sensum: patet ex dictis: ꝙ nō oīa distīgunf ꝑ respectū ad extra. s. ad creaturas. qꝛ non oīa important respectū ad creaturas in suis rōnibus: vt patet de bonitate/ veritate/ sapiētia scia/ intellectu/ ꝛ voluntate ꝛ potētia. Similiter nō oīa distingūtur ꝑ respectū ad intra. vt pꝫ de iusticia/ misericordia/ clemētia/ prouidētia: que distinguf ꝑ diuersos respectus ad creaturas cōnotatos in rationibus suis. Patet etiā de intellectu ꝛ voluntate: que distingunf per suos actus. Loquēdo vero iuxta secūdū sensum: dicif ꝙ attributa diuina nō distingunf rōne simpliciter loquendo: vel q̃ ad intellectū diuinū/ per respectū ad creaturas. nō enim sapientia ꝛ iustitia diuina habent diuersas rōnes ī intellectu diuino: qꝛ sapiētia ꝛ iustitia que sunt in creaturis: sint diuersarū rōnū: vel qꝛ intellectus diuinus intelligat sapiētiam ꝛ iustitiā ī creaturis distingui realiter aut ꝭm rōnē. tū quia cā nō distinguif ꝑ effectū: tū quia distinctio eoꝝ in deo ꝓsupponif distinctioni oīum que sunt in creaturis. tū quia intellectus diuinus nō accipit sciētiā a rebus creatis. Vñ. s. Tho. in p̊. di. 22. ar. 3. dicit ꝙ attributa nō ideo distingunf in deo: quia distinguanf ī creaturis ꝭm rem vel ꝭm rōnē: Sed potius eꝯ. Ex hoc. n. ꝙ rō bonitatis ꝛ rō sapiētie distingunf in deo: diuersificatur bonitas ꝛ sapiētia in creaturis nō tm̄ rōne: sed etiā re. Quo ad nos vero ꝛ intellectum nostrū ꝛ ꝭm nostrū modū ītelligēdi ꝓ isto statu: distingunf rōne per respectū seu per comparationē ad extra. s. ad creaturas. Diuersitas. n. rōnis istoꝝ ī intellectu nostro oritur ꝛ causaf ex distinctione eoꝝ in creaturis. ideo. n. intellectus noster pro isto statu format in se de attributis diuinis plures cōceptus ꝛ plures rationes ꝛ diuersas: quia videt attributa in creaturis eē diuersaꝝ rōnū. Probatur qꝛ diuersitas conceptū ꝛ rōnū in nobis: orif ꝛ causaf ab his: a quib9 intellectus accipit cognitioneꝫ. Sed intellectus noster accipit cognitionē: de attributis diuinis ex attributis in creaturis ergo diuersitas rationū attributorū diuinoꝝ oritur ꝛ causaf in nobis ex attributis in creaturis. sed non causatur talis diuersitas ab eis: vt sunt eadem. ergo vt sunt diuersa ꝛ distincta. Confirmatur. qꝛ ꝭm Auerroim 12. metce. co. 39. si intellectus nō accepisset dispositū ꝛ dispositionē ī re/

bus cōpositis: nō posset intelligere τ declarare nās eoꝝ in rebus simplicibus τ in materialibus. Sed attributa sunt quedā dispositiones. ergo si intellectus nō accepisset τ intellexisset ea in rebus cōpositis τ creatis: nō posset ea intelligere vt sunt i deo: τ ꝯñter nō haberet ꝓprias τ distinctas rōnes eoꝝ. Nō tñ ē necesse: ꝙ cognoscat ea realiter distincta in creaturis: ad hoc vt cognoscat ea differe in deo. possunt. n. distingui ratione in deo: etiā si non distinguant realiter in creaturis. vt patet de vero τ bono: que distigunt rōne i deo: τ tñ nullibi distinguuntur realiter. Innotescit ergo nobis pro isto statu distinctio attributoꝝ diuinoꝝ ex diuersitate eoꝝ in creaturis: vt etiā ait. s. Tho. in p̊ di. 22. ar. 3. Pro alio vero statu nō innotescit nobis: nec causatur in intellectu nostro: eorū distinctio: per respectū seu cōparationem ad creaturas. quia posito ꝙ aliquis intellectus creatus videret deum: τ nō cogitaret de creaturis: adhuc formaret diuersos cōceptus de attributis diuinis. quia nullus eorum ab eo formatus representaret totā perfectionem diuine essentie. Non tñ esset necessariū ꝙ formaret aliquos cōceptus. quia per cōceptū in creatum τ verbū diuinū posset oīa illa intelligere. qꝛ illud representat totam pfectionem diuine essentie. Si tñ p conceptus a se formatos uellet ea intelligere (intelligimus. n. per speciem τ p verbū sed aliter τ aliter vt patet de veri. q. 3. ar. 2.) necesse esset illum formare plures cōceptus: vt colligitur ex. s. Tho. in primo di. 2. τ. 3.

¶ Sexto principaliter dico: ꝙ attributa habēt duplices rationes. s. diuinas τ improductas in mente diuina. τ iste rōnes sunt idem realiter ꝙ essentia diuina ipsa. n. aliter τ aliter sumpta: est propria rō oīum que sūt in deo. 1. q. 55. ar. 4. 3^{m}. habēt etiā rationes formatas τ ꝓductas ab intellectu τ iste sunt subiectiue in intellectu: in deo aūt sicut representans in representato τ sicut in fundamento veritatis. de potētia. q. 7. ar. 6. 6^{m}. τ i primo. di. 2. ar. 3. in fi. Sūt ēt in deo. ſm rem. s. significatā. item sunt obiectiue i itellectu diuino ēt ab eterno.

¶ Septimo dico ꝙ pluralitas rōnū attributaliū i itellectu nostro: ex duobus ꝓcedit. p̊ ex plenitudine diuine perfectionis: que ꝯtinet vnite τ eminenter oēs perfectiones possibiles: vñ maior ē ꝗꝫ vt vno cōceptu creato representari possit. Et ideo opꝫ ꝙ intellectus noster formet plures cōceptus seu plures rōnes ad intelligendū diuinā perfectionē. Secūdo procedit ex parte itellectus nostri. s. ex limitatione eius: propter quā deficiēter se habet ad intelligēdū ꝑfectionē diuinā. vñ nō pōt vnico cōceptu suo intelligere integre diuinam perfectionē ēt si immediate deū videret. Et ideo opꝫ ꝙ diuersas cōceptiones formet: que sunt diuerse rationes: ſm. s. Tho. in p̊ di. 2. ar. 3. Et pro isto statu est ēt alia rō. qꝛ nō habet speciem que representet pfecte τ integre diuinā pfectionē. quia accipit spēs a rebus creatis que deficiēter representāt diuinā perfectioneꝫ. Quod ergo intellectus noster formet de attributis diuinis plures cōceptus cū sint vna simplicissima res que illis cōceptibus correspondet: ꝓcedit ex predictis causis. Et similiter ꝙ dicta res simplicissima diuer

simode obiciatur intellectu nostro: procedit ex multiplici continētia di uersarum perfectionū que vnite ꝛ eminenter sunt in ea.

¶ Octauo dico: ꝙ si remoueretur intellectus creaturarū: remoueretur rō ꝛ intellectus multoꝝ attributorū. s. illoꝝ: que in suis rationibus cōnotant habitudinē ad creaturas. Eodē modo si ponatur ꝙ creature nō sint possibiles: impossibile esset ponere in deo attributa illa: que i suis rōnibus important habitudinē ad creaturas. Reliqua autem remanerent in deo. Nam adhuc deus esset intelligens/ uolens/ viuens/ verus/ ꝛ bonus. Et inquātū esset intelligēs: nō esset volens: sed sub alia ratione esset intelligens: ꝛ sub alia ratione volens. ꝛ ita de alijs. ergo adhuc distinguerentur ratione. Non ergo distinguuntur rōne simpliciter loquendo: quia in creaturis sint diuersarū rationum: aut ꝓpter aliquā diuersitatē repertā in creaturis: aut quia fundant diuersos cōceptus in intellectu creato. quia vt declaratum est: si etiā creature ponantur impossibiles stat multoꝝ attributorum distinctio. Et si poneretur ꝙ impossibile sit eē creaturas: que habeāt intellectum: ꝛ ponerentur alie creature in rerū natura: multo magis haberetur pluriū attributoꝝ distinctio. ergo talis distinctio in se ꝛ simpliciter. non est per respectū aut comparationē ad intellectū creatum. aut diuersitatem rōnum ꝛ conceptuū in intellectu creato. Et licet omnia attributa sint idem realiter in deo. non tamen remoto vno remouerentur alia. Sicut etiā remotis relationibus quas fides ponit. non remouetur essentia diuina. nec persona ꝛ hypostasis diuina absolute ꝛ non relatiue dicta. vt iudei intelligunt. que tñ sunt idē realiter cū relationibus diuinis. distinguuntur. n. rōne. ꝛ ideo ad remotionē vnius nō sequitur remotio aliorum. nō enim est sermo ꝺ attributis diuinis materialiter ꝛ ſm realitatē suā: sed de attributis formaliter sumptis ꝛ ſm ꝓprias rōnes. Si. n. remoueretur vnū eoꝝ ſm realitatem suā oīa remouerentur. quia oīum attributoꝝ diuinoꝝ est eadem realitas: loquēdo de essentialibus attributis.

¶ Cū aūt dicimus ꝙ attributa distinguntur ratione: intelligimus ꝙ distinguuntur effectiue per intellectū seu per opus rōnis vel intellectus: quem ſm Auerroim in. 12. met. co. 39. natus est diuidere. i. distinguere illa q̄ sunt idē realiter ꝛ oībus modis idē extra animā. Dispositio inquit ꝛ dispositū est idem in rebus abstractis: ꝛ duo in po^a: qñ intellectus diuisit vnum ab altero. ecce ꝙ ſm eum intellectus diuidit dispositū ꝛ dispositionē ab inuicē in rebus abstractis: in quibus tñ sunt idem realiter. ꝛ vt postea subdit in eodē co. nullus est modus quo predicatū. seu dispositio distinguatur a subiecto ꝛ disposito extra intellectū in rebus abstractis. intelligimus etiā ꝙ distinguuntur rōne. i. conceptu: siue conceptibiliter. quod ē distingui extrinsece. ꝓpter quod negari nō potest: ꝙ opinio scotistarum qui dicūt ꝙ distinguuntur ex naura rei ꝛ extra intellectū: non sit contra Auerroim.

¶ Ex illo loco ēt ab Auerroi habetur: ꝙ extra intellectū sunt distincta in potētia seu virtualiter: dū dicit ꝙ dispositio ꝛ dispositū sunt idē in re

dus abstractis: sed duo i potētia. nā eo mō sunt distincta: quo sūt plura. si ergo sunt duo in potentia: sunt distincta in potētia. ⁊ sic habetur distinctio rōnis potētialis seu fundamentalis ⁊ vtualis: quā ponūt thomiste. ¶ Ulterius aduertēdū est: ꝙ cū dicimus ꝙ iustitia ⁊ plura alia attributa cōueniūt deo p respectū ⁊ habitudinē ad creaturas: si ly p dicat cām p quā dicta attributa cōueniūt deo: sic locutio illa est falsa. qꝛ circūscripto illo respectu adhuc deꝰ ēēt: iustus: si āt ly p dicat cā3 sīn q̄ deus nō itelligr̄ iustꝰ sic locutio ē va. Ab alio ḡ rspū ñ h3 iustitia ꝙ sit iustitia nec h3 ab illo deus ꝙ sit iustus: sed h3 ab illo respectu iustitia ꝙ intelligatur iustitia. qꝛ sine eo nō pōt intelligi. Et similiter ab illo respectu hēt deus ꝙ intelligatur iustus. quia sine ipso nō pōt intelligi iustus. Id tamē qđ in recto ⁊ principaliter dicūt illa attributa: cōuenit deo: etiā si creature ponantur impossibiles. Uidetur etiā ꝙ hec nomina iustus/ clemens/ misericors: dicantur de deo ex tempore: ⁊ nō ab eterno. sicut etiam ly saluator/ creator/ ⁊ redemptor. na3 nomina que important respectū ad creaturas directe vel indirecte: dicūtur de deo ex tempore. 1. q. 13. ar. 7. pm. in contrariū arguitur. qꝛ misericordia dñi ab eterno ⁊ vsq3 in eternum super timentes eū: vt dicit in psalmo. Confirmatur. quia si ista non dicerentur de deo ab eterno: sequeref ꝙ iste virtutes. s. iustitia/ misericordia/ ⁊ clementia nō fuissent ab eterno in deo: sed incepissent esse in eo in tempore: qđ est falsum. ⁊ ita tenendū est. quia respectus quē important: nō fundatur in actione: nec principaliter significantur.

¶ Preterea sciendum est. ꝙ distingui formaliter est distingui ꝑm formalitates diuersas. Et in hoc cōueniunt thomiste ⁊ scotiste. Sed in eo dissentiunt a thomistis. quia ipsi volunt ꝙ iste formalitates ꝑm quas ē distinctio formalis: sint diuerse seu distincte ex natura rei. quia nō sunt idem ex natura rei. alioquin ea que distinguunf formaliter essent ide3 ex natura rei. qđ est falsum apud eos. nam vt dicunt: que distinguntur formaliter: distinguūtur plus q̄3 ratione: ⁊ ꝯñter distinguunf ex natura rei. ponunt ergo. ꝙ omnia que distinguunf formaliter: distinguuntur etia3 ex nā rei. ⁊ ꝯñter ꝙ distingui formaliter ē distingui ꝑm formalitates diuersas ex natura rei. sed hec reputanf falsa a thomistis. nō. n. ē necesse ꝙ iste formalitates sint distincte ex natura rei. nec est vniuersaliter verū. ꝙ illa que distinguntur formaliter: distinguantur ex natura rei. probaf licet etiā superius ꝓbatum sit in speciali de attributis quia sequeretur ꝙ diuerse formalitates ex natura rei: ⁊ similiter diuerse realitates ex natura rei: incepissent esse in deo de nouo ⁊ in tempore. quod est absurdum in fide ⁊ in philosophia. probatur consequētia quo ad primum quia creatio/ conseruatio/ ⁊ gubernatio actiua. ceperunt distingui formaliter in deo ⁊ ex tempore. non enim ab eterno distinguebantur. quia non sunt eterne. ergo inceperūt distingui ꝑm diuersas formalitates ex natura rei ergo diuerse formalitates ex nā rei inceperunt esse in deo. prima ꝯñia

valet fm principia eorum: vt ex dictis patet. Et secūda ē de se nota. Deinde probatur ꝯñia quo ad secūdā partem. quia illa tria inceperūt distingui ī deo formaliter. ergo īceperūt distingui ī deo ex nā rei ergo inceperūt eē ī deo diuẽse realitates ex nā rei. ꝯñia pz. quia distingui ex nā rei ē distīgui fm diuersas realitates ex nā rei. Sed diceret aliquis. si creatio ꝛ conseruatio nō sunt in deo ab eterno: sed inceperūt esse in eo ex tempore: sequitur ꝙ alique realitates inceperunt esse in deo. qđ est falsum. negatur ꝯñia quia mutatur ad aliquid in quid. nā illa importāt respectū rōnis in rōne sua. realitas aūt absolute dicitur. Uel dicatur. ꝙ illa tria inceperūt esse in deo q̄ʒtū ad respectū tēporalē queʒ important: non aūt q̄ʒtū ad id quod principaliter significāt: quod est realitas diuine essentie. Sic aūt intelligendo añs: nō valet ꝯñia. Dicūt ēt scotiste. ꝙ nō oīa que distinguntur ex nā rei: distinguntur formaliter. qđ tñ apud thomistas est falsum. quia q̄cūqʒ distinguntur ex nā rei: habēt diuersas rōnes formales abstrahēdo a modis significandi in cōcreto: ꝛ ꝯñter diuersas formalitates. ergo distinguūtur formaliter. Notandū ꝙ Scotus in 2ª di. primi. q. 7. in solutione prime. q. Cocedit distinctionē virtualē in diuinis. Et eā dicit eē inter essentiam ꝛ suppositum. Sed nō accipit distinctionē virtualē vt nos accipimus. s. pro ut diuidit ꝯtra distinctionem actualē. nō. n. fm eū talis distinctio est potentialis: aut per opus rationis. Uerū quia ista distinctio ē distinctio ex nā rei: vel saltē eaʒ includit: eisdē rōnibus impugnatur: quibus distinctio ex nā rei impugnatur.

¶ Sed cōtra predicta argr. quia fm Aug. deus eo iustus q̄ sapiens. ğ cū ly eo valet īquātū seqr: ꝙ īq̄ʒtū ē iustus: est sapiens. ꝛ ꝯñter fm eandeʒ rōnē formalē: qua ē iustus ē sapiēs. ergo iustitia ꝛ sapientia nō distinguūtur formaliter in diuinis. Dicitur ꝙ ly eo quo: aliqñ accipitur pro eodē modo vt patet per magistrū. 1. di. 27. ex verbis Aug. ꝛ sic accipitur in predicta auctoritate. quia sicut deus dicitur iustus ad se: ꝛ nō relatiue: ita dicitur sapiens ad se: ꝛ nō relatiue. ꝛ hoc mō rō nihil cōcludit cōtra nos. aliquando accipitur ly eo quo: pro inquātū: ꝛ sic nō accipitur ibi.

¶ Sed queritur an persone diuine. s. pater: filius: ꝛ spiritus sanctus distinguantur formaliter. Ad qđ Rñdeo: ꝙ ꝙ absolute ꝛ simpliciter loquendo non distinguntur formaliter. secundo mō vel quasi specie. quia distinguntur sicut supposita eiusdē nature. s. diuine. supposita aūt eiusdē nature specifice vel quasi: non sic distinguntur formaliter: aut specie vel quasi. ꝛ lʒ distinguantur p relationes: que differunt sic formaliter: ꝛ quasi specie: nō tamē distinguntur p illas: vt speciē vel quasi speciē dantes: sed vt cōstituentes supposita. nā aūt diuina se habet vt speciē dans. Hec patent p s. Tho. potētia. q. 9. ar. 5. 18m. Differunt aūt quasi specie ꝛ formaliter: si cōsiderentur fm indiuiduales ꝓprietates: fm Capreolū in primo. di. 13. in fi. item differūt formaliter primo modo vt patet de se.

¶ Cōsiderādū est vlterius: ꝙ distinctio formalis alia ē quiditatiua: alia vero est formalis non quiditatiua. Distinguntur formaliter quiditatiue: illa quorum proprie rōnes quiditatiue aut

tiue aut quiditates sunt diuerse: vel quibus per se cōueniūt diuerse rōes quiditatiue aut quiditates specialissime. per oppositū illa sunt idē qditatiue: quoꝝ proprie rōnes quiditatiue aut ꝓprie quiditates sunt eedem vel quibus per se cōuenit vna ratio quiditatiua aut quiditas specialissima. Qđ aūt sit aliqua distinctio formalis: que nō est quiditatiua: patet. quia nō oīa que distinguuntur formaliter: habēt qditates. nā esse ⁊ essentia differunt formaliter: non tamen vtrūq3 h3 quiditatem. Similiter esse hoīs ⁊ esse asini. ite3 entia rōnis distingunt formaliter: que tñ nō distinguntur qditatiue: accipiēdo qditatē proprie. Et scias: ꝙ qditas apud. s. Tho. qñq3 accipitur pro essentia: vt manifestaẜ p diffinitione3. qñq3 pro cōceptu quiditatiuo. nam de veri. q. 1. ar. 3. dicit ꝙ intellectus format quiditates. idem habetur in primo. di. 25. ar. 4. 2ᵐ.

¶ Circa hoc dubitaẜ: an in diuinis sint plures quiditates absolute. Ad hoc dico ꝙ in diuinis ē tm̄ vna quiditas ꝑm rē ⁊ ex natura rei: ⁊ sic intelligitur. s. Tho. ꝑ. di. 25. ar. 4. 2ᵐ: dicens: ꝙ in diuinis est vna quiditas absoluta. Secūdo dico ꝙ in diuinis sunt plures quiditates ꝑm rōnē. probaẜ primo sic. q2 illa que habēt aliā ⁊ aliā rōnē quiditatiuā: habēt alia3 ⁊ aliā quiditatē. Sed attributa diuina habēt aliā ⁊ aliā rōnē quiditatiuam. ergo ⁊c. Secūdo sic. aut attributa diuina sunt idē quiditatiue: aut distinguuntur quiditatiue. primū dari nō pōt. tū q2 haberēt eādē rōne3 quiditatiuā: tum quia quicquid predicareẜ quiditatiue de vno: predicaretur quiditatiue de altero. ergo dabitur secūdum. ergo habēt plures ⁊ distinctas qditates. Tertio sic. quecūq3 habēt eādē quiditate3: habent eādē rōnē quiditatiuā. Sed attributa diuina nō habēt eādē rōnē quiditatiuā. ergo nō habēt eādē quiditatem. ergo habēt aliā ⁊ aliā quiditatem. Quarto sic. si haberent eādem quiditatē: idem esset querere: quid ē sapiētia diuina: ⁊ quid est iustitia diuina. quia vtrobiq3 quereret idē. s. eadē quiditas. nam quid querit de quiditate. ꝯñs ē falsum. ergo falsum est ꝙ habeāt eādē quiditatem. ergo cū habeāt quiditatē. ⁊ non habeant eādē: sequiẜ ꝙ habeāt alia3 ⁊ aliam quiditatē. Si dicaẜ: ꝙ attributa diuina nō habēt quiditatē: cōtra q2 que habent essentiā: habēt quiditatem. q2 essentia vt manifestaẜ p diffinitionem etiā cōiter capta3 est quiditas. Sed attributa hebēt essentiam. ergo ⁊c. ⁊ licet nō habeant diffinitionem cōprehendētē ea ⁊ perfectā: habent tamē aliqualē diffinitionē ⁊ inperfectā: vt cognoscunẜ a nobis: que significat quid ē seu quiditatem: cum respondeaẜ ad interrogantem quid est. que si nō sit diffinitio ꝓprie. de potētia. q. 3. ar. 2. 4ᵐ. 1. di. 33. ar. 1. 3ᵐ. est tamen rō quiditatiua.

¶ Sed aduerte: ꝙ l3 in diuinis sint plures quiditates absolute simpliciter loquēdo: sicut etiā sūt ibi plures idee: ⁊ plures potētie simpliciter loquendo. s. potētia gñatiua: ⁊ potētia spiratiua: non tñ sunt ibi plures res absolute: aut plures realitates absolute: simpliciter loquēdo. quia absoluta in diuinis nō distinguunẜ differētijs rei: sicut distinguunẜ differentijs vel quasi dr̃ijs. formalitatis. quiditatis. idee. ⁊ potētie. differūt aūt in

uicē in diuinis formalitates absolu/ toꝝ ꝛ rōnes obiectales coꝝ p respe ctus. similiter quiditates. differūt ēt inuicem idee per respectus rōnis.

¶ Ulterius ꝓ ampliori declaratiōe sciēdū: ꝙ quecūq; sunt idē quidita/ tiue: sunt idem essentialiter ꝛ nō eꝯ. patet pro secunda parte ī attributis diuinis. Item quecūq; sunt idē qui/ ditatiue: sunt idē formaliter non eꝯ. probatur ꝓ secūda parte. quia mul/ ta entia rōnis sunt idē formaliter: q̄ tñ nō sunt ipē quiditatiue. quia non habēt qditatē: nec aliquid ṗdicatur quiditatiue de eis. Quecūq; ēt distī guntur essentialiter: distinguntur q/ ditatiue nō eꝯ. pꝫ ꝓ 2ª parte ī actio/ ne ꝛ passione. Similiter quecūq; di stingūtur qditatiue: distingūtur for/ maliter nō eꝯ. secūda pars ꝓbatur. q: esse ꝛ essentia distingūtur formali ter: sed non quiditatiue.

¶ Cōtra ṗdicta arguitur. q: q̄cūq; distingūtur qditatiue: distigunt rea liter. quia habēt diuersas qditates. Sed attributa diuina nō distingunt realiter: ergo nō distingūtur qditati ue. secūdo q̄ habēt diuersas qdita/ tes: hñt diuersas eēntias: sed attribu ta diuina ñ hñt diuersas essentias: g̃ ñ hñt diuersas qditates. Ad pᵐ ne gat ma. ad ꝓbationē dr̄ ꝙ illa q̄ hñt qditates realiter diuersas: distingū/ tur realiter. si aūt habeant qditates diuersas ꝭm rōnē: nō opꝫ illa distin gui realit. attributa āt diuina hñt q/ dē quiditates diuersas: sed nō rea/ liter diuersas. ꝛ ideo rō non cōclu/ dit. Ad secūdū negat ma. quia licet quiditas sit idem realiter ꝙ essen/ tia: ꝛ res: non tamen est idē forma/ liter ꝛ ꝭm rationē. ꝛ ideo nō opor/ tet ꝙ si sint diuerse ꝛ plures quidi/ tates: ꝙ sint diuerse ꝛ plures essen/ tie aut res. nam actio ꝛ passio diffe/ runt ꝭm quiditatem: 3°. phy. co. 22. ꝛ tamen non differunt ꝭm essentiaꝫ. idee diuine quarū quelibet est idem realiter cū essentia diuina: sunt plu res ꝛ diuerse. non tamē sunt plures essentie diuine. similiter relationes diuine: ꝛ potentie diuine. s. generati ua. ꝛ spiratiua: sunt idem realiter cū essentia diuina: ꝛ sūt plures ꝛ diuer se: essentia aūt diuina est vna tñ. rō est quia differūt rōne. ꝛ q̄a impor/ tant respectū ī rōne sua: ꝛ ꝯñter sūt ad aliqd aliquo modo. vnde non lꝫ arguere a qditate ad essentiā vel eꝯ quia mutaretur ad aliquid in quid: vel quid in ad aliquid.

¶ Scotiste vero aliter declarāt idē titatem ꝛ distinctionem formalem. Dicūt. n: ꝙ vnū quodq; est idē for/ maliter illi: qd̄ ī̄cluditur ī rōne sua formali: ꝛ non eꝯ. vñ. nec predicata qditatiua superiora: nec drīe essen/ tiales: nec modi intrinseci sunt ideꝫ formaliter suis cōstitutis: siue inte/ riorib⁹: sed bene eꝯ. Abusiue tamē ꝛ improprie illa sunt idē formaliter quibus cōuenit tñ vna rō formalis quiditatiua. sicut sunt oīa indiuidua eiusdē spēi. Dicūt secūdo: ꝙ illa di/ stingūtur formaliter: que habēt aliā ꝛ aliā formalitatē ꝓprie dictam: qua rum neutra ī̄cludit alteram ī rōne sua formali: ꝛ per se ī primo modo. ꝛ sic se hñt subiectū ꝛ ꝓpria passio.

¶ Primū dictū istoꝝ non declarat que sunt idem formaliter inuicem ꝛ mutuo: sed qd est illud quod est for/ maliter idem alicui. ꝛ ideo est im/ perfecta assignatio ꝛ preterea illud dictum includit repugnātiam in se. quia impossibile est ꝙ aliquid sit idē

formaliter alicui: et illud eo non sit idem formaliter ei: vt superius declaratum est. posses contra hoc dictu et contra secudu adducere alias rationes: sed non est intentionis nostre oes positiones falsas impugnare: presertim cu de significatione terminorum tractet q a volutate depedet.

De distinctione totaliter vniuoce et distinctione se ipsis seu se totis. Cap. 13^m.

Distinguunt totaliter vniuoce: illa q no conueniut formaliter i aliquo vniuoco pdicato. vt deus et creatura. ite .x. pnta. item oes dfie opposite: que tn coueniunt realiter et identice in aliquo vniuoco. s. in genere. ite genus et dfia diuisiua eius. At .x. pnta dicutur et p diuersa. i. distincta qa no distinguuntur per alia priora: sed p se ipsis. a posteriori vero p modos. Et talia possunt conuenire formaliter in aliquo predicato analogo. nam ens predicatur de omnibus formaliter. vnde non dicuntur primo diuersa: quasi in nullo predicato formaliter conueniant. Sed quia se ipsis primo distinguuntur ex quo sequitur q no conueniunt formaliter et quiditatiue in aliquo vniuoco predicato. Et ad aliqua primo diuersa oportet deuenire fm. s. Tho. 2. dist. 17. q. 1. ar. 1. 5^m. Si enim oporteret omnia diuersa aliquo differre: iretur i infinitu. et ideo oportet deuenire ad aliqua simplicia prima: que se ipsis diuersa sunt. Illa vero dicuntur esse idem vniuoce: que in aliquo predicato vniuoco formaliter seu quiditatiue conueniunt. vt homo et asinus. Et fm. s. Tho. 1. di. 27: ar. 1. relatioes opposite in diuinis se ipsis distinguuntur. persone autem diuine si cosiderentur formaliter. distinguuntur relationibus originis. Sed si cosideretur quatu ad id qd realiter sunt: seu fz re: sic se ipsis distigut: q fz re st simplicissime: vt ait. s. Tho. 1. di. 26. q. 2. ar. p. 5^m. Sed fm roez et nostru modum intelligendi non sunt simplicissime. quia quelibet earum intelligitur vt quid constitutum per relationez. alique. n. sunt res simplices in se et ex natura rei: que tame quo ad nostrum modum intelligedi: no sunt simplices. quia intelliguntur a nobis per moduz compositorum. 1. q. 16. ar. 12. 3^m. Circa hoc tamen aduertendum est. q relationes opposite in diuinis si considerentur vt relationes reales: distinguutur per processiones in quibus fundantur. Si vero cosiderentur vt forme constitutiue personarum: sic causant differetiam processionum vt ait. s. Tho. 1. di. 13. ar. 2. in fi. Et hoc modo se ipsis distinguuntur.

Pro maiori noticia predictorum cosiderādu est vt habet. 5. et .x. met^ce. a pho tex. 12. et a. s. Tho. 2. di. 17. ar. 1. 5^m. q differes no e ide q diuersum. qr omne differens pprie loquedo: aliquo differt: et i aliq vniuoce conuenit. diuersa vo no opz aliquo diuersa esse: sed se ipsis possunt esse diuersa. vnde no oportet q in aliquo vniuoce coueniat: et in aliquo differat.

Secundo considerandum est q licet aliqua distinguantur totaliter vniuoce: non tamen possunt distingui sic analogice. quia ens predicatur d oibus analogice et formaliter.

seu se totis. nec motus in quo cōue/niūt gñalissimū actionis ⁊ gñalissimū passionis ē aliquid vniuocū. sed fm Scotistas nō sunt primo diuersa. qꝛ ens predicatꝰ de ipsis vniuoce ⁊ quiditatiue. Cū ergo primo diuersa seu primo distincta: distinguāt totaliter: ⁊ thomiste accipiāt aliter primo diuersa q̄ꝫ scotiste: ꝯñs ēt ē qꝫ aliter nominēt: ⁊ aliter exponāt istā distinctionē q̄ꝫ scotiste. Secūda causa cōtrouersie est. quia apud scotistas oē ꝑdicatū quiditatiuū est vniuocū qđ apud nos est falsum. Et ideo distincta totaliter vniuoce: cōueniunt in aliquo ꝑdicato quiditatiuo apud thomistas. Distincta aūt se totis obiectiue nō cōueniūt in aliquo ꝑdicato quiditatiuo fm Scotistas. Tertia cā cōtrouersie est: qꝛ ipsi putant ens esse vniuocū: ⁊ nō ꝑdicari quiditatiue de passionibus eius: ⁊ vltimis differētijs. qđ apud nos est falsum.

¶ Itē scias qꝫ apud scotistas p̄ diuersa possunt cōuenire in aliq̄ analogo ⁊ in aliquo vniuoco. sed nō q/ditatiue. Nā ens qđ apud eos ē vniuocū: predicatꝰ de passionibus suis sed nō quiditatiue. ⁊ similiter ꝑdicatur de vltimis drījs: sed nō quiditatiue. Sed fm thomistas licet p̄ diuersa nō cōueniāt quiditatiue ⁊ formaliter in aliquo vniuoco: quia sic non essent p̄ diuersa. nā in aliqua nā conuenirēt formaliter seu quiditatiue ⁊ in aliqua differēt: Cōueniūt tñ in aliquo analogo formaliter. Sed hoc nō ē cōuenire in vna ⁊ eadē nā. nō enim analogū dicit vnā nām aliam anologatis: sed multas nās. s. nās suorū anologatoꝝ. x. metᶜᵉ tex. 8.

¶ Ulterius scito. qꝫ distigui se ipsis cōtingit dupliciter. s. p̄ ⁊ non primo seu secūdario. Que distinguntꝰ p̄ se ipsis: sunt p̄ diuersa. ⁊ eꝯ. quia nō distinguntꝰ per aliq̄ priora: sed p p se ipsa. Que vero distinguntꝰ se ipsis. secundario: nō sūt primo diuersa. quia distinguntꝰ p aliqua priora: ⁊ nō pcise per se ipsa. vt homo ⁊ albedo. q̄ cuꝫ distinguanꝰ se totis: distinguntꝰ ēt se ipsis. sed nō primo. Pater etiā ⁊ filius in diuinis si cōsiderentꝰ inquātum tales. i. inquantū pater ⁊ filius: nō distinguntꝰ realiter aut formaliter se ipsis primo. quia p aliqua priora distiguntꝰ realiter ⁊ formaliter. s. per relationes originis: quibus formaliter cōstituntꝰ: nā illud qđ constituit ēt distinguit fm Porphyriū. Et nō cōueniūt formaliter in aliq̄ vniuoco simpliciter. Nā in diuinis non reperitur vniuocum simpliciter: sed fm quid. Dicitur vero vniuocū simpliciter: qđ significat p̄ ⁊ immediate vnā nām cōem potētialē ⁊ cōtrahibilē ad sua vniuocata fm vnā formalem rōnē. dicitꝰ aūt vniuocū fm quid: qđ ꝑdicatꝰ de pluribus fꝫ vnā rōnē significātē eque primo plura. Sicut relatio diuina realis. Habet enim vnā rōnē formalē fm quā significat indistincte primo ⁊ immediate oēs relationes diuinas reales. vnde est quid vniuocū rōne vnitatis rōnis formalis representātis eq̄ primo plura: nō aūt rōne vnius rei primo significate. ⁊ pp hoc non dr̄ simpliciter vniuoce: sed fm qd. i. fꝫ vnā rōnē. Paternitas aūt ⁊ filiatio diuina inquātū tales: distinguntꝰ realiter ⁊ formaliter se ipsis p̄mo: ⁊ sūt primo diuerse formaliter ⁊ realiter. quia nō cōueniūt formaliter aut realiter in aliquo vniuoco simpliciter: nec vna ē altera formaliter vel rea/

liter. Et licet essentia diuina conueniat eis realiter & idētice: nō tñ cōuenit eis: aut ꝑdicatur de ipsis inq̄ʒ tum tales sunt. quia sic ꝑdicaret̄ formaliter & quiditatiue de ipsis. nam quod cōuenit alicui inquātū tale: cōuenit ei formaliter & quiditatiue. Dicit̄ āt ly relatio diuina realis significare immediate & primo oēs diuinas relationes indeterminate & indistincte: quia significat relationem realē diuinam quecūqʒ sit illa. Et si sunt opposite relationes distinguunt̄ se totis ab inuicem realiter realitate relatiua: nō aūt in realitate absoluta. quia cōueniūt in realitate diuine essentie. ipsa .n. predicat̄ de illis idētice: licet nō ꝑdicet̄ de illis inquātū tales vt ꝓbatū est.

¶ Preterea sciēdū est ꝙ distinctio totaliter vniuoce: pōt etiā appellari distictio totaliter quiditatiue. Et sic dicemus ꝙ illa distinguuntur totaliter quiditatiue: que in nullo predicato vniuoco quiditatiue conueniunt. Ex his sequitur ꝙ materia & forma distinguunt̄ totaliter vniuoce: seu totaliter quiditatiue. quia nō ꝯueniūt formaliter in aliquo vniuoco. Substantia .n. que ꝑdicat̄ de materia & forma est trāscendēs. quia non predicatur equaliter de ipsis: sed principalius de forma. 7°. met^ce^. vñ predicatur analogice de illis. Similiter pars & totū distinguuntur totaliter vniuoce. quia in nullo predicato vniuoco quiditatiue cōueniūt. Sed non distinguuntur se totis formaliter aut realiter. Si enim homo & forma eius distinguerentur se totis: sequeretur ꝙ homo ꝯm quodlibet sui distingueretur a forma sua: & cōsequenter ꝙ ꝯm formam suam distingueretur a forma sua. quia distingui se totis est distingui ꝯm quodlibet sui. Et similiter esse ideʒ se totis vel se toto: est esse idē inuicem vel alteri ꝯm quodlibet sui. Sequit̄ preterea ex antedictis. ꝙ dr̄ia saltem vltima & spēs differāt totaliter vniuoce. qꝛ in nullo ꝑdicato vniuoco q̄ditatiue cōueniūt. Et idem dicimus de gn̄e & dr̄ia saltem vltima. non tñ spēs & dr̄ia vltima differūt se totis quiditatiue. quia spēs ꝯm dr̄iam vltimaʒ & vltima dr̄ia different se totis quiditatiue: qđ est falsum. qꝛ vltima dr̄ia nullo mō differt a se ipsa. ergo spēs ꝯm vltimā dr̄iam nō differt ab vltima dr̄ia obiectiue aut quiditatiue. prima ꝯn̄a ꝓbat̄. qꝛ distingui se totis est distingui ꝯm qđlibet sui. ergo ꝯm dr̄iam suā vltimā. ex quo sequit̄ ꝙ scotiste non parū errant dicēdo: ꝙ illa que in nullo ꝑdicato quiditatiue cōueniunt. distinguuntur se totis obiectiue. sequit̄ .n. vt dixi ꝙ species & vltima dr̄ia distinguantur se totis obiectiue: qđ manifeste est falsuʒ. qꝛ spēs ꝯm vltimā dr̄iam distingueret̄ ab vltima dr̄ia & sic ꝯm idē distingueret̄ ab eodeʒ. melius est ḡ dicere: ꝙ distinguantur totaliter q̄ditatiue vt̄ obiectiue: q̄ʒ ꝙ distinguant̄ se totis obiectiue vel q̄ditatiue. nā ly totaliter accipit̄ vt determinatio de ly q̄ditatiue vel de ly obiectiue: & nō vt determinatio ipsorum distinctoꝝ.

¶ Postremo scito lʒ ꝙ oīa ꝑmo diuersa distinguant̄ totaliter q̄ditatiue: non tñ oīa q̄ distinguunt̄ totaliter q̄ditatiue seu vniuoce sunt ꝑ diuersa. qꝛ deus & hō distinguunt̄ totaliter q̄ditatiue: & tñ nō sunt ꝑ diuersa: qa hō distinguit̄ adeo ꝑ aliqđ prius se. s. ꝑ dr̄iam & formā suā. Et similr̄ di-

stinguit a dria vltima p aliqd prius se.s.p drias supiores. vñ distinctio se ipsis.est qd iferius ad distictioné totaliter vniuoce.ista.n.é solũ iter p diuersa.si sit se ipsis p:aut precise.

¶De distictione subiectiua. C.14.

Distinctio subiectiua é distinctio fm subiecta. distingui.n.subiectiue é distigui fm subiecta. est át multiplex subiectũ.s.subiectũ accidétis:subiectũ forme sbalis:subiectũ nature.i.suppositũ.itez poténtie:z subiectuz hitus.sed subiectũ poténtie z habitus veri' dr obiectũ. Accipimus át hic subiectũ p oi eo:qd subicit fm ré vel fm modum significandi nature vel forme.siue substátiali siue accidentali.
¶Dicunt eadé subiecto: qx subiectũ est idé. Distinguunt subiecto seu subiectiue illa:q sũt i diuersis subiectis vt poténtie aie organice.de q distinctióe meminit phus z Auerrois 3°.de aia.tex.z co.p. Diuidit distinctio subiectiua.q2 alia est particularis:alia vlis. Et similiter duplex est idétitas subiectiua.s.vlis z particularis. Distinguunt subiectiue particulariter illa:que i aliq subiecto simul sunt.z in aliquo alterũ tm est.vt albũ z musicũ. Distinguunt vero subiectiue vliter:que in nullo subiecto simul sũt.vt risibile z rudibile:z due forme eiusdé spéi:z similiter due nature eiusdé spéi.talia.n.in nullo subiecto adequato simul sunt:fm scholá thomistarũ. Quidaz vero putant duas formas accidentales eiusdem spéi:posse esse in eodé subiecto adequato:z i eadé parte subiecti. Sed hos relinquamus i sua snia qa hic nõ est locus impugnádi opinionem istá. At subiectiue particulariter idé dicunt illa:que i aliq subiecto simul sunt:z aliq alterũ tm est.vt albuz z musicũ.itez pñitas z cóis spiratio in diuinis. Et hec ét distinguunt subiectiue particulariter. vñ identitas subiectiua particularis stat cũ distinctione subiectiua particulari. Sunt aũt eadé subiectiue vliter:illa q sic se habét: q in quocũqz subiecto est vnũ:est ét alter.vt risibile z rõnale. Et distinctio subiectiua vniuersalis pót ét appellari distinctio totaliter subiectiue.idétitas võ vlis subiectiua:idétitas totalr subiectiue.vñ ista p eisdé accipim'. synonima.n.sũt.
¶Ceterũ scotiste aliter accipiunt z exponũt idétitaté z distinctioné subiectiuá:z partes ei'. Dicũt.n.q duplex é modus accipiédi idétitaté: z distinctioné subiectiuá. Primo mõ: dicunt eadé se totis subiectiue: que qditatiue pueniũt i aliq realitate potétiali z pbibili p realitaté drie. z p oppositũ illa distinguunt se totis subiectiue:q i nulla tali realitate conueniũt. Est át realitas pbibilis p realitaté drie: rlitas gñis:vñqcũqz icludũt qditatiue idé genus:sunt idé se totis subiectiue. Que võ nõ icludũt idé genus qditatiue:distigunt se totis subiectiue.vt deus z creatura.ité x.pñta iuicé. Et fm istũ modũ dicédi:idétitas subiectiua é qd inferius ad idétitaté obiectiuá:fm eos. Et distictio obiectiua é qd iferius ad idétitatem subiectiuá. Quecũqz.n.sunt idé se totis subiectiue:sũt idé se totis obiectiue:z non cõ. z qcũqz distinguntur se totis obiectiue:distinguntur se totis subiectiue: z non cõ.

Ex quibus patet: q capiūt sunt subiectū a quo deriuat subiectiue: pro realitate potētiali ꝛ ꝯbibili per realitatem dr̄ie. qđ ꝓfecto est abuti vocabulo. Nō.n. genus seu realitas generis subicitur inferiorib' suis: aut est subiectuȝ suoꝝ inferioꝝ: sed potius eꝫ. vnde volūtarie ꝛ nō ꝫm significationē vocabuli vtuntur distinctione ꝛ idētitate subiectiua. Alius modus dicēdi est: q illa dicunt idē subiectiue quoꝝ realitates possunt simul esse in eadē re: vel per identitatē realē: vel per modū informantis vel informabilis. Et per oppositum illa distinguuntur se totis subiectiue: quoꝝ realitates non possunt simul esse in eodē numero. altero ꝑdictorum modoꝝ: vel per moduȝ informantis aut informabilis: vel p identitatem realem. vñ dicūt oīa que sūt diuinis: esse idē subiectiue. ꝛ similiter q oīa que sunt ī vno indiuiduo: sunt idē subiectiue. itē dicūt q duo indiuidua eiusdē spēi ꝛ etiā alterius spēi cōplete eiusdē ꝑdicamēti: distiguntur se totis subiectiue. ꝛ similiter duo cōtraria: ꝛ duo relatiue opposita: ꝛ dr̄e essentialiter diuidētes genus. Ex quib' apparet q ꝫm istū modū dicēdi: capiūt subiectū a quo dicitur subiectiue: pro re in qua aliq̄ possunt esse vel p identitatē realeȝ: vel per modū informātis vel informabilis. Quod sine dubio est abuti vocabulo. subiectū.n. nō hȝ rōnem informātis sed informabilis ꝫm reȝ vel rōnē. ꝛ ideo nihil pōt esse in subiecto per modū informabilis: sed p modū informātis subiectuȝ. Plura alia possent adduci cōtra istos modos dicēdi. que breuitatis gr̄a omitto. sat fuit aperuisse viā impugnādi eos. Qđ vero dicūt oīa que sunt in diuinis esse idē subiectiue: falsum ē: accipiēdo vocabulū ꝓprie. nā filiatio ꝛ pr̄nitas in diuinis distinguūtur subiecto. quia sūt diuersis subiectis s. in pr̄e ꝛ in filio. Secundus ēt modus dicēdi nō assignat que sint ideȝ se totis subiectiue: sed que sint idem subiectiue. cū tñ deberet assignare. qꝛ ambo ꝑtinēt ad eādē disciplinā.

De distinctione rōnis. Ca. xv[m].

Ratio qñq3 accipitur pro potētia discursiua: que ē intellectus. 1. q. 79. ar. 8. qñq3 pro diffinitione. iuxta illud Arist. 4. met[ce]. rō quā significat nomen est diffinitio ꝛ dicitur rō formalis seu cōceptus formalis ꝛ rō rei ratiocinātis. qñq3 pro actu rōnis. 1. di. 33. ar. 1. 3[m] qñq3 pro cā. qñq3 pro principio agēdi vel cognoscēdi. ꝛ sic in deo sunt rōnes oīum rerū. qñq3 pro cōceptu obiectiuo. ꝛ dicitur rō rei rōnabilis seu rō obiectiualis. qñq3 rō pro supputatione. qñq3 pro forma. ꝛ multis alijs modis accipitur. Sed isti sunt magis vsitati.

Distinctio ergo rōnis dr̄ illa que est ab actu rōnis seu intellectus. s. cōpletiue ꝛ actualiter. nam qñq3 est fundamētaliter ꝛ v̄tualiter a re ipsa que pōt fundare diuersos cōceptus in intellectu: ꝛ pluribus modis cōcipi. Sicut ēt dicit distinctio realis q̄ est re ipsa cōpletiue ꝛ actualiter. Dixi aūt q distinctio rōnis ē qñq3 fundamētaliter ꝛ virtualiter a re. quia nō semper ē virtualiter ꝛ fundamētaliter a re ipsa: sed totaliter a rōne. cuiusmodi ē distinctio rōnis: que ē

inter entia

inter entia fictitia. vt inter chymerã & hyrcoceruũ. que nõ hȝ fundamẽtum in re.

¶ Et sicut duplex ẽ actus itellectus s. rectus & collatiuus: ita duplex est distinctio rõnis. quedam que est per actum collatiuũ: quedã per actũ rectum intellect⁹. dicitur actus rectus intellectus ille quo simpliciter & absolute intelligit rẽ. vt quid est lapis. Dicit actus collatiu⁹ ille quo intellectus rem intellectã actu recto: cõparat ad se ipsam vel ad aliã. Distinctio rõnis que est per actũ rectũ intellectus: dicitur formalis. quia est ẽm diuersos cõceptus formales formatos per diuersos actus rõnis. de qua distinctione dictũ est satis superius: cũ de distinctione formali ageretur. Distinctio vero rõnis: que est per actum collatiuũ intellectus: nõ dicit formalis: sed dicitur rõnis solum. nõ. n. est ẽm diuersos cõceptus formales significabiles per nomina ipsoꝝ distinctoꝝ. aut p ꝯceptus formales significãtes diuersas formalitates ipsoꝝ distictoꝝ. Uerbi grã hõ & aĩal distinguũtur distinctiõe rõnis: que est formalis. qꝛ habẽt diuersos cõceptus formales & diuersas formalitates. qui cõceptus significant per ly homo & ly aĩal. que sunt noĩa ipsoꝝ distinctoꝝ. columna vero ẽm ꝙ est mihi dextra distinguitur rõne a se ipsa: vt est tibi sinistra. & idẽ punctus vt est finis huius partis linee. differt a se ipso: vt est principiũ alterius partis. vnde concipit collatiue diuersis cõceptibus. s. cõceptu finis & cõceptu principij. sicut ẽt colũna concipit cõceptu dextreitatis & conceptu sinistreitatis. Sed conceptus isti nõ significant per noĩa columne aut puncti. nec significãt formalitates columne aut puncti: vel aliquid qđ fit de intellectu & rõe formali columne aut pũcti. nec sunt cõceptus formales linee aut pũcti. & ꝓpterea ista distinctio non est formalis.

¶ Illa sunt idẽ rõne quoꝝ rõ ꝓpria est eadẽ & conceptus idem. vt vestis & indumẽtum: & reliqua synonima. Distinguunt vero rõne illa: quoꝝ ꝓpria rõ est diuersa: vel quoꝝ conceptus ẽ diuersus. primo mõ distinguũtur hõ & aĩal. secũdo mõ distinguit columna vt dextra: a se ipsa vt ẽ alteri sinistra. item pũctus vt est finis: a se ipso vt est principiuȝ. qꝛ habent aliũ & alium cõceptũ: nõ dico rõnẽ formalẽ aliã. nec oĩs cõceptus ẽ rõ formalis: sed solus cõceptus formalis. i. significãs & exprimens principia formalia vel q̃si. Distinguunt rẽ ꝑcise: que ẽm ꝓprias rõnes formales ꝑcise distinguunt vel q̃ p cõcept⁹ itellectus ꝯparãtis ꝑcise distĩguũt vt pȝ in exemplis ꝓ secũdo mõ datis.

¶ Aduerte ꝙ quãdo idẽ comparat ad se ipsum ẽm ea que simul conueniũt ei ex nã reꝝ: tũc idẽ nõ distiguit a se ipso ẽm rõnẽ ꝑcise: sed ẽt ẽm rẽ. nã sortes vt est risibilis distinguitur realiter a se vt est coloratus. quia risibilitas & color simul in sunt ei: que distinguũtur realiter: cũ simul sunt in rerũ natura. ergo etiã sortes vt risibilis & sortes vt coloratus: distingui tur realiter. qꝛ cõparãtur in his duobus: que realiter distinguũtur. & perinde est ac si cõpararent inuicẽ risibilitas & color. q̃ cõparare sortẽ vt risibilẽ sorti vt colorato: est cõparare sortẽ q̃tũ ad risibilitatẽ sorti quãtũ ad colorẽ: seu risibilitatẽ sortis ad colorẽ sortis. Sȝ cũ idẽ cõparat ad se

ipsuz: sm ea que simul nō cōueniūt ei ex natura rei: tūc distinguitur a se ipso soluz sm rōnē. vt sortes puer ⁊ sortes senex: sortes sedens ⁊ sortes stans. nō. n. statio ⁊ sessio eiusdē distinguunt realiter. cū simul nō sint in rerū nā. ⁊ tūc solū est distinctio p cōceptus intellectus. qꝛ ea q̄ sic cōparant: hñt diuersos cōceptus: p quos solum distinguunt.

¶ Sūt ⁊ alij modi distinguendi sm rōnē. nā Petrus de palude: sm Capreolū i primo di. 8. q. 4. ponit quinqꝫ modos. quibus aliqua distinguuntur rōne. Sed ex illis qnqꝫ q dicti sunt: magis famosi ⁊ magis vsitati sunt

¶ Scotiste vero aliter sentiūt circa idētitatē ⁊ distinctionē rōnis. Dicūt enim ꝙ illa sunt eedē rōne: que hñt eūdē cōceptū oīno indistinctū a parte rei: ⁊ a parte intellectus. vt homo est idē sibi ipsi sm rōnē. quia habet talē cōceptū oīno indistictū. Scdo dicūt: ꝙ illa distiguunt rōe q̄ distiguūt per actū collatiuū intellectus p̄cise. vñ dicūt: ꝙ i oī ppositione mūdi ēt in qua idē p̄dicatur de se ipso: p̄dicatū ⁊ subiectū distigūtur rōne. vt homo est homo.

¶ Verū isti decipiūtur. p̄ in hoc: ꝙ ponūt distinctionē rōnis esse solū p actū collatiuū itellectus. nā ab eterno multa fuerūt obiectiue in intellectu diuino: que distiguebātur rōne. nō tñ p actū collatiuū: deus. n. vnicuz actū intellectus hꝫ: qui ē rectus ⁊ nō collatiuus. qꝛ actus rectus nō est idē numero cū actu collatiuo: sꝫ prior illo. 2° decipiūt ⁊ errāt: p qꝛto pm dictū repugnat 2°. nā si illa sīt idē rōne q̄ hñt eūdē ꝯceptū oīno idisticlū a parte rei ⁊ a parte itellectus: sequit ꝙ i ppositione i q̄ idē p̄dicat d̄ se ipso: p̄dicatū ⁊ subiectū sint idem rōne. qꝛ hñt eūdē ꝯceptū idistinctū oīno ex parte rei ⁊ ex parte itellect⁹ vt cū dr̄ hō ē hō. nā hic p̄dicat hō d̄ hoīe sm cōceptū oīno eūdē ⁊ oīno indistictū. Cōfirmat qꝛ hō ē hō sm cōceptū oīno eūdē ⁊ idistictū: qui ē cōceptus diffinitiuus. s. aīal rōnale. ergo subiectū ⁊ p̄dicatū hñt ꝯceptū oīno eūdē ⁊ idistinctū: ⁊ ꝯñter sunt idē rōne: cuius oppositū habetur in secundo dicto eorum.

¶ Circa istā distictionē rōis dubitat: an aliqd possit distingui rōe a se ipo. Ad quā dubitationē rñdeo: ꝙ sic. licꝫ aliq teneāt ꝙ nō. pbat. qꝛ dicit Porphy. i cap. de dr̄ia: ꝙ aliqd differt a se ipso alteritate quadā seu accidētali dr̄ia. puta sortes senex a se ipso puero: ⁊ sortes quiescēs a se faciēte aliquid: aut ḡ itelligr̄ ꝙ differt sꝫ rōnē ⁊ sic hēo intētū: ꝙ idē differt a se ipo sm rōnē. aut itelligr̄ ꝙ differt realr̄ a se ipso: ⁊ adhuc habet intētū. quia si differt realiter: ergo ēt sm rōnē.

¶ Verū tñ aduertēdū ē: ꝙ cuz dicimus aliqd differt rōe a se ipso: nō intelligim⁹ ꝙ aliqd formalr̄ sumptū: differat a se ipso eodē mō sumpto vl̄ simplr̄ sumpto. nō. n. essentia diuina differt ab essentia diuina simplr̄ sumpta: vel inqꝫtū essentia diuina. Sed intelligimus ꝙ eadē res sūpta vno mō. s. inqꝫtū talis: differt a seipsa alio mō sumpta. puta essentia diuina vt essentia diuina: differt a se ipsa: vt est psona diuina. ⁊ hō vt hō differt a se ipso: vt aīal. vbi sciēdū ē: ꝙ ly ipse ē relatiuū idētitatis sb̄e: ⁊ ly se ē relatiuū reciprocū. vñ ly a se ipso refert eādē sbāꝫ: ⁊ nō eādē rōnē vl̄ formalitatē. refert qdē sbām pp ly ipso: qđ est relatiuū idētitatis sb̄e: ⁊ pp ly se: qđ simil̄r ē relm idētitatis sb̄e: ⁊ reciprocū. Arguit ḡ 2°. sic. hec res de

mõstrãdo essentiã diuinã: vt ẽ sapia: est alterius rõnis a se ipsa: vt ẽ iustitia. ergo differt rõne a seipsa: aliter et aliter sumpta.

¶ Sed ꝯ hoc fiũt plura argumenta a Gregorio de Arimino: que recitat Capreolus i p. di. 8. q. 4. pro solutiõe eoꝝ q̃dã notãda sunt. p̃ notãdũ ẽ: ꝙ licet absolute loquẽdo: ĩpossibile sit ꝙ rõ. a. nõ sit rõ ipsius. a. põt tñ esse ꝙ rõ q̃ est a. inquãtũ. a. non sit ratio. a. inquantũ. b. nec est incõueniens ꝙ est vna ſm sbaꝫ et extra aiaꝫ: sit plura formaliter et in esse obiectiuo: seu plures res ſm rõnẽ non aũt plures res simpliciter. nec dico ꝙ eadẽ res ſꝫ aliã et aliã rõnẽ sumpta: sit plura entia rõnis: sed plura ſm rõnẽ. non enim hõ inq̃ꝫ aial. et hõ inq̃ꝫ tũ corpus: est plura entia ſm rõnẽ: et plura entia obiectiue. est. n. obiectũ pluriũ rõnũ et pluriũ cõceptionum: que diuersimode representãt eãdẽ reꝫ. vñ nõ solũ ille rõnes distiguunt: sed etiã res ipsa ſm ipsas rõnes p̱ q̃zto diuersimode rep̄sentat. et licet tota res obiciat et representet ſm vnã rõnẽ: non tñ totalr̃ aut eodẽ mõ: itẽ q̃uis eadẽ res sit obiectũ diuersaꝝ itellectionũ: et rationũ: nõ tñ ẽ idem obiectũ oĩuꝫ ipsaꝝ: nisi mãlr̃. q2 obiectũ vni' ñ ẽ formalr̃ obiectũ alteri'. nec ẽ icõueniẽs ꝙ eadẽ res vno mõ sũpta ñ sit ipa alio mõ sũpta. i. vt obicit alꝫ itellectiõi et repñtat alio ꝯceptu sed bñ ẽ icõueniẽs ꝙ nõ sit ipa absolute. Secũdo notãdũ: ꝙ sicut sba habẽs multas q̃litates: est multa ſꝫ qd seu ſm esse accidẽtale: nõ aũt multa simpr̃: ita res hñs multas rões et cõceptus: est multa ſm eẽ obiectiuũ: et nõ simpr̃. prima pars p̱bat. q2 sba hñs colorẽ et calorẽ: ẽ colorata et calida. non ẽ ãt idẽ eẽ coloratũ et esse calidũ. ergo sũt diuersa esse: et ꝯñter sba illa ẽ multa ſm illa esse. qđ. n. hꝫ multa esse ẽ multa ſm illa esse. ĝ distinguit ſm illa esse: q̃uis simpr̃ nõ distinguat a se ipsa. q2 absolute est vna numero: sed plura numero ſm quid. s. ſm illa esse: et ſm accidentia. Et sicut res aliter et aliter visa: multiplex ẽ inesse viso: et ꝯñter distincta in esse viso: ita res aliter et aliter intellecta: multiplex ẽ iesse cognito. et ꝯñr distincta actualiter ſm esse cognitũ et ſm ꝯceptus itellectus: sed fundamẽtaliter et virtualiter ſm ꝙ ẽ extra aiam et in se.

¶ Sed ꝯ. q2 sequit ꝙ distinctio rationis sit solũ ſm extrinseca reb'. nã ꝯceptus et esse cognitũ sunt extrinseca rebus. ergo si distinctio rõnis sit per conceptus et p esse cognita: seqt ꝙ sit p extriseca tñ. negat assumptũ ad p̱bationẽ negat sequella q2 ñ ẽ dictũ ꝙ sit p ꝯceptus tñ. est. n. cõpletiue et actualiter p ꝯceptus. sed radicaliter et fundamẽtaliter a re ꝯtinente eminẽter plura. Perfectiones. n. que sũt disperse et actu plures i inferioribus naturis: inueniunt vnite et distincte ſm rẽ in superiori nã. sicut in itellectiuo ꝯtinet vegetatiuũ et sẽsitiuũ vnite et indistincte: vt trigonũ et tetragonũ i pẽtagono: put hr̃ 2° đ aia ĝ pt aia itellectiua ꝯsiderari vt itellectiua: vt sẽsitiua: vt vegetatiua Et vt sic et sic accipit: seu vt cõrespõdet ſm illas pfectiones plurib' ꝯceptib': distiguit ſm rõnẽ. vñ i re ipsa est fundemẽtũ et radix huius distinctionis. Et ideo hec distinctio ẽ fundamẽtaliter et radicalr̃ p intrinseca: sed ꝯpletiue et actualr̃ p extrinseca. Nõ sũt ĝ denoiatiue tñ et extrinsece distincta: que distiguunt ſm rõnẽ:

vt intellectiuum sensitiuũ ꝛ vegetatiuum in homine. Sed etiam intrinsece distincta: virtualiter tamen ꝛ fundamentaliter. Sũt.n.in se virtualiter plura: ergo virtualiter distincta in se. sũt võ actu plura ĩ esse cognito: cũ actu intelligunt. qꝛ intellectus distincte intelligit illa ꝛ seperatim. ꝛ rem simplicẽ non totaliter intelligit: sed quasi per partes. ꝙ autẽ pluribus actibus intelligãtur: ꝛ pluribus conceptibus concipiant: cum sint vna simplex res: ꝓuenit ex pfectione rei: ꝛ ex debilitate ꝛ exilitate intellectus nostri. qui non põt rem totaliter intelligere sed particulatiꝫ.

Secundo dubitat an quelibet distinctio rõnis reducatur ad realem ita ꝙ ea que alicubi differũt rõe alibi distinguãtur realiter: vel reducãtur ad realiter distĩcta. Ad qð dico: ꝙ nõ: ſm.s. Tho. de veri. q.3. ar.2°. 2[m]. probat. qꝛ ens ꝛ vnũ distingunt rõne: que tñ nullibi distingunt realiter nec reducunt ad realiter distincta. Qñqꝫ tñ distinctio rõnis reducitur ad realeꝫ: ꝛ oritur a reali. sicut est distĩctio inter genus ꝛ drĩam. qꝛ genus sumit a mã ꝛ drĩa a forma: que distingunt realiter. Quedam ĝ distinctio rõnis reducit ad realem: ꝛ quedam ad vnitatẽ rei: que est diuersimode cõceptibilis ꝛ pluribus actibus intelligibilis: rõnibus supra assignatis.

Aduertendum: ꝙ cũ dicimus verum ꝛ bonũ distingui rõne: aut attributa inuicẽ distingui rõne: puta sapiẽtiã ꝛ iustitiã: nõ ĩtẽdimus ꝑ hoc dicere: ꝙ habeãt a rõe ꝙ sint talia. puta ꝙ bonũ habeat a rõne ꝙ sit bonũ. ꝛ verũ ꝙ sit verũ. ꝛ sapientia ꝙ sit sapiẽtia. Sed ideo dicunt distingui rõne: qꝛ rõ ꝓpria ipsoꝝ ẽ diuersa: vel qꝛ sunt apta nata fundare diuersos cõceptus in rõne: ꝛ diuersimode cõcipi a rõne. Itẽ in rõnibus eoꝝ importat respectus rõnis: non quidẽ illis intraneus: aut ad esse eorũ necessario requisitus: sed requisitus ad hoc ꝙ intelligant talia: ꝛ ad hoc ꝙ actualiter distinguantur. nõ enim bonũ est bonũ ꝑ respectũ rationis: sed nõ intelligitur esse bonũ sine isto respectu. Distiguitur quoqꝫ per istũ respectũ. quia etiaꝫ cõstituit ipsum intelligibile in esse ad aliud ſm rõnẽ. quia eadem sunt principia distinguẽdi ꝛ cõstituendi ſm Porphyriũ. Ultimo nota ꝙ ideo intellectus d vna simplici re prius format vnũ cõceptũ qꝫ aliũ. qꝛ species rei expressius vel prius representat eaꝫ inquãtũ talis est: qꝫ inquãtũ talis. ꝛ licet illa res agat ñaliter ꝛ ſm vltimũ posse: ꝛ sic oĩno simplex: tñ intellectus nõ est tante virtutis vt vnico actu ꝛ simul possit illã totaliter intelligere seu oĩbus modis: quibus est intelligibilis. nec res illa põt immediate causare ĩ itellectu pfectã ꝛ totalem sui cognitionẽ. sicut nec ignis põt statim inducere oẽm gradũ caloris. cognoscitur.n. primo. ſm cõceptus vĩes. ꝛ dr vnũ cognoscibile. qꝛ põt habere vnũ cõceptum adequatũ.i. adequate representantẽ essentiã eius ꝛ predicata essentialia. sed hic non est primus cõceptus.

De pĩcipijs distĩctiuis. Ca. 16.

Nunc de principijs distinctiuis diserẽdũ est breuiter ꝛ cursim. de quib' sit ista prima cõclusio. principioꝝ distinctiuoꝝ que-

dam sunt intrinseca distinctis: quedaz extrinseca. pbaf prima pars. qr forma: dria specifica: r mã sunt principia distinctiua itrinseca. ergo quedam sunt principia distinctiua intrinseca. añs pro prima parte inferius declarabit. pro secũda autẽ parte. s. q sint intrīseca de se patet. Probat etiã secũda pars conclusionis. quia finis: obiectũ: actus: r principia effectiua: sunt principia distinctiua: vt infra pbabitur. ergo quedã sũt principia distinctiua extrinseca. 9ña p secunda parte pbatur. quia illa sũt extrinseca rebus distinctis.

¶ Secũda conclusio. Termini sunt principia distictiua motuũ. pbatur. quia vt habetur. 5°. phy. motus distinguuntur genere r specie p terminos: ergo termini sũt principia distinguẽdi motus fm genus r fm speciẽ.

¶ Tertia cõclusio. passiones distinguntur p terminos ad quos. probatur a. s. Tho. 12. q. 1. ar. 3. quia id qd ponitur in diffinitione alicuius loco differentie: est principiũ distinctiuuz illius: sed terminus ad quem ponif in diffinitione passionis. ergo mi. p batur. qr si diffiniatur calefactio passio: dicetur q est motus ad calorez: r frigefactio passio est motus ad frigus. r ita de reliquis.

¶ Quarta 9clusio. Actiones distinguntur p principia actiua: que sunt forme a quibus procedũt. probatur ibidez a. s. Tho. p eãdẽ rõnẽ. qr qd ponitur i diffinitione alicuius vt differẽtia: est principiũ distinctiuũ eius dria. n. habet distinguere fm Porphy. Sed principiũ actiuuz ponitur in rõne actionis. qr calefactio actio est motio quedã a calore procedẽs. r frigefactio actio est motio quedaz a frigore pcedens. ergo rc. Sed de potẽtia. q. 6. ar. 8. dicit: q proprie loquẽdo tam actio q̃ motus hz spẽm a termino: a principio autẽ hz q sit nãlis. quia motus r actiones sunt nãles: fm q sũt a principio intrinseco pm verius. 1. q. 14. ar. 5.

¶ Quinta cõclusio. Potẽtie distinguntur per actus r p obiecta. probatur quo ad vtrãq partẽ auctoritate phi in. 2°. de aia. r. s. Tho. 1. q. 77. ar. 3. r de veri. q. 15. ar. 2. vbi dicit q actus r obiecta non solũ sunt signa distinctionis potẽtiaz: sed etiã cause. qd probat tali rõne. Omne quod est pp aliqd tanq̃ pp finẽ: hz distinctionẽ ab illo. s. in gñe cause finalis. sed potentia fm q huiusmõi: est pp actũ tãq̃ pp finez: actus. n. est finis potẽtie tã actiue q̃ passiue in. 2°. de celo: r. 11. metace. ergo potẽtia q̃lihz hz distinctionẽ ab actu: seu distiguitur p actũ. Sed actus distingũtur p obiecta in. 2. de aia. qr actus specificantur ex terminis vel principijs vt probatũ fuit. obiecta aũt comparãtur ad actus: vt termini vl principia coz. ergo potẽtie distinguntur etiaz per obiecta. Qd aũt illud qd est pp aliquid tãq̃ pp finẽ: habeat distinctionẽ ab illo. Probatur. qr hz talẽ formã pp illud r talẽ mãz si hz materiã: ergo hz distinctionẽ ab illo antecedẽs pbatur. qr serra hz talẽ formam r talẽ mãm pp finẽ suuz: qui ẽ secare. est. n. dẽtata r ferrea vt apta sit ad secãdũ. rõ. n. eoz que sunt ad finẽ sumitur a fine. 2°. phy. ergo r distinctio. Et scias q obiecta distinguunt actus habitus r potẽtias in triplici genere cause. s. effectiue finalis r formalis. nã obiectũ est forma extrinseca vl quasi forma actus dans

ei speciem.12.q.1.ar.3.
¶Sexta cóclusio. Habitus vt habitus distingũtur fm nãs ad quas ordinãtur:ꝛ fm opationes ꝯñtes illas nãs.pbat a.s.Tho.12.q.54.ar.2.sic oĩa q dicunt fm ordiné ad aliqd:distingũtur fm illa ad q̃ dicũtur.patet ex dictis.sed hitus ẽ dispõ q̃dã ordinate ad nãm:ꝛ opationé ꝯñté nãm. ergo oĩs hitus distingr̃ fm nãm ad quã ordinatur:ꝛ fm opationé ꝯñté illaꝫ nãm:ꝛ ꝯñter ẽt fm obiectũ:vt pꝫ ibi ar.3.qꝛ opationes distingũtur fm obiecta.ergo si hitus distigũtur fꝫ opationes:distigũt ẽt fꝫ obiecta.
¶Septima ꝯ forme distiguntur spẽ inuicẽ fm principia actiua.pbatur a.s.Tho.loco pme allegato.ar.2. qꝛ oẽ agẽs i eo ꝙ agẽs agit sibi simile fm spẽm.g̃ ꝙ forma sit talis spẽi: hꝫ ex hoc ꝙ ẽ a tali agẽte:inq̃tũ est agẽs.est aũt agẽs p pricipiũ actiuũ: qd̃ ẽ forma q̃dã.ergo ꝙ sit talis spẽi forma pducta:hꝫ ex hoc:ꝙ ẽ a tali principio actiuo:ꝛ ꝯñter hꝫ distinctioné ab illo.sed debes scire ꝙ ista ꝯ q̃ ad formas sbales itelligr̃ d̃ formis ꝛ effectibꝰ p ppagationẽ pductis:ꝛ d̃ principijs ppinqs ꝛ principalibus.nõ.n.formã opꝫ esse eiusdẽ spẽi cũ principio actiuo remoto: qd̃ verbi grã est forma solis.nec cũ instrumẽtali:qd̃ verbi grã est virtus in semine.Jtelligr̃ etiã ꝯ de forma vel effectu pducto ex principali itentione nature.cũ aũt asinus gñat mulũ:est ex secũdaria itentione nature que cũ nõ possit i tali mã q̃ ministratur ab equa:gñare asinũ:gñat mulũ.sed q̃ ad formas accidẽtales itelligr̃ de formis p se itentis ꝛ ad quas per se ꝓ terminatur motꝰ. Dex ista diffuse a doctoribus tractãtur in.12. metᶜᵉ.

¶Octaũ ꝯ Relationes vt relationes distingũtur specie p terminos.hec ꝯ elicitur a.s.Tho.in ꝓ dist.27.ar.1.ꝛ 29.ar.3.in fi.ꝛ 1.q.28.ar 1.pᵐ. ꝛ ar. 2.probatur ẽt rõne qꝛ omne qd̃ dr̃ i ordine ad aliqd distingr̃ p illud:vt patuit s̃ de potentijs.sed relationes dicũtur i ordine ad terminos.g̃ ꝛc̃. Relationes inquãtũ reales: distinguntur p fundamẽta pbatur qꝛ hñt realitaté a fundamẽtis.ergo inq̃tũ reales distigũtur p fundamẽta.añs est.s.Tho.1.di.26.q.2.ar.2.4ᵐ. Secundo pbat ibi sic.qꝛ dr̃ia specifica relationũ vt reales sũt:sumit a fundamẽtis pꝫ.5.metᶜᵉ.ergo distinguntur per fundamenta.
¶Nona ꝯ.Modi essendi sunt principia distinguẽdi fm genus gñalissimũ.pbat.qꝛ modi essẽdi ꝯhũt ens ad.x.gña gñalissima:ꝛ diuidũt ens in illa:g̃ distingũt illa.ꝯña pbat.qꝛ principiũ diuisiuũ superioris est distinctiuũ illius:in qd̃ superius diuidit.pꝫ d̃ dr̃ia q̃ diuidit gñs i spẽm ꝛ distinguit speꝫ ab alijs.Añs habet a.s. Tho.de veri.q.1.ar.1.ꝛ in.3ᵒ. phy.ꝛ i.5.met.
¶Decima ꝯ.principiũ distinguẽdi sbas fm genus physicũ:est mã.pbatur.qꝛ genere differũt ea:quoꝝ nõ ẽ mã cõis.x.metᶜᵉ.ergo mã ẽ principiũ distinguẽdi fm genus.s. physicũ.pbat ẽt ꝯ a.s.Tho.sup boetii.de tri.q .4 .ar.2. Sed ꝯ actus distiguit 7.metᶜᵉ.ꝛ i fundamento mr̃ie nihil est distictũ.2.met:Dr̃ ad pᵐ ꝙ actus distinguit vel mã vt hꝫ analogiã ad actũ nõ fm se.qꝛ qd̃ ẽ cã distinctionis est cã cognitionis Ad 2ᵐ dr̃:ꝙ i fundamẽto mr̃ie fm se nihil est distinctum:sed vt hꝫ analogiã ad actũ.sic enim vna mã distigr̃ ab alia.ꝛ ideo

pōt esse cā distinctionis.itē mā vt est perfecta p formā cōez ꝛ determinabilē ad vlteriorē pfectionē: est cā distinctionis fm genus: fm.s.Tho.dicto ar.2.

¶ Undecima ꝯ.principiū distinguēdi fm spēm: est forma.ꝓbaꝭ auctoritate phi.x.met.vbi habeꝭ: ꝙ diuersitas forme facit diuersitatē fm spēz. probaꝭ etiā rōne: qꝛ drīa specifica q facit differre specie: sumiꝭ a forma fз Porphy.ergo forma ē principiū distinguēdi seu differendi fm speciez.

¶ Duodecima ꝯ.principiū distīguēdi fm numerū seu principiū indiuiduationis: estꝰ mā signata.i.mā fm ꝙ ē subdimēsionibus. hec ꝯ habeꝭ a.s.Tho.loco ꝓxime allegato ꝛ de ente ꝛ eēntia.c.2.ꝛ alibi pluries. ꝓbatur auctoritate phi.5.met. dicētis: ꝙ numero sunt vnū quoꝝ mā ē vna ꝛ diuersa numero sūt: quoꝝ est altera mā.qꝺ nō pōt intelligi de mā fm se qꝛ vt sic ē indistincta: ergo nō potest esse principiū distinctiuū.intelligiꝭ ꝗ de mā sub quātitate.qꝛ vt sic ē distīcta ꝛ determinata ad hic ꝛ nūc.2ᵒ. probatur auctē phi.12. met.tex.49. vbi ꝓbat ꝙ non possunt esse plures mūdi eiusdē spēi.qꝛ essent plura prima principia eiusdem speciei solo numero differentia: qꝺ est impossibile.quia non habent materiam fm quam differant. quecūqꝫ enim inquit numero multa sunt: materiam habent.nec potes dicere ꝙ accipit materiā pro hecheitate.quia sic substantie seperate haberent materiaз. quia habent hecheitatem: cum sint he ꝛ singulares. Philosophus aūt dicit ibi illas nonˢ habere materiaз: ergo non accipit materiam pro hecheitate.item quia loquitur de materia prima expresse.hecceitas autēз non est materia prima.

¶ Per materiā autez signatā intelligit.s.Tho.materiā fm ꝙ est subdimensionibus: vt exponit.s.Tho.super boeti.de tri.ar.allegato.non aūt materiā vt est priꝰ natura ipsa quātitate sicut fundamentuз ꝛ radix seu causa quātitatis: ꝛ vt prehabēs virtualiter i se quātitatē.qꝺ ꝓbatur qꝛ qꝺlibet indiuiduū materiale posset intelligi sine ꝗtitate in actu.qꝛ non esset de ratione indiuidui. ꝯn̄s est falsum.ergo ꝛc̄.probo falsitatem.qꝛ tres hoīes accepti per intellectum precise quātū ad ea que sūt de intellectu ipsoꝝ: adhuc distīguntur numero inuicem actualiter. ergo sūt diuisi ab inuicem actualiter.ergo includunt quātitatem in actu.ergo quātitas in actu est de intellectu ipsoꝝ. item predicti homines dicto modo accepti habent caput ꝛ cor: ergo includunt actu ꝗtitatem.quia membra organica includūt actu ꝗtitatem.item quilibet illoꝝ est aīal gressibile bipes.ergo habet quātitatem seu includit illā.ꝯn̄ia patet quia nō possumus apprehendere ꝙ aliquid sit gressibile ꝛ bipes: nisi sit quātuз. Confirmatur.qꝛ quilibet illoꝝ etiaз sit acceptus: est corpus organicum. quia habet aīaз que est actus corporis organici.ergo qlibet illoꝝ includit quātitateз.iteз in substātijs mrīalibus suppositum ꝛ essentia nō differunt realiter.qꝛ suppositū ꝛ nihil addit ad essentiā: ꝯ.s.Tho.1.q.3.ar.3.ꝛ.ꝯ Aristo.ꝛ.s.Tho.7.meta. vbi quod quid est differt realiter ab eo cuius est physice accepto.i. singulariter accepto.item apud sanctum Thomam. indiuiduum addit ad

essentiā & spēm: principia indiuiduā tia in rōne sua. vt patet. 1. q. 29. ar. 2. principia aūt indiuiduātia non pos sunt dici sola mā. quia est principiū: non principia. ergo sunt aliqd vltra māz. & hoc nō pōt esse in via. s. tho. nisi quātitas. Et nō oportet q illud qd cōstituit: distinguat. nisi cōstituat formaliter. Preterea ista opinio est expresse ꝯ. s. Tho. 4. di. 12. q. 1. ar. p. questiuncula. 3ª. ad. 3m. vbi dicit q pm indiuiduationis principiū ē mā & secūdariū ē dimēsio. qr ex ipa mā habet q diuidatur. quid clarius: vide tñ. R. gñalē de ente & essentia. c. 2. & in prima parte. q. 29. ar. 1.

Scotiste vero dicūt q principiū indiuiduationis seu distinctiuuz ꝑm numerū: est heceitas. i. dr̄ia quedaz indiuidualis que est idē realiter cū eo cuius ē heceitas. imaginātur. n. q sicut est quedā dr̄ia specifica que cōducit genus ad esse specificum & cōstituit speciē: ita sit quedā dr̄ia indiuidualis que ꝯducit spēm ad esse indiuiduale: & cōstituit indiuiduūz in esse indiuiduali: & hāc appellant heceitatem. quia facit rem nām esse hāc: & singularē. & dicunt q in indiuiduo vno sunt multe heceitates ꝓz q sunt ibi plures res indiuiduate. vñ in sorte est heceitas sortis. heceitas sue forme. heceitas materie. heceitas q̄ztitatis. heceitas coloris. & ita d alijs accidētibꝰ. implicat. n. ꝯdictionē q res sit hec siñ heceitate. Et si sit diuersa. hec opz q sint diuerse heceitates. Est tñ incōposito solū vna heceitas cōpositi: que ab ipsis etiā dr̄ mā totius. dicunt. n. q sicuti duplex est forma. s. forma partis & forma totius: ita est duplex materia s. materia partis: que est pura potentia: & materia totius. s. heceitas. que dr̄ mā respectu nature specifice ꝑm q nā specifica cōsideraꝭ vt pricipiū essendi. sic. n. talis nā habet rōnē forme. Si vero cōparetur heceitas ad nām specificā vt cōtrahibilis est ad indiuiduū: sic est actus eius: & determinat eam ad indiuiduū. Et de hac nihil predicatur quiditatiue aut formaliter. Et ipsa distinguiꝭ ex nā rei ab eo cuius est heceitas.

Ista opinio nō est de mente phi: aut cōmentatoris aut aliquoꝝ antiquoꝝ: & in se est falsa. probatur pm. nullibi Arist. aut Auerrois faciunt mētionē de ista heceitate. Porphy. etiā in cap. de dr̄ia de ista dr̄ia indiuiduali & heceitate nihil meminit. aut ergo isti phi insufficienter locuti sunt: aut ꝑm ipsos nō est ponēda talis dr̄ia. Probo ēt q in se falsa. quia si heceitas est sufficiēs principiū indiuiduationis: ipsa posset cōstituere indiuiduū puta hūc asinū sine quātitate. ꝯñs est falsum: ergo añs. probatur ꝯñia qr si quātitas requiratur ad cōstitutionē indiuidui: heceitas nō est sufficiēs principiū indiuiduationis qd est oppositū antecedētis. probatur etiā falsitas ꝯñtis. qr de ratione corporis organici viuētis ē q sit organicū. qr aīa ē actus corporis organici 2° de aīa. ergo d rōe corporis viuētis ē quātitas. ergo non pōt cōstitui corpus viuens: nec intelligi sine quātitate. Secūdo arguitur sic. aut multi asini accepti ꝑcise quātuz ad id qd est de rōne sua: includunt quātitatē: aut nō. si detur q sic: ergo quātitas ē de ratione indiuidui materialis: qd negatur a tenētibus istā opinionē. si aūt non: ergo multe aīe speciei asinine simul informarēt eādem mām

dem materiā:qđ falsum etiā fm ad/ uersarios.probatur ꝯñia.q: non in/ formarent aliam ⁊ aliā partem ma/ terie.cum materia non sit partibilis aut diuisibilis nisi per quantitatem. ergo informarent eādem materiaꝫ. Tertio sic. Materia se ipsa est vna numero primo met^ce.co.17.ergo se ipsa est hec.ergo nō per hecheitatē. Quarto sic.prius nā est essentia aie tue q̄ȝ sua hecheitas.aut ergo ī illo priori essentia aie tue est alia ab aia Cesaris:aut nō.secūdū dari nō po/ test.quia si nō esset alia:esset eadem cū illa:qđ ē falsum.ergo dabit p^m.s. ꝙ sit alia.aut ergo est alia specie:aut alia numero.nō specie ergo est alia numero.ergo est hec siue hecceita/ te.ꝯñia patet.quia in illo priori non habet hecceitatem:cū precedat eam in illo priori. Qđ autē prius natura sit essentia aie tue q̄ȝ sua hecceitas: probatur.quia potentia natura ꝓce dit actū in eodē:9°.met.Sed essen/ tia aie tue est potētia:⁊ hecceitas est actus eius determinans illā ad esse indiuiduale.ergo natura precedit hecceitatē.Cōfirmatur q: cōtrahibi le est prius natura q̄ȝ cōtrahēs.quia ab eo non ꝯuertitur subsistēdi ꝯñia. Sed essentia aie tue cōtrahitur per hecceitateꝫ ad esse indiuiduale.ergo est prius nā q̄ȝ hecceitas eius. Pre/ terea ostēdo per auctoritates phi ⁊ Auerrois ꝙ ista opinio est falsa. nā Arist.7.met.tex.28. dicit ꝙ socra/ tes ⁊ calias sunt diuersi numerō ꝑꝑ materiā.nec potes dicere ꝙ loquat de materia totius:que est hecceitas. quia Auerrois ibi declarās phum ait.Causa in multiplicatione gñabi lium ab vno generāte: est multipli/ catio materierū in quas agit.claruꝫ est aūt ꝙ generās nō agit in heccei/ tates generabilium:quia ille adhuc non sunt:ex quo generata ipsa non sunt.ergo intelligit đ mā partis. Itē 7.met.co.39.Utraqꝫ.s.forma natu/ ralis ⁊ metaphysica nō indiuiduat nisi quia est in materia. Item in eo/ dem libro co.35.diuisio rerū ꝑ suas materias:est diuisio spēi ī idiuidua. Preterea Arist. primo celi tex.92. probat celū.i.mundū esse vnuꝫ nu/ mero sic.celū est ī materia. ergo est vnū numero.probat añs. q: omne sensibile.ergo celū est in materia.ce lum est sensibilē.ergo celū est in ma teria.Ex quib' patet ꝙ apud Arist. materia est cā:ꝙ aliquid sit singula re ⁊ vnū numero ī sensibilibus. Et nō est dicēdū ꝙ loquatur de mate/ ria totius:que est hecceitas.tuꝫ quia celum nō est in hecceitate sed eꝯ. tū quia co.ibi dicit ꝙ Arist. assumpsit duas ꝓpositiones super quibus fun datur ꝓcessus illius dubitationis.s. possibile sit plures esse mūdos. pri/ ma est. omne sensibile componitur ex materia ⁊ forma.Secunda est.in eo qđ componit ex materia ⁊ forma inueniunt plura indiuidua: aut pos sibile est ea inueniri.primā aūt ꝓpo sitionem Arist.declarat de materia partis sic. Sphera enea cōponitur ex forma sua ⁊ ex ere qđ est materia eius.Et circulus ligneus cōponitur ex forma sua:⁊ ligno qđ est materia eius.⁊ ita de aliis.vbi patet ꝙ loqui tur de materia partis. Dicit p̄terea ibi phus tex.93. ꝙ ꝓpositio secunda nō est vera in eo ꝙ cōponitur ex to ta sua materia:sic celū.⁊ Auerrois ibi ait ꝙ secūda ꝓpositio nō est ve/ ra nisi in eo qđ factū est ex parte ma terie:nō aūt in eo qđ factum est tota

mā.que verba non possunt intelligi
de materia totius:que ē proprietas
indiuidualis.quia ex parte eius non
fit aliquid.Item Auerrois.3°.de aīa
co.5.si intellectus possibilis esset in
materia:reciperet indiuidualiter.ergo
ipsa est principium indiuiduationis.
Item in eodē libro co.28.dicit q ma
teria ē causa receptionis indiuidua
lis.Preterea d substātia orbis capi
tulo vltimo:dicit:q in corporibus q
recipiunt trāsmutationem in substā
tia:ideo inueniunt plura indiuidua
numero:quia sunt in materia. ergo
materia est principium plurificatio
nis numeralis:et per ꝯn̄s indiuidua
tionis.et loqt de mā que est pncipiū
trāsmutatiōis:que ē materia partis.
Itē Themi.in.3°.de aīa.c.32.eādem
opinionē tenuit.Singularia inqt:q
eadē specie hent interstitio materie
discernunt.i.discreta:seu diuisa sūt.
¶ Aduertēdū q de rōne indiuidui
est:q sit in se indiuisum et incōmuni
cabile.secūdo q sit diuisum ab alijs
que sunt vel esse possunt in eadē spe
cie. Quo ad primū: materia prima
est causa radicalis et originalis indi
uiduationis.quo ad secundū vero:
quātitas interminata.id.n. cui pri
mo cōuenit diuisibilitas:est causa di
uisionis in alijs.sed quātitati primo
cōuenit diuisibilitas.ipsa.n.non est
diuisibilis per aliud.ergo ē cā diuisi
bilitatis in alijs:et ꝯñter q vnū indi
uiduū sit diuisum ab alio eiusdē spēi.
Materia vō signata q̄titate:ē prin
cipiū indiuiduationis pm et origina
le:quo ad vtrūq.

¶ Secūdo aduertēdū q forma est
principiū formale et secundariū in
diuiduationis:per quā cōpositū est
formaliter hoc.i.īdiuiduū talis spēi
et indiuiduū determinatum sub tali
specie.Sortes.n.per suam formam
speciei humane ité p suā formā est
indiuiduū determinatū sub illa spe
cie:et distinctū ab alijs eiusdem spe
ciei.Sed hoc habet sortes a forma
sua:pro quāto est indiuid uata p ma
teriam signatā quātitate. Secundo
probatur sic.qd dat esse hoc et incō
municabile composito:est principiū
formale indiuiduationis. Sed for
ma substantialis est illa que dat esse
hoc et incōmunicabile composito.
ergo etc. Ulterius probatur auctori
tatibus phi et Auerrois. Nam sm
Arist.2°.de anima et.8. met. forma
est sm quam compositū est hoc ali
quid.ergo forma est sm quam com
positum est indiuiduum.ab inferiori
ad suū superius. Item Auerrois 2°
de anima.co.9.indiuiduū nō est in
diuiduū.s.spēi et formaliter nisi per
suā formā.Et inferius subdit:q in
diuiduū est hoc per formam et non
per materiā in rebus naturalibus.
Sed in rebus artificialibus:indiui
duū est hoc per mām.nā hec sera est
hec sera: per suā mām:non per for
mam sere.Item co.7.dicit q cōpo
situm nō est vnum:nisi per vnitatem
existentē in forma.i.nisi quia forma
eius est vna.Item co.2. dicit q for
ma est per quam indiuiduū sit hoc.
Sortes.n.est sortes seu hic homo:p
suam formam formaliter:sed p ma
teriam signatā quātitate originaliter
et fundamentaliter.quia ab ea origi
natur indiuiduatio.

¶ Tertio aduertendū q materia si
gnata q̄titate pprie loquēdo: est cā
indiuiduationis et distinctiōis solū i
formis substātialib9. sed accipiēdo
materiā large p susceptiuo cuiuscu

bet forme: sic materia est cã indiuiduationis τ distinctionis numeralis oibus formis eiusdẽ speciei: vt patet de virtutibus. q. r. ar. xi. in corpore. q. siue sint sbales siue accidẽtales.

¶ Tredecima ꝓ. Principiũ formale distinguẽdi ꝭm numerũ in aiab⁹: est cõmensuratio ad corpora. Ista ꝓ habet a. s. Tho. 2°. ꝓ gentil. c. 81. τ probat tali rõne. omnis forma que vnitur corpori: indiuiduat ꝭm ꝙ appropriat tali corpori vel tali materie. sic. n. fit incõmunicabilis. Sed ois aia est forma que vnitur corpori saltẽ i sui initio. qꝛ ẽ actus corporis vt patet ex diffinitione aie 2° de aia. ergo ois aia indiuiduat ꝭꝫ ꝙ appropriatur tali corpori vel tali materie. Sed sic est ꝙ appropriat ꝭm ꝙ cõmensurat tali corpori vel tali materie. ergo indiuiduatur ꝭm ꝙ cõmensuratur tali corpori vel tali materie. ergo cõmẽsuratio ad corpora ẽ principium formale distinctionis numeralis in animab⁹. qd̃. n. est principiũ indiuiduationis est ẽt principiũ distinctiõis numeralis. Mã ãt ẽ distinctiuũ pmũ origiale: τ fũdamẽtale.

¶ Et scias ꝙ dicta cõmensuratio ẽ formale iduiduatiuũ τ distictiuũ ꝭꝫ numerũ: nõ solũ in aiabus: sed ẽt in oibus formis que recipiunt in subiecto. Et materia est distinctiuũ p^m originale τ fundamẽtale vt dictum est. compositũ vero ex materia τ forma est proximũ distinctiuũ materiale respectu formarũ accidẽtalium: que recipiunt in composito. Forme enim vnius spẽi non distingunt numero nisi per subiecta: vt ait s. tho. de virtu q. r. ar. xi. in corpore. τ ar. 12. ad. 3^m. Item compositum est proximum τ immediatum subiectũ formarum accidentalium: non ratione forme substantialis: sed ratione materie ꝭꝫ. s. Tho. in. 4 di. 12. q. r. ar. r. questiũcula. 3ª. ipsa enim est prima ratio substandi ꝭm phum. 2°. meta. sed non est subiectũ proximũ τ immediatũ accidentium: vt docet Capreolus in. 2. di. 13. ꝓ. 3^am. Sibi enim primo conuenit subici alteri: τ ideo est ratio subiciendi composito.

¶ Circa predicta dubitatur: quid sit dicta cõmensuratio anime ad corpus. Respondeo. aliqui dicũt ꝙ est differẽtia indiuidualis anime: cõtrahens animã ad esse indiuiduale. Et dicunt ꝙ dicta cõmẽsuratio ẽ intrinseca huic anime: sicut differẽtia specifica est intrĩseca speciei: immo est idem realiter ꝙ substantia anime. Ista opinio nõ placet. quia videtur opinio scotistarũ que superius reprobata est. ponunt enim animã indiuiduari per differentiã indiuidualem quam vocant heceitateꝫ. Et dicunt ipsas heceitates esse primo diuersas: τ se ipsis distingui. qd̃ etiam oporteret dicere de drĳs istis indiuidualibus: quibus aie distingũtur ꝭꝫ istã opinionẽ. Alĳ võ vt Capreolus i. 2. di. 3. q. r. dicũt: ꝙ ẽ entitas respectiua seu respectus. sed nec istud videt verũ. qꝛ talis respectus in aia separata nõ põt esse realis. Relatio enim realis requirit ambo extrema in actu: vt sepe dictũ fuit. Et ideo dicẽdũ est cũ Capreolo in ꝑ. di. 7. q. r. ꝙ dicta cõmẽsuratio ñ ẽ aliud ꝙꝫ eẽ aie cõmẽsuratũ corpori vel susceptiuo eius. Forma enim que recipitur in aliquo: recipitur ꝭm capacitatem eius: τ p cõsequẽs habet esse cõmẽsuratum suo susceptiuo: τ terminatum per suum susceptiuuꝫ. Hoc aũt

esse terminatum & cōmensuratū cor/pori aut susceptiuo: non indiuidua/tur formaliter per aliud: sed p ipm aīa formaliter indiuiduatur: etiam cum separata est: vt colligitur ex. s. Tho. 1. di. 8. q. 5. ar. 2. 6m. & de ente & essentia cap. 6. Vide tamē. R. gnālē de ente & essentia. c. 6. Cum vero di/cit. s. Tho. 2. cōtra genti. c. 75. & ali/bi sepe: q animme separate indiuiduā/tur & distinguuntur per habitudinez ad corpora: per habitudinem intelle/xit habitudinem fundamentalē seu fundamēt aliter captam: que est idē quod dictuz esse comensuratū: & ha/bens habitudinē ad corpus. Dicit enim in eodem. c. 81. q dicte comen/surationes seu habitudines ad cor/pora remanent in aīabus separatis etiā pereuntibus corporibus: Sicut etiā aīarū substātie manēt. quia fm esse nō dependent a corporibus. qd nō potest intelligi de cōmensuratōe seu habitudine formaliter capta. qr cum talis sit respectus realis: nō ma/net corrupto altero extremo. s. cor/pore.

¶ Decimaquarta cōclusio. Princi/pia distinctiua accidentium fm spe/ciem sunt principia a quibus per se causant: siue illa sint principia essen/tialia subiecti siue extrinseca. proba/tur quia illa sunt principia distincti/ua aliquoꝝ a quibus sumunt eorū dr̄ie. sed differētie accidētiū sumunt ex principijs a quibus causantur: vt inquit & pbat. s. Tho. d ente & essen/tia capitulo vltimo. ergo &c. Et non intelligo q distinguantur specie per prin cipia: quia sunt eiusdem speciei cum principijs: de hoc enim supra in. 7. ꝯclusione dictū est: sed qr prin/cipia eoꝝ distinguntur specie.

¶ Decimaquinta. ꝯ. principiū distin/guendi fm spēm in substātijs sepa/ratis. est tota essentia accepta fz vl/timū gradū perfectionis essentialis probat. qr id est principiū distinguē/di fm spēz: a q̄ sumit dr̄ia specifica sz dr̄ia specifica in substātijs separa/tis sumit a tota essentia fm vltimuz gradū pfectiōis essentialis. ergo &c. mi. probatur. qr dr̄ia specifica in eis nō sumitur ab extrinseco. quia hñt esse oīno absolutū. & in alio nō rece/ptibile: nec a parte essentie: quia sūt simplices. ergo a tota essentia. nō fz gradū cōez & potētialē seu determi/nabilem ad vlteriorē perfectionem. quia ab ea sic accepta sumit genus. ergo sumitur a tota essentia accepta fm vltimum gradū perfectionis.

¶ Decimasexta. ꝯ. substātie separa/rate indiuiduant per se probatur a s. Tho. de spiritualibus creatu. ar. 5. ad. 8m. & 1. q. 3. ar. 2. 3m. & q. 77. ar. 2. qr ille forme que nō possunt i alio recipi. sed subsistūt in se ipsis: per se ipsas indiuiduantur. Sed substātie separate sunt huiusmodi. ergo &c. ma. probat. quia forme que nō pos/sunt in alio recipi sunt indiuidue & singulares. patet primo per Aristo. dicentem. 7o. met. contra Platonē: q si spēs rerū sunt abstracte: oportet q sint singulares. quia non sunt in alio receptibiles. secūdo patet rōne quia nō possunt esse vniuersales. nā vniuersale est qd est aptū natū esse i pluribus. tales aūt non sunt apte na/te recipi in aliquo. ergo de necessi/tate sunt singulares. Aut ergo sunt singulares & indiuidue p aliud: aut per se ipsas. non p aliud quia forma que per aliud indiuiduatur: de se est indifferēs ad esse vniuersale & singu

lare. Sed forme abstracte τ in alio non receptibiles: non sunt indifferẽtes ad esse vniuersale τ singulare. quia sic quãtũ ẽ de se possent in pluribus recipi. ergo non indiuiduãtur per aliud. ergo per se.

¶ Ultra pdictas cõclusiones nota: ꝙ principiorꝫ distinctiuorꝫ quedam distingũt absolute. τ talia distingũt rem ab omnibus alijs. sicut rationale distiguit hoiez ab omnibus alijs rebus. quedaꝫ distingunt relatiue. τ talia nõ oportet distinguere ab oib' alijs: sed a correlatiuo. patet hoc. qꝛ cõmunis spiratio distinguit patrem a spũ sancto τ nõ a filio. quia ipsa ẽ cõmunis vtriqꝫ.

¶ Secũdo nota: ꝙ principia que distingunt intrinsece τ formaliter aliqua: nõ magis distingũt illa: qꝫ ipsa inter se distiguãtur: ẜm. s. Tho. in p̃. di: 13. ar. 2. ad. 4m. vnde si principia distinctiua distingunt inter se ratione tm̃: non possunt distinguere realiter. principia tm̃ que extrinsece in ratione cause finalis distingũt: possunt magis distinguere qꝫ ipsa distinguãtur: ẜm Capreolũ in p̃. di. 3. q. 3. ar. 2 patet hoc: de ente τ de bono: que distinguuntur rõne tm̃ inuicem. τ tamẽ intellectus τ voluntas distinguuntur specifice τ realiter per illa: que sunt obiecta intellectus τ volũtatis. Nõ enim incõuenit ꝙ potentie realiter diuerse ordinent ẜm essentiã suam ad eãdẽ rem ẜm diuersas rationes. Sicut etiã de eadem re sunt diuerse sciẽtie ẜm diuersas rõnes.

¶ Tertio nota: ꝙ principia que cõstituunt formaliter: etiã distinguunt: τ eõ. principia que formaliter τ intrinsece distingunt: etiaꝫ cõstituũt. eedẽ enim differẽtie cõstituũt τ distingũt ẜm Porphy. in cap. de dfia. Nõ tñ oportet ꝙ principia que cõstituunt materialiter: distinguãt. Materia. n. cõstituit indiuiduũ: nõ tamen distinguit vnũ indiuiduũ ab alio per se loquendo. Sed quãtitas est principiũ distinguendi vnũ indiuiduũ ab altero eiusdẽ speciei. Materia vero ratione quãtitatis: vt ait. s. Tho. in. 4. q. di. 12. q. 1. ar. 1. q̃stiũcula. 3. ad. 3m.

¶ Quarto nota ꝙ prima distinctiua in nullo vniuoco formaliter conueniunt. alioquin per alia distinguerẽtur: τ sic nõ essent prima distinctiua: Sed cõtra. relationes originis in diuinis sunt prima distinctiua: τ tamẽ in aliquo vniuoco conueniunt. s. in essentia diuina. ergo aliqua p̃ma distinctiua cõueniũt in aliq̃ vniuoco. Dr̃ ꝙ relationes originis vtriqꝫ ꝯueniũt i essentia qꝛ essentia pdicat̃ d q̃libet illarꝫ absolute τ simpliciter. sꝫ ẜm ꝙ sunt principia distinctiua non conueniũt in essentia. Distinguunt. n. personas ẜm rõnẽ suã formalẽ accepte. verbi gratia paternitas diuina inquãtũ paternitas diuina: vt sic aũt nõ cõueniũt i essentia. nõ. n. p̃rnitas diuina inqꝫtũ p̃rnitas diuina ẽ essentia diuina. quia nihil ei sic accepte cõuenit nisi qđ est intrinsece de intellectu eius: τ per se predicatur de illa. essentia aũt non predicatur per se τ formaliter de relationib': τ ideo inquãtum tales nõ ꝯueniũt in essentia diuina. Secũdo dicitur ꝙ nõ cõueniũt formaliter in essentia diuina sed realiter τ idẽtice. nõ enim essentia diuina predicatur formaliter de illis. neqꝫ tamẽ sequitur ꝙ per alia distinguantur quia sunt simplicissime ẜm ꝙ realiter accipiuntur. Formaliter aũt accepte. i. inquãtũ tales

puta inquātū paternitas diuina vel inquātum filiatio diuina non cōueniunt in essentia vt dictum est.

¶ Nec ab vltimis distinctiuis aut a primis inquātū huiusmodi pōt abstrahi aliqd cōmune vniuocū. q̄uis ab eis absolute ꝛ in sensu diuiso acceptis possit abstrahi vt inquiūt aliqui excellentissimi magistri. Aliis tñ videtur ꝙ nihil est vniuocū in diuinis ꝓprie qꝛ omne vniuocum dicit realitatē precisam potentialeꝫ ꝛ determinabilē: ꝛ per cōsequens ab vltimis distinctiuis quouis modo acceptis in diuinis: nō pōt abstrahi aliquid cōmune vniuocū. potest tamē abstrahi aliqua ratio formalis significans plura immediate: indistincte tamē ꝛ per modū vnius: in qua conueniunt vltima distinctiua. Sed hoc non est conuenire in aliqua vna re abstrahibili sed in vna ratione. Et talis ē formalis rō relationis diuine qꝛ significat īmediate relationes diuinas indistincte tñ. significat. n. relationē diuinā quecūqꝫ sit illa. Et relatio diuina ſm illā rōnē dr̄ in quid de singulis relationib9 diuinis. Nō enim est necesse ꝙ illud qđ ꝑdicat in quid. significet formaliter vnam realitatem vt patet de ente. Itē relatio diuina realis est aliquid cōmune ſm rōnē. qꝛ habet vnā rōnē que est cōis singulis relationib9 diuinis realibus. Similiter est vna ſm rōnem qꝛ eius ratio formalis ē vna. sed nō est vna vnitate rei cōmunis. qa circūscriptis realitatibus relationū in speciali: nō remanet ibi aliqua realitas relatiua cōis. alioquin esset adhuc ibi aliquid: qđ diceret relatiue. remanet tamē relatio quo ad cōem rōnē qd nois. Quidā vō dicūt ꝙ relatio diuina realis dicit aliquā realitatē relatiuā cōeꝫ singulis relationibus diuinis realib9. que remanet circūscriptis relationib9 spālibus. sed ad hoc vr̄ seq ꝙ ꝑ diuersa. s. paternitas diuina ꝛ filiatio diuina cōueniāt formaliter ī vna realitate cōi ñ analoga: ꝛ ꝯſter non sint ꝑ diuersa ꝛ ꝙ vltima distinctiua formaliter sūpta: cōueniāt formaliter ī vna realitate. ꝛ ꝙ relatio diuina habeat cōceptuꝫ precisum ꝛ potētialē ac determinabilē. ois. n. realitas cōis: que non est vna numero: vr̄ potētialis ꝛ ꝯhibilis. quid tenēdū sit nō ꝓdo. doctior me ꝓdat ꝛ determinet. nō. n. scio ꝑ quid ꝯhat ꝛ diuidat: aut quō possit diuidi ꝛ contrahi.

¶ De significatione noium presertim que ꝓprie de deo dicunt ꝛ eoꝝ predicatione. Cap. xvij.

Significatio nominū que ꝓpe đ deo dicunt: eorūqꝫ predicatio: speciales cōtinet dubitationes: q̄s nos in hoc capitulo per notabilia declarabimus. Notandum ergo primo ſm. s. Tho. 1. q. 13. ar. 2. ꝙ nomina que proprie ꝛ absolute de de deo dicuntur: vt ly bonus: ly sapiens. significant diuinam substantiam ꝛ predicantur substantialiter de deo. probatur prima pars. quia illud nomen quod significat exemplatum: significat etiam exemplar. est enim exemplatum simile exemplari. sed nomina dicta de deo proprie ꝛ absolute non relatiue: significant perfectiones creaturaruꝫ: que sunt exemplate ab essentia diuina ꝛ similes ei licet deficiēter: ergo signi

ficant diuinam essentiã. & hoc ex cõsequẽti:nõ ex impositione.fuerũt.n. imposita ad significandũ perfectiones creaturarũ que sunt accidẽtia: & non diuinaȝ essentiam. Magis tñ significant diuersas formalitates & diuersas perfectiones in deo q̄ȝ diuinaȝ essentiã:diuersas inq̄ȝ ſm rationem & nõ ex natura rei.sed quia ille perfectiones importãt diuinã essentiam principaliter & in recto. ideo significant etiã essentiaȝ diuinam. Et ex hoc sequit̃ secũda pars.s.ꝙ predicant̃ de deo essentialiter seu substantialiter.sed cõtra hoc arguitur: quia illud sine quo aliquid põt intelligi:non predicat̃ de illo essentialiter seu substãtialiter.sed accidentaliter. Est enim impossibile intelligere aliquam rem & non intelligere ea que sunt de substantia eius: seu que substãtialiter de illa predicãtur sed deus põt intelligi sine bono: vt dicit Boetius in libro de ebdoma. ergo bonũ nõ predicatur essentialiter de deo. & pari ratione:nec alia q̄ de deo proprie dicunt̃. Ad hoc dicitur:ꝙ aliquid põt intelligi dupliciter.primo perfecte & ſm essentiam suã.& sic nihil potest intelligi nisi intelligant̃ omnia p̄dicata eius essentialia.secũdo potest aliquid intelligi imperfecte.& ad intelligẽdũ hoc modo aliquid:nõ requirit̃ ꝙ intelligantur oĩa p̄dicata eius essentialia. multas.n.sp̄es rerũ cognoscimus:& tñ nõ cognoscimus oĩa p̄dicata earum essentialia:& presertim vltimas dr̃ias. Ad argumẽtũ ergo dr̃:ꝙ ma. est vera d̃ intelligi pfecte & ſm essentiã:nõ aũt de intelligi imp̄fecte & p effectus in adequatos: quomodo intelligitur hic deus a nobis.vnde in sensu in q̄ ꝓcedit̃ ma.minor ē falsa.

¶ Secũdo notãdũ ꝙ nullũ nomen significat diuinã essentiã:aut diuinã perfectionẽ vt in se ē & perfecte.verbi gratia.ly deus nõ significat p̄fecte & vt in se est diuinã essentiaȝ.nec ly sapiẽtia significat perfecte & vt in se est diuinã sapientiam:sed deficiẽter & imperfecte.probatur.quia nomina sic significant diuinã essentiaȝ & diuinã p̄fectionẽ sicut eã cognoscimus.sed cognoscimus imperfecte & deficiẽter diuinã essentiã & diuinã perfectionẽ.ergo noĩa dicta de deo significãt diuinã essentiã imperfecte & deficienter. Mi.probat̃. qꝛ sic cognoscimus diuinã essentiã & diuinã perfectionẽ sicut representatur per creaturas sensibiles.inuisibilia enĩȝ dei per ea q̄ facta sunt intellecta cõspiciunt̃ ad ro.p̄.& vt habet̃ p̄ poste. oĩs nr̃a cognitio intellectiua ortum habet a sensu:& a reb᷑ sensibilibus: a quibus accipimus cognitionẽ nostrã.sed creature representãt deum imperfecte & deficiẽter.ergo cognoscimus diuinã essentiam & diuinam perfectionem imperfecte & deficienter. Et eodem modo dicimus de cõceptibus nostris formatis de deo & de perfectionibus diuinis.oẽs enim cõceptus quos formamus de deo & perfectionibus diuinis: representãt diuinã essentiã & diuinas perfectiones imperfecte & deficiẽter. quia nõ possumus hic intelligere deum per essentiam & vt in se est:nec diuinam perfectionem vt in se est.cum intelligamus eam solũ ex creaturis:que non representant diuinam essentiaȝ vel diuinam perfectionem vt in se est & perfecte:sed deficienter & imperfecte.

¶ Ad cuius declarationē sciendū est: q vt ait. s. Tho. de potētia. q. 7. ar. 5. 1. q. 4. ar. 2. 1. q. 13. ar. 4. deus continet in se perfectiones oium rerum. qđ probatur primo auctoritate Dionysii. c. 5. de diuinis nominibus dicentis. Deus in vna existētia oia prehabet. 2°. auctoritate Auerrois 5°. met. vbi dicit: q deus habet in se perfectiones oium generū. tertio probaf rōe. quia ois effectus nobiliori mō est in causa sua effectiua equiuoca. Sed deus est cā effectiua equiuoca oium rerum. ergo perfectiones omniū rerum sunt in deo eminētiori & perfectiori modo: q̄ʒ in creaturis. Sunt autē in deo perfectiones oium rerū vnite & simpliciter. i. vna & simplex res & perfectio: in creaturis diuise & multipliciter vt īquit. s. Tho. 1. q. 4. ar. 2. ad pm. 1. q. 13. ar. 4. & probatur autoritate & ratione Dionysii de diui. noibus. c. 5. sicut inquit sol sensibilium substantias. i. formas substātiales: & qualitates multas differentes: ipse vnus existēs & vniformiter lucēdo: in se ipso vniformiter preaccipit: ita multo magis in causa omniū: necesse est preexistere oia fʒ naturalem vnionē. i. esse naturaliter vnū ista ē rō Dionysii que ē a maiori. At. s. Tho. de ente & essentia. c. 6. probat hoc idem a simili. Sicut inquit qui per vnaʒ qualitatem posset efficere operationes oium qualitatū: haberet ī illa q̄litate oēs q̄litates: ita deus in suo esse habet oēs perfectiones. per illud. n. pōt in oēs operationes omniū rerū. omnis. n. operatio creature est ab ipso principaliter. quia omnis alia res agit in virtute eius. perfectio ergo diuina que ē vna & simplex in se: nō pōt cōmunicari totaliter alicui creature: q2 creatura non pōt adequari deo: & pñter nō representatur totaliter & perfecte per creaturas: Sed imperfecte & deficienter: particulatim atq3 diuisim. Ex quo etiā sequitur: q cognoscamus eaʒ imperfecte atq3 diuisim & quasi per partes q2 non cognoscimus eam nisi sicut representatur in creaturis. Ex hoc vlterius sequitur q noiamus eā imperfecte & deficiēter: & quasi per partes: cum sit in se vna. q2 nominamus sicut cognoscimus. Et ideo ꝯceptus formati a nobis de perfectionibus diuinis: & similiter noia imposita ad significandū perfectiones diuinas: significāt imperfecte & deficienter ac particulatim vnā & simplicissimā rem. s. diuinaʒ perfectionē: & diuinā essentiā: fm tamen diuersas rōnes. vnde nō sunt synonima. Diuina. n. perfectio maior est q̄ʒ vt aliquo noie perfecte significari & comprehēdi possit. vnde excedit omniū noium. significationeʒ fm. s. Tho. 1. q. 28: ar. 2. Una ergo simplicissima res correspōdet multis cōceptibus: & pluribus nominū significationibus: diuersimode tñ: fm q diuersimode imitabilis & cōmunicabilis est creaturis: & fm q diuersimode representaf p creaturas. Ex quibus sequitur: q diuina essentia & perfectio ē vna & simplex in se & ex natura rei seu fm reʒ: sed plures & multiplex fm rationem.

¶ Cōtra. quia secluso omni actu intellectus: in deo sunt multa attributa. ergo in deo sunt multe perfectiones ex natura rei. Respōdeo: q secluso omni actu intellectus: sunt in deo attributa multa fm rōnem virtualiter & fundamentaliter. Multitudo. n.

tudo.n.ꝺm ratione virtualis ꝛ fundamentalis non requirit actum rationis seu intellectus:sed stat simul cũ seclusione ꝛ circũscriptione oĩs actus intellectus. Dicunt aũt ĩ deo esse multa attributa ꝺꝫ ratione.quia habent diuersas rões in deo nam perfectio diuina que est vna ꝛ illimitata in se ex natura rei seu ꝺm rem ꝛ ex parte rei:habet multas rationes inadequatas ĩ deo ꝺm quas diuersimode representatur que sunt rões attributoꝝ adequate ꝛ ꝯñter est distinguibilis ꝛ plurificabilis ꝺꝫ ratione que rões sunt ipsa essentia diuina aliter ꝛ aliter sumpta. habẽt tñ omnia attributa.vnam rõnem inadequatã que est essentia diuina absolute sumpta.1.q.55.ar.3.ad.3m. Distiguuntur ẽt rõne quo ad nos qꝛ habent diuersas rões ĩ itellectu nr̃o. Sed nõ sunt in deo multa attributa ꝛ multe perfectiones ꝺm rẽ: seu ex natura rei.quia vna perfectio in deo est alia ꝺm rem.nam intellectus est volũtas ꝺm rem.ꝛ sapiẽtia est iustitia ꝺm rem in deo.vnde ad rationẽ dicit:ꝙ si antecedẽs intelligatur de multitudine ꝺm rẽ:est falsum.si vero de multidine ꝺm rationẽ virtuali ꝛ fundamentali:conceditur.sed negatur ꝯña.

¶Scotiste vero aliter sentiunt. Dicunt enim ꝙ vna ꝛ simplex res correspondet oĩbus cõceptibꝰ attributoꝝ:ꝛ significationibus omniũ nominum attributoꝝ:sed nõ vna realitas:ꝛ vna formalitas. Sed multitudo ꝛ pluralitas realitatum seu formalitatum ex natura rei. Dicũt.n. ꝙ noĩa attributoꝝ significant quidem vnam ꝛ eadem rem simplicissimam:sed nõ vnam ꝛ eãdem realitatem:sed multas ꝛ distinctas ex natura rei ꝛ formaliter.

¶Hec opinio nõ placet.tum qꝛ diuertit a cõi via oĩum alioꝝ theologorum ac phõꝝ vt supra patuit:ꝺm quos nulla multitudo vel pluralitas absolutoꝝ ex natura rei ponitur in deo:sed pura ꝛ summa vnitas ex natura rei: vt declarat.s. Tho.1.q.30.ar.1.ad.3m.pluralitas võ ꝛ multitudo ꝺm rõnẽ:virtualis quidẽ ꝛ fundamẽtalis secluso omni actu rõnis: sed per operationẽ intellectus reducitur ad actũ.tum quia in se falsa est prout in superioribus ꝓbatum fuit. vbi etiã ostẽsum est: ꝙ distinctio inter rem ꝛ realitatem:chymerica est ac voluntaria ꝛ a solis scotistis inuẽta ꝛ fabricata.vnde non rõnabiliter respondẽt dicentes:ꝙ est ibi pura ꝛ summa vnitas rei absolute nõ autẽ vnitas realitatis sed pluralitas realitatũ. Item ꝺm determinationẽ ecclesie in.c.damnamus ex̃ de summa tri.ꝛ fi.catho.in diuinis est tãtũmodo trinitas ꝛ nõ quaternitas. scotiste aũt ponunt quaternitatẽ ꝛ vltra. ꝛ volunt ꝙ essentia ponat in numerum cũ personis:ꝛ cõstituat quaternitatẽ vna cũ ꝑsonis: qđ ibi negat. similiter quodlibet attributum essentiale ꝺm eos ponit in numerũ.s.realitatũ cũ personis ꝛ cũ essentia:quia quodlibet istoꝝ importat aliã ꝛ aliã realitatẽ. Dicendũ est ergo: ꝙ noĩa attributoꝝ ꝺm ꝙ dicunt de deo non solũ significãt vnã ꝛ eãdẽ simplicissimam rẽ:sed etiã vnã ꝛ eãdẽ realitatem:ꝺm tamẽ diuersas rões ꝛ diuersos conceptus:ꝺm ꝙ diuersimode participabilis est ꝛ comunicabilis creaturis: ꝛ ꝺm ꝙ diuersimode representatur per creaturas.

¶ Tertio Notādū q̄ omne nomen potest negari de deo quātū ad modum significādi. probatur. quia abstractum significat per modum non subsistentis: sed vt quo aliquid est. Cōcretū vero significat quidē per modū subsistentis: nō simplicis: sed compositi. Deus autē est subsistens ⁊ simplex: ⁊ ideo sibi non conuenit nomē cōcretū vel abstractū: quātū ad modū significādi. Preterea talia nomina significant perfectiones diuinas per modū quo participant in creaturis. in quibus recipiuntur ⁊ representantur imperfecte ⁊ deficienter: ⁊ non per modū quo in deo sunt. nulla enim creatura potest recipere aliquam perfectionē diuinā per modū quo est in deo. ⁊ ideo dicta noīa deficiunt a diuina representatione: quātū ad modū significandi: ⁊ ꝯñter possunt absolute negari de deo. quia non cōueniūt ei quātū ad modum significandi: sed sublimiori modo. prima ratio habetur a s. Tho. 1. q. 13. ar. p̄ secūda vero habetur ab eodem in p̄. di. 22. q. 1. ar. 2. ⁊ de potentia. q. 7. ar. 5. ad. 2m. vbi ēt dicit q̄ licet Dionysius dicat: q̄ negationes dictoꝝ nominū de deo sūt absolute vere: nō tamē dicit q̄ affirmationes sint false: sed incompacte. quia non est in eis omnino conueniens coniūctio predicati ad subiectum: quātum ad modū significādi.

¶ Contra hoc arguit. ⁊ probatur q̄ affirmationes dictoꝝ noīū de deo: sint simpliciter false. primo sic. q2 affirmationes dictoꝝ noīū de deo: nō sunt vere nisi sm quid. s. quātum ad rem significatam. ergo simpliciter sunt false. antecedēs est. s. Tho. in primo di. 22. loco supra allegato. vbi dicit idem velle Dionysium. secundo sic. ad veritatem propositionis requiritur: q̄ predicatum verificetur de subiecto quantum ad rem significatam: ⁊ quātum ad modum significandi sm. s. Tho: loco preallegato. Sed nullum nomen verificat de deo quantū ad vtrumq3: vt supra probatum est. ergo nulla propositio in qua affirmatur aliquod nomē de deo: est vera. tertio sic. si vnum contradictorioꝝ est verum: reliquū est falsum. impossibile est enim idem in esse eidē ⁊ nō in esse. Sed iste sunt cōtradictorie deus ē sapiēs: ⁊ deus non est sapiens. ⁊ negatiua est vera absolute sm Dionysiū: vt dictum ē. ergo affirmatio est falsa.

¶ Ad hec dicit: q̄ sapiētia: iustitia: ⁊ alia attributa possūt dupliciter accipi. primo absolute ⁊ inquātum huiusmodi. vt sapientia inquātū sapiētia: ⁊ iustitia inquātū iustitia. Et sic affirmationes sunt absolute vere de deo. ⁊ negationes absolute false. secūdo vt participantur in creatura: vel vt a nobis intelligunt. ⁊ sic negationes sunt absolute vere ⁊ affirmationes absolute false: hec enim ē vera sm Dionysiū. deus non est sapiens sicut alia. i. tali sapientia qualis reperitur i creaturis: vt refert. s. Tho. in primo di. 4. q. 2. ar. p̄. ⁊ ꝯñr affirmatio est falsa loquendo de sapientia eodem modo sumpta. Similiter sm. s. Tho. de potentia q. 7. ar. 5. ad. 2m. ista est vera. deus non est sapiens. s. sapientia qualem nos intelligimus ⁊ nominamus. ergo affirmatiua ista est falsa: deus est sapiēs intelligendo de eadem sapientia. s. qualem nos intelligimus ⁊ nominamus. Sed diuersimode accipiēdo:

affirmatio & negatio pōt esse simul vera. Ista enim est simpliciter vera: deus est sapiens: loquendo de sapiētia absolute & fm rationem eius formalem. Et similiter hec est absolute vera: deus non est sapiens: loquendo de ipsa vt participatur in creaturis: vel vt a nobis intelligitur & nominaf. vnde Diony. vt ait s. Tho. in primo di. 4. q. 2. ar. 1. docet omnes pdicationes diuinas ita exponere. deus est sapiēs & nō ē sapiēs. s. sicut alia. i. tali sapiētia: q̄lis ē i creaturis Ad primā rationem in oppositum: dicitur: q̄ secūdū quid: duobus modis capitur. primo vt opponif ei qd est totaliter. & sic fm quid significat non fm totum: sed fm aliquid. secūdo vt opponitur ei quod est simpliciter. Si primo modo accipitur in antecedente: conceditur antecedēs: & negatur ꝯñia. si secūdo: negatur antecedēs. nec sic intellexit illud Diony. aut s. Tho. sed primo modo. vnde sensus est affirmationes dictorū nominum de deo: non sunt vere nisi fm quid. i. nisi fm aliquid. s. quantū ad rem significatam. ad secundam dicitur: quod ad veritatē & proprietatem affirmationis vt intelligitur a nobis: requiritur q̄ totum affirmetur. s. res significata & modus significandi: non autem accipiendo affirmationem fm se. Vel dicatur: q̄ ad perfectam veritatem & perfectā proprietatem: requiritur q̄ vtrūq; affirmetur & verificetur: non autem ad sufficientem veritatem & sufficientē proprietatem. Dicit enim sanctus Tho. in primo di. 22. ar. 2. ad. 4^m. q̄ imperfectio que importatur in modo significandi & non in principali significato: nō facit predicationē falsam sed imperfectam. Non incōuenit autem q̄ aliquod predicatū verius & magis ꝓprie dicatur de vno q̄3 de alio. fm s. Tho. 1. q. 13. ar. 3. & 4. Ad tertiā dicif: q̄ ille nō sunt cōtradictorie: deus est sapiēs: deus nō est sapiens: accipiendo ly sapiens diuersimode: vt supra declaratū fuit. Non. n. affirmatio & negatio cōtradicunt: nisi termini in vtraq; eodem modo accipiantur.

¶ Quarto Notandū: q̄ nominū significantium perfectiones: quedam sunt imposita ad significādum perfectionem exemplatā adeo simpliciter: non cōcernendo aliquē modū participandi seu aliquam imperfectionem in sua significatione. Quedam vero sunt imposita ad significandum perfectionem fm modum significandi: seu cum aliqua imperfectione. Exemplum primi patet de hoc nomine cognitio: & de hoc nomine sciētia. quoꝝ qdlibet significat pfectionē exēplatā a deo: nō significādo modū participādi vel aliquā imperfectionem in sua significatione principali. Exemplum secūdi dicti patet de hoc nomine sensus. qd significat cognitionē per modū illū quo recipif mātiliter: fm virtutē coniūctā organo. Et lz oē nomē impositū a nobis ad significādū pfectiōes diuinas: importet ī. mō significādi impfectionē aliquā: q2 significat illā vt reperif i creaturis: in qbus deficiēter & imperfecte recipif: nō tamē oē nomē importat i sua significatione pncipali illū modū ipfectionis. Sed quedā sic & quedā nō: vt dictū est. Illa ergo noīa que significāt diuinas perfectiones absolute: & non important in principali significatio

ne sua imperfectionē seu modū participandi: dicunt de deo ꝓprie: quātum ad rem significatā: licet nō quātū ad modū significādi: vt dictuꝫ est in .3°. notabili. Que vero significant diuinā perfectionē: ꝛ in sua principali significatione includūt imꝑfectū modū participādi dicunt ꝺ deo metaphorice: ꝛ nō ꝓprie: vt videre: sentire: leo: agnus: ꝛ his similia. probatur prima pars. quia dicunt de deo ꝫm suam rōnē formalē. ergo dicunt proprie de deo. Secūda probat. qꝛ dicunt de deo ꝫm similitudinē ꝓportionis: pro quāto deus se habet quātū ad aliquid: sicut se habet creatura. ergo dicunt de deo metaphorice. ista colligunt a .s. Tho. in p di. 22. ar. 2. ꝛ. q. 13. ar. 3. Et ille ꝑfectiones que quātū ad rē significatā nullam imperfectionē important: dicuntur perfectiones simpliciter: ꝛ attributa. ꝛ iste sunt: de quibus Anselmus dicit: ꝙ simpliciter ꝛ omni melius est eas iesse qꝫ ñ iesse. Dico āt ꝙ oī melius est eas i esse: in quātū ē īdiuiduū entis: nō in quātū est indiuiduū talis nature: puta canis. cui nō est melius vt sit intelligens qꝫ nō intelligens: in qꝫtū canis est: vt inquit. R. generalis de ente ꝛ essentia. c. 2.

¶ Quinto Notādū: ꝙ eoꝝ que predicanf de deo quedā predicanf per se in primo mō ꝛ formaliter. vt ꝫba actus ꝛ ens. ista. n. sunt intrinsece de formali rōne eius quedā predicanf in secūdo modo perseitatis ꝛ formaliter. vt bonus: sapiens: iustus: eternus: ꝛ reliqua huiusmodi. probatur. quia ꝓprietates predicanf de subiecto in secundo modo perseitatis ꝛ formaliter: sicut etiam passiones entis predicantur dē ente in secundo modo perseitatis ꝛ formaliter: licet predicentur essentialiter: ꝛ sint ideꝫ essentialiter qđ ens. Quedā predicantur de deo idētice ꝛ essentialiter sed non formaliter. vt persona ꝛ hypostasis. hec enīꝫ: deus est persona: nō est formalis. tū qꝛ ly persona nō significat essentiam dei formaliter ꝛ in recto: sed. sed materialiter ꝛ in obliquo. tum quia persona nō est de ratione formali dei. Quedam predicantur per accidens de deo: nō quidem per accidens qđ sit in deo: sed ꝫm aliquid extra existens: qđ cōparatur ad deum accidentaliter: vt habetur de potentia. q. 7. ar. 8. ꝛ talia sunt ea que important relationē dei ad creaturaꝫ vt dominus: gubernator: saluator: creator.

¶ Sexto Notandū: ꝙ quādo aliqđ predicatur de aliquo formaliter ꝛ ī quantū tale: quicquid est de ratione eius ꝛ per se conuenit ei: predicaf ēt de illo. secus quādo ꝑdicatur de aliquo identice ꝛ non formaliter. quia nō oportet omnia que sunt de rōne eius ꝑdicari seorsum de illo: de quo ipsum ꝑdicaf. ꝛ sic intelligif regula Arist. in ꝑdicamētis. qcqd ꝑdicaf ꝺ ꝑdicato: ꝑdicaf ꝺ subiecto. exēplū. essentia diuina est ꝑsona. nō tñ essentia diuina est indiuidua. quia persona non predicatur per se de essentia diuina. ꝛ ideo nō oportet ꝙ illa particula indiuidua: que ponitur in diffinitione persone: predicef de essentia seorsum ꝛ de per se. sic etiam intelligif illa maxima. s. Tho. 1. q. 28. ar. 3. quando aliquid attribuitur alicui: oportet ꝙ attribuātur ei omnia que sunt de rōne eius. aliud exemplum. essentia est paternitas. ꝛ tamē essentia non est ad aliud. item essen-

tia est filius.non tamē essentia est ab alio:seu genita:sed interuenit i oib' illis falsa accidentis.

¶Septimo Notandum:q licet nomina psonalia ꝛ notionalia substātiua possint predicari de essentia diuina:non tamen nomina personalia aut notionalia adiectiua:nisi aliquo substantiuo adiūcto. probatur inductiue.quia si hoc nomē pater sumatur substantiue predicatur de essentia:si vero sumatur adiectiue nō predicatur de essentia:vt ait.s. Tho. in in primo di.5.q.1.ar.1.ad.3.itē essentia est generatio nō tamen est generās:aut genita.ꝛ ita de alijs. Ratio diuersitatis est.quia nomina substātiua significāt formam ꝛ suppositū. ꝛ ideo possunt predicari nō solū formaliter:sed etiā identice.non autē denominatiue.vnde nō determināt essentiaꝫ.Sed adiectiua significant solum formam.ꝛ ideo predicantur solum formaliter ꝛ denominatiue.ꝛ ꝯñter determinant substantiuum de quo predicantur.ponunt enim formam suā circa substantiuū.Si ergo predicarentur de essentia notionalia adiectiua determinarēt essentiā: qđ est inconueniens.quia importaretur distinctio in essentia. Cū enim dicitur essentia est generās : essentia est genita:non potest ly essentia supponere pro personis ꝓpter suū modū significandi in abstracto.nō:n. significat diuinā essentiam vt in habente:sed vt formam abstractaꝫ:ꝭm s.Tho.1.q.39. ar:5. ergo supponeret pro essentia ꝛ ꝯñter esset distinctio in essentia.quia daretur essentia generans:ꝛ essentia genita in diuinis.que distinguerentur realiter. qꝛ nihil seipsum gignit ꝭm Aug. Possunt tamen nomina personalia ꝛ notionalia adiectiua ꝑdicari de essentia:si addatur eis aliquod substantiuum:vt dicebat vltima pars notabilis.vt essentia ē res generās.essentia est res genita.si ly res supponat pro ꝑsona.vt ait.s.Tho.1.q.39.ar. 5.ꝛ nō sequitur.essentia est res generans:ergo essentia est generans:ꝭm s.Tho.i ꝑ di.5.ar.1.quia ly generās non ponit formam suam circa idem in añte ꝛ ꝯñte:sed circa diuersa.

¶Dubitatur vtrū de eodē ꝭm numerum possint predicari opposita i diuinis. Ad qđ breuiter dico duo. primū est q opposita possunt predicari per identitatem seu identice de eodem ꝭm numerū in diuinis. secūdum est q opposita nō possunt predicari formaliter ꝛ denominatiue i diuinis de eodem ꝭm numerū . primum dictum probatur.quia paternitas ꝛ filiatio predicantur identice de essentia.ergo opposita predicantur de eodeꝫ ꝭm numerū in diuinis idētice.Similiter essentia est pater: essentia est filius:acciplēdo ly pater ꝛ ly filius substantiue. quia tunc est predicatio identica. ꝛ ita de multis alijs. ꝛ ñ icōuenit q opposita insint eidem per identitatem.quia sic non insunt vt opposita sunt. secundū dictum probatur. quia opposita formaliter sumpta.i.ꝭm proprias rationes formales:essent in eodem . ꝛ ex ꝯñti vt opposita sunt qđ est impossibile vt patet.x.met.

¶Ex hoc sequit q nulla res in diuinis ē cōicabilis ꝛ icōicabil:ꝓducta ꝛ iproducta:absoluta ꝛ relatiua:generans ꝛ genita:absolute ꝛ simpliciter loquendo. patet sequella. quia cum ista predicentur solum formali

ter: ex eo q̄ sunt adiectiua: sequeretur q̄ opposita essent formaliter in eodem. Non incōuenit tamē q̄ vnā et eadem res sit simpliciter incōicabilis: et sm quid cōicabilis: et ecōtra. Nā pr̄ in diuinis ē simpliciter loquēdo incōicabilis: sed sm q̄ deus ē cōicabilis: vt ait. s. Tho. de potentia. q. 8. ar. 3. Et pari modo diceret q̄ essentia est simpliciter cōicabilis: sed sm q̄ est pater est incōicabilis. Nec icōuenit q̄ vnū et idem affirmetur et negetur de eodē diuersimode accepto vel vnum nō insit simpliciter: et sm quid insit. Deus enim generat: et tñ deitas nō generat. cū tñ sint idē realiter. Et essentia simpliciter loquendo: nō generat: sed sm q̄ pater: generat. Conceditur tamē: q̄ essentia est res generās: et q̄ est res nō generans: vt patet per. s. Tho. i. q. 39. ar. 5. et in p̄ di. 5. ar. p̄. Nā i prima ly res supponit pro psona patris: in secūda vero ly res supponit pro persona filij. Et pari ratione cōceditur q̄ essentia est res ingenita et improducta. et q̄ essentia est res genita et producta. q̄ essentia est res absoluta. et q̄ est res relatiua. q̄ essentia est res cōicabilis. et q̄ est res incōicabilis. q̄ essentia est substantia comunis. et q̄ est sba indiuidua. secūda pars. pbat. qr essentia ē psona. ḡ ē sba idiuidua. nā i pdictis nō supponit pdicatū i vtraq3 ppositione pro eodē. sed p diuersis. Nec sequit. essentia est res genita. ḡ est genita. essentia ē res relatiua. ergo ē relatiua. essentia est res incōicabilis. ergo essentia est incōicabilis. sicut ēt nō sequit: essentia est res generās. ḡ ē generās vt s̄ dictum fuit ex sententia. s. Tho. in p̄. di. 5. ar. 1. quia adiectiuū nō ponit formā suā i añte et p̄ñte circa idē.

¶ Cōtra pdicta arguit. qr eadē res est essentia et paternitas. ergo eadē res ē cōicabilis et icōicabilis. Itē3 eadē res ē pater et filius: ḡ eadē res est genita et ingenita. Negat p̄ñia. quia eadē res nō est essentia et paternitas. sm q̄ essentia est cōicabilis: et paternitas icōicabilis. nec eadē res est pater et filius. sm q̄ pater ē ingenitus. et filius genitus. vñ cōmittit fallāa accidētis. Sequit tamē ad primā: ergo eadē res est res cōicabilis et res icōicabilis. et ad secūdā sequitur: ergo eadē res est res ingenita et res genita: Supponit eni3 ly res in vtraq3 pro diuersis i añte et in p̄ñte. Et vt dictū est superius sm. s. Tho. in. 1. q. 39. ar. 5. noia nononalia et psonalia adiectiua: possunt predicari de essentia: si addatur eis nomē substantiuū: nō aute3 de per se propter rōnē supra assignatam.

¶ Pro declaratione maiori sciēdū q̄ diuisio in rē absolutā et relatiua3 in diuinis nō est. diuisio in diuersas res ex natura rei. sed i res diuersas sm rōnē. sicut ēt diuisio boni i honestū vtile et delectabile. vt h̄r. 1. q. 5. ar 6. Res. n. diuina (nō dico essentia diuina) diuidit i rē absolutā et rē relatiuā: in rē cōicabilē et rē icōicabilē: in rē productā et rē improductam. non vt in ea que cōtinet formaliter. sed identice et realiter. cū. n. abstrabat ab absoluto et relatiuo in eo q̄ res diuina. vtpote que diuiditur per absolutū et relatiuū: p̄ñs est q̄ nō cōtineat in se formaliter qd̄ est absoluti et quod est relatiuū: vt quida3 opinantur. Ex quo etia3 sequitur q̄ rō rei diuine vt rei diuine est: non est absoluta aut relatiua: sed abstrabit ab bis: que ratio est vna. quia res diuina vt res diuina: est vna et indiui-

sa. Nulla tamē res diuina abstrahit ab absoluto & relatiuo: cōicabili & incōicabili. Et cōcedimus q̄ pater in diuinis habet in se rem cōicabilem & rem incōicabilem. s. essentiā & paternitatē. & ꝯñter res diuersaꝝ rōnū fundamētaliter: secluso omni opere intellectus: sed nō actualiter. Nō si dicatur paternitas & essentia sunt vna simplicissima res: ergo habēt vnam rationē formalē: seu sunt vni᷒ rationis formalis: & ꝯñter res cōicabilis & res incōicabilis sunt vnius rationis: negaṫ ꝯñia illa absolute. sed bene sequiṫ. ergo sūt vnius rōnis: vt sunt vna res diuina: nō vt tales & formal̄r accepte. sicut ēt p̄r & fili᷒ sūt vnus deus: nō tñ vni᷒ rōnis absolute: sed inquātum sunt deus.

¶ Secūdo Dubitatur vtrū illa que sola ratione distinguuntur in diuinis possint inuicem predicari. Ad quod dico primo: q̄ illa que conueniūt diuino supposito inquātū subsistēs est cōueniūt etiā essentie & cuilibet attributo essentiali. licet distinguātur ratione ab eis: vnde actus creādi & gubernandi & intelligendi dicūtur de essentia. ipa enim creat: gubernat intelligit. & similiter essentia est sapiens & iusta. Secundo dico q̄ que cōueniūt supposito vt distinguiṫ ab alijs: non cōueniūt essentie. vt generare: spirare: & breuiter nullū nomē personale aut notionale adiectiuum dicitur de essentia: vt supra patuit. Dicuntur tñ de natura: de substātia de sapientia: quia dicunt ordinem ad actū vel ƒm rationē nois imponūtur ab actu ƒm. s. Tho. in p̄ di. 5. q. 1. ar. 2. nō aūt dicunṫ d̄ ꝓprietatib᷒ v̄ba essentialia vel notionalia. nō enim p̄nitas creat: aut generat ſ3. s. Tho. 1. q. 32. ar. 2. Tertio dico: q̄ illa q̄ distiguūṫ ſ3 d̄rias alicui᷒ cōis: cui᷒ rō est i deo nō p̄dicanṫ inuicē. nō. n. p̄nitas ē cōis spiratio licet sint idē realiter. quia distinguunṫ d̄rijs relationis que ē in deo ēt ƒm rationem generis: vt inquit. s. Tho. in p̄ di. 27 ar. 1. & per eādē rōnē potētia gñatiua nō ē potētia spiratiua. nec intelligere ē actus volūtatis. Sed vniuersaliter abstractū pōt p̄dicari de concreto suo i diuinis: pp̄ omnimodam simplicitatē. nā deus ē deitas: & pater est paternitas.

¶ Octauo Notādū: q̄ tm̄ duo p̄ñta manēt i diuinis ƒm rōnē ꝓpriā generis. s. sb̄a & relatio. q: rō eoꝝ nullam importat imꝑfectionē. & q̄ ista duo maneāt i diuinis: tenet expresse Augusti. in. 5. de trini. itē Boetius i libro de trini. vbi ait. oīa gña cum quis in diuinā vertit predicationem: in diuinam mutanṫ sb̄am: exceptis relatiuis. Quod nō sic ē intelligēdū: quasi relationes reales in deo non sint idē q̄ sb̄a seu essentia diuina: & nō p̄dicenṫ sb̄aliter: sed q: nō p̄dicāṫ ƒm modū sb̄e. s. vt aliqd existēs i eo d̄ q̄ dicūṫ: ſ3 vt ad alteꝝ se hñtes: vt ait s. Tho. 1. q. 28. ar. 2. Et eodē mō intelligiṫ illud boetij i eodē libro. Ad aliqd vō oīno p̄dicari nō pōt. s. i diuinis. intelligiṫ. n. q̄ nō pōt p̄dicari p modū i existētis alteri: ſ3 p modū se habētis ad alteꝝ: ƒm. s. Tho. 1. q. 28. ar. p̄. Dicūṫ āt p̄ñta sb̄e & relationis manere i deo ƒm ꝓpriā rōnē generis: p q̄3to sb̄a & relatio q̄ i creaturis sunt genera: manēt in deo ƒm rationē ꝓpriā sb̄e vt sb̄a est: & ƒm ꝓpriam rōnē relationis vt relatio est. Nō aūt q: rō p̄dicamētalis & generica sb̄e & relationis maneat in deo.

quia important imperfectionem. rõ enim generica substantie ẽ ens per se cui debetur esse diuersum a quiditate. substantia ergo et relatio manẽt in deo quãtũ ad rõnẽ generis. i. quã tũ ad rõnẽ eius qđ in creaturis est genus. manent. n. quãtũ ad rationẽ substãtie et rationẽ relationis: quarũ quelibet in creaturis est genus. Manent etiam quãtũ ad modũ predicã di predicamẽti substantie et relationis. s. in quid. et ad aliquid. Similiter quedã de predicamẽto qualitatis et quãtitatis dicuntur manere in deo ꝭm ꝓpriã rõnẽ speciei seu quãtum ad rõnẽ differẽtie nõ ꝭm rõnez generis: pro quãto aliqua que ĩ creaturis sunt spẽs qualitatis et q̃ztitatis manẽt in deo ꝭm ꝓpriã rationez: vt scientia in eo ꝙ sciẽtia non in eo ꝙ qualitas: et similiter virtus. item magnitudo ꝭm propriã rõnẽ magnitudinis vt magnitudo est: non vt q̃ztitas predicamẽtalis est. quia non reperitur in diuinis vniuersale: aut genus: aut spẽs: aut dĩa. Quedã ergo manẽt in deo quãtũ ad propriã rationem spẽi vel dĩe. i. quãtũ ad propriã rõnẽ eoꝝ que in creaturis sunt spẽs aut dĩa: sed nõ: vt sunt species vel differentia.

Nono Notãdũ est ꝙ noĩa substãtiua plurificãtur ꝭm formã significatã: supposita tamẽ pluralitate suppositoꝝ: que tamen sola nõ sufficit ad plurificãdũ noĩa substãtiua. nã tres persone sũt vnus deus: et nõ plures dij. quia forma deitatis est vna. Rõ huius dicti quãtũ ad primã partem assignaꝶ a. s. Tho. in primo. di. 9. q. 1 ar. 2. qꝛ substãtiua noĩa significant rem suam absolute et per modũ substantie nõ per modũ inherentis. et ideo nõ dicuntur pluraliter nisi forma significata plurificetur. Dixi aũt supposita pluralitate suppositoꝝ: qꝛ ea nõ supposita ad plurificationem forme significatẽ nõ plurificarẽtur noĩa substãtiua. si enim aliquis habeat duas artes. propter hoc nõ dr̃ duo artifices. quia deest pluralitas suppositoꝝ. Noĩa vero adiectiua plurificanꝶ ꝭm plurificationẽ suppositorum: et ꝭm ea numeranꝶ: licet forma significatã sit vna. vñ tres persone diuine sũt tres eterni: et tres increati et tres immensi: si illi termini eterni: increati: immẽsi: teneanꝶ adiectiue: ꝭm. s. Tho. in primo di. 9. q. 1. ar. 2. secus si teneantur substãtiue. qꝛ sũt vnus eternus: vnꝰ increatus: et vnus immẽsus: vt dicit Athanasiꝰ in symbolo. Magis tamen proprie dicunꝶ tres increati et tres immẽsi: q̃z vnus increatus et vnus immẽsus: quia cõtra naturã quodãmodo masculini ẽ ꝙ substãtiuetur. vt innuit ibi. s. Tho. ar. 1. ad. 2m. dum ait ꝙ masculinum nõ substantiuatur. Ratio aũt quare adiectiuũ numeretur et plurificetur ꝭm supposita: est: quia ponit formaz significatã circa substantiuũ: vt ibidẽ ar. 1. dicit. s. Tho.

Decimo Notandũ. ꝙ noĩa adiectiua significãt formã et subiectum: et propterea nõ sunt per se in predicamẽto. nam ꝭm phũm in. 3°. thopi. albũ pp duplex significare: nõ est in gñe. significant tñ principaliter formam: subiectũ aũt cõsignificãt et cõnotãt: seu ex ꝯñti et posterius cũ alio significãt. vt dicit Auerrois contra Auicẽnam. 5. metce. co. 13. et. s. Tho. ibidem. Et ad hunc sensum intelligenda sunt verba Auerrois p̃. phy. co. 25. dicẽtis: ꝙ albũ significat albedinem et

dinem et

dinē ꝛ recipiēs albedinē. Cū aūt di cit Arist. in pñtis: ꝙ albū purā qua litatem significat: intelligit de prin cipali significato. Sunt tamē in pre dicamēto per reductionē ꝛ ꝑm qd: ꝑm. s. Tho. de ente ꝛ essentia. c. 7. ꝛ sic intelligitur illud phi. 5°. met. tex. 13. predicatorū: que sunt in genere: alia significāt quale: alia significant quātū: quod est cōcretiue significa re. Supponunt aūt pro subiectis. vt cū dicit albū currit: nigrū ambulat. Abstracta vero significāt formā ꝛ nō subiectū. ꝓbat a. s. Tho. 5°. met. lect. 7. qr quod significat per modū substātie seu per se existentis: nō cō significat subiectū. sed abstractū si gnificat ꝑ modū substātie. ergo ꝛc. ¶ Sed ꝯ. diffinitio ꝛ diffinitū idem important. sed diffinitio abstracti cō significat subiectū: nam simitas est curuitas nasi. ergo abstractū consi gnificat subiectū. Rñdeo aliqui cō cedūt ꝯñiā ꝛ ꝯñs illatū. Dicentes ꝙ abstractū rōne sue significationis ꝛ ex modo significādi: importat pri mo formā: secūdario vero ꝛ extrin sece: ac terminatiue subiectū: qr diffi nitio abstracti incipit a forma ꝛ ter minatur ad subiectū. Concretū ve ro ratione sue significationis primo importat formā ꝛ secundario sub iectum: Sed ex mō significandi pri mo importat subiectū ꝛ secūdario formā. Mihi vero videt: ꝙ ista non sint vera: nec ad mentē. s. Tho. qð probat. quia abstractū accidētis ab strahit a subiecto: vt oēs fatent. aut ergo abstrahit ꝑm rē aut ꝑm modū significādi. nō ꝑm rem. quia res si gnificata nō est realiter extra subie ctum. ergo abstrahit a subiecto ꝑm mo significādi. secūdo quia. s. Tho. in. 5°. met. lect. 7. dicit ꝙ albedo nul lo modo ꝯsignificāt subiectū. tertio probat ratione superius fecta. Fal sum est etiā ꝙ cōcretū ex modo si gnificādi primo importat subiectū ꝛ secūdario formā. primo quia albū significat albedinē in subiecto. vbi patet ꝙ modus significandi q im portat per ly in. cadit solū sup sub iecto. ergo importat tm̄ subiectū ex modo significādi. Secūdo: quia cō cretū importare aliquid ex mō signi ficandi: est significare illud ex ꝯñti: ꝛ secundario vt colligit expresse ex s. Tho. loco ꝑallegato q dicit ꝙ al albū significat subiectū ex ꝯñti inq̄ tū significat albedinē ꝑ modū acci dētis. si ergo cōcretū ex mō signifi candi importat formam: sequitur ꝙ significet secūdario formam. qð est manifeste falsum. Ad rōnē pro par te opposita: Respondet: ꝙ diffinitio ꝛ diffinitū idem importāt quo ad si gnificationē nō quo ad modū signi ficandi: ꝛ ideo si diffinitio ex modo significādi importat subiectum: non oportet ꝙ diffinitum importet illud. Nō est etiā verū: ꝙ cōcretū accidē tis sit per se in pñto apud metaphysi cū qr aut esset in pñto tanq̄ gñs aut tanq̄ spēs. sed neutrū istoꝝ est veꝝ quia cōcretū nō ꝑdicat in quid sed in quale. ergo non est in pñto apud metaphysicum.

¶ Iuxta predicta dubitatur qd prin cipaliter significēt noīa substātiua. Respondeo ꝙ ꝑm Auerroim in. 2°. de anima co. 8. noīa substātiua in ar tificialibus principaliter significant materiā: ꝛ secūdario aggregatū ex materia ꝛ forma. ꝛ dicunt principa liter de materia sua: ꝛ posterius de aggregato ex materia ꝛ forma. In

naturalibus vero noia substantiua in cõcreto principaliter & formaliter significat formã: & secũdario & mãliter aggregatũ ex mã & forma: sicut ly albus & dicunt pncipaliter de forma: & secũdario de cõposito ex mã & forma: vt pz per ipsuz in dicto co. 8. & in. 8°. met. co. 7. & idẽ habef sibi ab Arist. fm eius expositionem.

¶ Sed apud. s. Tho. oppositũ dicẽdum ẽ in vtroqz istoꝝ. ipse. n. in p̊ p̱ hier. c. de nõie dicit: q̄ noia in artificialibus principaliter significãt formas cõcretas materijs. Si. n. nomẽ domus significaret pncipaliter materiã: nõ significaret vnũ per se sed per accidẽs. qꝛ principale significatũ. s. materia sua nõ ẽt vnũ p̱ se sed aggregatione. ꝯñs est falsum. ḡ &c. Supponũt tñ noia in artificialibus vt plurimũ pro cõpositis ex materia & forma artificiali. & de ipsis predicãtur: nõ aũt de formis significatis. Quo ad secũdũ võ: sciẽdũ ẽ q̄ hãc dubitationẽ mouet Arist. 8. met. tex 7°. Et ibi determinat fm expositionem. s. Tho. q̄ huiusmodi noia nõ significãt formã principaliter: & cõpositũ secũdario: aũt eẽ: qꝛ sequeretur q̄ oĩa huiusmodi noia ẽent analoga: & nullũ ipsoꝝ esset vniuocum. ꝯñs ẽ falsuz. ergo. preterea ipse met Auerrois. 7. met. co. 36. tenet ꝯriuz: vbi sic ait. Dicere q̄ aĩa est aĩal est falsum. & textus arabicus ibi dicit: q̄ anima nõ est simpliciter aĩal. Itẽ Arist. in eodẽ libro tex. 39. reprehẽdit Platonẽ volẽtem: q̄ isti termini hõ & aĩal: dicerent principaliter de formis separatis a mã. qꝛ sequeref q̄ esset aliquis hõ sine partibus. s. sine capite: pectore & corde. ergo p̱ eãdem rationem isti termini non dicuntur principaliter de formis existentibus in materia. Si enim anima esset homo: tunc esset aliquis homo sine partibus. s. sine capite: pectore & corde. quia anima non habet huiusmodi partes sed compositum. Patet ergo: q̄ nomina substãtiua in naturalibus non significant principaliter formas: nec dicuntur principaliter de formis: vt dicebat Auerrois in locis preallegatis. Itẽ in. 7. met. co. 21. sic ait. quiditas hominis est homo vno modo: & nõ hõ alio mõ. & est forma hoĩs: & non est homo: qui est aggregatus ex materia & forma. vbi patet: q̄ apud ipsuz quiditas hominis est homo: accipiẽdo hominẽ pro forma partis: sed nõ est homo: accipiẽdo hoĩem pro cõposito ex aĩa & corpore. Putauit. n. q̄ sola forma esset diffinibilis fm veram diffinitionẽ i. quiditatiuam. 7. met. co. 34. & 37. & q̄ ipsa esset tota q̄ditas seu substãtia declarãs essentiam rei. 7. met. co. 34. Et q̄ solũ diffinibile diffinitione quiditatiua & nõ per addimẽtũ: esset idem cũ sua quiditate. vnde in. 7. met. co. 41. dixit q̄ in simplicibus diffinibile est idẽ cuz suo quodquid ẽ: nõ aũt in cõpositis ex materia & forma. forma vero substãtialis significaf per modũ totius vt per ly hõ. & per moduz partis vt p̱ ly anima. Putauit etiã q̄ genus esset forma vniuersalis & potẽtialis: differẽtia aũt esset forma particularis determinãs formam generis. 5. met. co. 30. & p̊. met. co. 17. & cũ spẽs cõstituatur ex genere & differentia: que sunt forme: sequitur q̄ etiã spẽs est forma quedam cõstituta ex pluribus formis. vnde in dicto co. 30. dixit q̄ forma spẽi diuiditur in genus

⁊ differẽtiã: que apud ipsum sũt diue nature. 7. met. co. 43. Ex quibus sequitur: q apud ipsum: aĩ ẽ forma quedã: sm q aĩal est genus: ⁊ q homo similiter est forma quedã: sm q hõ est spẽs: nõ sm q ẽ totum quodam ⁊ aggregatũ ex mã ⁊ forma. Et accepit formã pro forma partis: non pro forma totius. qꝛ talis non dat apud Auerroim: vt declarat. s. Tho. 7°. met. Forma. n. totius est ipsa quiditas: cuius pars ẽ materia: que apud Auerroim non est pars quiditatis. Et qꝛ spẽs est forma sm ipsum: ideo partes spẽi: de quibus tractat Arist. 7. met. tex. 34. 35. ⁊. 37. sunt partes forme. s. genus ⁊ dr̃ia: que sunt partes sm rem ⁊ realiter diuerse apud eum. vnde in. 7°. met. co. 35. dixit: q partes diffinitionis: in quibus non ponitur mã: oẽs sunt partes diffiniti .i. forme que est vere diffinibilis. Sed partes diffinitionis: in quibus appa ret mã: nõ sunt oẽs partes diffiniti. sed quedam sunt partes diffiniti ⁊ quedam non.

¶ Undecimo notãdũ: q omne nomen significat substãtiã ⁊ qualitatẽ grãmaticaliter acceptã. Hanc cõclusionẽ ponit. s. Tho. in. 3. di. 6. q. 1. ar. 3. ⁊ in primo di. 22. ar. 1. 3m. Et probat: quo ad vtrãqꝫ partẽ auctoritate grãmaticorum dicẽtiũ: q nomen est illud qđ significat substãtiã ⁊ qualitatẽ ꝓpriã vel cõem cũ casu. Quod etiã omne nomẽ significet qualitatem: manifestat Priscianus libro. 2. c. de noĩe. Pro declaratione cõclusionis sciẽdũ est: q substãtia grãmaticaliter dicta est illud quod significat vt subsistẽs: quis nõ sit subsistẽs. ⁊ sic albedo est substantia qꝛ significat vt subsistens: ⁊ non vt alteri inherens vnde ly albedo significat sbam. itẽ ly albũ significat sbam de significato secũdario. quia significat id ĩ quo est albedo subiectiue ex ꝯñti ⁊ secũdario. item iste terminus negatio: significat sbam grãmaticaliter. qꝛ significat negationẽ p modũ subsistẽtis. Qualitas võ grãmaticaliter: est illud qđ principiũ cognoscẽdi ⁊ nominãdi. Et hoc ẽ illud a quo nomẽ imponit seu a quo res noĩatur: siue illud sit forma: vel ꝓprietas: vel natura: aut aliquid proportionale alicui istorum. Tale aũt dicitur qualitas grãmaticaliter: quia se habet ad modũ qualitatis: que ẽ principiũ cognoscẽdi ⁊ noĩandi. Et sic ly hõ significat qualitatẽ. qꝛ significat humanitatẽ a q̃ hõ denoĩat hõ: ⁊ q̃ ẽ pncipiũ cognoscẽdi hoĩem: seu q aliqđ sit hõ. ly sortes võ dr̃ significare q̃litatẽ. qꝛ significat in obliq̃ nãm determinatã significat. n. suppositũ habens hanc nãm humanam. vel dicit significare qualitatem: quia significat aliquid: a quo istud nomen est impositum huic supposito: siue illud sit ꝓprietas: siue tempus: vł aliquid aliud. 3. q. 37. ar. 2. Illud vero cui nomen imponit. i. de quo dicitur nomẽ: seu qđ tali nomine appellatur ⁊ nominat: dr̃ substãtia: significata per nomen. Et ista duo. s. id a quo nomen imponitur: ⁊ id cui nomẽ imponitur: in noĩbus abstractis sunt idẽ realiter: nõ aũt in cõcretis vniuersaliter loquẽdo. Et quia in quolibet noĩe est illa duo reperire: ideo qđlibet nomẽ dicitur significare sbam ⁊ q̃litatẽ. Sbam quidẽ: q̃tũ ad id cui nomẽ imponit: q̃litatẽ vero q̃tũ ad id a q̃ nomẽ ĩponit.

¶ De pdicatiõe ꝯcreti ð abstracto Cap. xviij.

D Duplex est abstractū. quodam est abstractum per exclusionem: et quodam est abstractuȝ p nō inclusionē: que distinctio accipitur a. s. Tho. de ente et essentia. c. 3 et. 4. vbi habetur: qꝫ tam humanitas qꝫ homo in eo qꝫ homo: abstrahit a singularib⁹. Sed humanitas abstrahit ab eis: excludēdo ea a sua significatione: et māȝ signatā. hō āt abstrahit ab eis nō pscindēdo aut excludēdo ea a sua sigⁿᵉ sed nō icludēdo ea in sua significatione determinata. significat enim humanitas precise id quo homo est homo. sed homo significat id qd est aial rōne qdcūqȝ sit illud. Abstractum p exlusionem adhuc ē duplex. s. summe abstractū et simpliciter sed nō summe abstractum. Dicitur summe et maxime abstractum: illud qd excludit a significatione sua omne id quod est extra essentiā sui cōcreti: sicut humanitas equinitas: aialitas. que excludunt a significatione sua esse et habitudinē ad inferiora cōtenta sub suis cōcretis: et oēm vlteriorē perfectionē. Et tale abstractū in accidentibus ē innominatū. sed circūloquimur ipsuȝ per nomē essentie. vt essentia albedinis: nō per nomē quiditatis. qꝛ abstractum non est ipsa quiditas: cum non possit responderi ad interrogationē quid. Simpliciter abstractum sed nō summe: dicitur illud quod ex modo significādi excludit a significatione sua esse in subiecto vel supposito: sed nō habitudinē ad inferiora. qualia sunt abstracta accidentiū vt albedo vt nigredo. Abstracta relatiuoꝝ vltra hoc excludūt habitudinem ad sua fundamēta. vt paternitas et filiatio. Abstractū vero per nō inclusionē qd est abstractuȝ ꝟm quid: dicitur illud qd nō includit in sua significatione nec excludit esse: nec habitudinē aut potentiā ad sua inferiora: aut vlteriorē perfectionē. vt homo. animal. corpus. et qdlibet vniuocū. Nā quodlibet vniuocū habet cōceptū abstractū a suis vniuocatis: sed nō excludit ea in sua significatione: si cōsideretur quātū ad id qd dicit determinate et indeterminate. vnde ꝟm Porphyrium genus potestate cōtinet suas species. i. quātum ad id quod dicit indeterminate. Si aūt cōsideretur quantū ad id tm̄ qd dicit i actu et explicite: sic nō cōtinet eas. De his abstractis loquitur. s. Tho. 1. q. 40. ar. 3. vbi dicit qꝫ quedā est abstractio forme a materia: que pōt dici abstractio formalis et sic albedo et nigredo sunt abstracta. et quedam est abstractio vniuersalis a particularibus. et sic oē vniuersale ē abstractū ꝟm suā rōnem.

¶ Istis notatis ponuntur plures cōclusiones quarū prima est ista. Ens predicatur de omnibus abstractis. probatꝰ qꝛ omne intelligibile ē ens: sed omne abstractū est intelligibile. ergo omne abstractum est ens. et sic humanitas est ens: et entitas ē ens. maior probatur quia vnūquodqȝ ē intelligibile inquātū est in actu. 9°. metᶜᵉ. ergo inquātū est ens. Ex hoc sequitur qꝫ passiones entis predicātur de omnibus abstractis. probatꝰ quia cōuertunꝰ cum ente. ergo dicūtur de omnibus de quibus dicitur ens. sed ens dicitur de omnibus abstractis: vt probatū ē. ergo. ista ꝯ cū suo correlario ponitur a. s. Tho. de veri. q. 21. ar. 5. vnde humanitas est

vna: vera: et bona. ex quo sequitur quod de maxime abstracto pot predicari aliquod adiectiuum. item sequitur quod de tali abstracto aliquid vere predicatur: et tamen illud non predicatur in primo modo dicendi per se: nec mere identice. Item sequitur quod ad veritatem propositionis non requiritur quod concretum predicetur de concreto: vel abstractum de abstracto.

¶ Sed contra predicta arguitur. quia secundum Auicennam. 5°. metaphysice. c. 1. equinitas est tantum equinitas: et humanitas est tantum humanitas. ergo non est ens: nec bona: aut vera. Secundo sic quod excludit esse non est ens. quia secundum s. Tho. de veri. q. 21. ar. 2. impossibile est quod sit aliquid ens: quod non habeat esse. et 1. q. 5. ar. p. vnumquodque dicitur simpliciter ens: per suum esse substantiale. sed summe abstractum excludit esse. ergo non est ens. Confirmatur quia quod dicit esse: non predicatur de eo quod excludit esse. Sed ens dicit esse in sua significatione: ergo non predicatur de summe abstracto: quod excludit esse. Tertio quia secundum Aui. loco preallegato equinitas non est vnum nec multa. Ad primum istorum negatur consequentia. quia nec ens nec passiones entis sunt aliud ab equinitate et humanitate. secundo dicitur quod Aui. loquitur de equinitate inquantum est equinitas. Et tunc concedimus quod equinitas inquantum equinitas non est vnum aut multa. et quod non est vera aut bona. quia nihil ei sic accepte conuenit: nisi quod per se in primo de illa predicatur. passiones autem entis non predicantur de illa per se in primo modo: sed in. 2°. et ideo non conueniunt ei inquantum est equinitas. licet conueniant ei absolute: et sine reduplicatione. Ens autem predicatur per se in primo modo de equinitate: vnde conuenit ei inquantum est equinitas. Nec oportet quod passiones entis de illa predicentur eo modo: quo predicatur ens: sed sufficit quod aliquo modo de illa predicentur. vnde intelligendo assumptum sicut intelligit Aui. s. reduplicatiue: vt ibi expresse patet: negatur consequentia inquantum infertur ergo equinitas non est ens. et conceditur inquantum infertur: quod non est vera aut bona aut vnum vel multa. Cum. n. dicitur equinitas est tantum equinitas: sensus est equinitas est tantum id quod includitur in conceptu formali equinitatis quod patet. quia in eodem capitulo dicit: quod homo inquantum homo non est nisi homo seu est tantum homo. vnde non intendit per illam exclusiuam excludere ab equinitate et homine: nisi predicata: que non sunt primi modi per se. Et sicut concedimus: quod equinitas inquantum equinitas est ens: ita concedimus quod equinitas inquantum equinitas est substantia: accipiendo substantiam: non secundum quod est genus: sed vt distinguitur contra accidens. quia est de conceptu formali eius in recto. Ex predictis patet: quod maxime abstracta non includunt in se reduplicationem: vt aliqui putant non. n. semper stant reduplicatiue. Ad secundum dicitur: quod illud quod excludit esse: eo modo quo excludit esse non est ens maxime autem abstractum cuiusmodi est eqnitas: excludit esse ex modo significandi: non autem absolute excludit esse. et ideo bene sequitur: quod maxime abstractum secundum modum significandi non est ens: non autem quod non sit ens absolute. sicut etiam albedo ex modo significandi excludit esse in subiecto: et tamen absolute dicimus: quod

albedo est in subiecto. Ad cõfirmationẽ dicit φ ma. est vera. nisi illud quod dicit esse: sit rõ intelligendi id quod excludit esse ex modo significandi: vel nisi sit de formali rõne eius. vt est ens: qđ est primũ cognitũ & rõ intelligẽdi alia: & de formali rõe alioꝝ. Ad tertiũ patet ex dictis in sol' ad primum.

¶ Secunda conclusio. In formis generalibus seu transcendentibus concretum predicatur de abstracto suo. verbi gratia bonitas ẽ bona: veritas vera: & vnitas vna. probatur. quia qđlibet abstractum in talibus est intelligibile. ergo est ens. ergo est verum: bonũ: & vnum. vnde nõ solũ bonitas est bona: sed etiã vera: & vna: ex quo ẽ ens. & pari modo dicitur de vnitate & veritate. quia quelibet est ens.

¶ Tertia ꝯ. in transcẽdẽtibus potest vnũ abstractũ predicari de alio abstracto. probat' q: veritas est quedã bonitas. est. n. perfectio intellectus. & vnitas est quedã entitas: cũ cõstituat multitudinẽ trãscẽdẽtẽ. ergo in transcẽdentibus vnũ abstractũ p̄dicatur de alio. Et hoc est vniuersaliter verũ apud scotistas. qui dicũt φ ꝓpositio est vera identice: quãdo vtrũq; extremũ vel alterum tm̃: est infinitũ actu vel permissiue.

¶ Quarta conclusio. Concretum materiale non predicatur de suo abstracto. probatur sic. totum non predicatur de eo quod significatur per modum partis: nec de eo qđ est forma eius: sed concretũ materiale est quodã totũ: & abstractum significatur per modũ partis: vel est forma eius. Humanitas. n. significatur vt pars formalis hois: & albedo est forma albi. ergo cõcretum materiale nõ predicatur de suo abstracto mi. est. s. Tho. đ ente & essentia. c. 3. Secũdo sic. qđ dicit implicite & indeterminate esse & accidẽtia: nõ p̄dicatur de illo quod excludit ea. sed concretũ mãle dic' esse & accidẽtia implicite & indeterminate & abstractũ excludit ea. ergo. Tertio p̄bat' auctoritate. s. Tho. đ verit. q. 21. ar. 5. & beati Diony. de diui. noibus dicentiũ: φ in formis specialibus cõcretũ nõ predicat' de abstracto. Põt et̃ p̄bari cõ: φ abstractũ in talibus nõ predicatur de cõcreto suo. q: qđ significatur p modũ partis: vel est forma: nõ predicat' de toto. Sed abstractũ materiale significat' p modũ partis formalis: & ꝯcretũ p modũ toti'. g̃. & hec est probatio. s. Tho. de ente & essentia. c. 3. probat' etiam autoritate Aui. dicentis. 5. met. c. 5. φ quiditas cõpositi nõ est ipsum cõpositũ. An autem in substantijs separatis infra primam: concretum predicetur de suo abstracto: vbi gratia an gabrielitas sit gabriel: videtur φ sic: per autoritatẽ. s. Tho. in prima parte. q. 3. ar. 3. vbi dicit φ in substãtijs simplicibus. i. non compositis ex materia & forma: ipse forme sunt supposita subsistentia. In contrarium arguit'. quia quod dicit implicite vltra essentiam esse & accidentia aliqua nõ predicatur de eo quod importat essentiam cum exclusione eorũ que sunt extra essentiam. Sed concretum in substantijs spiritualibus creatis dicit implicite vltra essentiã esse & acci

dentia aliqua:abstractum aute im/portat essentiam cum exclusione eorum que sunt extra essentiam.ergo in talibus non predicatur concretu de abstracto. Confirmaf quia fm.s. Tho.in quolibet.20.q.2.in substan/tijs spiritualibus suppositum non est omnino idem quod essentia. Et hanc parte tenet Capreolus.in pri/mo dist.4.q.2.z videtur expresse de mente.s.Thome in tertia parte.q.2.ar.2.Nec obstat autoritas eius in prima parte in contrariam partem adducta:quia illa intelligitur de for/mis z suppositis fm propriam ra/tionem sumptis:non autem vt signi/ficantur in concreto vel abstracto: vt declarat ibi.R.generalis. Sz fz Arist. z Auerroim apud quos sub/stantie separate sunt omnino simpli/ces.z i quibus nulla est compositio: vt patet.9.met^ce.in fi.in talibus con/cretuz predicatur de abstracto.quia in substantijs in quibus nihil est pre/ter essentiam:concretum predicatur de abstracto.vt declarat.s. Tho.3.q q.2.ar.2.

¶Quinta conclusio.de maxime ab/stractis qualia sunt abstracta substa/tiuorum:nihil exceptis transcende/tibus predicaf nisi quiditatiue vel pure identice.probatur.quia de his que excludut omnia que sunt extra quiditatez:nihil predicatur nisi qui/ditatiue vel pure identice. sed maxi/me abstracta sunt huiusmodi:ergo. z intelligo conclusionem istam de abstractis in rebus creatis. in diui/nis enim deitas creat z gubernat.1. dist.4.q.1. ar.1. Confirmatur quia fm Aui.5.met.c.1.equinitas est tm equinitas:z humanitas tm huma/nitas.

¶Sexta 9clusio de simpliciter ab/stractis sed non summe:qualia sunt abstracta accidentiu:possunt predi/cari aliqua accidentaliter : que non sunt transcendentia.probatur. quia primo de anima:vna scientia est no/bilior altera. item vna scientia est certior altera. item scientia de ani/ma est vtilis.est difficilis.z.8°.phy.tex.80.maior potentia in minori te/pore mouebit.probatur deinde au/toritatibus sacre scripture.que dicit q sapientia vincit malitiam: q hec vendidum iustum non dereliquit:q sc ientia inflat : q charitas operit multitudinem peccatorum: z mul/ta alia huiusmodi.

¶Septima coclusio.Abstracta ac/cidentium possunt predicari accide/taliter in predicatione causali. pro/batur.quia ira est accensio sangui/nis primo de anima.

¶Octaua coclusio. Abstracta non possunt predicari nisi identice vel p se in primo modo: in predicatione: que est per inexistentia. probatur qz nomina substantiua no possunt pre/dicari per inexistentia:nisi identice vel formaliter in primo dicendi per se.non enim possunt predicari de/nominatiue:seu per modum inhere/tis z informantis: quia repugnat modo significandi ipsorum:cum si/gnificent per modum per se stan/tis. Sed abstracta sunt substantiua nomina:ergo non possunt predica/ri nisi identice vel formaliter z per se in primo modo:predicatione que est per inexistentiam.

¶ Pro declaratione predictoꝝ sciē dum est: q̄ humanitas vt dictum est excludit in significatiōe sua. omnia que sunt extra essentiam hominis. quia dicit ꝑcise id quo hō ꝛ hō. sed hec humanitas includit in significa tione sua hec principia indiuiduan tia: ꝛ omnia alia que sūt extra essen/ tiam excludit. Hic homo vero signi ficat essentiam hominis determina/ tam ꝛ indiuiduatam his principijs. Unde significat in actu ꝛ explicite hec principia īdiuiduātia: ꝛ īcludit ea ī sua rōe ī obliq̄: quasi necessaria ad suā existētiā: nō sicut cōcretū ac/ cidētis subiectū. qꝛ sbm nō claudi/ tur in significatione principali acci dentis. sed ex mō significandi datur intelligi. Itē hic hō significat impli cite sua accidētia nō indiuiduātia. sed ista nō sunt d̾ rōne eius. signifi cat ēt īplicite esse. sicut sine quo non pōt eē ī rerū nā. sed esse nō ē d̾ rōne eius. qꝛ pōt intelligi hic hō. puta ce/ sar ꝛ q̄libet aliud suppositū crea/ tū. nō intelligēdo esse eius. Hō aūt explicite ꝛ ī actu significat essentiā hoīs. sed significat implicite esse ꝛ principia indiuiduātia. ꝛ accidētia sua. Animal vero significat īplicite oēs differētias aīalis. ꝛ oīa que im/ plicite significat hō. Significat .n. nām cui possunt aduenire oēs dif/ ferētie suarū specieꝝ constitutiue. ꝛ oīa accidentia que possunt adueni/ re cuilibet spēi aīalis. ꝛ cuilibet indi uiduo eius.

¶ Nona conclusio. in diuinis ꝯcre/ tum ꝑdicatur de suo abstracto. ꝓba tur sic. Concretum maxime simplex predicatur de suo abstracto. quia ē oīno idē realiter cū suo abstracto. sed concretū in diuinis est maxime simplex. cū ibi nulla sit ꝯpositio. ḡ i diuinis ꝯcretū ꝑdicatur de suo ab/ stracto. vt deitas deus. paternitas ē pater. hec ꝯ cū sua ꝓbatione ponit̄ a. s. Tho. 1. q. 40. ar. ꝑ. ad p^{m}. Et per eādē rōnē abstractū ꝑdicatur d̾ suo concreto. vt ibidē asserit. s. Tho. di/ cit .n. q̄ in diuinis idē est abstractuꝫ ꝛ ꝯcretū. qꝛ diuina simplicitas exclu dit ꝯpositionē forme ꝛ materie. i. su sceptiui ꝛ potētialis. Et intelligit q̄ ita sunt idē. q̄ vnū ꝑdicatur de alte ro. Ait .n. sic ꝓprietates ꝑsona/ les sunt idē cū ꝑsonis: ea ratione q̄ abstractū ē idē cū suo ꝯcreto. Sunt enim ipse ꝑsone subsistētes vt p̄ri/ tas est p̄r. ꝛ filiatio ē filius. ꝛ ꝓcessio est spiritus sanctus.

¶ Decima ꝯ. In diuinis vnū abstra ctū dr̄ de alio abstracto vbi vtrūqꝫ significat formal̄r rē absolutā. ꝓba tur. qꝛ ſm Aug. in. 7. de trini. boni tas est magnitudo. ꝛ sapiētia. ꝛ veri tas. Et vniuersaliter loquēdo ī diui nis oīa abstracta. que nō distinguunt realiter. possunt īuiceꝫ predicari. q̄n nō distīgunt̄ ſꝫ dr̄as alicuius cōis. cui' rō sit ī deo. ꝓbat̄. qꝛ deitas ē pa ternitas ꝛ eꝯ. itē sapiētia ē iustitia ꝛ eꝯ. sed paternitas nō ē cōis spiratio. primo. di. 27. q. 1. ar. 1. Et pari ratio/ ne potētia gn̄andi non ē potētia spi rādi. licet sint idē realiter. Hec d̾ di stinctionibus formalitatibusqꝫ a me perscripta sint ad laudeꝫ maximi ꝛ oīpotētis dei cui est honor ē gloria in sempiterna secula amen.

¶ Explicit Liber de formalitatibus fratris Bartholomei Manzo li Bonoñ. ordinis ꝑdica/ toꝝ iuxta doctrinā. s. Thome d̾ Aquino

¶ Incipit Libellus de Diffinitionibus Fris Bartholomei Manzoli Bonoñ. ordi. predic.

Cum diffinitio sit formalitatis significatiua: & contineat i se predicata formalia: non dubium est quin ad tractatú d formalitatibus pertineat. Quocirca de diffinitionib' post formalitates pertractabimus: summatim recolligēdo ea: que Arist. & Boetius ac. s. Tho. de diffinitionib' scripserunt. Hec tamē omnia sed vtiliora & magis necessaria persequemur Sciendū est igitur: q apud Arist. & s. Tho. duplex est diffinitio. s. diffinitio quid rei & diffinitio quid nominis. probatur quia duplex ē quid. s. quid rei & quid nois. ergo duplex ē diffinitio. s quid rei: & quid nominis antecedēs habet expresse ab Arist. quo ad vtrāq; partē in. 2. poste. lect. 8. De quid nois etiā meminit i pnci pio primi post. dū dicit: q quedam sunt de quibus oportet precognoscere quid est quod dicitur: vt quid est quod dicitur: vt quid significat triāgulus: quid significat vnitas. De qd rei habet 2°. posterior in prin. dum dicit: q querimus quatuor. quia: pp quid: si est: quid ē. De diffinitione āt quid nois loquitur in. 4. met. dū dicit: q rō quam significat nomen est diffinitio. istam tamē Arist. in. 2. posterior. lect. 8. appellat rōnē qd nominis. Est aūt diffinitio quid nominis rō exponēs quid: significatur p nomen: seu rō interpretatiua significationis nois. ois aūt diffinitio siue sit quid nois: siue quid rei: est oratio quedā apud Arist. vt inquit Boetius in tertio libro cōmētarior sup topica ciceronis. vnde apud eū nulla diffinitio cōstat ex vnico noie p topi. c. 4. nā in. 7. met. dicit: q ois diffinitio habet partes. aliqua tamē ratio nominis cōstat ex vnico nomine. 7. met. tex. 14. sed improprie dicitur ratio. quia ois ratio proprie dicta habet partes. 7. met. tex. 33. nec per vnicum nomē potest diffiniri. 7 met. tex. 54. Diffinitio ergo quid nominis non solum est entium sed etiā non entium. nam talem diffinitionē habent infinitum & vacuum vt patet. 3. & 4. phy. Diffinitio tamē quid nominis abusiue & improprie dicit diffinitio. vnde them. in. 2. poste. c. 12. Definitio multiphariā est. alia exponit quid significet nomē. que ne diffinitio quidem appellari digna est sed interpretamentum potius vocis: que efferatur. &c. hec est quā de subiecto oportet precognoscere: vt patet in primo posterior in verbis preallegatis. immo ista pcedit oēm disputationē & oēm tractatū. vnde Arist. in. 4. met. in disputatione cōtra negantes principia: docet incipere a significatione noium. nisi. n. cōuenirēt hoies in significatione nominū: nō posset esse disputatio inter eos de reb'. posset tñ esse disputatio de significatione nois. que per autoritatē grāmaticor/orator/poetarū historiographor/& phor terminari, & decidi posset. Diffinitionē vero quid rei nō oportet cognoscere ante oēm tractatū & ante oēm demonstrationē: sed ante demonstrationē propter quid. quia est medium in demonstratione pp quid. vñ ipsa quādoq; inuestigatur in sciētia: vt patet

primo posterior. vbi inuestigat diffinitio aie: que est subiectum in libro de anima. ité diffinitio quid nois nó solú est entium per se: sed etiá p accidens z cóplexo: quale est homo albus. Dicit enim. s. Tho. de veri. q. 16. ar. 1. 8m. q licet homo albus non possit diffiniri diffinitione proprie dicta: vt probat phus. 7. met. pót tamé diffiniri diffinitione quadá fm quid in quátú ex subiecto z accidente fit vnum fm quid. talis aút diffinitio ex quo nó est diffinitio quid rei: videt esse diffinitio quid nois. quia ois diffinitio aut est diffó quid nois aut quid rei. Complexa tñ cóplexione verbali nó habét diffinitionem quid nois: nisi vt significant nole incóplexo. sic. n. sunt diffinibilia. ná diffinit propositio/ sylogismus/ z demonstratio z alias. Jté diffinitio quid nois accipitur pro medio ad probádú aliqd esse. Dicit enim. s. Tho. 1. q. 2. ar. 2. q ad probandum aliquid esse: oportet accipere pro medio quid significet nomen: nó aút qd quid est. quia questio quid est: sequit questionem an est: vt patet. 2. posterior. lect. 6a. z. 7a. vnde ad demonstrandum deú esse per effectum: accipere possumus pro medio quid significet hoc nomen deus. i. diffinitionem quid nominis eius. Et sicut dicit. s. Tho. 2o. posteriorú. lect. octaua. impossibile est q sciamus aliquam rem esse: nisi per aliquam illius rei rationem. De eo enim quod é nobis penitus ignotum: nó possumus scire si est: aut nó est. Diffinitio quid rei: que est proprie diffinitio: est oratio quid est esse indicás: fm phum in. p. topi. c. 4. hoc est essentiá z náz rei manifestás psecte. in. 2. vó post. sic diffinit ab Aris. diffó é ró ipsius qd qd é. s. significatiua. ró in qz. i. oro: fz Tul. vó l topicis diffó é oro: que id qd diffinit: explicat qd sit. i. p partes sbales z membra aperit z declarat qd sit. Naz id qd inuolute/ cófuse/ z iplicite significat p nomé: diffinitio euoluit/ aperit/ z explicite significat fm Tullium ibidé. cótinet. n. distincte z explicite pncipia essentialia diffiniti. s. genus z dñaz. vñ z fm phum in p phy. nomé indistincte significat totú diffinitú. Diffó aút ipsius diuidit in singula. Diffó qd rei que ét sbalis dñ: est tm entiú: vt inquit phus in. 2o. post. lect. 6a. Et supponit i qualibet scia diffó subiecti: aut alio mó qz per demonstrationé manifestat: fm phum 2. poste. lect. 8. z themi. in eodé libro c. xi. puta per inductioné aut a signo z hoc idé dicit phus in. 6. metce. tex. 1. vbi etiá dicit q talis inductio non est demonstratio: sed alius osionis modus. hoc idé cófirmat ibi. s. tho. dicés q scia de alalibus accipit qd quid é sui subiecti p sensum. accipit enim qd est aial p sensum z motum: quibus aial a nó aiali distinguitur. ¶Sed q. qr in p poste. demonstrat diffó demóstrationis p aliá eius diffinitioné. z similiter in. 2. de ala demóstrat vna diffó aie p aliá. g diffó subiecti demóstrat in scia: cuius est subiectú. Rñdeo z concedo: q vna diffó pót demóstrari p aliá eiusdem rei datá p superioré cám: vt expresse docet phus in. 2. poste. lect. 8. vbi dt q eiusdé rei qdá é diffó pp quid est demóstrás: alia vó significás qd est. pa é principiú demóstrádi: 2a vó est p demóstrationis: z demonstrat per primá: vt pz ibi p exépla. Nó tñ pót demóstrari q sit illius rei diffó. Aliud é. n. demóstrare diffinitioné de diffinito: aliud é demonstrare q

fit illius diffō.pm concedit Arist.2m probat esse impossibile:quia peteref principium. Et eadē rōne nō potest demōstrari diffō de diffinito l eo ꝙ diffō:vt ibi probaf.innotescit tñ diffinitio ꝛ qꝺ qd est p demōstrationē: in quātū mediū demōstrationis pp quid:est ipsum qꝺ quid est : ꝛ diffō. Demonstratio.n.assignat cāz: ꝛ pp quid apsius cōclusionis ꝛ passionis. ꝛ istud pp quid est ipsum qꝺ quid ē. Nō tñ oluz qd ē inotescit ꝛ manifestaf p demōstrationē: sed solum qꝺ qd ē maioris extremitatis.i.passionis. Jsta.n.ē q̄ demōstraf ꝛ q̄ bꝫ cāz sue essentie ꝛ sui esse i illa scia q̄ ꝯsideraf:extrinsecā essentie sue. Eorū vero quod quid ē:que nō habēt huiusmodi cām in scietia:q̄zuis in demonstratione assumaf.nō tamē per demonstrationē manifestaf:sed supponif potius vt manifestū.quale est quod quid est subiecti scie. Hic est vnus modus declarandi quomodo aliquoꝝ qꝺ quid est innotescit p demonstrationem:aliquoꝝ vero non. Fm quosdā vero est alius modus facilior.vt dicamus:ꝙ illud quod qd est innotescit per demonstrationeꝫ: quod per demonstrationē ꝯcludif. Et hoc est illud quod habet mediū ꝛ causam per quā demonstraf.illud vero qꝺ quid ē non innotescit p demonstrationē:quod non habet medium ꝛ causam per quam possit per demonstrationem concludi. Et iste modus declarādi colligif vt īquiūt ex pho in.2.post.lect.7.ꝛ.8. nam in 7a.lect.in prin.probat per rationeꝫ ꝙ vnum qꝺ quid est demonstratur per aliud qꝺ quid est.deinde in reliqua parte lectionis declarat hoc per exempla incipiēdo ibi:quomodo autēꝫ hoc cōtingat dicemus:ꝛc. postea in octaua lectione ostēdit ꝙ aliquod quod quid est non demonstratur.s.illud quod non habet causam alterā.ꝛ in fine.7e.lectionis dicit epilogādo ꝙ nō cōtingit sine demōstratione cognoscere illud qd ē: cuius ē aliqua cā hoc āt est illud qꝺ cōcludif. His declaratis dico ad argumētū:ꝙ duplex ē diffō.qdā ē cuius ē altera cā.ꝛ ista nō supponitur: sed demōstraf.quedā vero est diffō cuius nō ē altera cā q̄ ꝯsideretur in scia illa.ꝛ ista nō demōstraf. prima appellaf materialis:secūda formalis:vt patet l.2.post.lec.octaua. Diffinitio ergo demōstrationis que demōstraf:est diffinitio cuius ē altera cā.nā diffō formalis demonstrationis est cā eius.ꝛ eodē mō dr̄ de diffinitione aīe:q̄ demōstraf. q2 ipsa ē de illis quaꝝ est altera cā:ꝛ demonstratur per diffinitionē formalē. nec dicendū est ꝙ hoc sit per accidens: vt quidam fingūt. Omnis.n.sciētia habet per se demonstrare illa que p diffinitionē formalē sui subiecti demonstrari possunt.quis enim diceret ꝙ habet ista supponere. Eodem mō dicēdū de quod quid ē subiecti. quodā.n.est materiale.i.habens alterā cām.ꝛ tale significatur per diffinitionem materialem: ꝛ demōstratur in scientia.quodā vero est quod quid ē formale.i.nō habēs alteram cām.ꝛ tale significaf per diffinitionem formalem.ꝛ hoc supponitur ꝛ non demōstratur:vel alio modo q̄z per demonstrationeꝫ declaratur:vt supra dictuꝫ est.ꝛ per istud demonstratur quod qd ē materiale. quia ē cā eius. Ulterius sciendū ē ꝙ ipsuꝫ qꝺ quid ē formale potest per viam

diuisionis manifestari; τ pluribus alijs modis vt habet in.2.post. Sed ista manifestatio nō ptinet ad scias particulares. sed ad metᵃᵐ. que ɔsiderat ipsum qd̄ qd est. sicut et ad eā ptinet terminare τ manifestare q̄stionē an est. eo q considerat ens in quātum ens. τ ista docet phus in.6. metᶜᵉ. tex. p̄. Ex p̄dictis patet q diffinitio passionis τ qd̄ qd ē ei' nō supponit in scientia: sed demonstrat demonstrat de passione. qr habet causam in sciētia p quā pōt demonstrari que ē diffō τ qd̄ qd ē subiecti. Op3 tū ante demonstrationē pp qd: per quam demōstrat passio de subiecto: precognoscere quod quid est passionis: qr est medium in demonstrādo passionē de subiecto in.2.poste. lect. pᵃ.τ.7ᵃ. nō aūt ante demonstrationem terminātē questionē an est passionis. de qua vt materialiter sumit τ ñ formalr seu vt passio. pōt queri an sit. quia nō pōt haberi qd̄ quid ē: an q̄3 sciamus rē esse: sed satis ē precognoscere quid nōis de passione. aliqñ tñ pᵃ passio nō pōt demōstrari de subiecto. qr per se totū est eam inesse subiecto. sed hoc est p accidēs.

¶ Cōtra predicta arguitur. τ videt q possimus cognoscere quid ē: anteq̄3 sciamus si est. probat. qr qd̄ qd est: est causa ipsius esse. ergo potest esse mediū ad demonstrādū rē esse: τ ɔsequēter pōt esse precognitum. assumptū patet per phum in.2.post. lect.7. vbi dicit q idem est scire qd̄ quid est: τ scire causam ipsius si est. Cōfirmat. quia quid nōis est mediū ad probādū re3 esse: vt ex dictis p3: ergo etiā quid rei est mediū ad probandū re3 esse: cū omne quid rei sit etiā quid nōis: τ nō ēɔ. Et videt absurdū dicere: q quid nōis plus valeat ad probādū rem esse: q̄3 qd rei Cōfirmatur. 2ᵒ. qr. s. Tho. expresse in.6.met.lect.prima. dicit q oportet quod quid est accipere vt medium: ad ostēdēdū an est. Cōfirmat tertio supra adductū ē sm phum: per diffinitionē passionis probamus passionis pbamus passionē inesse subiecto. Ergo τ esse. qr esse τ i esse passionis idē sunt. Et hec pbatio nō solū est ex notioribus nature sed etia3 ex notioribus nobis. qr vt dr̄ p̄ poste. demōstratio procedit ex notioribus nobis. nō. n. demōstramus aut probamus ex eque notis. vel ex ignotioribus nobis. Respondeo q aliquid cognosci prius q̄3 aliud: pōt intelligi dupliciter. primo loquēdo de cognitione absolute τ in cōi. τ sic impossibile est q prius cognoscamus quod quid est: anteq̄3 cognoscamus rem esse. dicit. n. phus in.2.poste.lec.6. q necesse est quicūq3 scit quid est alicuius rei: sciat rem illā esse. τ in eadem lectione dicit: q nō est possibile cognoscere quod qd erat esse sine quia est: τ ɔñter ante qr est. Itē lect. 7. impossibile est scire quid est: ignorantes si est. τ iterū in eadē lect. querere quid ē: nō habētes quia ē nihil est querere. i. fm: s. Tho. vanū frustra τ inutile. qr impossibile est illud cognoscere nō sciēdo rem esse. Secundo pōt intelligi de cognitione a priori. τ sic qd̄ quid est pōt prius cognosci: q̄3 cognoscamus a priori re3 esse seu quia est. Et per hoc respondetur ad rationē in oppositū τ confirmationes. Cōceditur. n. q qd̄ qd est est mediū ad demonstrādū rem esse. τ cū infertur. ergo prius cognoscitur q̄3 cognoscamus quia est: si de

cognitione absolute ꝛ in cõi intelligatur: negatur ꝯñia. Si vero de cognitione a priori ipsius qꝛ ē: cõcedi tur: nã quod quid est: est mediũ demonstrãdi a priori qꝛ est: cũ sit eius causa: vt probatum ē ex dicto phi. ꝛ propterea prius cognoscitur: ꝙ cognoscamus a priori qꝛ est. medium enim semper est prius cognitũ ꝙ ꝯ: loquendo de cognitione causata ex tali medio: nõ de cognitione absolute ꝛ in cõi.

¶ Alterius sciendum ē: ꝙ diffinitio quid rei differt a diffinitiõe quid nominis in pluribus: ꝛ etiã cõuenit cũ ea. Cõuenit quidē cuꝫ ea. qꝛ vtraqꝫ exponit significationeꝫ nois: seu qd significatur per nomē. Differt vero ab ea. qꝛ diffinitio quid rei exponit significationē nois indicãdo essentiam rei perfecte ꝛ explicite. Diffinitio vero quid nois exponit significationem nois nõ indicando perfecte ꝛ explicite essentiã rei. Secũdo differt ab ea. quia diffinitio quid rei est tm̃ entiũ. illa vero est etiã nõ entiũ. Sed dubitatur an diffinitio data per genus ꝛ accidentia propria: sit quid rei: aut quid nois. Ad hoc dicit̃ ꝑm Tho. in .2. posterioꝝ lect. 8. ꝙ talis diffinitio nõ est quid rei. sed quid nominis. dicit. n. ibi: ꝙ ista diffinitio hõ est aĩal risibile susceptibile disciplinę: est rõ expositiua nois vel manifestatiua rei noiate per accidētia: distincta a diffinitione quid rei: vt ex sequentibus ibi patet. Et rõ est. quia nõ indicat perfecte ꝛ explicite essentiã rei. nõ. n. indicat drĩaꝫ specificã. Hoc etiã innuit phus in p̃ de anima dicēs: ꝙ accidētia magnã partē ꝯferunt ad cognoscēdũ qd̃ quid est. dicendo. n. magnã partē: innuit ꝙ nõ faciũt totaliter ꝛ perfecte cognoscere qd̃ quid ē: seu essentiã rei: sed imperfecte. vnde talis diffinitio magis facit cognoscere qualis ē res: ꝙ qd est res. ꝛ propterea magis dicenda est descriptio seu diffinitio descriptiua ꝙ quiditatiua seu quid rei. Descriptio. n. seu diffõ descriptiua est cõe nomē ad oēs diffinitiones: que non sunt quiditatiue: vt inferius dicetur ꝑm Boetium.

¶ Diuidit̃ aũt diffinitio qditatiua: quia quedã ē pure formalis: quedã vero est per addimētũ ꝛ mixta: vt dicit phus. 7. met. ꝛ hec est illa in qua ponitur aliquid qd̃ nõ ē de essentia: qualis est diffinitio accidētiũ: in qua ponitur subiectũ: ꝛ diffinitio formaruꝫ subſtãtialis ꝑm. s. Tho. in. 2°. de aĩa lect. prima. ista ē quiditatiua ꝑm quid. Et sola species diffinitur diffinitione quiditatiua simpliciter ꝑm phum. 7. met. tex. 13. quia constat ex genere ꝛ drĩa. itē diffinitio quiditatiua est primo ꝛ simpliciter. subſtãtiarē tm̃. quia sole subſtãtie quod qdē simpliciter habēt. posterius auteꝫ ꝛ ꝑm quid: accidētium: ꝑm phum. 7. met. tex. 14. ꝛ. 19.

¶ Aduertendũ circa predicta: ꝙ licet accidētia cõia nõ ducãt in cognitionē quiditatiuã subiectoꝝ: tñ ducunt i cognitionē aliqualē suoꝝ subiectoꝝ distinctã: si omnia aut plura eoꝝ accipiant̃: que simul in alia specie non reperiunt̃. cognoscimus. n. verũ auꝝ a falso ꝛ adulterino: ex colore / põdere / sono / ꝛ aliis huiusmodi cognoscimus etiã verũ argētum a falso: ex accidētib9. cognoscimus lapides pretiosos a falsis: ex claritate / colore / dyaphaneitate / duricie / ꝛ aliis accidentibus. multa etiam co

gnoscimus p odorē/p saporē/p fi/gurā/per vocē.immo oēs substātias sensibiles cognscim⁹ ꝛ discernimus ab inuicē:p accidētia eoꝝ.discerni/mus.n.bouē ab asino/ꝛ asinū a mulo ꝛ equo/p accidētia.ꝛ ita de alijs. ¶ Hec ex sententia Arist.ꝛ.s.Tho. de diffinitionibus ꝛ qd quidē/qd p diffinitionē quiditatiuā significatur: perstrinximus. Uerū quia Boetius librū de diffinitionibus cōposuit:ꝛ in.3.libro cōmētarioꝝ super topica Ciceronis:multa de diffinitionibus scripsit:que magis ad oratores q̄ ad phos pertinēt:qui nō oēs diffini/tiones oratoꝝ acceptant: vtile iudi/caui ea:que ipse longa oratione pse cutus est:breuiter colligere:ꝛ ne cō/fusionē tractat⁹ noster habeat seor/sum referre.Diffinitionū igitur alia proprie:alia abusiue ꝛ improprie dr diffō.Quid sit diffō proprie dicta:su perius docuimus ex sentētia Arist. ꝛ Ciceronis.Diffō abusiue ꝛ impro prie dicta ē duplex.nā altera constat ex vnico termino:altera vero ī ora/tione cōsistit.Illa que ex vnico ter/mino cōstat:in duas secatur partes: quarum prima est:cum vnū nomē exponitur per aliud nomen notius. accipiendo nomen large:vt est no/ta mentis.vt cum queritur:quid est coticescere:ꝛ respōdetur ꝙ est tace/re.quid est haurire.est percutere.vt latus haurit apertum. hec vocatur diffinitio aduerbum. Altera vero appellatur diffinitio exemplaris. Et est illa que per subiectum exemplū declarat quid sit id de quo queritur. Exempli gratia:si queratur quid ē animal:ꝛ respondeatur veluti ho/mo.Omnis enim responsio vel ora tio que rem de qua queritur:quo/modo ostendit ꝛ designat:diffi/nitio dici potest:large ꝛ abusiue su/mendo diffinitionem.Diffinitio abu siue ꝛ improprie dicta que in ora/tione consistit:in multas diuiditur: quarum omnium cōmune nomen est descriptio fm Boetium in.3.li/bro commentariorum super topica Ciceronis. prima dicitur diffinitio per enumerationem specierum vel modorum.vt animal est substantia: que sensu tm̄ vel sensu ꝛ ratione ni/titur. Item auxilium ferre: est co/meatum prebere: hostibus se coniū gere etiam si non pugnaueris: ne cum hostibus cōfligamus:perterre facere. Item quid est aliud furere q̄ non cognoscere homines:nō co gnoscere leges. non senatum:non ciuitatem:cruentare corpus suum. Has duas species diffinitionis sub vna specie: quam per enumeratio/nem partium appellat: ponit Boe/ in libro de diffinitionibus. Sed in tertio commentariorum super topi/ca Ciceronis: ex sententia Cicero/nis diuersas species constituit. Ad/uertendum ꝙ diffinitio per enume/rationem partium vel specierum: quandoq̄ datur per enumerationē partium aut specierū:ꝛ hoc est. quā do partes ꝛ species sunt finite: fm Tullium in topicis. Uitiū est enim in partitione aut diuisione aliquid dimittere. quando partes aut spe/cies finite sunt:vt inquit ibi Cicero. Si autem fuerint infinite:non requi ritur omnium partium aut specierū enumeratio:sed satis ē aliquas enu merare.Quod ꝛ Boeti⁹ putat: vbi partes vel species plurime sunt.ver bi gratia si diffinias animal:p enu/merationem specierum: dices. ani/

mal est homo/bos/asinus/leo/camelus. Si vero diffinias mundum per enumerationem partiu3: dices. mundus est celum/aer/terra/ꝛ mare. Melius tamen est paucis enumeratis sigillatim: reliquas partes aut species generali sermone cōprehēdere. vt mundus est celu3: terra: mare: ꝛ cetera creata. item animal ē homo/bos/ equus/ asinus/ ꝛ reliqua: que sensu3 habent. He diffinitiones quāuis nō sint proprie diffinitiones tamē substātiales reputāt̄ s̄m Boetium: eo ꝙ substātia totius ex cognitione partiū ꝯsurgat. sicut cognitio partium cōsurgit ex cognitione totius. Hoc diffiniendi modo vsus videtur Arist. in secūdo de anima cū dixit aīa: est q̄ viuimus: ꝛ sentim': ꝛ mouemur: ꝛ intelligimus p̄. ite3 per enumerationē omniū modorum sic diffinies. liber factus: est is cui vel censu: vel vindicta: vel testamento libertas data est. Aduertendum vlterius ꝙ partium enumeratio: quādoq3 fit enumerādo partes totius: quādoq3 vero enumerando accidētia. vt hō est qui est liber aut seruus. Item homo non est: qui nō est liber aut seruus. Tertia est que communi nomine notio appellatur. Et est illa diffinitio: que per proprias operationes vel accidētia aut ꝯsequētia: rem manifestat. vt hō ē qd̄ rōnali cōceptione ꝛ exercitio preest aīantib' cūctis. Prouidētia ē p quā futuru3 aliquid ꝓuidet̄. Memoria est p quā animus repetit ea que fuerūt. Sed s̄m eūdē Boetiū in. 3. cōmentarioꝝ libro sup topica Ciceronis: hec diffinitio ē illa que tacito gn̄e per d̄rias substātiales quid res sit ostendit. vt hō est ꝙ rōnali conceptione viget mortiq3 subiectū est. Quarta diffinitio dicit̄ qualitatiua. ꝛ est illa que datur p plures qualitates: quaꝝ quelibet re3 subiectā ostēdit ac designat. vt homo est vbi. i. in quo est pietas: vbi equitas: vbi malitia versutiaue esse possunt. Quinta dicit̄ descriptio seu diffinitio descriptiua. ꝛ est illa q̄ per plura accidentia rē manifestat: quoꝝ nullū per se sufficit manifestare. vt luxuriosus est qui pluribus ꝛ non necessarijs sumptibus in delitias affluit: ꝛ ī libidine3 fertur effusior. Sexta dicitur diffinitio p differentiam duorum. ꝛ est illa que per adiectam differentiam: quid vtrūq3 sit: designat ꝛ aperit. vt cum querit̄ quid interest inter aliqua duo: puta inter regem ꝛ tyrannum. Respondetur ꝙ hoc interest. ꝙ rex est pius ꝛ temperans: tyrannus autem crudelis ꝛ intemperās. Et dicitur diffinitio per differētiam. quoniam differentia inter vtrūq3 queritur ꝛ redditur. Septima dicitur per translationem siue metaphoram. vt adolescentia est flos etatis. Senectus est occasus etatis. Octaua est per priuationem vel negatione3 contrarij. vt bonum est quod non est malum. Et hac specie diffinitionis vtimur solum: cum contrarium notum est. vnde melius est ꝙ prius diffiniatur contrariū: ꝛ postea diffiniamus per priuationem contrarij iam diffiniti. Ad hanc speciem reducitur diffinitio per ablationem accidentium. vt substantia est quod non est quantitas neque qualitas neque aliquod aliud accidens. Ite3 ad hanc reducitur diffinitio per ablationem

seu negationē eorū: que diuersa sūt. qualis est diffinitio materie data ab Arist.7.met.cū dixit.materia ē que non est quid/nec quātū/nec quale/ nec aliquid eorū generū:quibus ens determinatū est.hoc etiā modo diffiniēdi vsus ē porphy.ꝛ phs.i.topi. c.4.dicēs. Accidēs ē qḋ nō ē.gn̄s: nec species/nec differētia/nec proprium/in est autē subiecto. Ad hanc quoqꝫ reducit̄ diffinitio illa:qua cōtrariū accidētis vel cōsequētis tollitur.vt vigilare est vti sensibus: dormire est non vti sensibus. Diffinitio vero qua accidentia vel ꝓpria colliguntur:est illa quā superius tertiaꝫ constituimus.vt consul est is quē cōsulē ciues appellāt:cui eūti in curiā vniuersus populus assurgit:cui consulenti senatores respondēt. Nona est per descriptionem alicuius indiuidui/a genere/a ꝓpria/a corpore/ fcis/o ctis/aut a casib'.vt si p̄ enea filium Anchise ꝛ Veneris dicas.p̄ Scipione carthaginis ꝛ numantie euersorem.pro Cicerone Romane eloquētie principē.pro Arist.principem peripateticorū. Decima est diffinitio per indigētiā pleni ex eodem genere.vt quadrās ē id cui dodrās deest vt sit assis. Undecima ē diffinitio per laudē vel vituperationeꝫ.vt lex est animus ꝛ mens ꝛ cōsilium ꝛ sententia ciuitatis.item seruitus est postremum malorū nō modo bello sed etiam morte repellendum. Duodecima est ꝫm proportionem.vt homo est minor mundus. Et tunc vsitatur:cum res inferior diffinitur nomine rei dignioris ad quam simili modo se habet:vt homo est minor mundus:sicut enim mundus cōstat ex plurib' partibus:quarū alique sūt corruptibiles:ꝛ alique incorruptibiles:ꝛ regitur ratione:ita homo constat ex pluribus partibus:quarū alique sunt corruptibiles:ꝛ aliqua ē incorruptibilis:ꝛ regit̄ ratione. Terdecima ē a relationib'.vt pater ē cui ē filius.ꝛ genus ē cui supponit̄ spēs. Quartadecima ē causalis seu p̄ causam.vt dies ē sol super terraꝫ.ꝛ nox est sol sub terris.hac vsus ē phus.7 met.dicēs.dies ē latio solis sup terram.est.n.sol causa diei ꝛ noctis. Quitadecima ē diffinitio a nota seu ab ethymologia vocabuli.hāc Cicero in topicis notationeꝫ appellat.vt fides ē cū fit id quod dr̄.nā dicitur fides ex eo ꝙ fiat quod dicitur.

¶ Dictū ē quotuplex sit diffō:ꝛ qḋ sit diffō:ꝛ quorū sit:ꝛ an supponatur vel probetur in sciētia. An possit demonstrari:quomodo per demōstrationē innotescat:ꝛ an possimus scire qḋ ē ante si ē:ꝛ quō diffō qḋ rei ꝛ diffō qḋ nōis differūt:ꝛ an p̄ accidētia possit substātia rei cognosci: ꝛ ꝙ apud oratores multe sunt diffinitiones que a phis nō acceptantur. Iterum ad diffinitionē que proprie dicitur reuertamur.hec a pho diffinitio quid rei appellat̄:a modernis qditatiua:a Boetio fōalis seu essentialis dicitur.i.indicans essentiā. Circa cuius assignationē multa obseruāda sunt:que diffuse ab Arist.in.6. topicorū traduntur: Ex quibus nos aliqua que magis necessaria sūt: in presenti opusculo referemus.

¶ Assignāda ēst.ergo diffinitio:que alteri a diffinito nō cōueniat:ꝛ conueniat omnibus de quibus dicitur nomen diffiniti.6.topi.c.p̄. cuius rō est.quia diffinitio debet esse propria diffinito:ꝛ ꝯn̄ter couertibilis secū.

Secūdo

¶ Secūdo diffinitio dʒ eē clara: ꝛ remota ab omni obscuritate .6. topi. c. 2. cuius ratio est. quia daꝛ causa manifestandi naturaʒ diffiniti. Reddiꝛ aūt obscura pluribus modis vt ibidem diciꝛ. Est. n. obscura si detur ꝑ terminos equiuocos. incertū est. n. in quo significato accipiatur equiuocū. Jtē si diffiniꝛ multiplex nō premissa eius distinctione. incertum est enim pro quo significato sit diffinitum. Debet ergo prius distinguere multiplex: ꝛ declarare in quo sensu vult illud diffinire. in oī quoqʒ tractatu multiplex est prius distinguēdum: ad vitādū obscuritateʒ. Jtem obscura est si per trāslationē diffiniuit. vt si dixit terrā esse nutricē. nam omne qδ per trāslationē dicitur: est incertum. Jtem si nouis ꝛ ī cōsuetis vocabulis vsus est. nam omne inusitatū est obscurū. vt si dixit oculū esse vmbriciliū. Jtem si nō per trāslationem diffiniuit. sed per verba impropria sumpta aliter q̄ʒ per trāslationē vt lex est mensura vel imago eorʒ: que naturaliter iusta sūt. abusiue. n. lex dicitur mēsura vel imago. Jtem si ex tali diffinitione rō cōtrarij non est manifesta: quādo habet ꝯtrariū. nam qui bene diffiniūt cōtraria cōsignificant. i. simul indicant ꝛ manifestāt. habēt. n. ꝯtraria idem genus ꝙ ī diffiniēdo diuidiꝛ duabus dr̄ijs: quarū vnaqueqʒ cū genere ꝯstituit vnā spēm ꝯtrarij: ꝛ eius diffinitionē. Jtē est obscura qn̄ si per se sumatur: nō est certū cuius sit diffinitio. sicut nō est certū: cuius scriptoris est tale opus: nisi hoc supscriptio doceret

¶ Tertio diffinitio debet carere superfluis .6. topi. c. 3. cōtingit aūt multis modis diffinitionē cōtinere superfluū: vt ibi diciꝛ. Cōtinet. n. supfluuʒ si loco generis habeat id: quod de omnibus diciꝛ. vt ens. hoc. n. frustra ꝛ superflue apponitur: quia nō separat diffinituʒ ab his: a quibus debet separare. nā genus habet separare ab his que sunt alioꝝ generū: dr̄ia vero ab alijs: que sunt sub eodē genere. item si id qδ apponitur ē proprīu: sed eo ablato diffinitio ē ꝓpria ꝛ indicat essentiā. Jtē si est propriū: sed nō indicat essentiā. iteʒ si positū in diffinitiōe nō inest oībus: que cōtinentur sub diffinito. nam talis diffinitio nō cōuertitur cū diffinito. itē si idem frequenter dicitur explicite vel implicite. vt si diciꝛ ꝙ refrigidatio ē priuatio caloris: qui est ƀm naturā. naʒ oīs priuatio est eius quod est ƀm naturā: ꝛ ideo superfluum ē addere: qui est ƀm nām. item si post vniuersale apponiꝛ perticulare seu inferius. vt si dicaꝛ clementia est diminutio expedientiū ꝛ iustoꝝ. nam iustū cōtineꝛ in expediēte: qꝛ omne iustū est expediēs ꝛ nō eꝯ. quare superflue additur: ꝛ iustoꝝ. hoc auteʒ intelligitur ƀm Albertuʒ .6. topi. qn̄ post vniuersale apponitur inferius cum copula inter vniuersale ꝛ inferius: seu minus vniuersale. tūc eniʒ inferius nō est determinatiuum superioris: sed hoc nō videtur ad mētē s. Tho. ꝑ. cōtra genti. c. 26. vbi dꝛ ꝙ cōmittereꝛ nugatio: dicendo aīal rōnale: si dr̄ia includeret genus formaliter.

¶ Quarto obseruādū ē vt diffinitio detur per euidētiora ꝛ notiora simpliciter. probatur. qꝛ diffinitio ex .6. topi. c. 4. debet dari per genus ꝛ differētias. hec aūt sunt simplr̄ notiora q̄ʒ diffinitū: qδ est ipsa species. Et

si def p notiora q̄ ad nos ⁊ nō p no tiora simplr: non erit diffinitio sm Albertū: sed q̄dā manifestatio maior q̄ sit nois significatio. probat 2° q2 alioquin vni⁹ rei eēnt plures diffinitiōes. s. diffinitio p notoria q̄ ad nos ⁊ diffō p notiora simplr. ꝯñs est falsum. ergo ⁊c̄. ꝓbatur falsitas ibi a pho. quia vnū ⁊ idē esse. s. essentie diffiniti significaretur p diuersas diffinitiones. qd̄ est falsum. q2 diuerse diffinitiones significāt diuersa ⁊ nō idem. sed notandū sm s. Tho. 1. 2e. q. 55. ar. 4. ⁊ in primo. di. 22. ar. 2. 9m. q̄ vnius rei nō ē nisi vna diffinitio perfecta simpliciter. Ista. n. est per oēs causas. sed tamē vnius rei possunt esse plures diffinitiones sm diuersa genera causaꝝ: quaꝝ quelibet erit perfecta in illo genere. ⁊ hoc patet in primo post. vbi due assignant diffitiones demōstrationis ⁊. 2°. de anima. vbi due assignantur diffinitiones anime. ⁊. 2. poste. dr̄: q̄ quedam ē diffinitio qd̄ ē: que ē ꝯ demōstrationis. ⁊ quedā ē diffō pp quid. que est principiū demonstrationis. Diffinitiones ergo que non sunt p oēs causas. qn̄ sunt vnius ⁊ eiusdē rei. significāt idē esse essentie diuersis modis. Sed diuerse diffinitiōes que st ex oībus cāis. sigficāt diuersa esse essentie. Duobus aūt modis p nūc cōtingit diffinire per minus nota simpliciter. s. si diffinitio def p posteriora simplr. Et si diffinibile pmanens aut finitū diffiniat p ea q̄ sunt in motu. aut p ea q̄ sunt infinita.

¶ Multo obseruādū. vt diffō sit per priora simplr. ꝓbat a pho. 6. topi. c. 4. p rōnes q̄s mō adduximus. dz. n. dari p gn̄s ⁊ dr̄ias. q̄ st p̄ora simplr itē sequeret. q̄ vnius rei essent plures diffinitiones. s. vna p priora q̄ ad nos ⁊ alia p priora simplr ⁊ nō q̄ ad nos. Et hoc ē incōueniēs vt supra deductū est. Cōtingit aūt pluribus modis diffinire nō p priora simpliciter. nā vt ibi dr̄. c. 5. si vnū op positoꝝ diffinit p aliud. vt bonū p malū. nō dat diffō p priora simpliciter. q2 opposita sūt simul nā. Et hoc vr̄ intelligendum de oppositis ꝯtie. quoꝝ ē eadem disciplina. in istis. n. vnū non est prius aut notius simplr altero. ⁊ ꝯñter nō diffinit per alterū c. 15. sed in priuatiue oppositis. vnū est prius ⁊ notius altero. ⁊ diffinit per alteꝝ. nā priuatio ⁊ qd̄ dr̄ priuatiue: diffinit per alterū. ⁊ non eꝯ. sm phm. 6. topi. c. 15. per habitū. n. vt inquit cognoscit priuatio. ⁊ non eꝯ. ⁊ cū diffinit priuatio: in diffinitione debet assignari cuius est priuatio: ⁊ in quo primū nata est fieri. vt cecitas est priuatio visus in oculo. 6. topicoꝝ. c. 16. Aduertēdū q̄ licet vnū cōtrarioꝝ nō diffiniatur per alterū: cognosci tn̄ pōt per alterū qn̄ illud est notius nobis. 5. ethy. c. 1. vt declarat ibi co. Similiter i relatiue oppositis: vnū ponit in diffinitione alterius ⁊ eꝯ: vt dr̄ ibi. 5. c. quia vnū non pōt cognosci sine altero. Relatiuū tn̄ sm Albertū n̄ ponit i diffinitiōe correlatiui: sicut id p qd̄ diffinit. sed sicut id ad qd̄ diffinitur. Et sicut cōtrarioꝝ sunt ꝯtrarie diffinitiones q2 si iuuatiuū est effectiuū boni: nociuum est effectiuū malicia relatiue oppositoꝝ opposite sūt diffinitiones vt si duplex est qd̄ ineq̄li superat. 6. topi. c. 15. Itē diffinitio nō datur per priora: si vnum eorum que e diuerso seu exposito diuidūt idē genus: diffinitū ē p aliud aut si supiora diffiniāt p iferiora. nā q̄ e diuerso diuidūt idē gn̄s st simul nā: ⁊ inferiora

ri posteriora.c.5. Jtē ñ daf p poꝛa: si i diffinitione vsus ē diffinito sub alio nomine ⁊ implicite. vt si dixit qd sol est stella: que apparet de die. Sol. n. est latio solis super terram. vnde in diffinitione solis posuit solem implicite. opꝫ aūt ad depꝛedēdēduꝫ hoc: accipere diffinitiões eoꝝ q̄ ponunf in diffinitióe: ⁊ ponere loco noluꝫ: ⁊ sic apparebit defectus: vt l.d.c.5.dr.
¶ Sexto. obseruādū est: vt in diffinitione ponaf genus diffiniti. naꝫ hoc plurimū indicat essentiā. debet autē illud ponere pꝛimo loco. ⁊ debet ponere genus pꝛoximū: nō aūt trāscēdēs genus. i. remotū: nisi oēs drias superioꝛes gñri adderet: per quas gradatim genus remotū ad pꝛoximū genus cōtrahif. vt ibidē dr.c.6.
¶ Septimo obseruandū est: vt post genus ponat drias specificas. i. que vna cum genere cōstituūt speciem. vt ibidē dicitur.c.7. Nam diffinitio debet dari per genus ⁊ drias.6.topi.c.1. ⁊ sicut dicif in eodē libꝛo.c.4. opoꝛtet per genus ⁊ duas drias diffinire eū: qui bene diffinit. sed ꝯ hoc arguitur. qꝛ ꝺm phm.7°.met^ce.tex. 43. res pōt diffiniri per duo': quoꝛuꝫ vnum ē dria ⁊ aliud genus. vt aial bipes. ⁊ ꝺm Boetiū in libꝛo diuisionum: qñ oēs spēs. s. subalterne sunt nominate: diffō ē ex duobus terminis. ⁊ preterea p rōnē arguif. qꝛ genus pꝛoximū cū sua dria diuisiua sufficit ad diffinitionē. ergo non opoꝛtet per duas differētias diffinire. antecedens pꝛobatur. quia superfluuꝫ est addere alias differētias: quia cōtinētur in genere pꝛoximo. Ad hoc dicitur dupliciter. pꝛimo ꝙ quando pꝛoximum genus est innominatuꝫ: ⁊ datur diffinitio per genus remotū opoꝛtet diffinire per duas differentias. s. ad minus: non autem precise per duas. secūdo dicitur: ꝙ quando drie essentiales sunt ignote: opoꝛtet diffinire per duas drias. s. ad minus qꝛ vt inquit. s. Tho. in. 2°. poste. lect. 13. tunc loco driaꝝ essentialiū accipiuntur accidentia cōia: non autem pꝛopꝛia: quia illa demonstranf. que accidentia cōia simul sumpta: cōuertūtur cū diffinito. sed per se sumpta excedūt diffinitū. ⁊ talia accidentia dicuntur drie essentiales: pꝛo quāto inducuntur ad declarāduꝫ foꝛmam essentialem: ⁊ circūloquuntur ꝓꝛiā driam essentialem. potest dici tertio: ꝙ opoꝛtet diffinire per duas differētias ad minus: quando differentia pꝛopꝛia ⁊ specifica est nobis ignota: ⁊ volumus diffinire per essentialia. tunc enim opoꝛtet ad minus accipere duas differentias essentiales ad circūloquendum pꝛopꝛiam differētiam essentialem: quia vna non sufficeret. Ex quo eniꝫ nulla illa ē pꝛopꝛia vel cōuertibilis cuꝫ differentia pꝛopꝛia aut cum diffinito: opoꝛtet ꝙ sit vniuersalioꝛ q̄ꝫ diffinituꝫ. quia si est in minus q̄ꝫ diffinitum: non conuerteretur diffinitio cum diffinito. vna auteꝫ dria vniuersalioꝛ alia: nō circūloquitur illam: ⁊ ideo opoꝛtet salteꝫ duas accipere. vt patet in ista diffinitione: hō est animal rōnale ⁊ moꝛtale: suppositio ꝙ sit aliqḋ aial rationale preter hominem: sicut putauit Poꝛphyrius: ꝺm quem deus est animal rationale. ⁊ ꝺm Arist. celū ē aial rōnale. qꝛ ē aiatū. 2°. de celo. ⁊ non alia aia q̄ꝫ intellectiua. vndē etiā dicitur. 12. met. ꝙ celuꝫ intelligit. ergo est animal rationale. Patet. n. ꝙ ille due drie essentiales. s.

rõnale ⁊ mortale simul sumpte con
uertuntur cū diffinito: sed quelibet
illarū per se sumpta est in plus. pa/
tet etiā in ista diffinitione: hō ē aīal
gressibile bipes. nā q̄libet istaꝝ dif/
ferētiarū in plus est q̄ diffinitū: sed
simul sumpte conuertunt cū diffini
to: ⁊ circūloquuntur ꝓpriā differen
tiā essentialē. De huiusmodi. ergo
drīs intelligitur illa autoritas phi.
opʒ per duas drīas diffinire eū: qui
bene diffinit. s. ad minus. ⁊ similiter
illa in. 6. topi. c. 8. drīa est in plus q̄
spēs. ⁊ sic pōt intelligi phus. 2. post.
lect. 13. dicens q̄ vnūqdqʒ qd ponit
in diffinitione est in plus: oīa aūt nō
sunt i plus. De huiusmodi drīys cir
cūlocutiuis etiā videtur intelligēda
diffinitio differētie assignata a Por
phy. drīa est illud qd predicatur de
pluribus differentibus specie.
¶ Octauo obseruādū est: vt in diffi/
tione nō ponatur negatio loco dif/
ferentie: seu q̄ in diffinitione nō po
natur drīa negatiua: nisi diffiniatur
priuatio. vt linea est longitudo sine
latitudine. probatur a pho. 6. topi. c.
7. quia sequeretur q̄ species p̄dica/
retur necessario ⁊ vniuersaliter de
genere: ⁊ ꝯñter q̄ genus participa/
ret speciem: qd est falsum. ꝓbat cō/
sequētia. q: de quolibet est affirma/
tio vel negatio vera de necessitate.
Sed habere latitudinem ⁊ esse sine
latitudine opponūtur sicut affirma/
tio ⁊ negatio: quia esse sine latitudi/
ne est non habere latitudinem: ergo
oīs longitudo aut habet latitudinē
aut est sine latitudine. ergo oīs lon/
gitudo aut est longitudo habens la
titudinem: aut longitudo sine latitu
dine. ergo diffinitio speciei ⁊ ꝯñter
species predicatur de suo gñe vni/
uersaliter ⁊ necessario. patet ꝯñia.
quia si longitudo sine latitudine sit
diffō linee: que est spēs lōgitudinis
vt positum est: longitudo cū latitu/
dine erit diffō alterius spēi ex oppo
sito. omne. n. genus diuidit per op/
positas drīas: quaꝝ vna queqʒ cum
suo gñe cōstituit spēm ⁊ diffinitionē
spēi. ⁊ ita quelibet pars illius disiū/
ctiue erit diffinitio alicuius spēi cō/
tente sub hoc genere: qd est longitu/
do. ergo quecūqʒ pars illius disiun/
ctiue detur: p̄dicat diffō spēi de suo
genere: ⁊ p ꝯñs ēt species.
¶ Nono obseruandū ē: vt diffinitio
nō assignet per disiūctionē pluriū.
vt bonū est illud qd est per visū aut
per auditū delectabile. ꝓbat a pho
6. topi. c. 13. q: sequeretur q̄ contra/
dictoria verificent de eodē. ꝓbatur
ꝯñia. quia si delectabile per auditū
est idem q̄ bonū: nō delectabile per
auditū erit idem qd nō bonum. quia
si aliqua sunt eadem: etiā opposita
eoꝝ sunt eadem. Sed delectabile p
auditū est idem qd bonū. ergo non
delectabile per auditū. est idē q̄ nō
bonū: ⁊ ꝯñr ē nō bonū. sed delecta/
bile per visum est nō delectabile p
auditū: ergo delectabile per visum
est nō bonū. sed delectabile per vi/
sum est etiam bonū. q: est idē q̄ bo/
num. ergo delectabile per visum: est
nō bonū ⁊ bonū. qd aūt delectabile
per auditum: sit idem qd bonū: pro/
batur. q: diffinitio est idem qd diffi/
nitum. sed diffinitio illa fm q̄libʒ
partem illius disiuncti est diffinitio
boni: ergo fm q̄libet partē est idē
qd bonū: ⁊ per ꝯñs delectabile per
auditum est idē qd bonum. circa qd
aduertendū est: qd diffinitionē dari
per disiūctionem pluriū puta duo/

rum pót intelligi dupliciter. primo i sensu cópósito. 7 sic pót assignari diffinitio: nam in primo per Petier. enũciatio diffinitur p disiũctioné pluriũ in sensu composito. 7 similiter diffinitur problema in primo topi. 2°. in sensu diuiso. 7 sic nó pót recte assignari diffinitio: vt pbatuz ẽ. accipit aũt diffinitio illa i sensu composito: qñ attribuitur diffinito coniunctim accipit vero i sensu diuiso: qñ attribuitur diffinito diuisim. i. fm partes seorsum: 7 de per se sumptas. Et cũ diffinitio cõueniat subiecto vniuersaliter sumpto: ꝯñs est: ꝗ predicta diffinitio cõueniat fm quãlibet partem diuisiz diffinito. vnde omne bonum aut esse delectabile per visum aut delectabile p auditũ: quoꝝ qõlibet est falsum.

¶ Decimo obseruandũ: vt in diffinitione eius qõ dr̃ ad aliquid: assignetur illud ad qõ dicitur. Circa quod cõsiderãdũ est: ꝗ tribus modis contingit dici ad aliquid. primo ad aliquid vt ad correlatiuũ. 2°. vt ad subiectũ. 3°. vt ad finẽ. Dr̃ aũt ad correlatiuum: tam relatiuũ fm esse vt pr̃: q̃z relatiuũ fm dici: vt sciẽtia: 7 sensus. Itẽ aliquid dr̃ ad correlatiuũ p se. vt pr̃ 7 scia. 7 aliquid p accidens seu per aliud: puta fm genus suum: vt grãmatica: que fm genus suũ: qõ est scia: dr̃ ad aliquid. in oĩbus ergo que dicunt ad aliquid: vt ad correlatiuũ: siue per se siue per aliud: opz assignare i eoꝝ diffinitionibus: id ad qõ dicunt. 6. topi. 10. 7. 14. c. In oĩb' etiã que dicunt ad aliqd vt ad subiectũ: opz in eoꝝ diffinitionibus assignare subiectũ primũ: aliogn peccatur. nam si diffiniat prudẽtia: opz dicere: qõ est virtus rõnalis potẽtie: nõ aũt ale aut bois. 6. topi. 10. c. In bis aũt que dicunt ad aliquid vt ad finem: opz assignare id. ad qõ per se dr̃ diffinitũ: aũt ad qõ natuz est: non aũt id ad qõ pr̃ per accidens: aut ad qõ nõ ẽ natũ. nã si diffiniat medicina: dicet: ꝗ est scia causandi sanitatẽ nõ aũt egritudinẽ. 6. topi. 6. c. 7 si diffiniat subtellare: nõ dicet ꝗ ẽ instrumentũ ad bauriẽdũ aquaz: quia non est natum ad hoc. quia prudẽs non vtetur ad hoc. 6. topicoꝝ. c. 10. 7 si diffiniatur id qõ dr̃ ad plura vt ad fines. s. nõ subordinatos: opz assignare illa plura. nam si diffiniatur grammatica: nõ sufficit dicere: ꝗ est scia scribendi: sed opz addere: 7 intelligẽdi orõnẽ 7 partes eius. dicto c. 6. qñ võ dr̃ ad plura per se ordine quodã: opz assignare id qõ ẽ melius 7 cui' gratia alia querunt. illud. n. est finis pricipalis i illo ordine. finis enim ẽ qõ est optimũ 7 cuius gratia alia sunt: vel querũtur. 6. topicoꝝ. 6. 7. 14. circa quod aduertendũ: ꝗ in quibusdã finis ẽ egisse seu actum 7 operatũ: in quibusdã võ agere. plurimi. n. magis volũt delectari: q̃z quieuisse delectari: quibus magis agere q̃z egisse finis est: dicto. c. 14. Cũ. n. per operationẽ nihil ad extra pducitur: operatio est finis. p ethy. cum aũt per operationẽ aliquid ad extra producitur vel acquirit: ipsum opatũ vr̃ finis vel id qõ acqritur. opera tio per quã nihil extra pducitur: est verbi grã: cantare / sonare / intelligere / audire. opatio aũt per quã aliqd ad extra pducit: vel p quã acquirit aliqs terminus extrinsecus: est edificare scribere / currere. Dicunt aũt ad finem oĩa instrũa: siue cõiũcta: vt manus / oculus / 7 pes: siue separata

vt sera et malleus. Item oēs potētie dr̄ ad finē: qui est opatio: sunt.n. potentie pp operationes. Itē oēs sciētie et artes dicuntur ad finē. finis autē speculatiue scie ē cognoscere obiectum suū: et finis artis operari circa obiectū suū. itē oēs virtutes et oēs habitus dicūtur ad finē aliquem.

¶ Post hec querit: que sit via inuestigādi diffinitionē et qd̄ quid ē. Ad qd̄ dico q̄ duplici via possumus inuestigare qd̄ qd est: sm̄ phum i.2.post. prima est via cōpositionis. et sm̄ .s. Tho. in prologo de aīa: et Auerroiz ibi co.5. ista est via quā Arist. magis approbat: et meliorē putat. qd̄ ēt cōfirmat Auerrois.2.post.co.18. Themistius quoqz.2. post.c.23. dicit hāc viam esse expeditiorē: q̄z sit via diuisionis. Et hec via incipit sm̄ eū ibi: et Auerroim in dicto.c.18. a diffinitionibus spēꝝ: ascēdendo ad diffinitiones geneꝝ superioꝝ: colligendo et componēdo. Ideo sm̄ ipsos spēs spālissima: que est simplex.i. indiuisibilis in alias spēs: est principiū vnde incipimus sm̄ hāc viaz. prius.n. diffinimus spēs spālissima. quia faciliꝰ est eas diffinire q̄z genera: et ex diffinitionibus spēꝝ venamur diffinitiones generuz. vn̄ phus in.2. poste. tex.22. sic ait. Facilius diffinire singulare.i. minus vniuersale: q̄z vniuersale. et ideo oportet ex singularibus in vniuersalia ascendere. item sm̄ phum in eodē libro: tex.18. cum aliquis vult inuestigare diffinitionem alicuius speciei subalterne: cōgruum est: vt diuidat illam in species specialissimas: et postea inquirat diffinitiones illarū. Modus aūt inuestigandi diffinitiones specieruz specialissimarū talis est sm̄ Themi.

2. poste.c.20. et sm̄ phm tex.17.et.22. Cum enim diffinitio constet ex genere et dr̄ijs: et genus predicet in quid: et sit in plus q̄z species diffinienda: dr̄ia vero predicetur in quale essentiale: consideranda sunt singularia contenta sub specie: et perquirenda ea in quibus cōiter cōueniūt. et que de illis vniuersaliter predicantur. et cum inuenerimus aliqd q̄d oībus illis predicat in quid: et etiā de alijs alterius specie: illud primo loco reponendū est in diffinitione: quia est est genus. deinde accipiendū est ex illis in quibus cōiter conueniūt: aliquid: quod predicetur de eis in quale essentiale: quia hoc est dr̄ia: et hoc addendū est generi. et si quidē insit oībus indiuiduis illius speciei et soluz eis: sic est propria et vltima dr̄ia. que vna cū genere complet diffinitionē: quādo illud fuit genus proximuz. Si aūt fuit genus remotū: tūc tale genus et talis dr̄ia nō ↄstituerēt diffinitionē: quia nō cōstituūt spēz. illa.n. constituūt diffinitionem: que constituūt spēm. diffinitio.n. cōtinet principia spēi. Qd̄ aūt nō constituāt spēm probatur. quia species spālissima cōstituitur ex genere generalissimo et ex oībus dr̄ijs superioribus. Ista.n. oīa predicantur essentialiter de specie. Sed genus remotū et vltima dr̄ia nō includūt omnes dr̄ias. ergo nō cōstituūt speciē. qd̄ aūt nō includāt oēs dr̄ias pbatur. q2 licet genus remotū includat formaliter oīa superiora genera et oēs superiores dr̄ias: nō tn̄ includit dr̄ias īferiores: que diuidūt ipsum: nec etiaz dr̄ia vltima īcludit illas formaliter. ergo nō includūt oēs dr̄ias. Cognoscit aūt si est genus remotuz: q̄ñ

illa dria cũ opposita sibi dria nõ pdicatur disiũctim de illo genere vniuersaliter sumpto. Vñ aut genus pximũ est accipiendũ aut genus remotũ cũ oibus drijs superioribus subordinatis sic: q dria diuisiua superioris generis ponat prius: et dria diuisiua inferioris generis ponatur posteriori loco: et sic successiue vsq ad vltimã. qd si drie sbordinate pdicto mõ sint note: accipiant loco illarũ alie drie: que circũloquant illas: quar quelibet sit in plus: oẽs autẽ simul sumpte cũ genere conuertant cũ diffinito. vt hõ ẽ aial gressibile bipes. nã qlibet pars huius diffinitionis ẽ in plus q diffinitũ: sed oẽs simul sumpte cõuertunt secũ. Exemplum simile habet in ista diffinitione: hõ ẽ aial rõne mortale: supposito q pter hoiem sit aliqd aial rõnale. Ex pdictis habet q diffinitio speciei spãlissime colligit ex singularibus a quibus venamur diffinitionẽ eius: cõsiderãdo ea in qbus conueniũt vel in quibus sunt similia. Qd etiã expresse dicit Themi. in. 2. post: c. 21. Cũ ergo dicit phus. 2. post. tex. 17. q ad inuestigandũ diffinitionẽ speciei spãlissime puta ternarij: accipienda sunt tot predicata in qd de illa specie. cõtẽta in genere in quo ẽ illa spẽs quor quodlibet sit in plus: quousq oia simul sumpta: cõuertãtur cũ diffinito: intelligit sicut nunc exposuimus. Diffinitio vero speciei subalterne colligitur et inuestigatur ex diffinitionibus spẽr spãlissimar hoc pacto: fm Auerroim in eodem libro co. 18. et fm Themi. in. c. 21. Diuidimus. n. illã in suas spẽs spãlissimas: et postea diffinimus vnã quãq fm modũ nunc declaratum. et accipimus id qd in oĩbus illis est cõe: et addimus generi p: et illud est diffinitio generis subalterni. quod aut est propriũ i illis diffinitionibus: dimittitur. Verbi gratia linea diuidit in rectã circularẽ et curuã. primo ergo vnã quãq istar diffinimus: Dicẽtes qd linea recta ẽ lõgitudo sine latitudine: cuius medium non exit ab extremis. Linea võ circularis est lõgitudo sine latitudine in idẽ punctũ recuruata: a cuius medio oẽs linee ad circũferẽtiã ducte sunt equales. Linea aũt curua est longitudo sine latitudine. cui⁹ mediũ exit ab extremis. seu prominet ab extremis. Deinde accipimus id qd est cõe i oib⁹ istis diffinitionibus. s. lõgitudo sine latitudine: et addimus primo generi. s. quãtitati dicentes: q hoc totum est diffinitio linee in cõi. s. quãtitas habẽs longitudinẽ sine latitudine. Iste ergo est modus inuestigãdi diffinitionem generis subalterni fm Themistium. Auerroim et Albertum in. 2°. posteriorũ. Et hec est sententia phi in. 2. poste. tex. 18°. fm interpretationem ipsorum. Ista opinio non placet sancto Tho. in. 2. posteriorũ. peccat enim in duob⁹ principaliter. quia in se est falsa: et male intelligit phũ. primũ probatur. qr quandoq diffinitiones specierum specialissimarum sufficiunt ad diffinitionem generis subalterni. ergo frustra accipitur genus primum. antecedens patet in exemplo dato. nam illud qd cõiter in predictis diffinitionibus reponitur. s. longitudo sine latitudine est sufficiens diffinitio linee in cõi: vt cõiter dicitur. licet diffinitio p negationẽ drie nõ accepet a phõ l. 6. topi. vt supra patuit.

Secūdo.q2 ƀʒ istā opi.genus remotū semp reponeretur in diffinitione generis subalterni:qd tñ est falsum. Tertio.q2 si genus ꝓximū ponatur in diffinitione specieꝶ specialissimarū:illud qd est cōe ī diffinitionibus illis cū genere primo:nō constituet diffinitionē generis subalterni.alioquin idem poneref ī diffinitione sui ipsius:supposito ꝙ genus ꝓximum diffiniēdū sit.Si āt genus superius diffiniēdū sit:tūc genus inferius poneretur in diffinitione eius:qd ē falsum.quia inferiora nō sunt de intellectu superioꝶ.Quarto q2 si genus primū cū eo qd reponitur cōiter in diffinitionibus specieꝶ spālissimaꝶ sufficit ad cōstituēdū diffinitionē generis subalterni:quare phus in dicto tex.18.adiecit:ꝙ opʒ ꝓprias passiones speculari ꝑ cōia prima.hoc enim nō esset necessariū: ⁊ ad nihil deseruiret.Qd autē dicta opi.male intelligat tex.phi.patet. q2 nusqʒ in illo tex.phus dixit ꝙ illud qd cōiter reponitur in idiffinitionibus spērūʒ spālissimaꝶ vna cum genere primo: cōstituat diffinitionē gñis subalterni.Qd vt manifestuʒ fiat:verba phi recitabo.Cōgruū est inquit cū totū aliqd aliquis negotietur:departiri genus ī athoma specie prima:vt numerū in dualitatē ⁊ trinitatē.postea sic illoꝶ diffinitiones accipere temptare.vt recte linee ⁊ circuli ⁊ anguli recti.Post hec aūt accipiēdū qd genus sit.vtrū quātitatis aut qualitatis: ⁊ ꝓprias passiones speculari per cōia prima.cōpositis.n.ex athomis cōuenientia: ex diffinitionibus erunt manifesta.ꝓpter qd principiū est oium diffinitionuʒ: qd simplex ē vel vt trāslatio noua. Jo. argiropolis habet.ꝓpterea ꝙ diffinitio:simplexqʒ principium est oium. ⁊ ea q̄ simplicibus accidūt:per se quidem ipsis solis:per ipsa vero ceteris cōpetūt.hec sunt verba phi:que vt patet nullo mō significāt:ꝙ id qd cōiter reponitur in diffinitionibus specieꝶ spālissimaꝶ:vna cum genere ꝑ cōstituat diffinitionē generis subalterni.quare dicta opinio ē mera diuinatio: ⁊ lōge a sensu phi.nec ē verum ꝙ per simplex intelligat phus spēm spālissimā vt dicit illa opinio quia illa non est simplex:sed composita ex genere ⁊ drīis.sed ꝑ simplex intelligit genus primuʒ:vt exponit s.Tho.Declarādo ergo mentē phi iuxta trāslationē nouaʒ: dicimus:ꝙ sensus illoꝶ verboꝶ talis est. Quicunqʒ vult diffinire aliquod genus subalternum:duo principaliter facere debet.primo diuidere illud ī species spālissimas:seu īdiuiduas: ⁊ diffinire illas.secundo debet accipere primum genus sub quo continetur genus diffiniendum: ⁊ considerare que cōueniūt illi generi primo.que sunt quedā cōia prima. ⁊ ꝑ illa inuestigare ⁊ inquirere proprias passiones generis diffiniendi.q2 iste manifestant proprias formas ⁊ ꝓprias drias.Deinde cum dicit.Cōpositis enim ex athomis:reddit rōnē quare spēs spālissime sīt prius diffiniende.q2 ex diffinitionib9 illaꝶ erit manifestum:q̄ sunt illa que conueniunt gñib9 subalternis.que dicunf ꝯposita ex athomis.i.ex spēb9 spālissimis ƀm themi. ⁊ Auerroim. ƀm vero.s. Tho.i.ex generibus cōissimis: que dicuntur athoma.i. indiuisibilia:q2 nō resoluunf in aliqua priora.Deinde cū dicit ꝓpterea ꝙ diffinitio simplexqʒ

plexqʒ

plexq̃ principium est blum: assignat rõnē quare erit manifestū ex diffinitionibus illoꝝ: que sunt illa que conueniūt generib' subalternis: ꝛ quare accipiendū est genus primum seu cõissimū. qꝛ diffinitio. s. specierū specialissimarū simplexq3. i. genus primum. est principiū omniū. s. que cõueniūt generibus subalternis. principium in q̃3 omnium illoꝝ in inuestigando illa. Diffiniendo. n. species specialissimas inuenimus illa q̃ cõueniūt generibus subalternis saltē pro magna parte. per genus aūt primum ꝛ ea que illi conueniūt. possumus inquirere ꝛ inuestigare ꝓprias passiones generū subalternoꝝ: que per genus primū cui per se conueniunt: etiam generibus subalternis cõueniunt. nam innata ē nobis via ex notioribus nobis ꝛ ex vniuersalibus: ad ignotiora ꝓcedere. i p phy. Unde fm phum ibi ex duplici capite adiuuamur ad inuestigandū diffinitionē generis subalterni per viā cõpositionis. s. ex diffinitionib' specierū specialissimarum: ꝛ ex genere primo ꝛ his que conueniunt ei. que sl quedā cõia prima: que etiā cõueniunt secūdario generibus subalternis vt dictum est. Secūdus modus inuestigādi diffinitionē generis subalterni p viā cõpositionis ē inspiciēdo ad singularia illius gñis. ꝛ primo ad ea que sunt similia ꝛ indifferentia fm speciem. Postea ad ea q̃ differūt specie ab illis primis: ꝛ sūt eiusdē speciei inter se. verbi gratia. si volumus inuestigare diffinitionē animalis: inspiciemus ad Socratē ꝛ Platonem ꝛ Ciceronē: ꝛ cõsiderabimus q̃ ē cõe illis sub animali ꝛ inueniemus qđ est hō. Deinde inspiciemus ad Brunellū ꝛ Fauellū ꝛ ꝯsiderabimus qđ cõe illis sub animali: ꝛ inueniemus qđ est asinus. Post hec ꝯsiderabimus qd sit cõe homini ꝛ asino: quousq3 habeamus vnā rõnē quiditatiuā. ꝛ ista erit diffinitio generis subalterni. s. aialis: cuius querimus diffinitionē. inueniemus. n. q̃ sensibile est cõe hoi ꝛ asino. sed istud non est ratio aliqua. qꝛ ois ratio constat ex pluribus. 7. ꝛ 8. met[ce]. 2[o]. inueniemus q̃ animatum est cõe hoi ꝛ asino. adhuc nõ habetur vna ratio quiditatiua. quia talis debet cõstare ex genere ꝛ differētia vel differētijs. hec aūt rõ aiatū sensibile: nõ constat ex genere ꝛ differētia. ergo nõ ē rõ quiditatiua: rursus ergo ꝯsidero qd sit cõe hoi ꝛ asino tanq̃3 genus ꝛ i plus q̃3 animatū: ꝛ inuenio qđ corpus est cõe vtriq3 vt genus: ꝛ addo predictis duobus: ꝛ sic habeo rõnē vnā quiditatiuam. s. corpus animatū sensibile. ꝛ hec est diffinitio aialis. Qđ si homo ꝛ asinus nõ cõueniāt in vna cõi rõne cõuertibili cū animali: tūc animal nõ est vnū fm essentiā: sed plura. ꝛ cõsequēter nõ habet vnā diffinitionē: sed est equiuocū. Iste ē modus quē ponit phus in. 2. post. tex. 22. quē paucissimi bene intelligunt. ꝛ aduertendū: q̃ rõ q̃ditatiua habet plures partes: quarū vna est determinabilis alia determinans: vna est genus ꝛ alia dr̃ia. Secūda via inuestigandi diffinitionē ē p diuisionē generis in suas dr̃ias fm phum ibi tex. 19. Circa quod plura obseruāda sunt. primo q̃ accipiatur aliqđ qđ sit genus illius rei quā volumus diffinire: ꝛ diuidat i suas dr̃ias imediatas ꝛ iste sunt ille: extra quas non cadit

seu non reperit illud genus. Iste.n. disiun. tim sumpte conuertunt cum genere. verbi gra. Si volumus diffinire animal. accipiemus aliqd gns suu puta corpus: et diuidemus ipm in aiatu et inaiatu: que sut drie eius immediate: qr extra ista non reperitur corpus: et disiunctim sumpte conuertunt cu corpore. qr oe corpus e aiatu vel inaiatu et ep. Secudo obseruandu: vt fiat diuisiones bm oes differetias gradatim et non per saltus: vsqz ad driam couertibile cu diffinito: vnde diuidemus iterum corpus aiatu in sensibile et insensibile. et qr sensibile couertitur cuz aiali: ista simul sumpta. s. corpus aiatu sensibile costituut diffinitione aialis. Tertio obseruadu vt qd est primu ponatur primo loco: et qd est secudu ponatur secudo loco: et qd tertiu tertio loco ponat: et sic successiue quousqz perueniat ad vltimu. dicit aute esse prius qd est coius. vnde genus ponitur p loco: qr est coius. et dria immediate diuisiua generis ponit secudo loco: qr est quid coius qz alie drie mediate. Quarto obseruandu est vt ea accipiantur que predicant in eo q quid est seu quiditatiue bm phm. 2. poste. tex. 21. predicari aute in eo q quid est dupliciter accipit. primo vt distinguitur cotra pdicari in quale. et sic no intelligitur hoc loco phus. 2°. vt est idez qd predicari essentialiter et formaliter. et sic intelligitur dictu phi. Ista via inuestigadi diffinitione per diuisione fuit via Platonis bm co. in p de aia co. 5. et hanc via sequit Cicero in topi. sequitur Boetius in libro de diuisionib9 et in libro de diffinitionibus. de alia aut via que est per cpositione nulla faciut metione. Et sicut dicit. co... in. 2°. post. lect. 16. in prin. modus inuestigadi diffinitione per diuisione generis est maxime congruus. nec alicubi reperit expsse: q Arist. pretulerit huic vie illa que est p copositione: licet illa sit inueta ab ipo: themist. quoqz in. 2°. poste. c. 23. dicit q via inuestigadi qd quid est per diuisione est comodissima. Quida vero vt Hippocrates dixerunt q diffinitio inuestigatur per demonstratione. p de aia co. 5. Sed isti fallunt. qr demonstratio presupponit formalem diffinitione iam inuestigatam. est.n. mediu demonstradi. improbat preterea via inuestigadi diffinitione p demonstratione ab Arist. in. 2°. post. fortissimis ronibus: quas non expedit nunc expromere.

¶ Rursus queritur. an omnia accidentia habeat diffinitione et qd qd est. Et videt q no. qr bm Auer. 7°. metce. co. 18. accidetia per accidens no habet diffinitione olno. 2°. si accidentia haberet diffinitione illa non pdicaret essentialiter de illis: et accidens et sua diffinitio no essent idem essentialiter qd est falsum: qr diffinitio predicatur essentialiter de diffinito et est idem essentialiter diffinito probat assumptu. qr diffinitio q importat subiectu et accides i recto: no predicat essentialiter de accidente: nec e ide essentialiter cu accidente. Sed si accidetia haberet diffinitionem: illa importaret in recto subiectum et accides: vt simus est nasus curuus. 7. met. g et c. Tertio diffinitio significat vnu p se. sed ro accidetiu no significat vnu p se: qr aggregatu ex subiecto et accidete et p se non est vnu p se: 7. met. co. 17. g et c.

Rñdeo: et pmitto duo notabilia pro declaratione et solutione dubitationis. pm est: q accidétia sunt in duplici dria. qdã. n. sunt accidétia p se: quia insunt p se subiectis. et dicunt a pho 7. met. accidétia copulata: qr copulant et determinãt sibi certuz subiectum. vt simitas nasum. et risibilitas hoiem. quedã sunt accidétia p accidens. qr insunt per accidés suis subiectis: et possũt adesse et abesse. et ista appellãt accidétia simplicia. 7. met. Et quodlibet istoꝝ pót accipi in cócreto et in abstracto. Secũdũ qd premitto est: q qd qd é cópetit sbe simpliciter et p prius: accidenti aũt fm quid et per posterius. pbat a pho. 7 met. tex. 14. qr ens dr p prius et simpliciter de substãtia: de accidétibus aũt de secũdario et fm quid. g et qd quid é dr similiter. cñia patet. quia ens significat qditaté cuiuslibet predicamenti: ergo qditas seu qd quid est eo mó dicitur quo ens. Ex his sequit q diffinitio p et simpliciter conuenit substãtys. secũdo vero et fm quid cõuenit accidétibus. pbat. qr diffinitio significat qditaté. ergo cóuenit substãtie et accidétibus eo mó quo cóuenit quiditas. Sed qditas cóueñit substãtie primo et simpliciter: accidétibus aũt secũdario et fm quid: quia habét quiditaté secũdario et fm quid. ergo etiã diffinitio similiter cóuenit. Ad questioné ergo dicitur primo: q accidétia in abstracto habét qd quid est secundario et fm quid. patet ex dictis. qr eo modo habét quiditaté et essentiã quó sunt entia. sed sunt entia secũdario et fm quid. ergo etc. Item de accidétibus querimus recte quid sunt: vt quid é albedo: et etiam accidétia Respondent ad interroganté quid est. ergo habent quid seu quiditaté. sed illud quid: nó est simpliciter quid. qr simpliciter quid est substãtia: sed é qd fm quid. nam color significat quid albedinis: nó quid absolute. Ex hoc sequitur q accidétia in abstracto habent diffinitioné secũdario et fm qd quia eo modo habét diffinitionem: quo habét quiditaté. et diffinitio predicatur per se et essentialiter de illis: et significat vnũ per se. nã curuitas nasi que est diffinitio simitatis pdicatur per se et essentialiter de simitate: et significat vnũ per se. Secundo dico q accidétia per se seu copulata in cócreto habét simili modo qd quid est et diffinitionem secundario et fm quid. et probatur eisdem rationibus quibus probatum est q accidentia in abstracto habent quiditatem et diffinitionem. probatur etiaz autoritate phi. 7. met. tex. 17. et 19. Tertio dico: q accidentia per accidens in concreto non habét aliquo modo diffinitionem aut quod quid est: in quãtũ sunt accidentia per accidens: seu respectu suoꝝ subiectorum in quibus sunt per accidens. sed respectu suorum subiectorum essentialium quibus insunt p se fm s. Tho. 2. posteriorum. lect. 14. seu inquãtũ sunt accidentia aliquo modo per se: bene habent diffinitiones et quod quid est fm co. 7. met. co. 18. Et probatur ratione. quia demonstratio non est de his que insũt per accidens vt sic. ergo nec diffinitio. cñia patet. quia diffinitio vel est medium demonstrationis: vel conclusio eius. primo posterioꝝ. lect. 16.

Quarto dico q entia per accidens seu complexa ex subiecto et accidē te habēt diffinitionem fm quid pro quanto ex eis fit vnum fm quid in esse: vt albus homo.7.met.tex. et co.16. habet.n.qd quid erat esse fm quid 7.met.tex.20. Ad rationes vero in ɔtrariū rn̄det sic. Nā ad autoritatē co.dr̄:q accidētia p accidēs vt sic nō habent diffinitionē oino:sed vt per se insunt suis subiectis essentiali bus:bene habēt diffinitionē:vt i eo. co.post pauca dicitur. Ad secūdam cōcedo:q diffō accidētiū in cōcreto non p̄dicat essentialiter de illis:nec est eadē essentialiter cum illis.et ne gatur hoc esse falsum. ad probatio nem falsitatis dico:q diffō formalis predicatur essentialiter de diffinito i habētibus essentiā:et ē idē essentiali ter cum diffinito. Sed diffinitio per additamētū nō semp p̄dicat essen tialiter de diffinito:nec semper ē ea dem essentialiter cū diffinito:sed ali quādo sic:vt patet de diffinitione ac cidētiū in abstracto:aliquādo nō:vt in proposito patet de diffinitione ac cidentiū in cōcreto. Eodē modo di citur ad tertiā rōnē:q diffinitio for malis significat vnū per se.i.reponi bile in p̄dicto. Sed diffinitio per addi tamētū nō semper significat vnū p se:sed aliqñ sic:vt diffō accidentiū i abstracto:aliqñ vō ñ:vt diffō accidē tiū in concreto:in qua ponitur p̄ lo co subiectum in recto loco generis. sed in diffinitione accidētiū i abstra cto ponitur subiectū in obliquo loco drie.exemplū primi.simus ē nasus curuus.exemplū secūdi.simitas est curuitas nasi.vt patet.7.met. Et li cet accidentia in cōcreto nō habeāt quid fm modū significandi:habent tamen quid secundario:et posterius fm rē:vt supra probatū est. Aduer tendū pp p̄dicta:q diffō formalis dupliciter sumitur.primo pro diffini tione cuius nō est altera cā:per quā pōt demonstrari:vt superius decla ratum fuit fm ph̄um.2°.post.lect.8. secūdo p diffinitiōe q significat for malitatē rei aut p̄ncipia fōmalia vl quasi. Sicut.n.dicitur diffō quid rei seu quiditatiua:quia significat quid est res:seu quiditatem rei fm ph̄um 2.post.et sicut dicitur diffō sbalis seu essentialis: quia significat substātiā seu essentiā rei fm Boetiū in libro de diffinitionibus:ita dr̄ diffō forma lis:qr significat formalitatē rei. Est aūt formalitas essentia vt significat per diffinitionē aut rationem rei in habētibus essentiā:in alijs vero est aliquid proportionale essentie vt p rōnē rei significat. Et diuiditur dif finitio formalis.quia quedā est pu re formalis:qr significat formalita tem tm̄. Quedā vero est mixta et p additamētū:q sigt vltra formalita tē i obliq aliqd: qd extraneū forma litati vt est diffinitio accidentium in abstracto: in qua ponitur subiectū in aliquo. Diffō vero accidētium in cōcreto nō est formalis:qr nō predi catur formaliter de diffinito: nec si gnificat formalitatē diffiniti. Diffini tio etiā quiditatiua duplex est. Que dam.n. est simpliciter quiditatiua: vt est illa que significat quiditatem illam: que est quiditas simpliciter. Quedā vero est quiditatiua fm qd: qualis est illa que significat quidita tem illā:que est quiditas fm quid: qualis est quiditas accidētiū et for marū substantialiū:que habent qui ditatē et essentiam imperfectā et fm

quid. Dicit vero pure quiditatiua. que significat quiditatē z nihil extraneū quiditati. Secūdo aduertendum: q rōnum alia est significatiua: alia obiectiua: z quelibet istarum est duplex. s. formalis z non formalis. Et similiter conceptuū alius ē mentalis seu significatiu⁹: ali⁹ obiectiu⁹ z sicut est aliquis cōceptus mentalis formalis: ita aliquis conceptus obiectiuus est formalis. z est ille qui cōtinet principia formalia vel quasi vñ cōceptus formalis nō distinguit cōtra obiectiuū: quicquid aliqui dicant. Tertio aduertēdū: q oīs diffitio est rō ſm phm. 7. z. 8. met. sed nō oīs rō est diffō. Nam rō entis nō est diffō: qz sola spēs diffinitur vt supra dictū est ſm phm in. 7. met. z Boetiū in libro de diffinit. Est aūt rō. s. significatiua: ſm. s. Tho. 7. met. lec. 9. quedā cōpositio noīum per rōnē ordinata. z diuidit sicut diffinitio. que dam est qd noīs: z quedā quid rei. Trāscēdētia vt ens z passiones entis: itē genera generalissima: habent rationē quiditatiuā z essentialē: non aūt diffinitionē. nec omne subiectū sciētie bz diffinitionē. sed bñ omne subiectū sciētie habet rationē formalem z rōnē qd noīs. Quarto aduertendū: q nō omne qd qd ē: est qditas seu essentia rei. Nā quod qd est dicitur id qd pōt cōuenieter responderi ad interrogationē quid est ſm s. Tho. 7. met^{ce}. lect. 3. z Aue. co. x. z. xi. Item est aliud qd significat diffinitio: ſm. s. Tho. 7. met. lect. xi. ad finē. z co. xi. sed nō omne qd cōuenienter respondet ad interrogationem quid est: nec oē quod significatur per quācūqz diffinitionē: est quiditas seu essentia rei: g̃ nō oē qd qd est: ē qditas seu essentia. Pbatio mi. qz nasus curuus cōuenienter rñdet ad interrogationē quid est simuz: z significatur per diffinitionē simi. sed nasus curuus nō ē qditas aut essentia aliqua: qz est vnum per accidēs: ergo nō omne qd quid est: est quiditas z essentia. sed qd quid ē qd significatur per diffinitionē essentialez z quiditatiuam: est quiditas z essentia quedā. z similiter qd quid est: qd respondetur ad interrogationē quid ē factā de substātia vel alio reponibili per se in predicamēto: est essentia quedā. Et de isto qd quid est intelligitur phus. 7. met. tex. 20. dicens: q qd quid erat esse ē substātia vniuscuiusqz cuius est: z tex. xi. dicens: q qd quid erat esse predicat p se in p modo: z omnia que pertinēt ad qd quid erat esse. s. in recto: predicātur per se primo modo. vnde sciendum q omne q respondetur ad interrogationez quid est: pertinet ad quod quid est ſm logicū: sed nō apud metaphysicū. vt inquit. s. Tho. 7. met. lect. 15. z proprie loquendo qd quid est. dicitur illud q significatur p diffinitionem essentialē. qz ipsa ē rō significatiua ipsius qd quid ē. 2. post. lect. 8. Alterius queritur: itez quod quid erat esse. i. quiditas sit idē cuz illo cuius est qd quid erat esse. Ad quod dico ſz. s. Tho. 7. met. lect. xi. q id cuius est qd quid erat esse pōt considerari dupliciter. primo logice. i. ſm abstractionē a singularibus z sic qd quid ē ē idē cū eo cuius est in omnibus: exceptis his que dicuntur per accidēs seu predicant p accidens. i. in cōpositis ex substātia z accidēte quoz vnū predicat de alio per accidens: vt albus homo. qz qd

quid est albi hois nō est idem cū al/bo hoie. ⁊ sic intelligitur phus. 7. met. tex. 20. vbi excipit tm̄ ea que di/cunt per accidēs. pbat prima pars huius dicti a pho ibi tex. 21. q2 si qd quid est sit aliud seu alia res ab eo cuius ē: pcederet i infinitū l qd qd est. ꝯns est falsum. q2 nihil sciretur. probat ꝯnia. q2 quelibet res habet suum quod quid est. ergo si quod quid est sit alia res ab eo cuius est: habebit aliud quod qd est: ⁊ sic in infinitū. pbat deinde 2ª pars. q2 si qd qd est albi hois sit idē qd albus hō: sequit ꝙ sit idem qd hō: qd ē fal sum. ꝯnia pbat. q2 hō est idē qd al/bus hō. i. eadē res. ergo si qd quid ē albi hois sit idē realiter qd hō al/bus: sequit ꝙ sit idē realiter qd hō. Ista est rō phi. 7. met. tex. 20. Dicit tm̄ in tex. 21. ꝙ licet qd quid est albi hois n̄ sit idē hoi albo: nec idē hoi: est tm̄ idem albo. ⁊ sic per qd qd ē al bi hois vr̄ intelligere id quo albus hō ē albus. Si vero sumat id cuius est qd qd est: sm̄ ꝙ existit in rerū nā seu physice: sic in substātijs separa/tis idē ē qd qd ē ⁊ id cuius ē q2 sūt quedā forme simplices. In his ve/ro que dicunt per accidēs: nō ē idē vt pbatū est. similiter in substantijs materialibus nō ē idē qd quid est ⁊ id cuius est. pbat. q2 id cuius est in istis includit materiā indiuidualē. Est. n. cōpositū ex hac mā ⁊ ex hac forma. sicut verbi grā hō sm̄ ꝙ exi/stit in rerū natura est compositus ex hac materia ⁊ ex hac forma. quia non est homo inrerum natura qui non sit hic homo: ⁊ ꝯñter qui non sit compositus ex hac anima ⁊ ex hac materia: per quam indiuidua/tur. Sed quod quid est substantiarum materialiū non includit mām indi/uidualē. ĝ relinqt ꝙ nō sit idē cum eo cuius ē physice sumpto. ⁊ sic in/tellexit phus. 7. met. tex. 41. vbi di/cit ꝙ quecūqȝ sunt cōcepta cū mā: nō sunt idē cū suo qd quid est. Sic etiā intellexit phus. 3º. de aīa tex. 9. vbi dixit: ꝙ aliud ē aqua ⁊ aque esse in quibusdā vero idē est caro ⁊ car nis esse. s. in separatis a mā. Aduer tendū: ꝙ in substantijs separatis qd quid est ⁊ id cuius ē. sunt idē intrin sece: sed tm̄ distinguunt extrinsece: si sumat physice id cuius est. q2 iclu/dit esse qd non includit qd quid est. distingui aūt extrinsece est distingui per ea que sunt extra rationē distin/ctorū. ⁊ ita docet. s. Tho. in quoli/beto. 2. q. 2. ar. 2. vbi dicit: ꝙ in ange lis differt suppositū ⁊ natura: in deo aūt nō differt: quia est suum esse. cū etiā cū dicimus ꝙ in substātijs ma/terialibus differt qd qd ab eo cuius est physice sumpto: nō intelligimus ꝙ differat sicut res a re: sed sicut nō includens aliquid reale qd includit illud cuius est qd quid est. quia id cuius est: includit materiam indiui dualē: quā nō includit qd quid est. ¶ Hec ad mentē. s. Tho. dicta sunt sed sm̄ co. aliter dicendū esset. Nā sm̄ ipsum: esse nō differt ab essentia in substātijs separatis. ⁊ ideo nō dif fert i eis suppositū ⁊ natura seu qd quid est etiā extrinsece. In sbijs aūt materialibus qd quid est: est idē cū eo cuius est: si accipiatur id cuius ē: quātū ad id qd principaliter signifi/cat. si aūt accipiatur quātū ad id qd secūdario significat: sic nō est idem. nam apud ipsum nola cōcreta sub/

namina in naturalibus significant formaliter et principaliter formam secundario et materialiter compositum ex materia et forma. 8. metaphysice. co. 7. et iii. 2. de anima. co. 8. et propterea in. 7. met. co. 21. dixit quiditas hominis est homo vno modo: et non homo alio modo et est forma hominis et non est homo: qui est congregatus ex materia et forma. Nam secundum Auerroim in. 7. met. co. 34. forma dicitur esse substantia rei. i. quiditas rei: cum ipsa declarat essentiam illius. Materia vero secundum considerationem ad speciem compositam ex materia et forma: dicitur esse pars speciei. secundum considerationem vero ad speciem declarantem essentiam rei: non dicitur esse pars speciei: sed esse apparens deferens formam in suam diffinitionem. vnde apud eum forma est tota quiditas. nam et in eodem libro co. 8. dicit: quod forma est quiditas quam significat diffinitio: quam opinionem prius tenuit Themi. 3. de anima. c. 19. vbi dicit quod esse aque. i. quiditas: est forma ipsa aque et ratio per quam est aqua. vnde secundum opinionem Auerrois et Themi. nullum compositum ex materia et forma est idem cum sua quiditate quia omne tale includit materiam: quam quiditas excludit. et huic opinioni videtur fauere philosophus in. 2. post. lect. 9. dicens quod cause sunt 4. et vna istarum est quod quid erat esse. i. quiditas rei. et ista est causa formalis seu que est forma. ergo apud philosophum forma est quod quid erat esse. item in. 2°. phy. tex. 28. et in. 5. met. tex. 2. species. i. forma est ratio ipsius quod quid erat esse. item in. 7°. metaphysice. tex. 34. expresse dicit quod materia non est in ratione speciei: et quod ratio speciei concipitur sine materia. Sed ad primas tres autoritates philosophi dicitur: quod forma est quod quid erat esse et ratio ipsius quod quid erat esse principaliter et completiue quia complet essentiam rei et rationem quiditatis: et est principale in diffinitione et ratione quiditatiua. Sed non est quod quid erat esse aut ratio ipsius quod quid erat esse totaliter: quia non est tota essentia nec tota ratio quiditatiua sed pars. Ad quartam vero dicitur: quod loquitur de materia indiuiduali. Hec enim non ponitur in ratione speciei: nec est de intellectu eius. sed materia communis bene est de ratione speciei et pars essentie. Item secundum Auerroim 7. metaphysice. co. 34. forma. s. significata per modum totius seu concreto. est illud quod habet veram diffinitionem. et in co. 37. dicit: quod diffinitio proprie est forme vniuersalis et non congregati ex materia et forma. per veram autem diffinitionem intelligit diffinitionem pure essentialem: que non est per additamentum. Et apud ipsum omnis diffinitio in qua apparet materia in recto: est diffinitio per additamentum et diffinitio secundario dicta. illa autem in qua non apparet materia est diffinitio proprie et principaliter dicta: vt patet in eodem libro. co. 35. Et quia in diffinitione substantie composite ex materia et forma ponitur materia: ideo omnis substantia composita secundum eum habet diffinitionem solum per additamentum. Forme vero substantiales secundum Auerroim habent diffinitionem sine additamento. vnde ibidem co. 35. dicitur quod in diffinitione indicante quiditatem anime non apparet materia omnino. Sed apud

s.Tho.forme subståtiales non ha/bent diffinitionē nisi per additamē/tum: vt habetur p; ipsum in.2.ð aïa lect.1. Itē apud.s.Tho.sbe sbe com/posite habēt diffinitionē ꝓprie dictā ⁊ sine additamēto. ⁊ in diffinitione talis substātie ponit mā. q2 est pars quiditatis fm opi.eius .in.7.metcc. de ente ⁊ eēntia ⁊ alibi pluries. Qui/ditas aūt pōt sumi i abstracto ⁊ icō/creto. sed in abstracto sumpta nō di/citur ꝓprie quiditas: q2 vt sic nō pre/dicatur de eo cuius est quiditas. nō enim homo ē humanitas. in concre/to vero predicatur de eo cuius est quiditas. nam homo ē aïal rōnale: ⁊ quicquid includit vnum includit aliud: nec differūt aliquo modo ex natura rei.

¶ Item queritur: an in diffinitioni/bus sit veritas vel falsitas. Ad qð re spondetur per aliqua dicta. quoꝝ primuz est. Nulla diffō est formali/ter ⁊ actu vera aut falsa. probatur. q2 non significat verum vel falsum. ergo nō est actu ⁊ formaliter vera. antecedēs probatur: tum q2 non est propositio: tū quia nō significat esse vel nō esse. Secūdū dictum est tale. Diffō est vera vel falsa virtualiter. probatur. q2 est virtualiter ꝓpositio fm.s.Tho. primo post. lect.5. in fi. ḡ est virtualiter vera vel falsa. Est aūt diffinitio dupliciter falsa fz.s. Tho. 3. de anima lect.xi. ad finem. primo in cōparatione ad rem cuius nō est diffinitio. sicut diffinitio hoīs ē fal/sa in comparatione ad asinum. secū/dō modo est falsa. quia constituitur ex partibus incompossibilibus. vt animal isensibile. primo modo dici/tur falsa virtualiter: quia potest fal/se enunciari de aliquo. Secūdo mo/do dicitur falsa virtualiter: quia de quocūqz enunciatur false enuncia/tur. ⁊ q2 virtualiter includit ꝓposi/tionem falsam. Tertiū dictū est tale intellectus circa qð quid est fm ꝙ huiusmodi. i. fm ꝙ intelligit quid ē res ⁊ non aliquid de aliquo: semper est verus. probatur a phō. 3. de aïa. q2 sicut se habet visus ad proprium obiectū. ita intellectus ad qð qd ē: q2 est suum obiectū. sed visus respe/ctu proprij obi semp est verus. ḡ in/tellectus circa quod quid est semp est verus. Et propterea sicut dicitur 9. met. lect. vltima. circa qð qd ē nō cōtingit decipi nisi per accidens. s. fm ꝙ admiscet et compositio vel di/uisio. Qð contingit duobus modis fm.s.Tho.9. met. loco preallegato ⁊ 1.q.17.ar.3.p.si qð qd ē vnius rei remoueatur ab ea: vel attribuat al/teri. secūdo si quod quid ē cōstat ex partibus incōpossibilib'. vt animal rōnale quadrupes. Et circa qð qd est substātiaꝝ materialiū contingit decipi per accidens predictis duo/bus modis. Sed circa quod qd est substantiaꝝ separataꝝ cōtingit de/cipi. primo modo tm̄. nō secūdo. vt inquit.s.Tho.9. met. lect. vltima. ⁊ rō est. quia quod quid est illaꝝ non componitur ex pluribus. sed est que/dam forma simplex: ergo nō cōtin/git error circa compositionē partiū eius. Et hoc intelligitur in eo q pu/tat sbās separatas eē simplices. talis enim nō putabit quiditates eaꝝ ha/bere partes ⁊ ꝑ̄nter nō errabit circa cōpositionē partiū. sicut etiaʒ q pu/tat res immobiles esse immobiles: non errabit circa eas fm tempus: vt existimet aliquid eis cōuenire ꝓ aliquo tēpore: ⁊ pro alio tēpore non

cōuenire

couenire. vt dicit phus. 9. met. tex. vltimo. Si vero putet substãtias se/ paratas esse cõpositas: poterit erra re circa diffinitionẽ ꝛ qd qd est illa rum componendo illud qd couenit eis quiditatiue cum eo qd repugnat eis: credens vtrũqꝫ esse partẽ quidi tatis. Aduertendũ: ꝙ cũ sbe mãles sint cõposite: possunt cognosci qꝫtũ ad aliquã partẽ: ꝛ qꝫtũ ad aliã igno/ rari. sed substãtie imãles aut totali/ ter cognoscunt: aut totaliter ignorã tur. qꝛ sunt simplices. Secũdo ad/ uertendũ: ꝙ fm phum in dicto tex. vltimo. Ueritas ꝛ falsitas intelle/ ctus cõponẽtis ꝛ diuidẽtis nõ simi/ liter est in substantijs cõpositis ꝛ in simplicibus. pbat a pho ibi fm ex positionẽ co. ꝛ s. Tho. sic. quia veri tas ꝛ falsitas circa substãtias cõpo/ sitas est in intellectu cõponẽte ꝛ di/ uidente pp cõpositionẽ vel diuisio/ nem: que est in ipsis rebus. ideo. n. intellectus componens est verus circa substantias materiales: qꝛ illa que componit inuicẽ: sunt cõposita in rebus. ꝛ similiter intellectus diui dens est verus: qꝛ illa que diuidit: sunt in rebus diuisa seu diuersa. naꝫ in qualibet sba mãli sunt plura: que sunt inuicẽ diuisa. i. diuersa ꝛ distin cta. Et opposito mõ de falsitate dr. qꝛ intellectus cõponẽs ꝛ diuidens ẽ falsus: qꝛ cõponit ea que sunt diui/ sa in rebus: vel diuidit ea que sũt cõ posita in rebus. Sed veritas ꝛ falsi/ tas circa substãtias imateriales nõ est in intellectu. s. cõponente vel di/ uidente pp cõpositionẽ vel diuisio nem: que sit in ipsis. qꝛ cũ sint sim/ plices: nõ est in eis cõpositio aliqua vel diuisio seu diuersitas. ergo veri tas ꝛ falsitas intellectus compo/ nentis ꝛ diuidentis non similiter est in substantijs materialibus ꝛ immaterialibus. Ex quo sequitur ꝙ fm phum in substãtijs imaterialib' nõ ẽ cõpositio aliqua neqꝫ ex esse ꝛ essentia / neqꝫ ex intellectu / aut vo/ luntate / aut intellectione / aut voli/ tione / aut specie intelligibili cũ sub iecto: aut ex genere ꝛ dria sicut po/ nit. s. Tho. Naꝫ si huiusmodi cõpo sitiones essent in sbijs separatis fm phum: tunc veritas ꝛ falsitas circa ipsas essent in intellectu cõponẽte ꝛ diuidẽte simili mõ sicut i sbijs mãli bus. s. pp compositionẽ vel diuisio/ nem existẽtẽ in rebus: qd est contra phm ibi vt deductũ ẽ. Ex hoc vlte/ rius sequitur: ꝙ substantie separate apud phum sint oĩno inuariabiles ꝛ intrãsmutabiles ẽt accidentaliter. nã in substãtia in qua nulla est cõpo sitio ꝛ que est oĩno simplex: non põt esse variatio aliqua aut trãsmutatio aliqua etiã metaphysica. ꝛ ꝯñter ta lis substãtia nõ põt aliter se habere. Ex his vlterius sequitur ꝙ ois ora tio vel opinio que de sbijs separatis semel ẽ vã sp ẽ vera: ꝛ que semel ẽ falsa semper est falsa. s. qꝫtũ ad itrin seca. hꝫ phm. ꝯña patet. qꝛ fm ipm in dicto tex. vltimo: circa impossibi/ lia aliter se habere nõ fit aliqñ verũ ꝛ aliqñ falsum: sed semper hec vera ꝛ hec falsa. Et paulo post dicit. de immobilibus seu imutabilibus nõ est deceptio fm qñ: vt aliquis existi met aliquid eis ꝯuenire pro aliquo tpe ꝛ pro alio tpe nõ cõuenire: si ꝑu tet ea imobilia esse. nã qd est immu/ tabile seu immobile: semper ẽ in ea dẽ dispositione ꝛ semp eodẽ modo se habet: vt in fine illius tex. dr. vn/ de cũ substãtie separate sint immo/

biles seu immutabiles intrinsece ⁊ formaliter apud phm q2 nõ sunt in potẽtia vt ibi dicit: videt ꝙ ẜm opinionẽ eius quicquid de eis est verũ semꝑ ẽ verũ: ⁊ qd̃ est falsuꝫ de ipsis semꝑ est falsum. Et cum dicit phus ꝙ nõ sunt in potẽtia: intelligit ꝙ nõ sunt in potẽtia in genere entiũ: sed bene sunt in potẽtia in genere intelligibilium. que tñ ẜm ipsum ⁊ co. est semper cõiũcta actui. nã vt dicit. 3. de aĩa co. 4. nulla ipsaꝝ preter primã est libera oĩo a potẽtia. vnde cũ dicit ꝙ nõ sunt in potẽtia põt secũdo itelligi d̃ potẽtia remota ab actu quelibet. n. superior ẽ ĩ inferiori semper intelligibiliter ẜm co. ⁊ Arist. 12 met. tex. 51. inuit ꝙ ñ itelligũt successiue vnũ post aliud. q2 cũ labore itelligerent. Auerrois quoqꝫ. 9. met[ce] co. vltimo dicit ꝙ in substãtijs non cõpositis non decipit hõ ex nã rei. i. propter variationẽ que sit ipsis: sed deceptio circa eas in nobis est. i. ex parte nostra. ⁊ si accideret deceptio ex naturis eaꝝ: tũc generarentur ⁊ corrumperent. ⁊ in eodẽ co. ait. res necessarie aut disponũt per aliquid qd̃ est eis semꝑ: aut ꝑ aliquid quod nunq̃ est eis. Ista tñ apud. s. Tho. nõ sunt vera q2 ẜm ipsum in substãtijs separatis sũt multe ꝯpositiones. Nec oẽ qd̃ cõuenit eis etiã intrinsece semꝑ cõuenit. nec oẽ qd̃ ẽ falsuꝫ de ipsis: semꝑ est falsum. Non sunt etiã oĩno immutabiles ⁊ inuariabiles. q2 sunt variabiles ⁊ mutabiles accidentaliter: nõ quidẽ mutatione physica sed metaphysica. vnde possunt aliter se habere: ⁊ sunt in potẽtia ꝯ oẽs preter primã. ⁊ põt cõtingere circa eas deceptio ꝑ se seu ex natura rei. i. per variationem ipsarum sic: ꝙ opinio vel oratio semel verã de ipsis efficietur falsa ꝑpter mutationẽ ipsaꝝ. Et si queratur quomodo veritas ⁊ falsitas sit in substãtijs simplicibus: Dico ꝙ ẜm phum ĩ dicto tex. vltimo: verũ in simplicibus substãtijs ẽ attingere eas ⁊ dicere. i. ẜm. s. Tho. apprehẽdere ⁊ intelligere quiditates illaruꝫ: ⁊ eas voce significare: nõ quidẽ affirmando aut cõponẽdo: sed simpliciter apprehẽdẽdo ⁊ simpl'r significãdo. ⁊ hoc ẽ verũ ẜm cognitionẽ incõplexã. ⁊ simili mõ etiã est verũ ĩ substãtijs materialibus. Istẽ veruꝫ est in eis. quia sic se habẽt sicut intellectus intelligit ẜm phuꝫ in dicto tex. vltimo. ait enim. ꝙ verũ vno modo dicit: si vere ens. i. substãtia simplex sic est. s. vt intelligitur. ⁊ Auerrois ibi dicit. sbe simplices si intelliguntur: tunc intelligere earum erit ẜm illud qd̃ sunt. Et hoc videtur verũ ẜm cognitionem complexã. Falsitas aũt ⁊ deceptio non contingit circa sbãs separatas per se ⁊ ex natura rei sed per accidens: ẜm phum. probat. q2 circa quod quid ẜm ꝙ huiusmodi nõ cõtingit deceptio: sed semꝑ verus est intellect⁹. sed substãtie separate sũt suũ qd̃ quid est. ergo circa eas non cõtingit deceptio aut falsitas per se seu ex natura rei sed semper verus ẽ intellectus. Cõtingit tamẽ circa eas deceptio per accidẽs. i. ꝑpter cõpositionem nostrã vel diuisionem seu ex parte nostra ẜm. s. Tho. ibi. ⁊ ẜꝫ co. Ignorãtia vero que est circa substantias separatas. s. quãtũ ad quod quid est nõ est falsitas aut deceptio. sed priuatio quedã sciẽtie. que tñ nõ est similis cecitati: que ẽ priuatio potentie visiue. habemus. n. vim intel/

lectuš:q̄ possumus itelligere et qdi tatiue sbas separatas. vt declarat ibi s. Tho. de mēte phi. & prius in codē tex. dixerat phus q verū in substan tijs simplicibus ē eas attingere & di cere. i. fm. s. Tho. apprehēdere qdi tates earuȝ & voce significare. ḡ fm phm possumus eas cognoscere qdi tatiue.

¶ Pro maiori declaratione sciendū ē q si substātie materiales & sub stātie separate cōparenť inuicē q̄tū ad cognitionē incomplexā: sic non omnino pari modo se habēt quātū ad veritatem & falsitatē. quia si intel lectus attingit quiditates illaruȝ est verus virtualiter veritate ꝓprie di cta. Sed in cognoscēdo quiditates substātiaꝝ separatarū nō est verus etiā virtualiter fm phum. est tamen verus improprie. sicut etiam sensus in cognoscendo suū sensibile est ve rus: pro quāto habet in se formam per quam conformatur & adequať rei cognite. sed nō est verus formali ter veritate proprie dicta. q2 illa ē so lum intellectu componente & diui dente. Est. n. veritas ꝓprie dicta cō formitas itellectus cognoscētis ad rem cognitā: prout dicta cōformitas est cognita. Sed veritas cōiter di cta est cōformitas potentie cogno scitiue ad rem cognitaȝ. Si vero in tellectus nō attingit illas seu quidi tates illarū: sic etiam nō ē verus aut falsus formaliter. pōt tñ esse falsus virtualiter in cognoscēdo q̄ditates materialiū que sunt cōposite. naȝ si diffinitio cōstat ex partibus incom po sibilibus erit virtualiter falsa. q2 icludit virtualr ꝓpōnē falsam. sed in cognoscendo quiditates sub stantiarum separatarum nullo mo do est falsus fm Scotum in primo di. 3. q. 3. quia nō est ibi compositio aliqua etiaȝ ex genere & differentia apud phum & co. super arborem Porphyrij. & in hoc est differentia in cognoscendo quiditates simpli cium substantiarū & compositarum apud phum fm Scotum vbi supra. Qd autē fm phum non sit in eis cō positio ex genere & differētia patet. quia esset in eis cōpositio realis ex esse & essentia. nam omne quod est in genere compositionem habet ex esse & essentia. ꝯñs est contra phum hic & in. 12. metaphy. ergo &c. immo multe alie compositiones essent in eis. vt ex potentia & subiecto. & ex operatione & subiecto seu potentia operante. Si autem comparentur quantum ad cognitionem comple xam: sic etiam verum & falsum non reperitur similiter in vtrisqȝ. primo quia verum & falsum est circa sub stantias materiales propter compo sitionem vel diuisionem que est in eis vt declaratum est. sed verum & falsum circa substantias separatas. non est propter compositionem vel diuisioneȝ que sit in eis: sed propter conformitatem vel difformitatem intellectus ad substātias separatas. Secūdo q2 falsuȝ reperiť circa sub stantias materiales & corruptibiles per se & ex natura rei: fm co. cum. n. sint variabiles & mutabiles: contin git q oratio vel opinio q̄ prius erat vera de illis: mutetur in falsam pro pter mutationem & variatiōnē ipsa rum. Sed non sic est de substantijs separatis fm philosophū & co. quia apud ipsos sunt inuariabiles & im mutabiles intrinsece & formaliter: denominatiue autem & extrinsece

dicuntur mobiles oẽs per accidens tñ: preter primã: vt dr̃. 8. phy. Sed ſm. s. Tho. dicẽdũ eſt q̄ verũ ⁊ falſum inuenitur circa ſubſtãtias ſeparatas ſm cognitionẽ cõplexã: etiam propter cõpoſitionẽ vel diuiſionem que eſt in eis. Et q̄ falſum inueniẽ in eis etiam ex natura rei. et per ſe q: apud. s. Tho. oẽs p̄ter primã ſũt variabiles ⁊ mutabiles accidentaliter intrinſece ⁊ formaliter. ſed non mutatione phyſica. Aduertendum q̄ licet apud phm oẽs ſubſtãtie ſeparate ſint ſimplices: ⁊ nulla ſit i eis compoſitio aut diuerſitas realis: eſt tamẽ in eis diuerſitas ſm rõnẽ. q: eſſe ⁊ eſſentia/ voluntas/ ⁊ intellectus/ intellectio ⁊ volitio in eis: ſunt idem realiter ⁊ differunt rõne. ⁊ pp hoc aliquid põt attribui vni iſtorũ: ⁊ negari ab altero. nã intellectus angeli intelligit: ſed nõ vult. Et voluntas angeli vult ⁊ appetit. ſ. vt quo: nõ aũt intellectus. Item intellectio in illis eſt actus intellectus: ſed non eſt actus volũtatis. ⁊ volitio ẽ actus voluntatis: ⁊ nõ intellectus.

¶ Poſtremo dubitatur vtrũ ſingularia ſint diffinibilia ⁊ arguiẽ q̄ ſic. q: indiuiduũ diffiniẽ a Porphyrio ⁊ ſubſtãtia prima ab Ariſt. in predicamẽtis. ⁊ perſona a Boetio in libro de duabus naturis ⁊ vna perſona chriſti. In cõtrariũ eſt phus i. 7. met. tex. 53. ibi p multas rõnes probat q̄ ſingularia nõ poſſunt diffiniri. Ad inſtantias in cõtrariũ adductas reſpondeẽ ſic. Dicẽ. n. q̄ ĩdiuiduũ põt cõſiderari quãtũ ad id qđ ſignificat. Et ſic ẽ quodã cõe. quia ſignificat intẽtionẽ quãdã ſecundã: que eſt cõis oĩbus ſingularibus. ſecũdo põt cõſiderari quãtũ ad id qđ denotat: ⁊ pro quo diffinitur. ⁊ ſic eſt quodã ſingulare. vñ id qđ diffinitur nõ eſt ſingulare. ſed cõe: licet pro ſe nõ diffiniatur: ⁊ quãtũ ad id qđ formaliter ſignificat. ſimiliter ſubſtãtia prima: ⁊ perſona: poſſunt cõſiderari quãtũ ad id qđ ſignificãt. ⁊ ſic ſignificãt id qđ eſt aliquo modo cõe multis. Significat. n. ſubſtãtia p̄ma ſubſtãtiã indiuiduã in cõi: ⁊ ſm gñalez modũ indiuiduationis: nõ aũt ſubſtãtiã hãc vel illam determinate. Et perſona ſignificat ſubſiſtens diſtinctum. ſm generalẽ modũ diſtinctionis ab alijs in natura rationali. Itez indiuiduũ vagũ qđ ẽ aliquis homo ſignificat: hoiem indiuiduũ indeterminate: ⁊ in cõi. ⁊ hoc eſt quodam cõe ſm quid. ſ. ſm modũ indiuiduationis. qui cõpetit oĩb⁹ ſingularibus hoĩbus. ⁊ inquãtum ẽ cõe ⁊ vl'e ſm quid: eſt diffinibile diffinitiõe cõiter dicta. Iſta ſolutio colligiẽ a. s. Tho. i prima parte. q. 29. ar. 1. ad primũ. ⁊ in primo. di. 25. ar. 3. ad. 4m. Et cum dicit in p̄ma parte. q. 30. ar. 4. q̄ indiuiduũ vagũ ſignificat nãm cõem: intelligendũ eſt hoc de cõitate ſm quid. ſ. de cõitate quo admodũ exiſtendi: vel quo ad modũ indiuiduationis: nõ aũt de cõitate ſimpliciter: ⁊ ex parte nature: quaſi dicat naturã vnã exiſtẽtem in pluribus indiuiduis. Nã ſm Ariſt. in predicamẽtis aliquis hõ nõ diciẽ de ſubiecto. i. de inferiori. ergo nõ eſt vniuerſale ſimpliciter ⁊. s. Tho. loco prime adducto: dicit ſignificat indiuiduũ ex parte nature. nõ aũt ſignificat nãz cõez cõitate ſe tenẽte ex parte nature: q: directe intelligereẽ ab intellectu. ⁊ poſſet diſtribui pro multis p ſignuz vniuerſale. que ſunt falſa. Et licet

ista sit falsa substantia indiuidua est cõis:tamen ista est vera. substantia indiuidua indeterminate: est cõis cõitate modi.si aũt substãtia prima & persona:cõsiderẽtur quãtũ ad id pro quo diffiniuntur vel supponũt: sic sunt singularia quedam.

¶ Contra hoc arguitur sic.qꝛ singularia non intelligunt a nobis: ergo intellectus nõ diffinit substãtiã primam aut personã pro singularibus. nõ.n.diffinit pro his que nõ cognoscit.assumptũ probaf primo sic.ea q̃ actu intelligunf a nobis: abstrahũt a materia.sed singularia materialia vt hic bos & hic asinus non abstrahunt a materia.ergo nõ intelligunf a nobis.ma.pbaf:qꝛ intellectus noster possibilis nõ põt res materiales intelligere:nisi intellectus agẽs abstraxerit & denudauerit prius eas a materia fm Themi.iii.3.de aia.c. 24.& Auerroim in eodem libro.co. 36.& co.18.hoc aũt nihil aliud est q̃ȝ facere ea itelligibilia in actu: postq̃ȝ erãt intellecta in potẽtia vt ibi dicif. sic.n.fiũt vniuersales:& per ꝯñs intelligibiles vt in fi.36.co.dr̃. Et pp hoc necesse fuit Arist.ponere intellectũ agẽtẽ.qd̃ non fuit necessarium Platoni. qui posuit vniuersalia in actu extra singularia.de quibus dicebat esse sciẽtiã. Secũdo pbaf sic illud assumptũ.qꝛ vniuersale ẽ obiectum intellectus.ergo nõ intelligif nisi vniuersale.ergo singulare nõ intelligitur.ꝯña prima pbaf.qꝛ intellectus nõ põt intelligere nisi illa de quibus p̃dicatur suuȝ obiectũ: sicut nec visus põt videre nisi illa de quibus predicatur suũ obiectuȝ:qd̃ est color. Qd̃ aũt vniuersale sit obiectũ intellectus pbaf.qꝛ fm pħũm.2.de aia:intellectus est vniuersaliũ & sensus singulariũ.& preterea qd̃ qd est. est obiectũ intellectus fm pħũm in 3.de aia.ipsum.n.est qd̃ primo & directe intelligif. Sed qd̃ quid est: est vniuersale ergo vniuersale est obiectũ intellectus.

¶ Pro plena solutione argumentoꝝ:qꝛ in eis tanguntur due difficultates:quarũ vna est de obiecto intellectus:altera de intellectione singularis:p̃notãda sunt aliqua: & postea per aliqua dicta respondẽdũ:ex quibus habebitur declaratio dictarum difficultatũ:& solutio ad argumẽta. Primo ergo notãdũ est ꝙ obiectũ habitus vel potentie tribus modis dr̃ primũ. Nã vno modo obiectum dicif primum. primitate originis.& hoc est qd̃ ante oia cognoscitur vel attingif.secundo primitate pfectionis.& hoc est illud qd̃ est perfectius inter ea:que attingunf per potẽtiaȝ vel habitũ.tertio primitate adequationis.& hoc est obiectũ adequatuȝ fm predicationẽ & terminationem. Secũdo notãdũ:ꝙ obiectũ formale potẽtie vel habitus: est illud sub cuius rõe potẽtia vel habitus attingit quicquid attingit.sicut patet de colore:qui est obiectũ formale visus nam quicquid visus videt:sub rõne colorati videt. Et hoc intellexit.s. Tho.in prologo prime partis:ar.7. vbi ait.ꝙ pprie illud assignatur obiectũ potẽtie vel habitus: sub cuius rõne oia referunf ad potẽtiã vel habitũ.Et oẽ qd̃ est obiectũ p̃mũ p̃mitate origis:ẽ obm̃ formale & eꝯ.Nõ tñ oẽ tale est adequatũ obiectũ fm p̃dicationẽ aut terminationẽ actus: vt patet de obiecto formali theologie qd̃ est deus.& d̃ obiecto formali

met[ce]. quod est ens reale in actu. nam tale non est obiectum adequatum in predicando vel terminando. Est autem idem dicere ens est obiectū formale met[ce]. et ens in quātū ens: seu sub rōne qua est ens: est obiectū met[e]. et ecōuerso. et ita de reliquis. Nā obiectū formale est illud qđ h3 rōnē suā attingit: et sub cuius rōe alia ꝯsiderant in scientia: ita ꝙ propria ratio eius est ratio obiectiua in illa sciētia. Et loquor de obiecto formali quod per se attingit per habitū vel potētiā. Nā obiectū formale quo: vt lumen respectu visus: non per se attingit a visu: nec est rō sub qua: sed p quā alia attingunt: mouens ipsa3 potētiā. Tertio notādū. ꝙ obiectū dupliciter dr adequatum potētie. primo in mouēdo potētia3. Secūdo in terminādo actus potētie. Aliquādo etiā dicitur obiectum adequatū vni actui. vt cū nihil preter ipsum intelligitur per actū illū. Item dicitur adequatum fm rationem attingendi vel considerādi. qr quicqd attingitur vel consideratur a tali potentia vel habitu: sub ratione eius attingit vel cōsiderat. et eꝯ. Quarto notandum. ꝙ obiectu3 per se: proprie loquendo: est illud quod gratia sui et non alterius attingitur vel cōsideratur a potētia vel habitu: ita ꝙ non reducit ad aliqđ prius qđ per se cadat sub potētia vel habitu. et per ꝯñs est id qđ principaliter intenditur per potētiā vel habitum. et omne tale est obiectū formale et eꝯ. quidam tamē dicūt ꝙ obiectū per se: est id quod per propriam rōnē et in quātū huiusmodi est obiectum. Ite3 dicitur obiectū per se: id qđ ex se et natura sua est attingibile per potentiā vel habitum. Nā vt ait Themi. in. 3. de anima. c. 43. intelligibile per se: est illud qđ ex se et natura sua intelligibile est. et ad hunc sensum dixit Auerrois primo phy. co. 69. ꝙ materia non est fm se cognoscibilis: sed per analogiā ad forma3. et phus. 7. met. tex. 35. materia fm se ē ignota. cognoscitur aūt per forma3: vt ait ibi Auerrois. Aliqñ tamē dicitur intelligibile p se: id qđ fm ꝙ ipsum: et in quātū huiusmodi: est intelligibile. et sic accepit p se intelligibile Scotus in. 7. met[e]. et etiā Ant. And. ibi dum querunt an singulare sit per se intelligibile. Intendit. n. querere vtrū singulare in quātum singulare: est et fm naturā sua3 propriā et singularē: sit intelligibile. Sed iste sensus ē inusitatus et incōsuetus i proposito apud phos. licet quādoq3 per se accipiat pro inquātum tale. vt edificator per se edificat. Quinto notandū. ꝙ intelligere directe: est intelligere per speciem intelligibilem solum: ita ꝙ non per phantasma: licet sine phantasmate et phantasia vel cogitatiua nō intelligat intellectus. nam vt dicit i prologo de anima: intelligere aut ē phātasia: aut non est sine phātasia. et in. 3. de anima. tex. 20. sine hoc. i. sine intellectu passiuo: q ē cogitatiua: nō intelligit anima. et in tex. 30. aīa sine phantasmate non intelligit. et i tex. 39. oportet intelligentem phantasmata speculari. et tex. 33. intellectus intelligit species i phātasmatibus. Et licet ad tres vltimas autoritates dici possit. ꝙ phus per phantasmata intellexit species intelligibiles: vt exponit Themi. tamen ad duas primas autoritates nō pōt respōderi.

Reflexe vero intelligere fm Themistiu in.3.de anima.c.19.est intelligere per speciem intelligibilem vna cum phantasmate.z illud ideo dicitur fm ipsum reflexe intelligere z quasi per lineam reflexaz: quia hoc modo intelligendo per speciez vna cum phantasmate:intellectus quasi geminatur z duplicat accessu phātasmatis:sicut geminatur z duplicatur linea cum reflectitur.Uel dicat q ideo dicitur ibi esse reflexio.quia cuz intellectus reflexe intelligit:est ibi quidam motus ab eodez in idē. nam primo phantasma mouet intellectuz:z postea intellectus redit ad phātasmata fm.s.Tho.in.3.de anima lect.8ª.motus autem ab eodem in idem per lineam directam:dicitur reflexus octauo physicorum. Iste autem reditus:z ista conuersio ad phantasmata: est vsus phantasmatis ad intelligendū.z Ant. trombeta in questionibus met.dicit q in intellectione reflexa:intellectus intelligit p phātasmata. Sexto notandum:q vniuersalia apud Themi.z Auerroim sunt forme abstracte ab omni materia:ita q nullum vniuersale includit materiam partem sui. probatur quia fm Auerroim in.7. met.co.34.materia nō est pars quiditatis.z hoc etiam tenet Themi. in.3°.de anima.c.19. Tunc sic si cōpositum non includit materiam ēt componentia non includunt materiam.sed quiditas specifica est cōposita ex genere z differētia:z ipsa non includit materiam fm ipsos. ergo nec genus: nec differentia includit meteriam. ergo etiaz species que cōponit pcise ex gñe z dña vel vtrūq:ñ icludit māz.De aliis āt vniuersalibus.s.de proprio z accidente:clarum est q non includunt materiam partem sui.nullum ergo vniuersale includit materiā. non enim sunt alia vniuersalia pter ista quinq: expresse etiam dicit Auerrois.q genus est forma potentialis:z differētia forma particularis determināsformaz generis:vt patet.5. metᵉ.co. 30.z primo metaphysice. cō mento 17.z fm eos intellectus agens facit vniuersalia:inquantū abstrahit formas ab omni materia:vt patet in.3. de anima.co.36.z per Themi.ibi.c. 24.Ex his sequitur.q intellectus nr possibilis non intelligit directe composita ex materia z forma.deducitur sic.quia intellectus possibilis nō intelligit directe aliquod singulare materiale. Sed fm eos quodlibet compositum ex materia z forma est singulare.quia nullum tale est vniuersale: vt probatum est de mente eorum.ergo intellectus noster possibilis non intelligit directe aliquod compositum ex materia z forma. Contrarium verum tenuit.s.Tho. quo ad vtrūq dictum.quia fm phs 7.met.tex.34.quodaz simul totū.i. compositu z ex materia z forma:est vniuersale:vt homo z equus.quodam verum est singulare. vt sortes z calias.Et cuz vniuersalia directe intelligantur ab intellectu fm omnes:sequit q aliqua composita ex materia intelligantur directe ab intellectu nostro.s.illa que sunt vniuersalia.intellectus autē agens dicitur facere vniuersalia:quia naturas z quiditates materiales existentes in singularibus z in materia singulari:abstrait a materia singulari: non autem a materia cōi.

¶Istis prenotatis Dico p°. q̄ obiectū intellectus adequatū ī terminādo vel p̄dicādo: est ens cōissime sūptū: vt se extēdit ad ens reale ⁊ negationes ⁊ priuationes: ad ens in actu ⁊ ens in potētia: abstrahēs ab oībus istis. probatur. q̄ tale ens nō excedit intellectū: nec exceditur ab intellectu. ergo est obiectū eius adequatū. nō tñ est formale obiectum intellectus. q̄ obiectuȝ formale intellectus p̄ intelligit ab intellectu. ens aūt cōissime sumptū: nō intelligitur p̄. q̄ qd̄ p̄ intelligit est ens reale. ⁊ in actu. ens vero cōissime sumptū abstrahit ab ente reali ⁊ ab ente in actu. ergo nō intelligitur p̄. Item obiectum formale intellectus: per se intelligitur: ⁊ nō p aliud. ens auteȝ cōissime sumptū: nō p se intelligitur alioquin entia rōnis: ⁊ negationes: ⁊ ens in potētia pura: per se intelligerentur. predicat. n. de oībus istis. Et tale ens ē etiā obiectū adequatū met^ce. q̄ ad metaphysicuȝ pertinet oīa cognoscere sicut decet. vt dicit ī prologo met^ce. ⁊ ipse pōt de oībus speculari. 4. met. tex. 5. itē. 4. met. in priu. dicit q̄ metaphysica speculat ens in quātū ens. ⁊ q̄ hoc ens dicit de substātia ⁊ accidēte. ⁊ negationibus ⁊ priuationibus. ⁊ ita etiā tenet Ant. and. in. 4. metaphi. q. 2. Nō est etiā obiectū per se intellectus. q̄ nō intelligitur per se: vt dictū est. Dico secūdo. q̄ obiectū formale ītellect⁹ est ens reale in actu. tū q̄ primo intelligit. tū q̄ est rō intelligendi alia nam oē qd̄ intelligit aut intelligitur fm̄ q̄ est in actu. aut in habitudine ad ens ī actu. Et hoc etiā ē obiectū primū intellectus p̄mitate originis. aliogn nō esset rō intelligendi alia.

Dico tertio. q̄ obiectū primū primitate originis intellectus nr̄i. pro isto statu: est quiditas rei mālis seu sensibilis. probat. q̄ ipsa est que p̄ mouet intellectū cōiūctū: ⁊ que primo intelligitur. Scotiste vero q̄ dicunt: q̄ indiuiduū vagū p̄ intelligit: habent etiā dicere q̄ indiuiduū vagū ē primū obiectum intellectus primitate originis. nā spēs spālissima nō simpliciter p̄ intelligit fm̄ eos: sed per cōparationē ad alia vl'ia p̄ intelligit vt habetur p Ant. trombetā ⁊ Ant. and. in. 7. met. item apud thomistas quiditas rei mālis. i. sensibilis ē obiectū intellectus coniuncti couāle ⁊ proportionatū. i. perfecte cognoscibile. nō aūt ē obiectum formale: sed māle. Dico. 4°. q̄ vl'e rei mālis seu sensibilis ē obiectū primū intellect⁹ cōiūcti primitate originis in terminādo ⁊ etiā in mouēdo quo ad actū secūdū. q̄ ipsum ē quiditas rei sensibilis: que primo mouet intellectuȝ cōiūctū: ⁊ que p̄ ītelligit ab eo. phātasma vero est obiectū quo: ⁊ instrumētale intellectus ī mouēdo ipsum ad actū primū. qui ē spēs intelligibilis. mouet vero ī virtute intellectus agentis. Ipsa vero spēs intelligibilis ē obiectu quo: intellectus: in mouendo ipsum immediate ad actum secūdū. Dico. 5. q̄ verū ē obm̄ intellectus cōcōmitanter ⁊ consecutiue. probat q̄ rō veri de necessitate sequitur apprehēsionē entis: qd̄ est obiectum intellectus. nō. n. pōt aliquid intelligi: nisi sit verū. ergo veruȝ est obiectus intellectus cōcomitanter ⁊ cōsecutiue. antecedens huius rationis est. s. Tho. in prima parte. q. 16. ar. 3. ad. 3^m. vbi etiam dicit q̄ ens pōt apprehēdi ⁊ intelligi vero non

intellecto

intellecto vel apprehēsō:sed nō pōt intelligi ens quin illud sit verum.

¶Quo ad secūdā vero difficultatē dico.primo singulare immateriale ē directe intelligibile.probaf quilibet angelus directe itelligit se. Diceret tñ Auerrois q in angelis nō ē vle: ⁊ pñter nec singulare.qr nō sunt in genere.naȝ supremū in genere ibe. est corpus vt ipse dicit super Porphyrio.est tñ in eis idiuiduū per se. ⁊ idē de intellectu agēte ⁊ possibili. qui apud eū sunt substātie separate. vnde neuter ipsoꝝ ē vniuersalis aut singularis ppie.Itē intellectus nr̄ qui est quodā singulare:intelligit vt patet in.3.de aīa.ergo singulare immateriale ē directe intelligibile. ꝺm Auerroiȝ tñ in.3.de aīa. co.5.intellectus nō ē aliqđ hoc.⁊ iterū dicit i eo.co.q ꝺm Arist.intellectus nō ē intētio indiuidualis.qr reciperet indiuidualiter:⁊ ñ differet a sensu.indiuiduatio.n.fit per materiā.intellectus aūt nō ē in mā. ⁊ intēdit co.q intellectus nō ē indiuiduus p aliud s.per mām.sed tñ ꝺm ipsum est indiuiduus per se.qr ē vnus numero ꝺȝ ipsum ibi.⁊ ꝺm phm in.7.metce.si idee essent a singularibus separate: essent singulares. Dico secundo q singulare materiale est per se intelligibile.i.ex se ⁊ natura sua.pbaf. est ens in actu ergo est p se.i.ex se ⁊ natura sua intelligibile. Dico tertio q singulare materiale est per se intelligibile.i.in quātū singulare materiale ⁊ ꝺm naturā suā propriā ⁊ singularem.probatur.qr singulare materiale per se intelligitur a deo.ergo est p se intelligibile.antecedens pbaf.qr si deus nō cogosceret singulare materiale per se sequitur q deus ignoraret id qđ alij cognoscunt.nā homines cognoscunt singularia per se saltē ꝺm sensum.cñs est falsum ⁊ inconueniēs ꝺm phm in primo de aīa.qui sic arguit cōtra empedocleȝ dicentē.q deus nō cognoscit litem ⁊ amicitiā.ergo ⁊c.Angeli etiā ꝺm s.Tho.de veri.q.8.ar.xi.cognoscūt singularia materialia per se.probaf quia custodiūt singulares hoies:iuxta illud in psalmo.angelis suis demandauit de te: vt custodiant te in oibus vijs tuis.ergo cognoscūt eos quia nullus custodit illud qđ ignorat.cōfirmaf qr cognoscūt orbes celestes quos mouēt.hi aūt sunt singularia quedā materialia ꝺm rei veritatem.licet hoc neget Auerrois de sba orbis.ergo ⁊c ⁊ idē dicēdū ē de aīa separata. qr intelligit p formas influxas:que sunt similitudines singulariū quātū ad formā ⁊ materiaȝ indiuidualē.sicut intelligunt angeli. Dico quarto. q singulare materiale nō est intelligibile per se ab intellectu cōiūcto.i.in quātū singulare est:loquēdo de intellectione directa.probaf. qr intellectus cōiūctus intelligit directe p spēs abstractas a materia saltē idiuiduali: vt supra patuit ꝺm Themi.⁊ Auerroim:que nō represensant materiā indiuidualem.ergo directe nō intelligit materiā indiuidualē.ergo non intelligit directe singulare materiale p se.ista cōclusio concedif a co.⁊ a Themi. in.3.de anima.c.19.⁊ ab Ant.trombeta in.7.met.quo ad indiuiduum signatū.nam indiuiduum vagū ꝺm scotistas directe intelligif:⁊ per solam spēm intelligibilem:que primo represensat indiuidū vagum:⁊ secūdario naturā specificā ꝺȝ se.sed ho c

est cõtra Themi. et Auerroim in lo/ cis preallegatis. Dico quinto. q intellect' cõiūct' itelligit singulare mã le per se. i. i quãtū singulare reflexe. probaš primo sic. q intelligit illud per speciem intelligibilẽ et phantaš ma. ergo intelligit illud reflexe. an/ tecedens et cõsequẽtia patẽt ex nota tis supus: sm Themi. in. d. c. 19. se/ cūdo sic. intellectus cõiunctus intel ligit singulare materiale per se. sed non intelligit illud directe: vt supra probatū est. ergo reflexe. assumptuz probatur. q intellectus ponit drias inter vniuersale et singulare. g co/ gnoscit vtrūqz. Ad hoc dicit. q hõ et non intellectus ponit differẽtiam inter illa. hõ aūt cognoscit vle et sin gulare sm diuersas potẽtias cõtra. q oportet vnã esse potẽtiam que di scernat inter diuersa. alioquin ratio phi in secūdo de aĩa esset inefficax ad probãdū sensuz cõem. et q opor teat vnã et eãdẽ esse potẽtiam afferit expresse Themi. in. d. c. 19. et co. i. 3. de aĩa. co. 9. et. s. Tho. ibi. preterea intellectus attribuit secūdas inten/ tiones singularibus. hoc. n. non põt fieri p sensum. ergo cognoscit ea. itẽ imponit noĩa singularibus. itez dis/ currit a singularibus ad vle. g co/ gnoscit singularia. alioquin discur/ reret ab ignotis: et imponeret nomi na his que ignorat. Cognoscit vero intellectus noster singulare per spe ciẽ intelligibilem: vna cū phãtasma te vt prius dictū est sm Themi. phã tasma n. cuz moueat intellectū: opz q sit simul cū eo: et cū specie intelli gibili: quã causat: et quodã modo cõ tinueš intellectui: et spẽi itelligibili. mouẽs. n. et motū sūt simul sm phm in. 7. phy. et ideo intellectus factus in actu p spẽm: põt intelligere singu lare p vtrūqz: ex quo cõtinuaš phã/ tasmati quodã mõ. ipsum. n. phãtas ma representat intellectui materiã indiuidualẽ et cõditiones indiuidua les. et determinat quodãmodo spẽz intelligibilẽ ad hoc indiuiduū. Vn de Auerrois ibi. co. 9. dicit q intel/ lectus cõprehẽdit indiuiduū mediã te sensu. i. mediãte phãtasmate exi stente in sensu.

¶ Auertẽdū p. q s. Tho. itellect' cõiunctus duplicẽ cognitionẽ refle xam habet de singulari: vnã cū dis/ cursu: et aliã sine discursu. Prima q est cū discursu: fit hoc mõ. q ex hoc q cognoscit nãm vniuersalẽ: reuer/ titur ad cõsiderãdū suū actum. et ex hoc venit in cognitionẽ spẽi intelli/ gibilis: que ẽ principiū illius actus: Et vlterius i cognitionẽ phãtasma tis: a quo species est abstracta. et ex hoc venit in aliquã cognitionẽ sin/ gularis. Et hūc moduz intelligendi reflexe singulare: ponit. s. Tho. i. q. de anima. ar. 20. et de veri. q. 2. ar. 6. et. q. 10. ar. 5. Secũda võ cognitio re flexa q sine discursu: fit pdicto mo/ do. s. p speciẽ vna cū phantasmate: nõ vt est effectus singularis causa/ tus ab eo in phãtasia: sed vt est simi litudo representãs ipsum singulare: in quãtū singulare est. et hūc modū cognoscẽdi reflexe posuit vltimate in prima parte. q. 8. ar. 1. vbi dicit. q intelligit singularia reflexe conuer/ tendo se ad phãtasmata: i. speculan do phantasmata: et vtendo phantaš matibus: que ad cognitionem vni/ uersalis requiruns: sicut causa sine qua. sed ad cognitionem seu intelle ctionem singularis requiruns sicut causa p quaz: et sicut representatiua

singulariū. Et q̄ oporteat hāc cognitionē reflexam sine discursu ponere probaṫ. q2 illa reflexa que est cū discursu est imperfecta. cognosciṫ. n. p eā singulare solū quatenus ē eā phantasmatis. itē ipsa nō acquiriṫ subito: sed per longū discursū. qui indiget tpe. nā in quolibet sylogismo maior prius tpe cognosciṫ: p post: ergo vbi sunt plures discursus: plus tpis requiriṫ. Cū ergo experiamur q̄ intellectus noster cognoscat pfecte τ in instāti singulare: statim. n. in hoīe timorato fit abbominatio male τ turpis cogitationis: cū oriṫ i sensu. hec aūt nō fit p sensum sed per rōnē necesse ē dicere q̄ cognoscat illud representatiue τ sine discursu: τ non tm̄ arguitiue. quō. n. posset rō cohibere statī cogitationes malas oriētes in sensu: nisi subito cognosceret illas: oporteret. n. rōnē pus faceṙ lōgum discursum anteq̄ cognosceret illas: qd̄ est ridiculū dicere. Intelligit aūt singulare formando propriū conceptū singularis. q2 fm̄. s. Tho. intellectus format hanc propositionem: sortes est hō. 1. q. 86. ar. 1. falso ergo attribuit Scotus in. 7°. met^{ce}. s. Thō. q̄ intellectus cōiunctus nō intelligit singulare per se.

¶ Aduertēdū secūdo. q̄ itellectus cōiūctus cognoscit reflexe: singulare cognitione intuitiua fm̄ Scotum in. 4. di. 45. q. 3. probaṫ sic. q2 intellectus cognoscit singulare presens in sua existentia: in quātū huiusmodi cum circūstantijs eius. vt existēs ē: τ non tm̄ vt est presens in esse obiectiuo. ergo cognoscit ipsum intuitiue. antecedēs declaratur. quia intellectus cognoscit. q̄ sortes nunc est hic. q̄ sedet vel stat. q̄ loquitur vel iacet. q̄ disputat vel non disputat. q̄ ridet vel non ridet. q̄ currit velociter vel tarde. q̄ est ad vmbram vel ad solē. q̄ est in domo vel extra: τ reliquas huiusmodi circūstantias. Qui. n. hoc negat: multū detrahit intellectui: nec intelligit se nunc disputare cum sorte posito q̄ nūc secū disputet. τ an q̄ i hoc loco τ sedendo vel stando. ergo cognoscit ipsū vt presens est in sua existētia: inquātū sic psens. est cū circūstātijs. eius vt existēs ē. Cōsequētia vero patet ex descriptione cognitionis intuitiue. Pro quo sciendum. q̄ cognitio quedā intellectus dicitur intuitiua: ad similitudinem cognitionis visus que est intuitiua. Dicitur aūt illa cognitio intellectus intuitiua: quia immediate cognosciṫ obiectum presens sua existentia. in quātum sic presens est: cum circunstantijs eius que cadunt sub sensu exteriori. Non enim quelibet cognitio: qua cognoscitur obiectū esse: est intuitiua. sicut cognitio qua cognoscitur deum esse. τ qua cognoscitur. q̄ primus motor est in oriente. τ qua astrologus demōstratiue cognoscit solem nunc ecclipsari. q̄ nunc est in tali signo τ tali pūcto. quia non cognoscit ista immediate: sed per aliā cognitionem intellectiuam. s. per cognitionem effectus vel aliam precedentem cognitionē. nec cognoscit ea que circunstant existētiam obiecti cogniti: vt existens est. Cognitio vero abstractiua diciṫ illa: que abstrahit ab existentia circūstantionata. sic q̄ per eam non cognosciṫ obiectū presens in sua existētia cū circūstantijs: eius vt existens est. Ant. and. vero in. 7. met^{ce}. q. 13. dixit: q̄

cognitio abstractiua. est cognitio ab strahens ab existentia: et respiciens solū quiditatē obiecti vt quiditas ē. Sed ꝙ hoc sit falsum patet. per instātias nunc adductas in descriptione cognitionis intuitiue: non. n. cognitiōes ille sunt ītuitiue vt notū ē. ergo sunt abstractiue. et tñ nō respiciūt quiditatē vt quiditas est. nec abstrahunt ab existentia: cum sint de re vt existēs est. sicut ergo sensus cōis cognoscit oīa: que per exteriores sensus cognoscunt: et solū pro tunc intuitiue cognoscit. ita videtur de intellectu. quia immutationes omniū sensuū ultimate ad intellectū perueniūt. Et non requiritur ad cognitionem intuitiuā. ꝙ res existens obiciatur per se intellectui. i. sine specie vt patet in cognitione ipsius visus. que dicitur intuitiua. licet visus cognoscat rem per speciem: et res sit presens ī sua specie. Et nunꝙ intellectus cognoscit singulare ad extra intuitiue: nisi dum sensus exterior cognoscit illud intuitiue. nam immutatio exterior peruenit vsqꝫ ad cogitatiuam: ad cuius phantasmata conuertitur intellectus: dum intuitiue cognoscit singulare. et continuatur quodam modo sibi. ipsa etiam non cognoscit singulare intuitiue: nisi dum sensus exterior illud cognoscit. tunc. n. cognoscit singulare existere cū suis circūstantijs: et solū pro illo tempore: quo sensus exterior cognoscit sicut etiā sensus cōis alio vero tempore cognoscit singulare cognitione abstractiua. Quidā tamē vt Ant. trombeta in co. formalitatū dicūt ꝙ cognitio ītuitiua causatur immediate ab obiecto presente in sua existentia: nō aūt a specie: licet aliquādo ad cognitionē intuitiuam exigatur species: vt in cognitione visus. nam cognitio visus causatur immediate ab obiecto presente in sua existentia: sed non sine specie. Et sm hoc nulla cognitio intellectiua: que est per speciē: est intuitiua. quia causatur immediate a specie. Sed cōtra. cognitio intellectus que habet per speciē de re presente in sua existētia: non est abstractiua. quia illa sm Ant. And. in. 7. met^ce; q. 13: respicit solū quiditatē: vt quiditas est: et abstrahit ab existentia. ergo relinquit ꝙ sit ītuitiua: licet sit causata a specie. oīs enim cognitio sm eos: aut ē abstractiua aut intuitiua. Quid vero circa predicta tenendū sit in doctrina. s. Thome curiosis lectoribus relinquatur. Et hec de diffinitionib' ad laudē maximi et oipotentis dei dicta sint: cui sit honor et gratiarū actio in sempiterna secula nosqꝫ oēs Benedictus semper benedicat. Amen. FINIS.

Registum.

a. b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. n. o. p. q. r. s. t. u. x. oēs sunt duerni

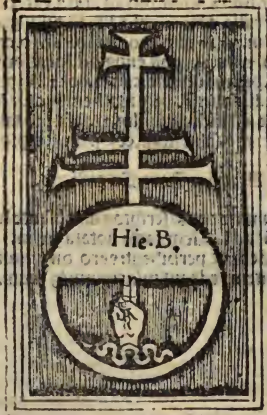
Impressa Bononie impēsis Hieronymi de Benedictis de cōsensu. R. D. Alexādri de Peracinis Boñ. R. D. Epi Boñ. Vicarij: et venerabilis patris: ffris Joannis Trophanini boñ. or. pdi. aduersus hereticā pestem Vicarij 1518. Junij die. 5.

Errata in opere formalitatum

In epistola.que ad res.pro quas ad rem.humanita.pro humanitas. paternitatis.p paternitati.in.5.carmine.doti.pro docti.carta.3.col.1.linea 32.magnitudinis.pro multitudinis.car.17.col.3.lin.13.actiua pro obiectiua.car.col.4.lin.41.identita. pro identica.& pen.li.ad id.pro id.car. 22.col.4.li.27.conuertut. pro conuertunt.car.24.col.3.li.21. distinguit pro distingunt.car.25.col.1.lin.16.extra.pro ex.car.27.col.1.met. pro phy.col.3.lin.32.immediatiuis.pro immediatius.car.34.col.1.li.11.res pro res.car.37.col.1.lin.12.aliud.pro ad aliud.car.38.col.1.lin.15.&.16. naturalis.pro numeralis.car.42.col.1.lin.33.distinguat.pro non distingunt.car.44.col.1.lin.16.ab alio.pro ab illo.car.50.col.1.lin.13.est vna. pro res que est vna.& lin.20. post entia.adde rationis sed plura entia. col.2.li.29.distincte.pro indistincte.car.52.col.2.li.37.differunt.pro differrent.car.53.col.2.li.6.met^{ca}. pro mathematica.& li. dele.q̃ celum.& li.2.post formã.adde est indiuiduũ.lin.22.spẽi.pro talis spẽt.car.64.col. 1.lin.30.substãtiuo&. pro substãtia&.col.3. lin.5.&.pro.;est.

Ad dñm Deuz Tetrasticon.

Accipe summe deus/ scriptos ab amante libellos:
Tota sit ad laudem carta notata tuam.
Vera quidem vt perhibent: vero ducuntur ab vno:
Ad fontem redeant principiumq; suum.

Hie.B.